Załącznik do uchwały Nr ....
Rady Miasta Biała Podlaska
z dnia ... 2019 r.

Gminny Program Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
biała podlaska www.bialapodlaska.pl
Unia Europejska Fundusz Spójności
REWITALIZACJA BIAŁEJ PODLASKIEJ

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Spis treści:

1. Wprowadzenie 6
1.1. Terminologia 7
2. Charakterystyka miasta Biała Podlaska 9
2.1. Położenie 9
2.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna 9
2.3. Struktura przestrzeni historyczno-kulturowej 11
2.4. Środowisko przyrodnicze 13
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w mieście Biała Podlaska 15
3.1. Metoda delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji 15
3.1.1. Delimitacja obszaru zdegradowanego 15
3.1.2. Delimitacja obszaru rewitalizacji 22
4. Analiza kluczowych czynników, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów 23
4.1. Sfera społeczna 23
4.1.1. Liczby mieszkańców i struktura demograficzna 23
4.1.2. Poziom bezrobocia 29
4.1.4. Wskaźnik degradacji społecznej 57
4.2. Sfera gospodarcza 62
4.2.1.Poziom przedsiębiorczości 62
4.2.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej 70
4.3. Sfera techniczna 72
4.3.1. Stan i jakość zasobu mieszkaniowego 72
4.3.2. Ochrona zabytków 74
4.4. Sfera przestrzenno–funkcjonalna 79
4.4.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna i użytkowanie terenu 79
4.4.2. Uwarunkowania, wynikające z funkcjonowania systemu transportowego 80
4.4.3. Zasób i stan przestrzeni publicznych i terenów zieleni urządzonej 83
4.4.4. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno – funkcjonalnej 85
4.5. Sfera środowiskowa 86
4.5.1. Zagrożenia związane z zanieczyszczeniem środowiska 86
4.5.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej 88
5. Zasięgi przestrzenne obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji 90
5.1. Obszar zdegradowany 90
5.2. Obszar rewitalizacji 93
6. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji 99
6.1. Podobszar Centrum 99
6.1.2. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze 100
6.1.3. Sfera funkcjonalno-przestrzenna, środowiskowa i techniczna 102
6.1.4. Analiza potrzeb i problemów podobszaru – wnioski ze spotkań warsztatowych z roku 2017 104
6.2. Podobszar Wola-Dworzec 105

6.2.1. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze ... 106
6.2.2. Sfera funkcjonalno-przestrzenna, środowiskowa i techniczna ... 108
6.2.3. Analiza potrzeb i problemów podobszaru – wnioski ze spotkań warsztatowych z roku 2017 ... 110
6.3. Podobszar Osiedle za Torami-Lotnisko ... 110
6.3.1. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze ... 111
6.3.2. Sfera funkcjonalno-przestrzenna, środowiskowa i techniczna ... 113
6.3.3. Analiza potrzeb i problemów podobszaru – wnioski ze spotkań warsztatowych z roku 2017 ... 115
6.4. Potencjał obszaru rewitalizacji ... 115
7. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji ... 122
8. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk ... 126
8.1. Lista podstawowych i dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ... 135
8.2. Powiązanie projektów infrastrukturalnych z projektami społecznymi ... 152
9. Ramowy harmonogram oraz szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji ... 153
10.1.1. Komplementarność przestrzenna ... 166
10.1.2. Komplementarność problemowa ... 168
10.1.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna ... 171
10.1.4. Komplementarność międzyokresowa ... 172
10.1.5. Komplementarność źródeł finansowania ... 173
11. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi miasta Biała Podlaska ... 175
12. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji ... 180
12.1. Mechanizmy włączania mieszkańców i innych podmiotów w proces rewitalizacji na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji ... 180
12.1.1. Procedura zgłaszania nowych zadań do GPR ... 181
12.1.2. Procedura zgłaszania propozycji zmian do GPR ... 182
12.1.3. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska ... 182
12.1.4. Działania promocyjne ... 183
12.2. Partycypacja społeczna na etapie monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji ... 184
13. System wdrażania programu rewitalizacji ... 186
13.1. Struktura zarządzania ... 186
13.1.1. Struktura decyzyjna ... 186
13.1.2. Struktura wykonawcza ... 187
13.1.3. Partycypacja w zarządzaniu rewitalizacją ... 188
14. System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji ... 191
14.1. Rodzaje monitoringu i wskaźniki monitoringu ... 192
14.1.1 Monitoring rzeczowy ... 192
14.1.2. Monitoring finansowy ... 192

14.1.3. Sprawozdawczość ... 193
14.2. Zasady pomiaru i doboru wskaźników monitorowania ... 195
15. Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska ... 198
15.1. Ocena przed realizacją programu (ocena ex-ante) ... 198
15.2. Ocena w połowie okresu realizacji (ocena mid-term) ... 199
15.3. Ocena na zakończenie Programu (ocena ex-post) ... 199
15.4. Ocena bieżąca (ocena on-going) ... 199
16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach ... 200
16.1. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu Cywilnego ... 200
16.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji ... 200
17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego ... 201
17.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji ... 201
17.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego ... 201
17.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ... 201
17.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ... 201
18. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko ... 202
19. Opiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 ... 204
20. Spis tabel ... 212
21. Spis rycin ... 215
22. Załączniki ... 217

1. Wprowadzenie

Przyjęta przez Sejm ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. 2015 r. poz. 1777, z późn. zm.) zakłada możliwość prowadzenia zintegrowanych i kompleksowych działań rewitalizacyjnych na rzecz lokalnej społeczności, gospodarki i przestrzeni na zdegradowanych obszarach gminy.

Gminny Program Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 został opracowywany i uchwalany przez Radę Miasta Biała Podlaska, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późń. zm.) w związku z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 r., poz. 1777 z późn. zm.).

Gminy, które go uchwalą mają możliwość ubiegania się o wsparcie działań związanych z rewitalizacją. Środki można pozyskać z programów operacyjnych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. Wsparcie uzyskają projekty realizowane na obszarze zdegradowanym, które wynikają ze zintegrowanych Programów Rewitalizacji sfery społeczno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W mieście Biała Podlaska rewitalizacja prowadzona była od 2009 r. Pierwsze działania realizowane były na podstawie uchwalonego w 2009 r. Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2009-2015 (LPR). W związku z wejściem w życie ustawy o rewitalizacji i nową perspektywą finansową w zakresie sposobu wykorzystania funduszy unijnych w latach 2016-2017 sporządzono Gminny Program Rewitalizacji miasta Biała Podlaska, który został przyjęty uchwałą nr XXX/54/17 Rady Miasta Biała Podlaska z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 (z późn. zm.).

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie uchwały Nr VII/73/19 w sprawie przystąpienia do zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025, inicjującej procedurę zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji z 2017 r. zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1398, z późn. zm.).

1.1. Terminologia

Rewitalizacja:

proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji (*Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015, art. 2*).

Obszar zdegradowany:

jest to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych** (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- **gospodarczej** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- **środowiskowej** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- **przestrzenno-funkcjonalnej** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- **technicznej** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska (*Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 02.08.2015 r.; Ustawa o rewitalizacji z dni 9 października 2015, art. 9*).

Obszar rewitalizacji:

to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (w tym zjawisk społecznych oraz gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji (*Ustawa z dn. 9 października 2015 o rewitalizacji, art. 10*).

Program Rewitalizacji (PR):

to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (*Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 02.08.2015 r.*).

Projekt rewitalizacyjny (przedsięwzięcie):

zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych (*Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 02.08.2015 r.*).

2. Charakterystyka miasta Biała Podlaska

2.1. Położenie

Pod względem administracyjnym miasto Biała Podlaska położone jest w północno – wschodniej części województwa lubelskiego. Miasto jest jednocześnie siedzibą powiatu ziemskiego – bialskiego. Biała Podlaska znajduje się w odległości 115 km od Lublina, 155 km od Warszawy i 36 km od Terespola (przejście graniczne z Białorusią). Przez miasto przebiega droga krajowa nr 2 oraz międzynarodowa linia kolejowa E 20 Berlin – Moskwa.

Biała Podlaska, miasto na prawach powiatu, jest trzecim (po m. Lublin i m. Puławy) pod względem powierzchni miastem w województwie lubelskim. Jego powierzchnia wynosi 49,4 km^2, z czego prawie 41,7% powierzchni stanowią tereny zabudowane i zurbanizowane (20,6 km^2).

2.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Struktura funkcjonalno-przestrzenna, ukształtowana w nawiązaniu do doliny Krzny, charakteryzuje się koncentracją istotnych funkcji miastotwórczych w części północnej. W części zachodniej miasta znajdują się osiedla jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej, we wschodniej zaś zlokalizowane są tereny składowo-produkcyjno-handlowe, w tym tereny poprzemysłowe. Obszar południowy w znacznej części zajmują tereny lotniska wojskowego oraz tereny zabudowy mieszkaniowej i lasy.

Szkielet funkcjonalno-przestrzenny miasta stanowi układ arterii komunikacyjnych, tworzący system pasm krzyżujących się w centralnej części miasta. Pasma te dzielą miasto na jednostki, różnorodne w swej strukturze funkcjonalnej i przestrzennej.

Strefa centralna stanowi największą koncentrację funkcji metropolitalnych i centrotwórczych, zlokalizowanych w zabudowie o charakterze śródmiejskim. Wokół centrum występuje wzajemne przenikanie funkcji ogólnomiejskich i mieszkaniowych, głównie w zabudowie o charakterze śródmiejskim i kwartałowym, w historycznie ukształtowanych strukturach funkcjonalno-przestrzennych.

W miarę oddalania od centrum zanikają funkcje ogólnomiejskie na rzecz funkcji mieszkaniowej w zabudowie o charakterze blokowym wielkich osiedli- „sypialni" oraz w zabudowie wolnostojącej. Usługi koncentrują się punktowo, w formie

centrów usługowo–handlowo– kulturalnych, usytuowanych w zabudowie wielkogabarytowej.

W części peryferyjnej miasta oraz na styku z systemami zieleni otwartej występuje na ogół koncentracja zabudowy mieszkaniowej wolnostojącej, a także funkcji przemysłowej.

Na terenach zieleni – w ramach terenów ogólnodostępnych – skupiły się najważniejsze usługi sportu i rekreacji. Ponadto wskutek intensywnego rozwoju miasta i dynamicznych procesów urbanistycznych następuje niekontrolowane i widoczne wypieranie funkcji przyrodniczej przez funkcję mieszkaniową. Działania te mają miejsce na północy i południu miasta.

Analiza procesu przestrzennego rozwoju Białej Podlaskiej dowodzi, że miasto znajduje się obecnie w fazie suburbanizacji – na obszarach peryferyjnych powstają nowe osiedla, centra mieszkaniowe oraz centra handlowo – usługowe. Jest to zjawisko niepokojące dla funkcjonowania miasta, ponieważ z punktu widzenia współczesnych poglądów na zrównoważony i trwały rozwój przestrzeni zurbanizowanych, za podstawowy warunek rozwoju lokalnego uznaje się stabilizację oraz rozwój jakościowy obszarów centralnych i śródmiejskich, przy uwzględnieniu konieczności ograniczania rozwoju obszarów peryferyjnych.

Aktualnie największym występującym problemem przestrzenno – funkcjonalnym oraz społecznym miasta jest właśnie postępująca w dynamicznym tempie suburbanizacja. Polega ona na rozlewaniu się miasta na zewnątrz oraz stopniowym i długotrwałym odpływie ludności z centrum w celu osiedlania się na jego peryferiach. Granice przestrzenno-funkcjonalne ośrodka miejskiego i obszarów peryferyjnych sukcesywnie zanikają. W strefie podmiejskiej miasta budowane są zarówno budynki mieszkalne, jak również budynki produkcyjne i usługowe.

Proces suburbanizacji przyczynia się do stopniowej degradacji społecznej, przestrzennej i gospodarczej zwłaszcza centralnych dzielnic miasta. W wyniku tego zjawiska szczególnie w centrum następuje zacofanie techniczne i technologiczne infrastruktury miejskiej oraz dekapitalizacja substancji materialnej (zwłaszcza budynków mieszkalnych i zabytkowych kamienic), a efektem tych niekorzystnych zjawisk staje się występująca na tych terenach polaryzacja społeczna oraz dynamiczny odpływ ludności.

Ważnym zadaniem jakie czeka aktualnie miasto i jego władze jest podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności terenów miasta i zachęcenie przyszłych inwestorów do

podjęcia współpracy, celem stworzenia nowych miejsc pracy dla mieszkańców Białej Podlaskiej i nowego zagospodarowania zdegradowanych obszarów miasta.

W tym celu pomocna staje się rewitalizacja i szeroko pojmowana odnowa miasta, a w szczególności poświęcenie szczególnej uwagi i skondensowanie wszystkich możliwych działań na najbardziej zdegradowanych obszarach miasta.

2.3. Struktura przestrzeni historyczno-kulturowej

Miasto Biała Podlaska cechuje bogata, skomplikowana struktura przestrzeni historyczno-kulturowej, o stosunkowo czytelnym układzie. Analiza struktury przestrzennej miasta pozwala na identyfikację specyficznych krajobrazów kulturowych, obejmujących krajobraz naturalny, wczesnego osadnictwa, lokacji miasta, krajobraz miasta w czasie władania Radziwiłłów, krajobraz dwudziestolecia międzywojennego oraz krajobraz powojenny. To właśnie lata władania Radziwiłłów przyczyniły się do szybkiego rozwoju miasta, przez długi czas zwanego Białą Książęcą lub Białą Radziwiłłowską.

Do głównych elementów przestrzeni historyczno-kulturowej zaliczyć należy przede wszystkim: śródmieście (Centrum), dawny układ urbanistyczny, sieć ulic i placów, historyczne zespoły zabudowy jedno- i wielorodzinnej, zespoły parkowe, zespoły poprzemysłowe, historyczną sieć komunikacyjną oraz linie kolejowe.

Ochronie konserwatorskiej podlegają[1]:

- układ urbanistyczny m. Białej Podlaskiej: sieć ulic i placów, skala zabudowy miejskiej, założenie zamkowo-obronne, historyczna panorama miasta (numer rejestru A/656),
- budynek Domu Strażaka (numer rejestru A/1346, ul. Artleryjska 1),
- cmentarz unicki wraz z kapliczką (numer rejestru A/422, ul. Brzeska),
- budynek Sądu (numer rejestru A/1401, ul. Brzeska 18, ul. Prosta 15),
- zespół pobazyliański: kościół obc. paraf. rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP, klasztor, murowane ogrodzenie placu przykościelnego z bramą i bramkami, teren i drzewostan (numer rejestru A/131, ul. Brzeska 33-35),

[1] Obwieszczenie nr 1/2017 Lubelskiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 9 stycznia 2017 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego

- Dom Architekta (willa), budynek pomocniczy, ogrodzenie, ogród (numer rejestru A/1405, ul. Garncarska 14),
- d. szpital żydowski (numer rejestru A/1360, ul. Janowska 27/29),
- najstarsza część zespołu cmentarza rzymskokatolickiego, obejmująca: południową część terenu cmentarza, obejmującą kwatery I-XVII, wraz z grupą 99 zabytkowych nagrobków z XIX i XX w. (wymienionych w/w Obwieszczeniu nr 1/2017 Lubelskiego Konserwatora Zabytków), bramę, stróżówkę, drzewostan oraz kaplica cmentarna pw. św. Rocha z wyposażeniem (numer rejestru A/63, ul. Janowska/ul. Nowa),
- trzy murowane budynki: budynek główny, dawna wartownia, budynek gospodarczy (z wyłączeniem współczesnej przybudówki) (numer rejestru A/671, ul. Kościuszki 15),
- gmach d. Akademii Bialskiej ob. LO im. J.J. Kraszewskiego wraz z bramą wjazdową (numer rejestru A/1411, ul. Kraszewskiego 1),
- dom mieszkalny (numer rejestru A/764, ul. Narutowicza 8),
- kamienica (w obrysie murów zewn.) (numer rejestru A/72, ul. Narutowicza 19),
- zespół poreformacki: kościół pw. św. Antoniego, klasztor, ogrodzenie i otaczający drzewostan (numer rejestru A/60, ul. Narutowicza 37-39),
- cmentarz wojenny (niemiecki) z I wojny świat. (numer rejestru A/1352, ul. Pokoju),
- zespół dworca kolejowego: budynek dworca kolejowego, wieża ciśnień, parowozownia przy ul. Stacyjnej 9, dom naczelnika przy ul. Kościuszki 11A (ob. dom mieszkalny), dom urzędniczy przy ul. Kościuszki 11B (ob. dom mieszkalny), budynek administracyjny przy ul. Kościuszki 13A, dom mieszkalny przy ul. Stacyjnej 5, dom mieszkalny przy ul. Stacyjnej 11 (numer rejestru A/771, ul. Stacyjna/ ul. Kościuszki),
- zespół zamkowy (poradziwiłłowski) obejmujący: pozostałości ziemnych fortyfikacji bastionowych, zespół wjazdowy złożony z bramy wjazdowej, szyi wjazdowej i wieży bramnej, oficynę północno-zachodnią, oficynę północno – wschodnią, oficynę zachodnią z wieżyczką wraz z jej sztukatorską dekoracją wnętrza kopuły, wieżyczkę wschodnią z dekoracją sgraffitową wnętrza kopuły i elewacji, kaplicę pałacową, fundamenty pałacu, park w granicach obszaru odpowiadającego działkom nr ew. 2113/1 i nr ew. 2113/2, budynek zw. kordegardą, wraz z bramą wjazdową i ogrodzeniem, w gran. murów zewn., (numer rejestru A/134, ul. Warszawska),

- kościół parafialny pw. św. Anny z wyposażeniem wnętrza, otaczający drzewostan, ogrodzenie i dzwonnica bramowa, plebania, wikarówka i budynek tzw. organistówki (numer rejestru A/58, ul. Warszawska 1, 3, 8 i ul. Kraszewskiego 2),
- zespół szpitalny: budynek szpitala, pawilon, drzewostan w obrębie terenu szpitalnego (numer rejestru A/129, ul. Warszawska 15),
- dom żołnierza w zespole koszar drewnianych (numer rejestru A/1357, ul. Warszawska 27),
- budynek d. Magistratu (przy rynku) A/1341, Pl. Wolności 8 (ob. Piłsudskiego 3),
- zespół domu zajezdnego zw. Austerią wraz z d. stajnią i wozownią (numer rejestru A/1412, Pl. Wolności 12, 12a, ul. Janowska 2, ul. Pocztowa 2).

2.4. Środowisko przyrodnicze

Biała Podlaska zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym znajduje się na pograniczu dwóch mezoregionów: Równina Łukowska oraz Zaklęsłość Łomaska.

Równina Łukowska znajdująca się w północnej części miasta należy do makroregionu Nizina Południowopodlaska, podprowincji Niziny Środkowopolskiej i prowincji Niż Środkowoeuropejski.

Zaklęsłość Łomaska znajdująca się w południowej części miasta należy do makroregionu Polesie Zachodnie, podprowincji Polesie i prowincji Niż Wschodniobałtycko – Białoruski.

Granica pomiędzy wyżej wymienionymi mezoregionami przebiega równolegle do doliny rzeki Krzny, wzdłuż łagodnej krawędzi wysoczyzny Równiny Łukowskiej, gdzie lokowano ośrodek miejski. Południowe części miasta wraz z doliną Krzny leżą w Zaklęsłości Łomaskiej.

Na obszarze miasta przeważają gleby bielicowe, wytworzone z piasków drobnych i średnich. W północnej części miasta występują urodzajniejsze gleby, należące do III i IV klasy użytków ornych, niż w południowej jego części, w której przeważają gleby V i VI klasy. Na obszarze opracowania występują tereny otwarte, nieużytkowane.

Do wód powierzchniowych w Białej Podlaskiej zalicza się rzeka Krzna, lewostronny dopływ Bugu, przepływająca centralnie przez miasto i dzieląca je na część północną i południową oraz lewostronny dopływ Krzny – Klukówka. Z wód stojących największą powierzchnią cechują się stawy rybne, zlokalizowane w dolinie Klukówki. Na

terenie miasta występują także nieliczne, małe zbiorniki w obrębie zagłębień bezodpływowych oraz w obrębie starorzeczy powstałych w wyniku regulacji Krzny.

Pod względem klimatycznym obszar Białej Podlaskiej znajduje się w regionie mazowiecko-podlaskim. Średnia temperatura półrocza zimowego waha się od 0,0°C do 0,5°C, letniego od 14,0°C do 14,5°C, zaś średnia temperatura roczna wynosi 7,0 – 7,5°C. Liczba dni ze średnią temperaturą dobową równą lub poniżej 0°C wynosi 90 –100. Średnia wilgotność powietrza wynosi 9,0 – 9,5 hPa.

Opady są tu niewielkie, średnie sumy roczne wynoszą 550 – 600 mm. Pokrywa śnieżna zalega od 80 do 90 dni. Okres wegetacyjny z temperaturą powyżej 5°C trwa 205 – 211 dni. W skali roku w równowadze są wiatry z zachodu i południowego zachodu.

Szata roślinna obszaru miasta, wykształcająca się na terenach zabudowanych ma charakter zbiorowisk ruderalnych oraz ozdobnej roślinności towarzyszącej tej zabudowie. Na obszarach porolnych (nieużytkowanych obecnie rolniczo) następuje sukcesja leśna. Zadrzewienia i tereny spontanicznej sukcesji leśnej wraz z rozległością terenów otwartych i powiązanie od północnego-wschodu z doliną rzeczną Krzny mają duże znaczenie dla systemu przyrodniczego miasta. Stanowią one cenne siedlisko dla licznych gatunków roślin chronionych, m.in. widlicz spłaszczony, widłak jałowcowaty, widłak goździsty, wroniec widlasty, gajnik lśniący, wawrzynek wilcze łyko. Kompleksy leśne znajdują się głównie w południowo-zachodniej oraz północno-wschodniej części miasta.

Najbardziej wartościowymi elementami zieleni miejskiej na terenie Białej Podlaskiej są trzy parki o łącznej powierzchni 28,6 ha, zieleńce o łącznej powierzchni 3,3 ha, tereny zieleni osiedlowej zajmujące 8,7 ha oraz ogródki działkowe. Największym z parków jest zespół parkowy „Radziwiłłów" o powierzchni 11 ha, który jest obecnie najcenniejszym pod względem ekologicznym zespołem roślinnym na terenie miasta. Zarówno na terenie Parku Radziwiłłowskiego, jak i mieście występują liczne pomniki przyrody, w tym: jesion wyniosły, kasztanowiec biały, dąb szypułkowy. Łącznie na terenie miasta rośnie 7 drzew, które zostały uznane za pomniki przyrody.

Świat zwierząt reprezentowany jest głównie przez pospolite ptaki m. in.: sójkę, srokę, wronę siwą, kawkę, trznadla, pliszkę siwą, wróbla, bociana, sikorę bogatkę i inne. Większe ssaki raczej nie są spotykane lub pojawiają się sporadycznie ze względu na bliskość zabudowań, zurbanizowanie znacznej części obszaru oraz niedostatek przestrzeni życiowej dla zwierząt.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w mieście Biała Podlaska

3.1. Metoda delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

3.1.1. Delimitacja obszaru zdegradowanego

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Diagnoza rozmieszczenia negatywnych zjawisk powinna być wykonana dla całego miasta (gminy), z wykorzystaniem obiektywnych, weryfikowalnych wskaźników.

Za obszary koncentracji negatywnych zjawisk w każdej ze sfer można uznać te, dla których przyjęte wskaźniki są gorsze niż średnia dla gminy. Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest zatem warunkiem, by dany obszar mógł zostać uznany za obszar zdegradowany.

Mając powyższe na uwadze, diagnozę służącą delimitacji (wyznaczeniu granic) obszaru zdegradowanego podzielono na dwa etapy:

- wyznaczenie obszaru występowania niekorzystnych zjawisk społecznych,
- diagnozę wyznaczonego obszaru koncentracji negatywnych zjawisk w pozostałych wymienionych sferach problemowych – na tle sytuacji w całym mieście.

Analizy rozmieszczenia zjawisk kryzysowych w sferze społecznej przeprowadzono w rozkładzie przestrzennym odniesionym do podziału miasta na jednostki pomocnicze (urbanistyczne) - obszary. Zostały one wydzielone z uwzględnieniem występującym na danym obszarze: specyficznym charakterem zabudowy, a także położeniem topograficzno-przestrzennym, w tym ich granicę stanowią arterie komunikacyjne, linie kolejowe i naturalne cieki wodne (rzeka Krzna i Klukówka).

Podstawowe dane dotyczące obszarów jednostek pomocniczych przedstawiono w tabeli 1., a ich granice na rycinie 1.

Tabela 1. Charakterystyka jednostek pomocniczych miasta Biała Podlaska

Obszar	Nazwa obszaru	Liczba mieszkańców	Powierzchnia obszaru [ha]
1	Centrum	2603	65,7
2	Warszawska	5509	189,6
3	Glinki	2403	72,4
4	Osiedle Jagiellońskie	12191	142,5
5	Osiedle Francuska	5079	277,7
6	Brzeska - Błonie	736	64,5
7	Białka	345	96,7
8	Sielczyk	780	69,1
9	Sidorki	565	62,0
10	Sidorska	8579	205,8
11	Wola - Dworzec	7509	90,5
12	Kołychawa	3566	132,7
13	Pieńki	2004	129,4
14	Osiedle za Torami - Lotnisko	6255	506,8
Ogółem dla miasta		**58124**	**2105,4***

Objaśnienia: * Powierzchnia całego miasta Biała Podlaska wynosi 4940 ha
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Biała Podlaska, Wydział Spraw Cywilnych (stan na dzień 31.12.2015)

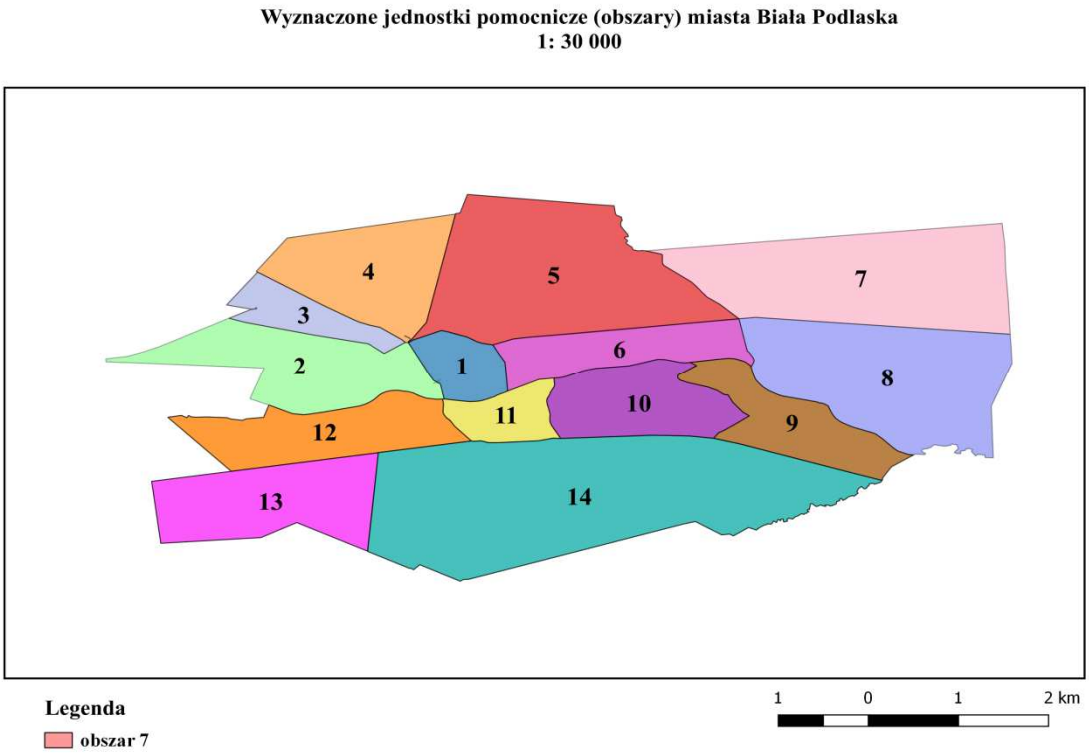

Rycina 1. Wyznaczone jednostki pomocnicze (obszary) miasta Biała Podlaska
Źródło: opracowanie własne

Wspomniany podział miasta miał również na celu lepszą charakterystykę statystyczną i wyodrębnienie obszaru zdegradowanego w sposób gwarantujący obiektywizm poszczególnych zjawisk oraz z drugiej strony, wieloaspektowość funkcji terenu. Pojęcie jednostki urbanistycznej zostało zdefiniowane przez Instytut Rozwoju Miast w publikacji „System monitorowania rewitalizacji" z 2010, autorstwa W. Jarczewskiego oraz J. Jeżaka. Zgodnie z tą definicją *„jednostki urbanistyczne to obszary stosunkowo nieduże, możliwie jednorodne pod względem funkcjonalnym oraz względnie homogeniczne pod względem morfologicznym i społecznym. Ich zaletą jest to, że stanowią naturalne jednostki dla zbierania i przedstawiania wielu informacji, a także podejmowania działań rewitalizacyjnych"*[2].

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji za pomocą analizy zjawisk kryzysowych w rozkładzie na wyżej wyznaczone obszary miało także na celu ujęcie wszystkich terenów poprzemysłowych, pokolejowych i powojskowych położonych w ich zasięgu, aby stały się one integralnymi częściami wyznaczonego

[2] System monitorowania rewitalizacji, Kraków 2010, Wojciech Jarczewski, Janusz Jeżak, str. 14

obszaru zdegradowanego (wyniki dotyczące intensywności występowania zjawisk kryzysowych dotyczą kontekstowo także tych terenów).

W ten sposób Gminny Program Rewitalizacji będzie mógł traktować tzw. miejskie obszary zdegradowane i obszary poprzemysłowe, powojskowe i pokolejowe jako tereny komplementarne.

W celu identyfikacji obszarów zdegradowanych w mieście Biała Podlaska przeprowadzono diagnozę w sferach: społeczno-gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Dla każdej ze sfer wybrano wskaźniki (łącznie 21), na podstawie których zdiagnozowano obszary o wysokim nasileniu zjawisk kryzysowych. Zestawienie wszystkich wskaźników prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Zestawienie wskaźników diagnozy

Sfera	**Nazwa wskaźnika**	**Źródło danych**
Społeczna	Koncentracja mieszkańców wieku produkcyjnym	Urząd Miasta Biała Podlaska
	Wskaźnik starzenia się	Urząd Miasta Biała Podlaska
	Koncentracja osób bezrobotnych	PUP Biała Podlaska
	Koncentracja bezrobotnych kobiet	PUP Biała Podlaska
	Koncentracja długotrwale bezrobotnych	PUP Biała Podlaska
	Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	PUP Biała Podlaska
	Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem wyższym	PUP Biała Podlaska
	Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS	MOPS Biała Podlaska
	Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa	MOPS Biała Podlaska
	Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności	MOPS Biała Podlaska
	Koncentracja liczby osób korzystająca z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	MOPS Biała Podlaska
	Koncentracja liczby osób korzystająca z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	MOPS Biała Podlaska
	Koncentracja liczby wydanych Niebieskich Kart	MOPS Biała Podlaska
Gospodarcza	Koncentracja liczby podmiotów gospodarczych	REGON
	Koncentracja liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych	REGON
	Koncentracja liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych	REGON

Techniczna	Średnia liczba lokali komunalnych	Urząd Miasta Biała Podlaska
Przestrzenno-funkcjonalna	Gęstość zaludnienia	Urząd Miasta Biała Podlaska
Środowiskowa	Zanieczyszczenie cieków wodnych	Urząd Miasta Biała Podlaska
	Niska emisja	Urząd Miasta Biała Podlaska
	Obecność odpadów stwarzających zagrożenie	Urząd Miasta Biała Podlaska

Źródło: opracowanie własne

Do obszaru każdej jednostki pomocniczej miasta przypisano określone dane wskaźnikowe i odniesiono je do średniej wyznaczonej dla całego miasta Biała Podlaska.

W celu wyznaczenia obszarów miasta, w których stopień koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest wysoki, posłużono się 13 wskaźnikami, sklasyfikowanymi w pięciu kategoriach: demografia, starzenie się, rynek pracy, pomoc społeczna oraz przemoc w rodzinie.

W celu określenia koncentracji zjawisk kryzysowych posłużono się standardowymi wskaźnikami koncentracji w postaci:

[badana cecha w obszarze „X" / liczba ludności obszaru „X"] /
[badana cecha w Białej Podlaskiej / liczba ludności Białej Podlaskiej]

Interpretacja wskaźnika koncentracji jest następująca:

- wartość od 1,25 w górę oznacza bardzo wysoką koncentrację badanego zjawiska,
- wartość od 1,00 do 1,24 oznacza wysoką koncentrację zjawiska,
- wartość od 0,76 do 0,99 oznacza niską koncentrację zjawiska,
- wartość od 0,75 w dół oznacza bardzo niską koncentrację zjawiska.

Pomocniczo w odniesieniu do wartości nominalnych prezentujących dane bazowe określono także ich zróżnicowanie przy wykorzystaniu reguły trzech odchyleń od wartości średniej, tj.: $1x_{śr}$ +/- odchylenie; $2x_{śr}$ +/- odchylenie; $3x_{śr}$ +/- odchylenie.

Dla tak ujętych zakresów zróżnicowania ustalono stosowne skale oceny zawarte w poszczególnych tabelach kalkulacyjnych. Mając na uwadze konieczność wyznaczenia realnych, w relacji do analizowanych danych, skal oceny, umożliwiających ich rzeczywistą interpretację odchylenie zostało skalkulowane jako średnie odchylenie (odległość) w skupieniu w postaci:

odchylenie = (1/n) * $\sqrt{\sum (x_i - x_{śr})^2}$

gdzie:
n – liczba elementów szeregu rozdzielczego punktowego,
x_i – wartość „i" szeregu rozdzielczego punktowego,
$x_{śr}$ – wartość średnia szeregu rozdzielczego punktowego.

Mając na względzie szczególne znaczenie potencjału ludnościowego, określającego rangę społeczną ośrodka miejskiego jako jedno z kryteriów wyznaczenia obszarów o wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, uznano kryterium demograficzne.

Kryterium to odnoszące się do zjawiska zmniejszenia się liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w Białej Podlaskiej, odzwierciedla kluczowe procesy witalności społeczno – kulturowej miasta, rzutujące w długim okresie czasu na całą strukturę demograficzną, atrakcyjność mieszkaniową, a także wymiary gospodarcze, związane między innymi z wartością kapitału ludzkiego, chłonnością rynku, określonym profilem zapotrzebowania na usługi publiczne.

Pozostałe wymiary analizy negatywnych zjawisk społecznych złożyły się na drugie kryterium wyznaczenia obszarów o wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk – kryterium społeczne.

Uporządkowanie pozostałych wymiarów analizy i towarzyszących im wskaźników koncentracji było dopuszczalne, ponieważ z jednej strony ujmują one w większości obecne negatywne tendencje społeczne zachodzące w Białej Podlaskiej wskazujące na potrzebę rewitalizacji. Z drugiej zaś strony dla większości z badanych wskaźników skalkulowano, zgodnie z jednolitą metodyką wskaźniki koncentracji standaryzowane liczbą mieszkańców miasta.

Jedynie do analizy procesów starzenia się społeczności Białej Podlaskiej, posłużono się klasycznym wskaźnikiem starzenia się obliczanym wg wzoru:

W=(A+B)/(C/100)

gdzie:
W – wartość wskaźnika,
A – liczba kobiet w wieku 60 lat i więcej,
B – liczba mężczyzn w wieku 65 lat i więcej,
C – liczba ludności w wieku 0-18 lat.

Dla tego wskaźnika zastosowano następującą skalę oceny:

- wartość powyżej 390 – bardzo wysoka wartość wskaźnika – w tabeli oznaczono kolorem czerwonym,
- 357 – 390 – wysoka wartość wskaźnika – w tabeli oznaczono kolorem pomarańczowym,
- 356 – 306 – przeciętna wartość wskaźnika – w tabeli oznaczono kolorem żółtym,
- poniżej 306 – niska wartość wskaźnika – w tabeli oznaczono kolorem zielonym.

Dla pozostałych wskaźników zastosowano następującą skalę ocen:

- 1,25 i więcej – bardzo wysoka wartość wskaźnika - w tabeli oznaczono kolorem czerwonym,
- 1,00 – 1,25 – wysoka wartość wskaźnika - w tabeli oznaczono kolorem pomarańczowym,
- 0,75 – 0,99 – przeciętna wartość wskaźnika - w tabeli oznaczono kolorem żółtym,
- poniżej 0,75 – niska wartość wskaźnika - w tabeli oznaczono kolorem zielonym.

Dla wskaźników aktywności gospodarczej (poza wskaźnikiem – liczba zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych) będącymi stymulantami zastosowano następującą skalę ocen:

- 1,25 i więcej – bardzo wysoka wartość wskaźnika – w tabeli oznaczono kolorem zielonym,
- 1,00 – 1,25 – wysoka wartość wskaźnika – w tabeli oznaczono kolorem żółtym,
- 0,75 – 0,99 – przeciętna wartość wskaźnika – w tabeli oznaczono kolorem pomarańczowym,
- poniżej 0,75 – niska wartość wskaźnika – w tabeli oznaczono kolorem czerwonym.

Dla każdej analizowanej sfery sporządzone zostało podsumowanie wskaźników w formie tabelarycznej, którego celem było wskazanie tych obszarów degradacji, które spełniają kryterium występowania negatywnych zjawisk w danej sferze.

Tłem dla diagnozy zróżnicowania zjawisk w obrębie Białej Podlaskiej są również wskaźniki dla dwóch z największych miast w województwie lubelskim, zbliżonych pod względem liczby ludności – Chełm i Zamość (pominięto miasto Lublin, jako nie dające się porównać ze względu na wielkość aglomeracji) oraz dla województwa lubelskiego, które zostały zaczerpnięte z Bazy Danych Lokalnych GUS. Pozwala to na określenie, czy dany problem jest istotny lub wyróżniający dla Białej Podlaskiej.

3.1.2. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar rewitalizacji stanowi część lub całość obszaru zdegradowanego cechującą się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym nieposiadające wspólnych granic.

Obszar rewitalizacji musi zatem mieścić się w granicach obszaru zdegradowanego, nie musi jednak obejmować go w całości. Zalecana jest koncentracja działań rewitalizacyjnych na mniejszych obszarach. Zarówno ustawa, jak i wytyczne wprowadzają ponadto ograniczenia w wielkości obszaru rewitalizacji. Nie może on obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy, a w jego granicach nie może mieszkać więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W nawiązaniu do powyższych uwarunkowań obszary rewitalizacji zostały wyznaczone na podstawie skali potrzeb rewitalizacyjnych oraz rangi obszaru i jego znaczenia dla rozwoju miasta.

Kierowano się także koniecznością zachowania ciągłości działań rewitalizacyjnych z lat poprzednich. Wyznaczając granicę obszaru rewitalizacji, przyjęto zasadę, że powinny być do niego włączane całe jednostki urbanistyczne – które zostały wcześniej włączone w granice obszaru zdegradowanego.

4. Analiza kluczowych czynników, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów

4.1. Sfera społeczna

4.1.1. Liczby mieszkańców i struktura demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2015 r. w mieście Biała Podlaska mieszkało 57,4 tys. osób[3]. Pod względem liczby ludności i gęstości zaludnienia Biała Podlaska jest czwartym po Lublinie (341 tys. mieszkańców), Zamościu (65 tys.) i Chełmie (64 tys.) miastem w województwie lubelskim.

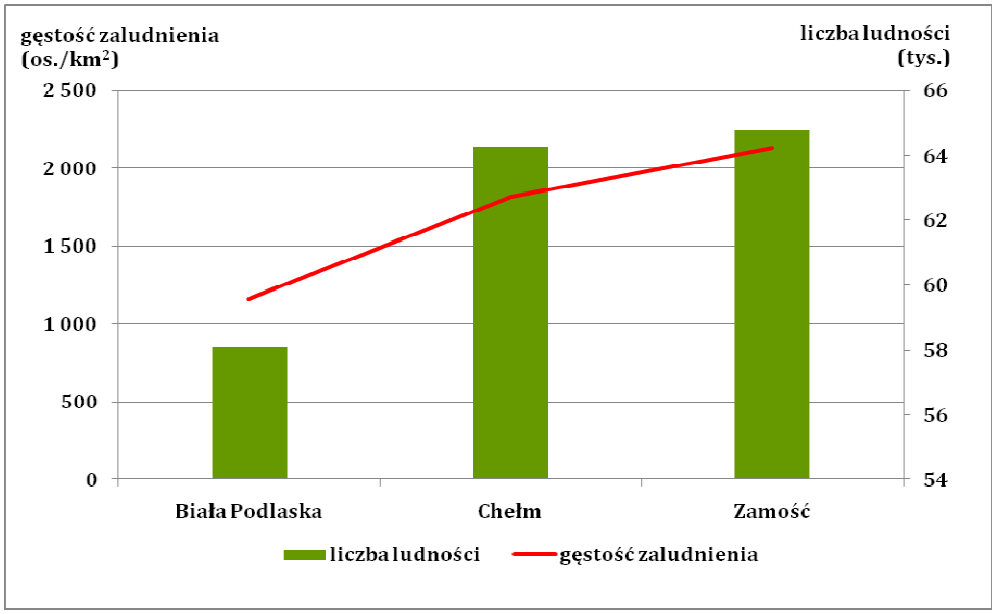

Rycina 2. Liczba ludności i gęstość zaludnienia w największych miastach województwa lubelskiego w 2015 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2015 r.)

Według Urzędu Miasta Biała Podlaska w 2015 r. struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w mieście była korzystniejsza w porównaniu ze strukturą ludności w powiecie bialskim i w województwie lubelskim. Odsetek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (18,2%) był wyższy niż w powiecie bialskim (15,8%) i w województwie lubelskim (14,7%).

[3] Dane Urzędu Miasta Biała Podlaska na 31.12.2015 r., które posłużyły do opracowania zróżnicowania kryzysowych zjawisk społecznych, obejmują osoby zameldowane na pobyt stały i tymczasowy w Białej Podlaskiej – łącznie 58 124 osoby. Stąd wskaźniki użyte do porównań pomiędzy miastami, oparte na danych GUS BDL, oraz wskaźniki określające zróżnicowanie wewnątrz miasta Biała Podlaska mogą się różnić.

Podobnie korzystniejszą sytuację obrazuje odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym, który jest niższy niż w powiecie bialskim (o 1,2%) i w województwie lubelskim (2,5%), zaś udział osób w wieku produkcyjnym w ludności kształtuje się tylko na nieznacznie niższym poziomie (64,3%).

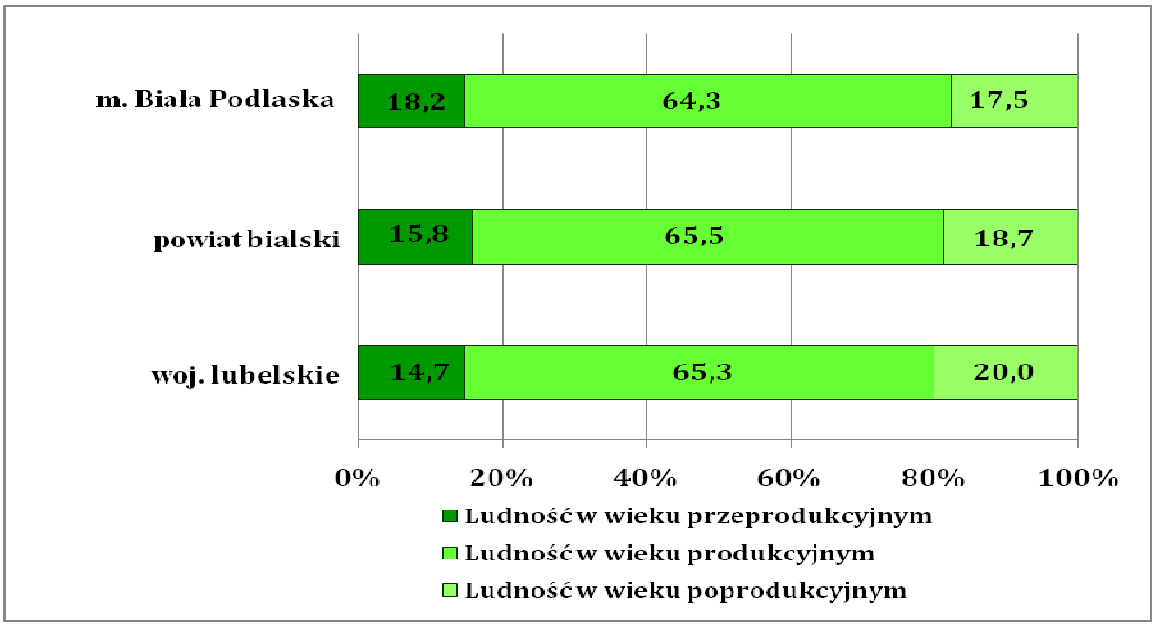

Rycina 3. Struktura demograficzna ludności w 2015 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na 31.12.2015 r.)

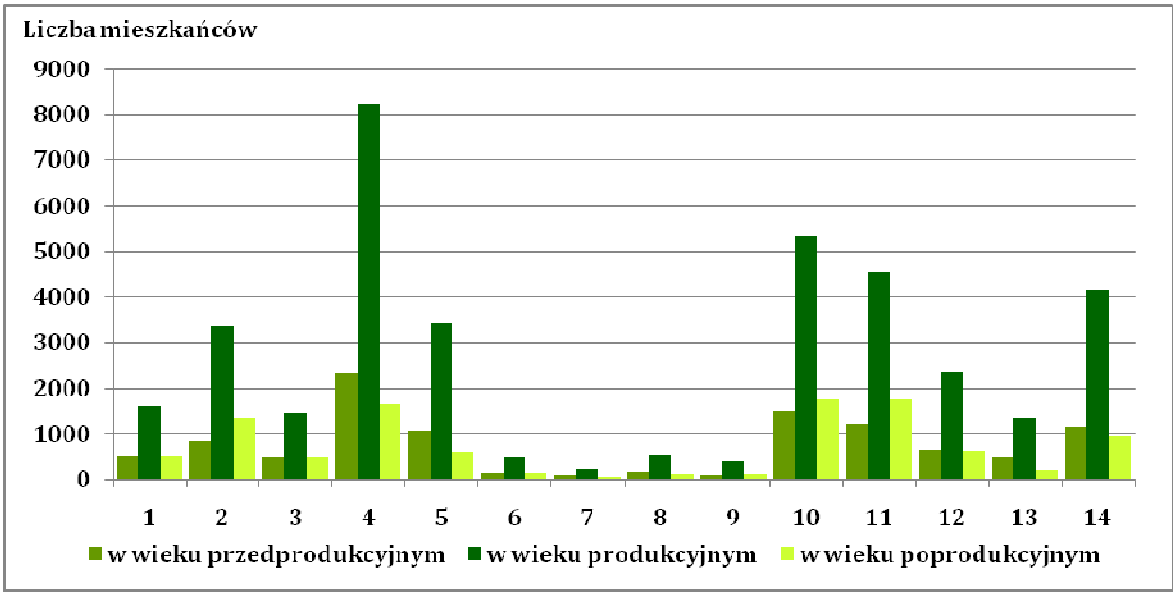

Rycina 4. Struktura demograficzna w poszczególnych jednostkach przestrzennych miasta Biała Podlaska w 2015 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Biała Podlaska, Wydział Spraw Cywilnych (stan na dzień 31.12.2015)

Sytuacja demograficzna miasta Biała Podlaska została zdiagnozowana w wymiarze liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, obejmującej grupę kobiet w wieku 18-59 lat oraz mężczyzn w wieku 18-64 lata. Wskaźniki koncentracji dla wyżej wskazanych grup osób w wieku produkcyjnym odzwierciedlają relatywnie podobną sytuację w poszczególnych obszarach miasta. Oznacza to, że udział ludności w wieku produkcyjnym (aktywności zawodowej) jest względnie wyrównany w poszczególnych jednostkach pomocniczych Białej Podlaskiej.

Tabela 3. Koncentracja mieszkańców w wieku produkcyjnym

Obszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba mieszkańców	Udział mieszkańców w wieku produkcyjnym w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców	Koncentracja mieszkańców w wieku produkcyjnym w relacji do liczby mieszkańców
1	1609	2603	0,618	0,96
2	3358	5509	0,610	0,95
3	1465	2403	0,610	0,95
4	8216	12191	0,674	1,05
5	3418	5079	0,673	1,05
6	481	736	0,654	1,02
7	203	345	0,588	0,91
8	516	780	0,662	1,03
9	388	565	0,687	1,07
10	5335	8579	0,622	0,97
11	4552	7509	0,606	0,94
12	2345	3566	0,658	1,02
13	1341	2004	0,669	1,04
14	4172	6255	0,667	1,04
Ogółem dla miasta	**37399**	**58124**	**0,643**	**1,000**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych UM Biała Podlaska, Wydział Spraw Cywilnych (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:

Udział mieszkańców w wieku produkcyjnym w danym obszarze (2015)

poniżej	
-3 odch.	0,619
-2 odch.	0,627
-1 odch.	0,635
xśr	**0,643**
+1 odch.	0,651
+2 odch.	0,659
+3 odch.	0,667
powyżej	

Koncentracja mieszkańców w wieku produkcyjnym w danym obszarze (2015)

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90

xśr	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Obszarami o największym udziale osób w wieku produkcyjnym są jednostki przestrzenne znajdujące się poza ścisłym centrum miasta – zwłaszcza Osiedle Jagiellońskie, Osiedle Francuska, Sidorki, Pieńki i Osiedle za Torami – Lotnisko.

W przypadku obszarów: Centrum, Warszawska, Glinki, Białka, Sidorska i Wola – Dworzec udział ludności aktywnej zawodowo w ogóle mieszkańców wskazanych dzielnic jest mniejszy niż liczony przeciętnie dla całego miasta. Sytuacja ta ma duży związek z odpływem ludzi młodych ze śródmieścia na peryferie miasta (wspomniany proces suburbanizacji). Przestrzenne zróżnicowanie wskaźników koncentracji ludności w wieku aktywności zawodowej prezentuje poniższa rycina.

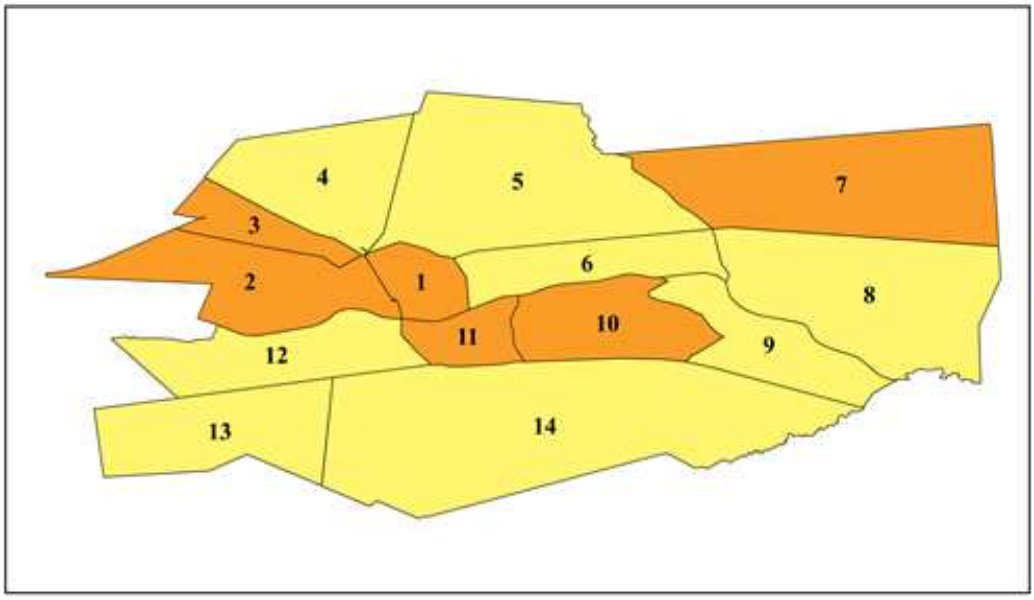

Rycina 5. Wartość wskaźnika koncentracji liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

Jednym z problemów społecznych w polskich miastach jest postępujące starzenie się społeczeństwa. Do miar tego procesu należy wskaźnik starzenia się. Wskaźnik ten

się dla Białej Podlaskiej przyjmuje wysoką niekorzystną wartość równą: 357. Oznacza to, że na każde 100 osób w wieku 0-14 lat przypada 357 kobiet w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyzn w wieku 65 lat i więcej.

Tabela 4. Wskaźnik starzenia się mieszkańców

Obszar	Liczba mieszkańców w wieku 0-18 r. ż.	Liczba kobiet powyżej 60 r. ż.	Liczba mężczyzn powyżej 65 r. ż.	Wskaźnik starzenia się
1	489	351	1258	329
2	829	927	2431	405
3	461	310	1155	318
4	2339	1230	6986	351
5	1078	398	3020	317
6	120	89	392	401
7	80	41	162	254
8	159	74	442	325
9	73	71	317	532
10	1483	1256	4079	360
11	1204	1231	3321	378
12	620	407	1938	378
13	472	133	1208	284
14	1144	638	3534	365
Ogółem dla miasta	**10551**	**7156**	**30243**	**357**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych UM Biała Podlaska, Wydział Spraw Cywilnych (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:
Wskaźnik starzenia się (2015)

poniżej	
-3 odch.	306
-2 odch.	323
-1 odch.	340-356
$x_{śr}$	**357**
+1 odch.	374-390
+2 odch.	391
+3 odch.	408
Powyżej	

Z powyższych analiz wynika, iż praktycznie wszystkie jednostki urbanistyczne (poza dwoma obszarami) objęte są zjawiskiem wzrostu wskaźnika osób w wieku poprodukcyjnym do liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Jest to bardzo niekorzystny wskaźnik obrazujący proces starzenia się społeczeństwa. Problem starzenia społeczeństwa jest widoczny dla całego miasta – udział osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta, w 2015 r. osiągnął poziom 17,5%.

W relacji do średniej wartości wskaźnika starzenia się dla miasta Białej Podlaskiej, bardzo niekorzystna sytuacja (sytuacja kryzysowa[4]) pod względem badanej cechy występuje w następujących obszarach miasta:

- Warszawska wartość wskaźnika starzenia się: 405,
- Brzeska - Błonie wartość wskaźnika starzenia się: 401,
- Sidorki wartość wskaźnika starzenia się: 532.

Korzystna z punktu widzenia demograficznego sytuacja pod względem wartości wskaźnika starzenia się występuje zaledwie w dwóch obszarach tj.: w Białka (254) i Pieńki (284). Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźników starzenia się dla poszczególnych obszarów miasta zaprezentowano na poniższej rycinie.

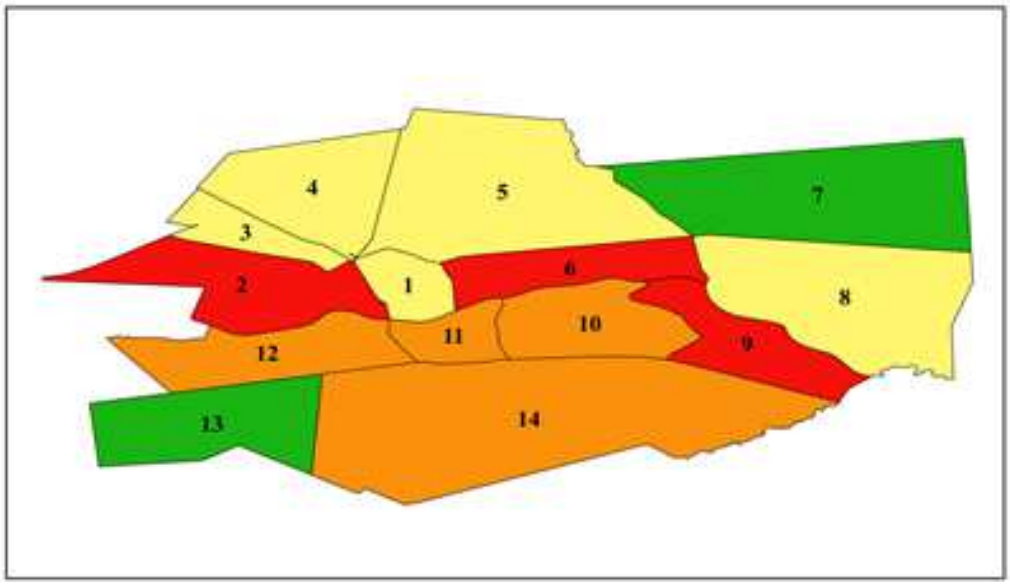

Rycina 6. Wartość wskaźnika starzenia się w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 roku

Legenda:

Poniżej	
-3 odch.	306
-2 odch.	323
-1 odch.	340-356
$x_{śr}$	**357**
+1 odch.	374-390
+2 odch.	391
+3 odch.	408

Źródło: opracowanie własne

[4] Za sytuację kryzysową uznano taką, w której wartość danego wskaźnika starzenia się w danym obszarze przekracza sumę 2 odchyleń liczonych od przeciętnej wartość wskaźnika starzenia się dla miasta

4.1.2. Poziom bezrobocia

Ważnym wskaźnikiem ukazującym kondycję rynku pracy na terenie miasta Biała Podlaska jest udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika w mieście w 2015 r. wyniosła 8,7%. Na tle województwa lubelskiego (w 2015 r. wskaźnik bezrobocia 8,1%), a zwłaszcza porównaniu dla całego kraju (6,5%), poziom bezrobocia w Białej Podlaskiej jest dość wysoki. Mimo to po okresie wzrostu w latach 2010–2012 bezrobocie w Białej Podlaskiej zmniejszyło się.

Spośród wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych w 2015 r. w Białej Podlaskiej 1466 osób stanowiły kobiety (47,0%). Niepokojącym zjawiskiem w ostatnich latach jest wzrastająca liczba osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób zarejestrowanych jako bezrobotne (63,3%).

Pozytywnym zjawiskiem jest natomiast malejący procent wśród bezrobotnych osób młodych (18,3%), dopiero wchodzących na rynek pracy (18-24 r. ż.). W ostatnich latach wzrasta natomiast liczba osób bezrobotnych wśród osób w wieku 24-34 lat. Grupa ta stanowi jednocześnie najbardziej liczną ze wszystkich grup wiekowych wśród osób bezrobotnych (52,1%).

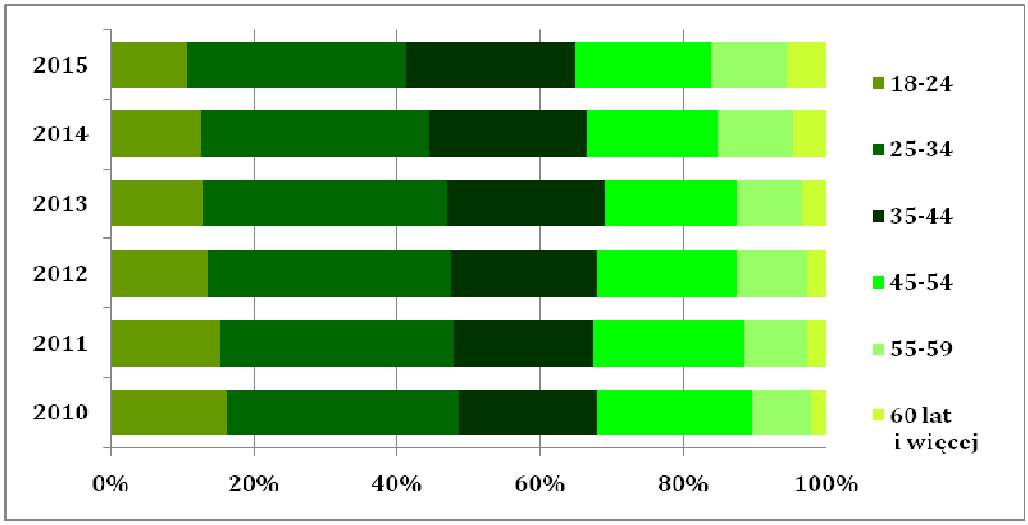

Rycina 7. Udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w Białej Podlaskiej w 2015 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Biała Podlaska (stan na dzień 31.12.2015)

Podstawowy wskaźnik diagnozujący sytuację na rynku pracy w Białej Podlaskiej odnosi się do wielkości liczby osób bezrobotnych w wymiarze jego koncentracji w poszczególnych obszarach miasta. Na podstawie przeprowadzonych analiz

wartość wskaźnika koncentracji bezrobocia w mieście można uznać za znacznie zróżnicowaną.

Tabela 5. Koncentracja osób bezrobotnych

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych (2015)	Udział osób bezrobotnych w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców	Koncentracja osób bezrobotnych standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	249	0,096	1,78
2	5509	230	0,042	0,78
3	2403	93	0,039	0,72
4	12191	531	0,044	0,81
5	5079	203	0,040	0,75
6	736	40	0,054	1,01
7	345	13	0,038	0,70
8	780	43	0,055	1,03
9	565	60	0,106	1,98
10	8579	451	0,053	0,98
11	7509	473	0,063	1,17
12	3566	191	0,054	1,00
13	2004	86	0,043	0,80
14	6255	453	0,072	1,35
Ogółem dla miasta	**58124**	**3116**	**0,054**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych PUP Biała Podlaska (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:

Udział osób bezrobotnych w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	0,036
-2 odch.	0,042
-1 odch.	0,048
$x_{śr}$	**0,054**
+1 odch.	0,060
+2 odch.	0,066
+3 odch.	0,072
powyżej	

Koncentracja osób bezrobotnych (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Do obszarów posiadających bardzo wysoką koncentrację wskaźnika osób bezrobotnych w relacji do potencjału ludnościowego (tj. wartość wskaźnika 1,25 i powyżej)

zaliczają się trzy następujące obszary, tj.: Centrum (1,78), Sidorki (1,98 osób), Osiedle za Torami - Lotnisko (1,35).

Jednostki pomocnicze miasta, w których koncentracja osób bezrobotnych[5] jest na średnim poziomie obejmują: obszary Warszawska, Glinki, Osiedle Jagiellońskie, Osiedle Francuska, Białka, Sidorska i Pieńki. Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźnika koncentracji osób bezrobotnych w prezentuje poniższej rycinie.

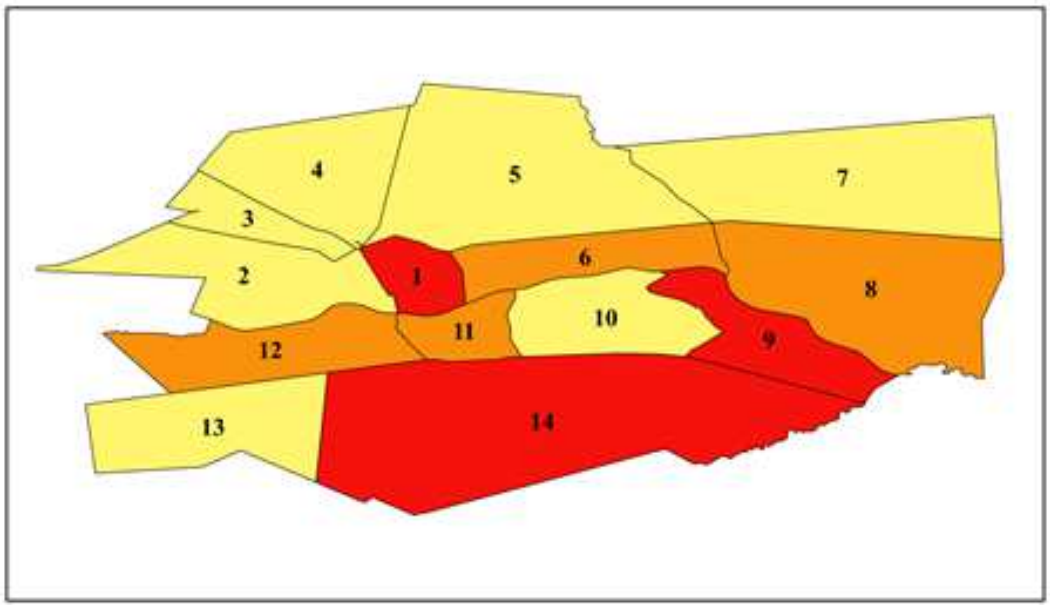

Rycina 8. Wartość wskaźnika koncentracji osób bezrobotnych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

Kolejny z wymiarów diagnozy rynku pracy odnosi się do wielkości bezrobocia wśród kobiet, mierzonej wielkością koncentracji liczby bezrobotnych kobiet w danym obszarze w relacji do potencjału ludnościowego obszaru.

[5] Wskaźnik koncentracji osób bezrobotnych w postaci: (liczba bezrobotnych w danym obszarze/ liczba mieszkańców obszaru) / (liczba osób bezrobotnych w Białej Podlaskiej / liczba mieszkańców Białej Podlaskiej)

Tabela 6. Koncentracja bezrobotnych wśród kobiet

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych kobiet	Udział bezrobotnych kobiet w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru	Koncentracja bezrobotnych kobiet standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	119	0,046	1,81
2	5509	109	0,020	0,78
3	2403	61	0,025	1,01
4	12191	238	0,020	0,77
5	5079	96	0,019	0,75
6	736	21	0,029	1,13
7	345	6	0,017	0,69
8	780	17	0,022	0,86
9	565	21	0,037	1,47
10	8579	204	0,024	0,94
11	7509	219	0,029	1,16
12	3566	90	0,025	1,00
13	2004	42	0,021	0,83
14	6255	223	0,036	1,41
Ogółem dla miasta	**58124**	**1466**	**0,025**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych PUP Biała Podlaska (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:

Udział bezrobotnych kobiet w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	0,019
-2 odch.	0,021
-1 odch.	0,023
$x_{śr}$	**0,025**
+1 odch.	0,027
+2 odch.	0,029
+3 odch.	0,031
powyżej	

Koncentracja bezrobocia wśród kobiet (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Pod względem koncentracji bezrobotnych kobiet[6] najtrudniejsza sytuacja dotyczy następujących obszarów miasta Białej Podlaskiej: Centrum (1,81), Sidorki (1,47) i Osiedle za Torami (1,41).

Najniższa zaś koncentracja bezrobocia wśród kobiet odnosi się do obszaru Białka (0,69) i obszaru Osiedle Francuska (0,75). Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźnika koncentracji bezrobotnych kobiet w Białej Podlaskiej prezentuje poniższa rycina.

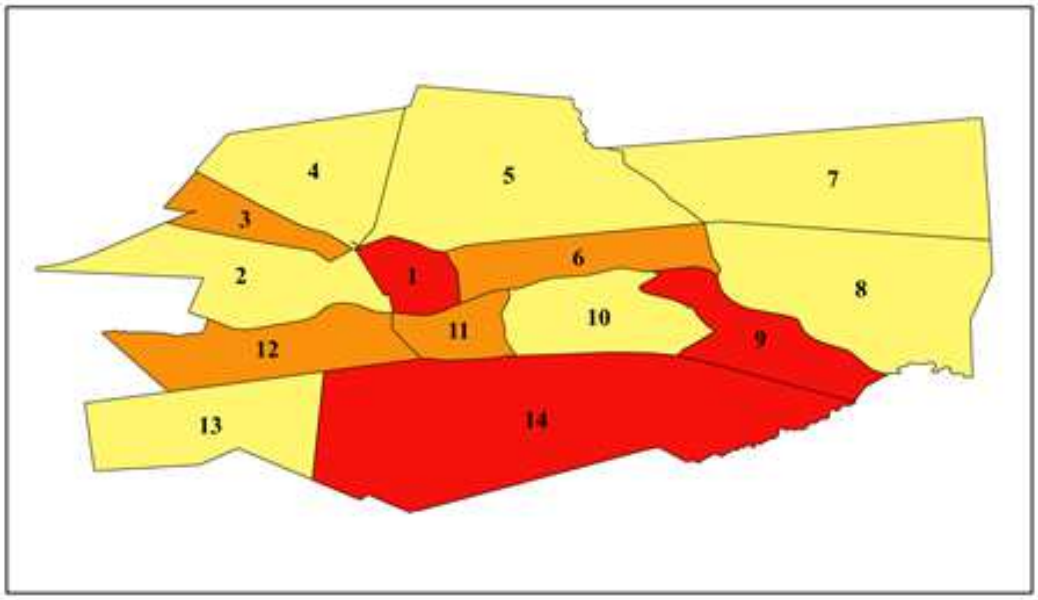

Rycina 9. Wartość wskaźnika koncentracji bezrobotnych kobiet w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

Istotnym problemem społecznym jest również bezrobocie długotrwałe – czyli sytuacja, w której dana osoba pozostaje trwale bez pracy. Bezrobocie długotrwałe prowadzi do licznych negatywnych skutków ekonomicznych, społecznych i psychospołecznych. Wymienić tu należy szybką degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, poszerzanie się sfery ubóstwa oraz degradację zawodową i marginalizację jednostek i całych grup

[6] Wskaźnik koncentracji bezrobotnych kobiet w postaci: (liczba bezrobotnych kobiet w danym obszarze/ liczba ludności danego obszaru) / (liczba bezrobotnych kobiet w Białej Podlaskiej / liczby mieszkańców miasta)

społecznych. Trwałe bezrobocie jest też często dziedziczone i przyczynia się do powstawania patologii społecznych.

W celu przeprowadzenia analiz za osobę bezrobotną długotrwale uznano, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 Nr 99 poz. 1001, z późn. zm.), bezrobotnego zarejestrowanego w urzędzie pracy przez okres łącznie ponad 12 miesięcy w okresie 2 ostatnich lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Według danych Urzędu Miasta udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych w 2015 r. wynosił 63,3%. Wartość ta była wyższa niż w województwie lubelskim 60,8%[7]. Pomimo zmniejszającego się w ostatnich latach bezrobocia, procentowy udział liczby osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych wzrasta. W 2010 r. udział ten wynosił 54,6%, zaś w 2014 r. 63,7%.

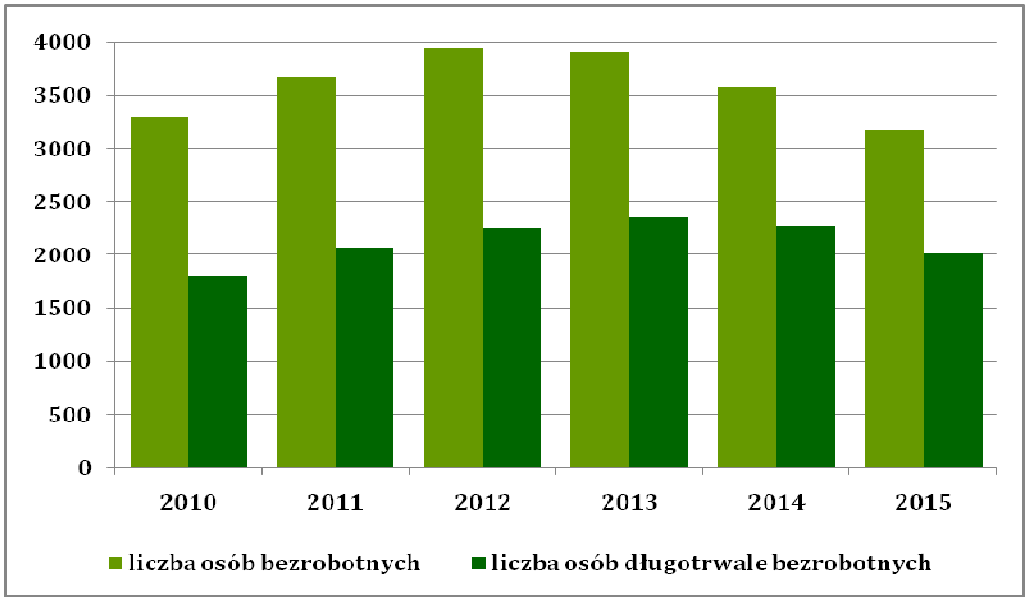

Rycina 10. Liczba osób bezrobotnych i liczba osób długotrwale bezrobotnych w Białej Podlaskiej w 2015 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Biała Podlaska (stan na dzień 31.12.2015)

Kolejny ze wskaźników diagnostycznych związanych z sytuacją na rynku pracy w Białej Podlaskiej dotyczy osób długotrwale bezrobotnych. Skalę tego zjawiska, w ujęciu przestrzennym, przestawia poniższa tabela.

[7] Dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie

Tabela 7. Koncentracja długotrwale bezrobotnych

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba długotrwale bezrobotnych	Udział długotrwale bezrobotnych w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru	Koncentracja długotrwale bezrobotnych standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	174	0,067	1,98
2	5509	148	0,027	0,80
3	2403	53	0,022	0,65
4	12191	318	0,026	0,77
5	5079	113	0,022	0,66
6	736	27	0,037	1,09
7	345	10	0,029	0,86
8	780	23	0,029	0,87
9	565	41	0,073	2,15
10	8579	279	0,033	0,96
11	7509	306	0,041	1,21
12	3566	121	0,034	1,01
13	2004	56	0,028	0,83
14	6255	290	0,046	1,38
Ogółem dla miasta	**58124**	**1959***	**0,034**	**1,00**

***Liczba osób bezrobotnych zameldowanych w mieście Biała Podlaska**
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych PUP Biała Podlaska (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:
Udział długotrwale bezrobotnych w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	0,022
-2 odch.	0,026
-1 odch.	0,030
$x_{śr}$	**0,034**
+1 odch.	0,038
+2 odch.	0,042
+3 odch.	0,046
powyżej	

Koncentracja długotrwale bezrobotnych (2015)

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Wartości wskaźnika koncentracji osób długotrwale bezrobotnych[8] wykazują istotną polaryzację, podobnie jak w przypadku analizy poprzednich wskaźników bezrobocia. W Białej Podlaskiej największa koncentracja problemu bezrobocia długotrwałego występuje w obszarze śródmiejskim Centrum (1,98).

Drugim obszarem znaczącej koncentracji osób bezrobotnych długotrwale jest Sidorki (2,15). Dotyczy to przede wszystkim osób zamieszkałych na ulicy Sidorskiej.

W południowej części miasta wysokim poziomem bezrobocia cechuje się obszar Osiedle za Torami - Lotnisko (1,38).

Zdecydowanie odmienna (korzystna) sytuacja pod względem koncentracji długotrwałego bezrobocia występuje natomiast w takich obszarach jak: Glinki (0,65) i Osiedle Francuska (0,66). Rozkład przestrzenny wartości wskaźnika koncentracji bezrobocia długookresowego zaprezentowano na poniższej rycinie.

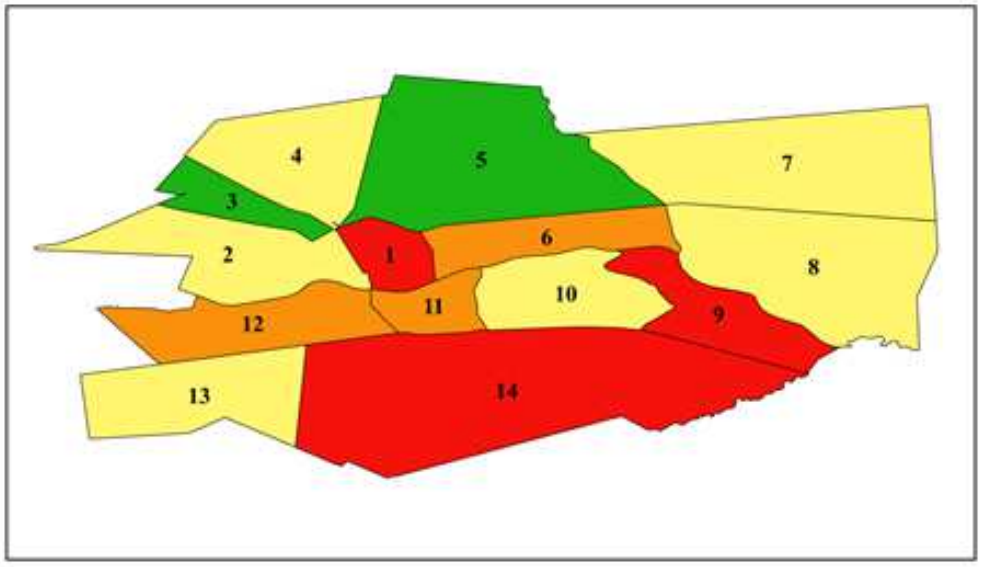

Rycina 11. Wartość wskaźnika koncentracji długotrwale bezrobotnych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

[8] Wskaźnik koncentracji osób długotrwale bezrobotnych w postaci: (liczba długotrwale bezrobotnych w danym obszarze / liczba mieszkańców danego obszaru) / (liczba długotrwale bezrobotnych w Białej Podlaskiej / liczba mieszkańców miasta)

Pod względem struktury wykształcenia wśród osób bezrobotnych w ostatnich latach w Białej Podlaskiej wzrasta liczba osób poszukujących pracy z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, a także z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Taką sytuacją odzwierciedlać może brak miejsc pracy w wyuczonych zawodach, w związku z niedostosowaniem oferty kształcenia do rynku pracy. Maleje natomiast liczna osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem, na co może wpływać wyjazd absolwentów poza miasto w celu poszukiwania pracy.

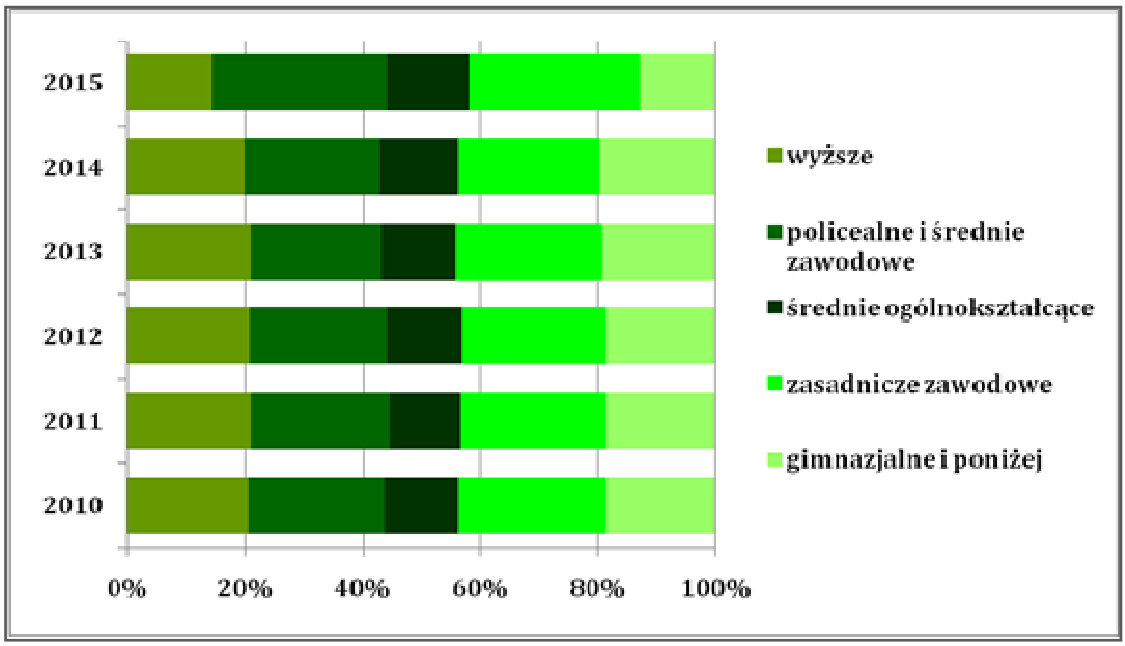

Rycina 12. Udział osób bezrobotnych z poszczególnym wykształceniem w Białej Podlaskiej w 2015 r. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Biała Podlaska (stan na dzień 31.12.2015)

Kolejny z diagnozowanych wymiarów rozwoju Białej Podlaskiej łączy zagadnienia rynku pracy oraz wykształcenia i odnosi się do bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Skala tego zjawiska została zmierzona w układzie jednostek pomocniczych miasta (obszarów) za pomocą wskaźnika zaprezentowanego w poniższej tabeli.

Tabela 8. Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru	Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	99	0,038	4,10
2	5509	25	0,005	0,49
3	2403	6	0,002	0,27
4	12191	52	0,004	0,46
5	5079	24	0,005	0,51
6	736	12	0,016	1,76
7	345	3	0,009	0,94
8	780	5	0,006	0,69
9	565	17	0,030	3,24
10	8579	62	0,007	0,78
11	7509	94	0,013	1,35
12	3566	35	0,010	1,06
13	2004	15	0,007	0,81
14	6255	90	0,014	1,55
Ogółem dla miasta	**58124**	**539**	**0,009**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych PUP Biała Podlaska (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	-0,003
-2 odch.	0,001
-1 odch.	0,005
$x_{śr}$	**0,009**
+1 odch.	0,013
+2 odch.	0,017
+3 odch.	0,021
powyżej	

Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Podobnie jak dla poprzednich wskaźników koncentracji bezrobocia, także w przypadku analizowanego wskaźnika jego wartości wykazują wysoką koncentrację w kilku obszarach

Białej Podlaskiej. Do dzielnic o wysokiej koncentracji bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej zalicza się: Centrum (4,10 – 99 osób), Brzeska - Błonie, (1,76), Sidorki (3,24), Wola - Dworzec (1,35) i Osiedle za Torami - Lotnisko (1,55).

Niskie wartości wskaźnika koncentracji bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej[9] odnoszą się do następujących obszarów miasta: Warszawska (0,49), Glinki (0,27), Osiedle Jagiellońskie (0,46), Osiedle Francuska (0,51) i Sielczyk (0,69). Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźnika koncentracji bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej prezentuje poniższa rycina.

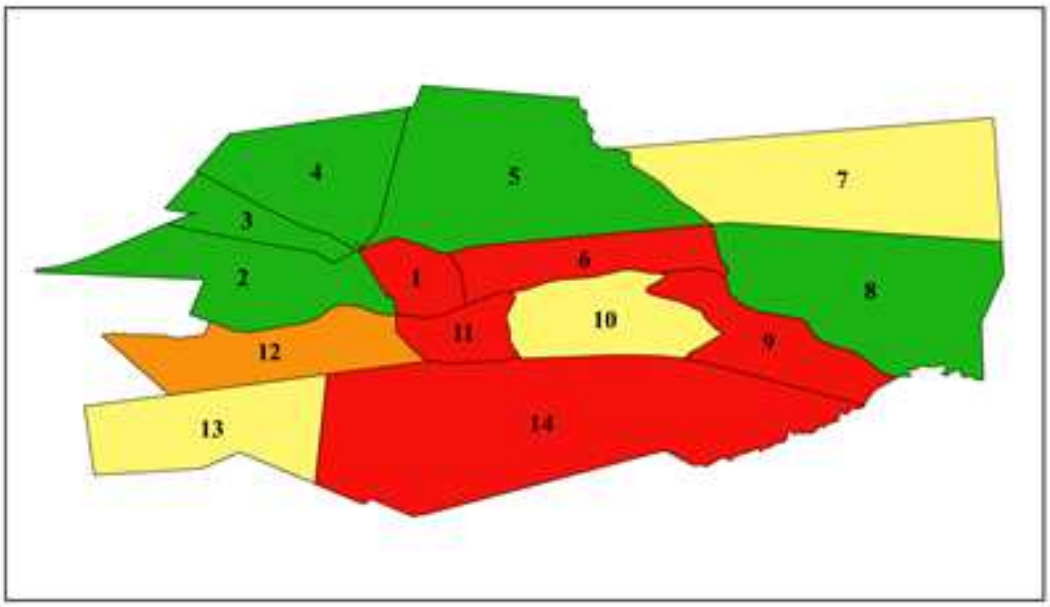

Rycina 13. Wartość wskaźnika koncentracji bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

Ostatni ze wskaźników diagnozujących sytuację na rynku pracy w Białej Podlaskiej dotyczy bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Skala tego zjawiska, w ujęciu

[9] Wskaźnik koncentracji bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w postaci: (liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w danym obszarze / liczba ludności obszaru)/ (liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w Białej Podlaskiej / liczba ludności miasta)

przestrzennym, została określona za pomocą wskaźnika koncentracji osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym.

Tabela 9. Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem wyższym

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym	Udział bezrobotnych wykształceniem wyższym w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru	Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem wyższym standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	21	0,008	0,72
2	5509	70	0,013	1,13
3	2403	28	0,012	1,04
4	12191	127	0,010	0,93
5	5079	47	0,009	0,82
6	736	6	0,008	0,72
7	345	3	0,009	0,77
8	780	10	0,013	1,14
9	565	6	0,011	0,94
10	8579	109	0,013	1,13
11	7509	82	0,011	0,97
12	3566	39	0,011	0,97
13	2004	22	0,011	0,98
14	6255	84	0,013	1,19
Ogółem dla miasta	**58124**	**654**	**0,011**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych PUP Biała Podlaska (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:
Udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	-0,004
-2 odch.	0,001
-1 odch.	0,006
$X_{śr}$	**0,011**
+1 odch.	0,016
+2 odch.	0,021
+3 odch.	0,026
powyżej	

Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem wyższym w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Wysoka koncentracja bezrobotnych z wykształceniem wyższym[10] dotyczy następujących obszarów miasta Białej Podlaskiej: Warszawska (1,13), Glinki (1,04), Sielczyk (1,14), Sidorska (1,13) i Osiedle za Torami - Lotnisko (1,19).

Niska koncentracja bezrobotnych z wykształceniem wyższym dotyczy tylko dwóch następujących jednostek pomocniczych Białej Podlaskiej: Centrum (0,72) i Brzeska – Błonie (0,72). Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźnika koncentracji bezrobotnych z wykształceniem wyższym prezentuje poniższa rycina.

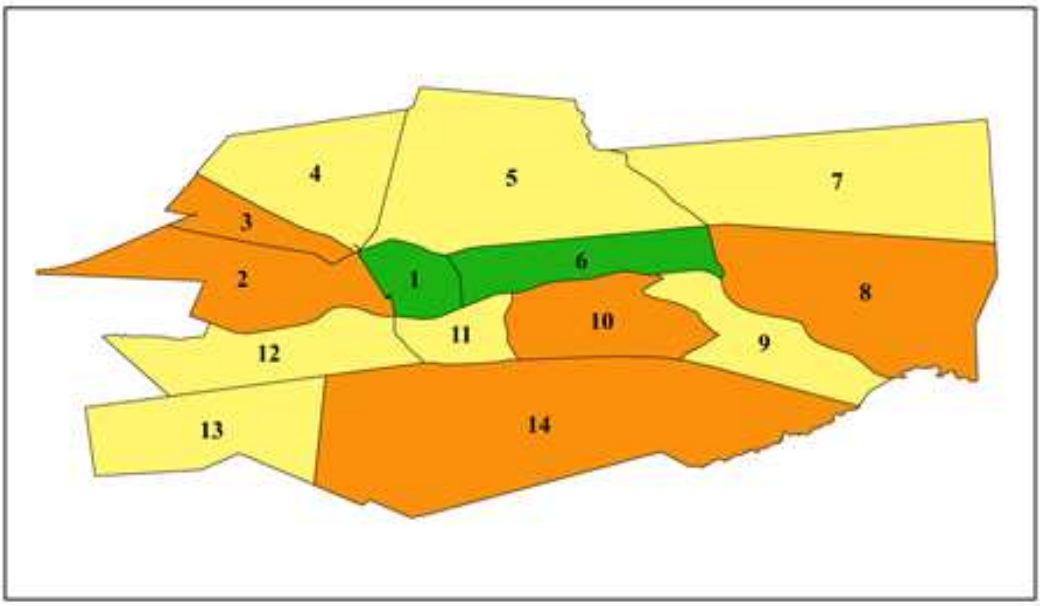

Rycina 14. Wartość wskaźnika koncentracji bezrobotnych z wykształceniem wyższym w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
xśr	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

[10] Wskaźnik koncentracji bezrobotnych z wykształceniem wyższym w postaci: (liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym w danym obszarze/liczba ludności obszaru)/(liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym w Białej Podlaskiej/liczba ludności miasta)

4.1.3. Ubóstwo i pomoc społeczna

Ubóstwo jako kategoria społeczna związane jest z brakiem zaspokojenia potrzeb (zarówno podstawowych, jak i tych wyższego rzędu) jednostki i rodziny na pożądanym poziomie. W dużej mierze może ograniczać również perspektywy życiowe dzieci, poprzez nierówności w dostępie do systemu edukacji, może wpływać na wzrost przestępczości, wywoływać sytuacje konfliktowe w rodzinie, ograniczać aktywność obywatelską i ekonomiczną, a także dostęp do opieki zdrowotnej.

Do czynników zwiększających ryzyko nasilenia się zjawiska ubóstwa należą przede wszystkim bezrobocie, niski poziom wykształcenia, niepełnosprawność oraz wielodzietność lub niepełność rodziny. Natomiast wykluczenie społeczne jest określane w kategoriach niemożności uczestniczenia w istotnych aspektach życia społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego danego społeczeństwa[11].

Wskaźniki ubóstwa (m.in. dochody rodziny) na poziomie wewnątrzmiejskim są bardzo trudne do określenia, stąd w diagnozowaniu zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym w miastach stosuje się najczęściej wskaźniki obliczone na podstawie danych o osobach korzystających z pomocy społecznej. Wadą takich wskaźników jest uwzględnienie wyłącznie tych osób, które z pomocy społecznej skorzystały, stanowią one zatem jedynie pewne przybliżenie zjawiska ubóstwa w mieście.

W poniższej diagnozie wykorzystano kilka wskaźników, oddających różne aspekty zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego:

- zasięg korzystania z pomocy ogółem (bez uwzględniania przyczyny korzystania z pomocy) – liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (tj. spełniających ustawowe kryterium ubóstwa) w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru,

[11] T. Panek (red.), (2014), Statystyka społeczna, PWE, Warszawa

- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. dom. w relacji do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w relacji do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- liczba wydanych Niebieskich Kart w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru.

Zasięg korzystania z pomocy społecznej w Białej Podlaskiej w 2015 r. (tj. ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej) wynosił 3279 osób, co stanowiło 5,6% mieszkańców całego miasta.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. Osób w Białej Podlaskiej wynosiła 564,1 osób, wartość ta tym samym była wyższa o 36,1 osób niż województwie lubelskim. Najczęstszymi powodami przyznania pomocy w Białej Podlaskiej w 2015 r. były (w kolejności): ubóstwo (62,5%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (32,5%), niepełnosprawność (31,5%) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (20,2%). Wartości te przekraczają 100% z racji korzystania przez 1 osobę z więcej niż jednego tytułu udzielenia pomocy.

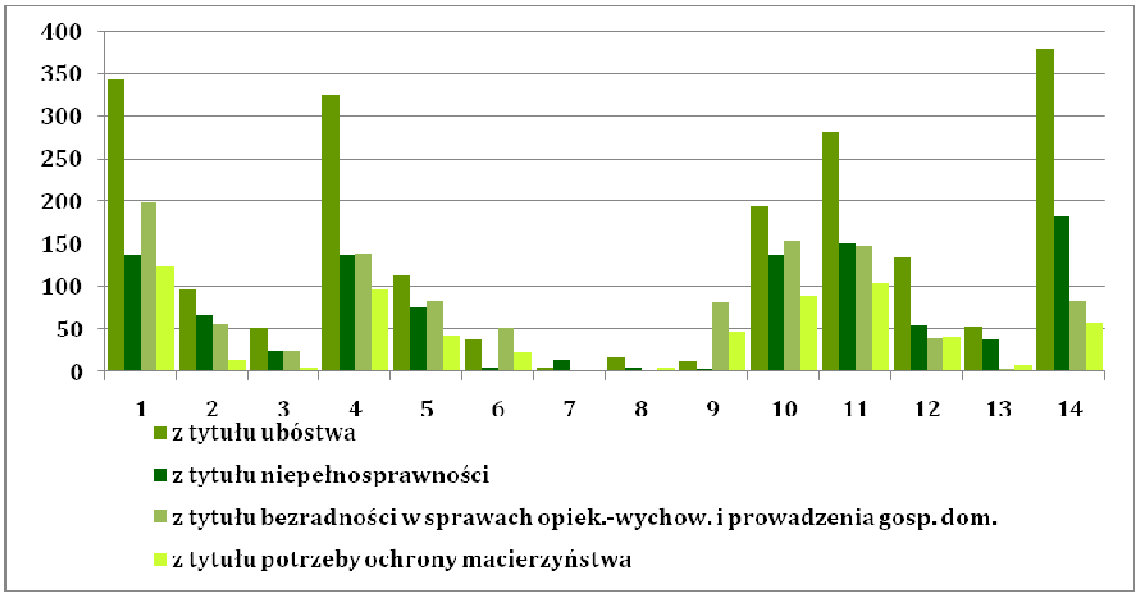

Rycina 15. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych jednostkach pomocniczych miasta Biała Podlaska w 2015 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Białej Podlaskiej (stan na dzień 31.12.2015)

Najwyższym udziałem osób korzystających z pomocy społecznej cechują się obszary: Centrum, Osiedle Jagiellońskie, Wola-Dworzec oraz Osiedle za Torami-Lotnisko. W obszarze śródmiejskim – Centrum najwyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej pobiera świadczenia z tytułu ubóstwa (75,6%) oraz z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W obszarze tym zamieszkuje najwyższa liczba korzystająca z pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców (17,5% - 455 osób).

Drugim obszarem jest Osiedle za Torami (8,0% - 500 osób na 6255 osób go zamieszkujących). Wysoki procent mieszkańców pobierających świadczenia zamieszkuje również obszar Wola-Dworzec (6,3% - 471 osób na 7509 osób go zamieszkujących). W obu wymienionych obszarach najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń jest ubóstwo (odpowiednio 76% - Osiedle za Torami i 59,9% - Wola-Dworzec) i niepełnosprawność (kolejno 40,2% i 33,2%).

Tabela 10. Koncentracja osób korzystająca z pomocy MOPS

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Udział osób korzystających z pomocy MOPS w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru	Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	455	0,175	3,10
2	5509	208	0,038	0,67
3	2403	92	0,038	0,68
4	12191	529	0,043	0,77
5	5079	226	0,044	0,79
6	736	49	0,067	1,18
7	345	18	0,052	0,92
8	780	35	0,045	0,80
9	565	28	0,050	0,88
10	8579	378	0,044	0,78
11	7509	471	0,063	1,11
12	3566	178	0,050	0,88
13	2004	112	0,056	0,99
14	6255	500	0,080	1,42
Ogółem dla miasta	**58124**	**3279**	**0,056**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych MOPS w Białej Podlaskiej (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:
Udział liczby osób korzystających z pomocy MOPS w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	0,026
-2 odch.	0,036
-1 odch.	0,046
$x_{śr}$	**0,056**
+1 odch.	0,066
+2 odch.	0,076
+3 odch.	0,086

Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS w danym obszarze (2015)

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Diagnoza kolejnego z wymiarów, tj. ubóstwa i wykluczenia społecznego wiąże się z określeniem koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS w wyznaczonych obszarach Białej Podlaskiej. Skala tego rodzaju została określona za pomocą wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS.

Wysoka koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS[12] występuje w dwóch obszarach miasta Białej Podlaskiej tj.: Centrum (3,10) i Osiedle za Torami – Lotnisko (1,42).

Niska skala pomocy społecznej w relacji do potencjału ludnościowego obszaru występuje w jednostkach pomocniczych miasta: Warszawska (0,67) i Glinki (0,68). Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS prezentuje poniższa rycina.

[12] Wskaźnik koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS w postaci: (liczba osób korzystająca z pomocy MOPS w danym obszarze / liczba ludności obszaru) / (liczba osób korzystająca z pomocy MOPS w Białej Podlaskiej / liczba ludności miasta)

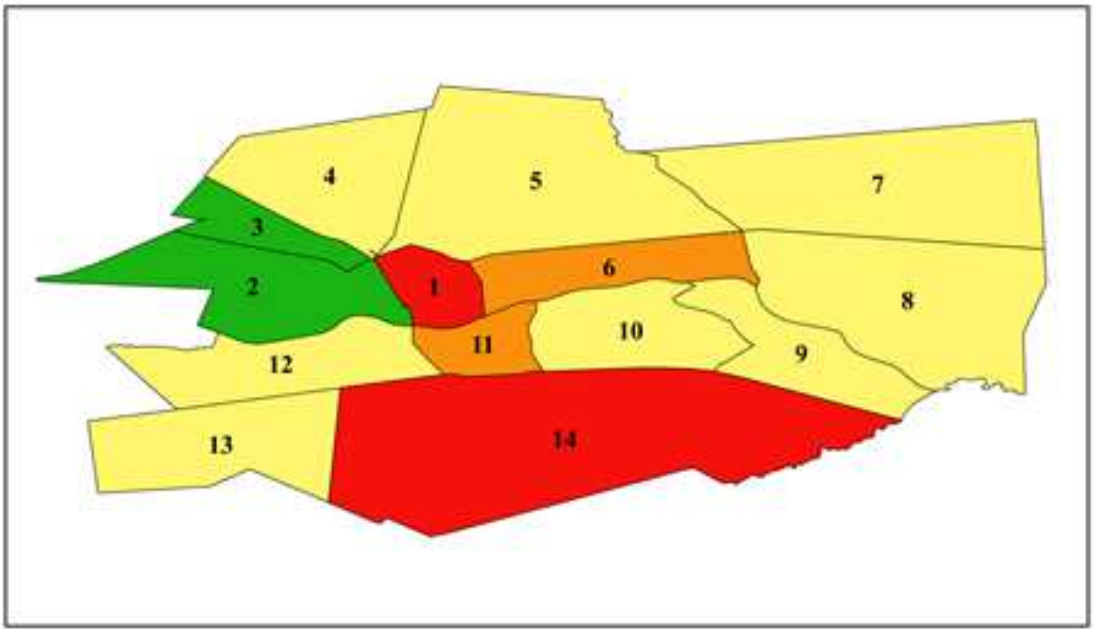

Rycina 16. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

Udział osób korzystających z pomocy, których dochody w gospodarstwie domowym były niższe niż ustawowe kryterium (tzw. ustawowa granica ubóstwa), w liczbie ludności Białej Podlaskiej wynosił w 2015 r. ok. 3,5%.

Skala ubóstwa w Białej Podlaskiej w jednostkach pomocniczych została zdiagnozowana za pomocą wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa.

Tabela 11. Koncentracja osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa	Udział osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru	Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	344	0,132	3,75
2	5509	97	0,018	0,50
3	2403	51	0,021	0,60
4	12191	326	0,027	0,76
5	5079	114	0,022	0,64
6	736	38	0,052	1,47
7	345	5	0,014	0,41
8	780	17	0,022	0,62
9	565	12	0,021	0,60
10	8579	195	0,023	0,65
11	7509	282	0,038	1,07
12	3566	134	0,038	1,07
13	2004	53	0,026	0,75
14	6255	380	0,061	1,72
suma	**58124**	**2048**	**0,035**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych MOPS w Białej Podlaskiej (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:

Udział liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	0,005
-2 odch.	0,015
-1 odch.	0,025
$x_{śr}$	**0,035**
+1 odch.	0,045
+2 odch.	0,055
+3 odch.	0,065
powyżej	

Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$X_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
Powyżej	

Wysoka koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa[13] dotyczy następujących jednostek pomocniczych Białej Podlaskiej: Centrum (3,75), Brzeska - Błonie (1,47) i Osiedle za Torami - Lotnisko (1,72).

Niewielką koncentrację liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa w relacji do potencjału ludnościowego wykazują następujące obszary: Warszawska (0,50), Glinki (0,60), Osiedle Francuska (0,64), Białka (0,41), Sielczyk (0,62), Sidorki (0,60) i Sidorska (0,65). Przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika koncentracji rodzin korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa prezentuje poniższa rycina.

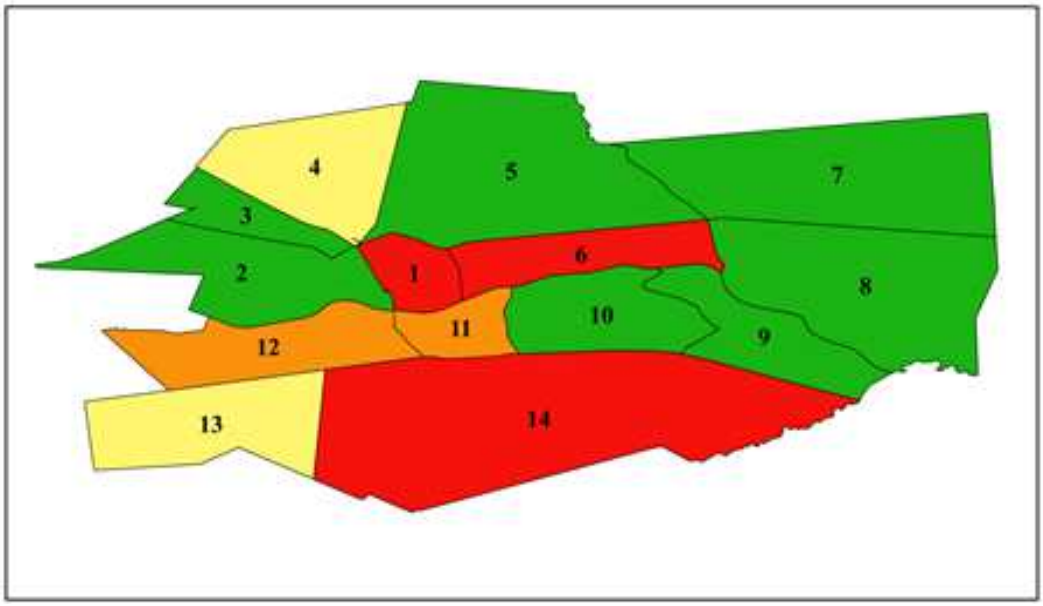

Rycina 17. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

[13] Wskaźnik koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa w postaci: (liczba osób korzystająca z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa w danym obszarze / liczba ludności obszaru) / (liczba osób korzystająca z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa w Białej Podlaskiej / liczba ludności miasta)

Problemem, który w wysokim stopniu może przyczynić się do wykluczenia z życia społecznego i sprzyjają zagrożeniu ubóstwem, jest niepełnosprawność.

Skala problematyki związanej z niepełnosprawnością została zdiagnozowana za pomocą wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności w relacji do potencjału ludnościowego poszczególnych obszarów Białej Podlaskiej.

Tabela 12. Koncentracja osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba osób korzystająca z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności	Udział osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru	Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	137	0,053	2,96
2	5509	67	0,012	0,68
3	2403	24	0,010	0,56
4	12191	137	0,011	0,63
5	5079	76	0,015	0,84
6	736	6	0,008	0,46
7	345	14	0,041	2,28
8	780	5	0,006	0,36
9	565	4	0,007	0,40
10	8579	138	0,016	0,90
11	7509	151	0,020	1,13
12	3566	54	0,015	0,85
13	2004	38	0,019	1,07
14	6255	183	0,029	1,64
Ogółem dla miasta	**58124**	**1034**	**0,018**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych MOPS w Białej Podlaskiej (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:
Udział liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności w danym obszarze (2015)

poniżej	
-3 odch.	0,009
-2 odch.	0,012
-1 odch.	0,015
$x_{śr}$	**0,018**
+1 odch.	0,021
+2 odch.	0,024
+3 odch.	0,027
powyżej	

Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Obszary Białej Podlaskiej, w których występuje koncentracja osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności obejmują: Centrum (2,96), Białka (2,28) i Osiedle za Torami - Lotnisko (1,64).

Zdecydowanie lepsza sytuacja pod względem koncentracji osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy MOPS[14] w relacji do potencjału ludnościowego obszaru występuje w jednostkach pomocniczych: Glinki (0,56), Osiedle Jagiellońskie (0,63), Brzeska-Błonie (0,46), Sielczyk (0,36) i Sidorki (0,40). Przestrzenne zróżnicowanie koncentracji osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy MOPS według poszczególnych obszarów Białej Podlaskiej prezentuje poniższa rycina.

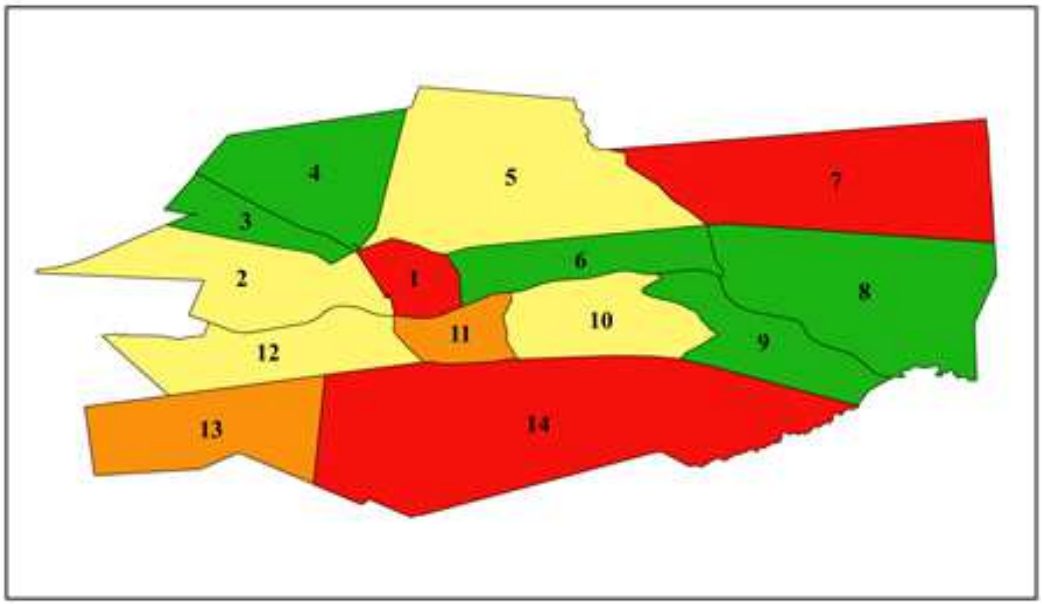

Rycina 18. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

[14] Wskaźnik koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności w postaci: (liczba osób korzystająca z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności w danym obszarze/ liczba ludności obszaru) / (liczba osób korzystająca z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności w Białej Podlaskiej / liczba ludności miasta)

Legenda:

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
xśr	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

Sytuacja związana z problematyką bezradności życiowej została zdiagnozowana za pomocą wskaźnika koncentracji osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 13. Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Obszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom w wieku produkcyjnym	Udział liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom. w relacji do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym	Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom. standaryzowana liczbą mieszkańców
1	1609	78	0,048	3,41
2	3358	31	0,009	0,65
3	1465	15	0,010	0,72
4	8216	114	0,014	0,98
5	3418	38	0,011	0,78
6	481	6	0,012	0,88
7	203	0	0,000	0,00
8	516	5	0,010	0,68
9	388	1	0,003	0,18
10	5335	74	0,014	0,98
11	4552	52	0,011	0,80
12	2345	37	0,016	1,11
13	1341	4	0,003	0,21
14	4172	76	0,018	1,28
Ogółem dla miasta	**37399**	**531**	**0,014**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych MOPS w Białej Podlaskiej (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:
Udział liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego w danym obszarze (2015)

poniżej	
-3 odch.	0,005
-2 odch.	0,008
-1 odch.	0,011
$x_{śr}$	**0,014**

+1 odch.	0,017
+2 odch.	0,021
+3 odch.	0,024
powyżej	

Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradnościw sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Pod względem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego[15], duża koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS w relacji do potencjału ludnościowego występuje w obszarze Centrum (3,41) i Osiedle za Torami - Lotnisko (1,28).

Zdecydowanie lepsza sytuacja pod tym względem dotyczy następujących obszarów: Warszawska (0,65), Białka (0,0), Sielczyk (0,68), Sidorki (0,18) i Pieńki (0,21). Przestrzenne rozłożenie wartości wskaźników koncentracji rodzin korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego prezentuje poniższa rycina.

[15] Wskaźnik koncentracji osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego postaci: (liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego danego obszaru/ liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym danego obszaru) / (liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w Białej Podlaskiej / liczba mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym)

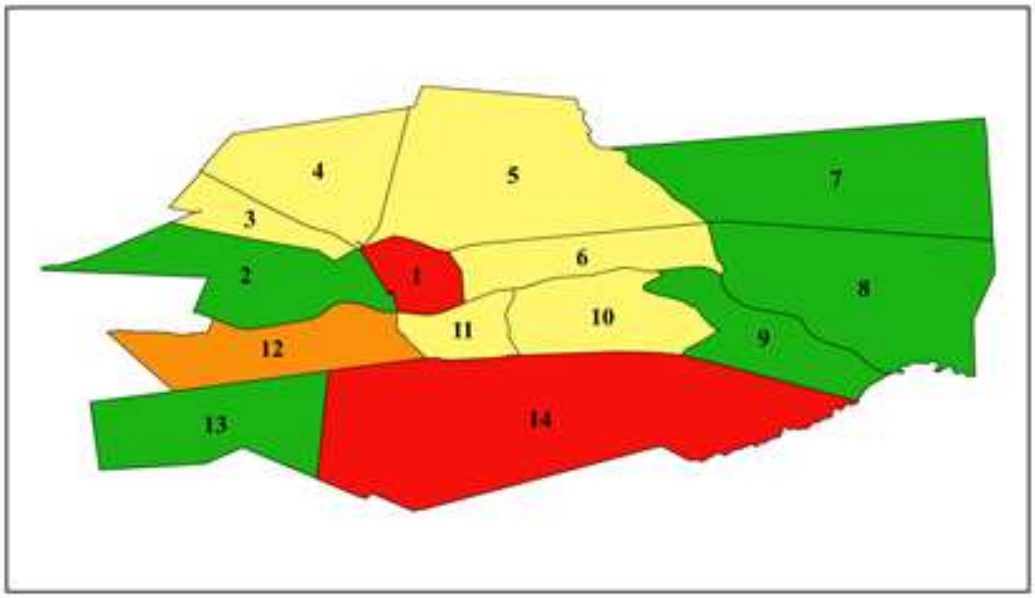

Rycina 19. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom. w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

Ostatnim wskaźnikiem z kategorii pomoc społeczna jest liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w relacji do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Tabela 14. Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa

Obszar	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Potrzeba ochrony macierzyństwa w wieku produkcyjnym	Udział liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w relacji do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym	Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa standaryzowana liczbą mieszkańców
1	1609	57	0,035	4,25
2	3358	6	0,002	0,21
3	1465	1	0,001	0,08
4	8216	67	0,008	0,98
5	3418	1	0,000	0,04
6	481	1	0,002	0,25

7	203	0	0,000	0,00
8	516	6	0,012	1,39
9	388	2	0,005	0,62
10	5335	42	0,008	0,94
11	4552	46	0,010	1,21
12	2345	33	0,014	1,69
13	1341	8	0,006	0,72
14	4172	42	0,010	1,21
Ogółem dla miasta	**37399**	**312**	**0,008**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych MOPS w Białej Podlaskiej (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:
Udział liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	0,002
-2 odch.	0,004
-1 odch.	0,006
$x_{śr}$	**0,008**
+1 odch.	0,010
+2 odch.	0,012
+3 odch.	0,014
powyżej	

Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Wysoka koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa[16] występuje w trzech obszarach miasta Białej Podlaskiej tj.: Centrum (4,25), Sielczyk (1,39) i Kołychawa (1,69).

W jednej jednostce urbanistycznej żadna osoba nie korzysta z pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa, świadczyć to może o dobrej sytuacji rodzinnej obszaru Białka. Przestrzenne zróżnicowanie wartości niniejszego wskaźnika koncentracji prezentuje poniższa rycina.

[16] Wskaźnik koncentracji osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w postaci: (liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa danego obszaru/ liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym danego obszaru) / (liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w Białej Podlaskiej / liczba mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym.

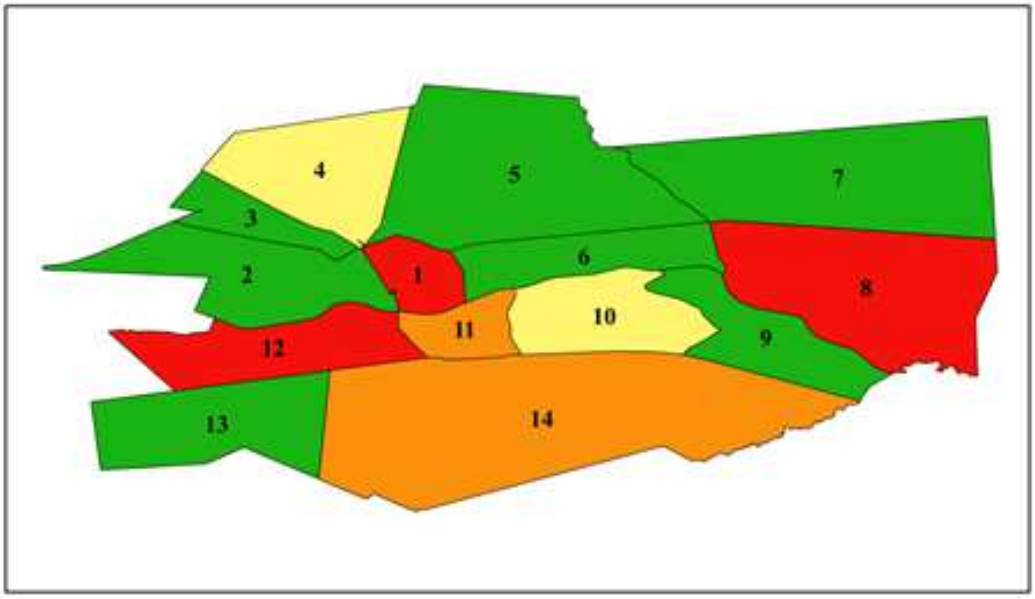

Rycina 20. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

Następny z wymiarów diagnozy odnosi się do problematyki przemocy w rodzinie. Podstawowym wskaźnikiem użytym w analizach skali tego zjawiska jest koncentracja liczby wydanych Niebieskich Kart uwzględniająca potencjał ludnościowy każdego obszaru Białej Podlaskiej.

Tabela 15. Koncentracja liczby wydanych Niebieskich Kart

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba wydanych Niebieskich Kart	Udział liczby wydanych Niebieskich Kart w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru	Koncentracja liczby wydanych Niebieskich Kart standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	11	0,0042	1,98
2	5509	7	0,0013	0,60
3	2403	4	0,0017	0,78
4	12191	24	0,0020	0,92
5	5079	11	0,0022	1,02
6	736	1	0,0014	0,64
7	345	0	0,0000	0,00

8	780	1	0,0013	0,60
9	565	8	0,0142	6,64
10	8579	12	0,0014	0,66
11	7509	22	0,0029	1,37
12	3566	3	0,0008	0,39
13	2004	2	0,0010	0,47
14	6255	18	0,0029	1,35
suma	**58124**	**124**	**0,0021**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych MOPS w Białej Podlaskiej (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:

Udział liczby wydanych Niebieskich Kart w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	-0,0009
-2 odch.	0,0001
-1 odch.	0,0011
$x_{śr}$	**0,0021**
+1 odch.	0,0031
+2 odch.	0,0041
+3 odch.	0,051
powyżej	

Koncentracja liczby wydanych Niebieskich Kart w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Wysoka skala zjawiska przemocy w rodzinie[17] w odniesieniu do potencjału ludnościowego poszczególnych jednostek pomocniczych miasta koncentruje się w obszarach: Centrum (1,98), Sidorki (6,64), Wola - Dworzec (1,37) i Osiedle za Torami - Lotnisko (1,35).

Koncentracja przemocy w rodzinie poniżej jej przeciętnego poziomu dla Białej Podlaskiej występuje w następujących obszarach: Warszawska (0,60), Brzeska - Błonie (0,64), Sielczyk (0,60), Sidorska (0,66), Kołychawa (0,39) i Pieńki (0,47).

Tylko w jednym obszarze (Białka) nie wydano żadnej Niebieskiej Karty. Przestrzenny rozkład koncentracji przemocy w rodzinie w poszczególnych obszarach miasta prezentuje poniższa rycina.

[17] Wskaźnik koncentracji liczby wydanych Niebieskich Kart w postaci: (liczba wydanych Niebieskich Kart w danym obszarze / liczba ludności obszaru) / (liczba wydanych Niebieskich Kart w Białej Podlaskiej/ liczba mieszkańców miasta)

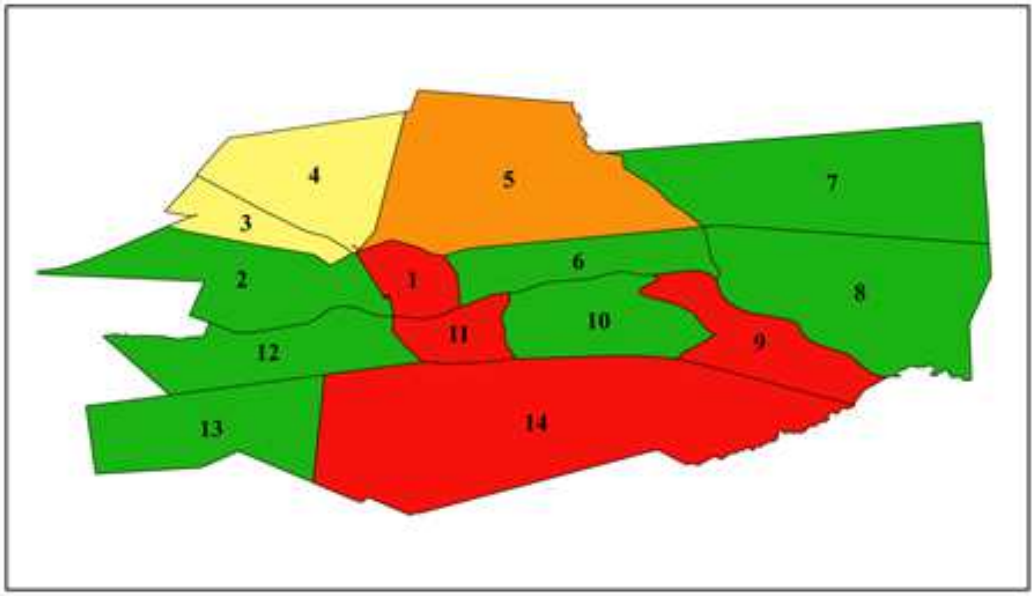

Rycina 21. Koncentracja liczby wydanych Niebieskich Kart w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

4.1.4. Wskaźnik degradacji społecznej

Podsumowaniem diagnozy w sferze społecznej i syntetycznym obrazem zróżnicowania zjawisk degradacji społecznej w Białej Podlaskiej jest wskaźnik degradacji społecznej, który został obliczony według wcześniej przestawionej metodologii. Do obliczenia wskaźnika wykorzystano 13 wskaźników cząstkowych, które wymiarują problemy społeczne opisane w poprzednich rozdziałach, tj.:

- demografia:
  - liczba osób w wieku produkcyjnym,
- starzenie się:
  - udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym,
- rynek pracy:

- liczba osób bezrobotnych,
- liczba bezrobotnych kobiet,
- liczba osób długotrwale bezrobotnych,
- liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej,
- liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym,

- pomoc społeczna:
  - zasięg korzystania z pomocy ogółem (bez uwzględniania przyczyny korzystania z pomocy) – liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru,
  - liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (tj. spełniających ustawowe kryterium ubóstwa) w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru,
  - liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru,
  - liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. dom. w relacji do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym,
  - liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w relacji do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- przemoc w rodzinie:
  - liczba wydanych Niebieskich Kart w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru.

Wartości wskaźnika dla poszczególnych jednostek pomocniczych miasta (obszarów) przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Zestawienie wskaźników koncentracji negatywnych zjawisk społecznych według jednostek pomocniczych Białej Podlaskiej

Kategorie analizy	Demografia	Starzenie się	Rynek pracy					Pomoc społeczna					Przemoc w rodzinie
Obszar	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
1	0,96	329	1,78	1,81	1,98	4,10	0,72	3,10	3,75	2,96	3,41	4,25	1,98
2	0,95	405	0,78	0,78	0,80	0,49	1,13	0,67	0,50	0,68	0,65	0,21	0,60
3	0,95	318	0,72	1,01	0,65	0,27	1,04	0,68	0,60	0,56	0,72	0,08	0,78
4	1,05	351	0,81	0,77	0,77	0,46	0,93	0,77	0,76	0,63	0,98	0,98	0,92
5	1,05	317	0,75	0,75	0,66	0,51	0,82	0,79	0,64	0,84	0,78	0,04	1,02
6	1,02	401	1,01	1,13	1,09	1,76	0,72	1,18	1,47	0,46	0,88	0,25	0,64
7	0,91	254	0,70	0,69	0,86	0,94	0,77	0,92	0,41	2,28	0,00	0,00	0,00
8	1,03	325	1,03	0,86	0,87	0,69	1,14	0,80	0,62	0,36	0,68	1,39	0,60
9	1,07	532	1,98	1,47	2,15	3,24	0,94	0,88	0,60	0,40	0,18	0,62	6,64
10	0,97	360	0,98	0,94	0,96	0,78	1,13	0,78	0,65	0,90	0,98	0,94	0,66
11	0,94	378	1,17	1,16	1,21	1,35	0,97	1,11	1,07	1,13	0,80	1,21	1,37
12	1,02	378	1,00	1,00	1,01	1,06	0,97	0,88	1,07	0,85	1,11	1,69	0,39
13	1,04	284	0,80	0,83	0,83	0,81	0,98	0,99	0,75	1,07	0,21	0,72	0,47
14	1,04	365	1,35	1,41	1,38	1,55	1,19	1,42	1,72	1,64	1,28	1,21	1,35
Ogółem dla	1,000	357	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Demografia	**1**	**Koncentracja mieszkańców wieku produkcyjnym**
Starzenie się	**2**	**Wskaźnik starzenia się**
Rynek pracy	**3**	**Koncentracja osób bezrobotnych**
	4	**Koncentracja bezrobotnych kobiet**
	5	**Koncentracja długotrwale bezrobotnych**
	6	**Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej**
	7	**Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem wyższym**

Pomoc społeczna	**8**	**Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS**
	9	**Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa**
	10	**Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności**
	11	**Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom.**
	12	**Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa**
Przemoc w rodzinie	**13**	**Koncentracja liczby wydanych Niebieskich Kart**

W celu wskazania jednostek pomocniczych w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk dla obu kryteriów: demograficznego i społecznego.

Skala oceny dla wymiaru demograficznego została wyznaczona w oparciu o właściwości wskaźnika koncentracji. W ten sposób wskaźnikowi przypisano oceny w skali od 0 do 3. W przypadku wartości wskaźnika koncentracji na poziomie:

- 1,25 i więcej – wskazująca na bardzo wysoką koncentrację liczby osób w wieku produkcyjnym w danym obszarze – ocena 0,
- 1,00 – 1,25 – wskazująca na wysoką koncentrację liczby osób w wieku produkcyjnym – ocena 1,
- 0,75 – 0,99 – wskazująca na przeciętną koncentrację liczby osób w wieku produkcyjnym – ocena 2,
- poniżej 0,75 –wskazująca na niską koncentrację liczby osób w wieku produkcyjnym – ocena 3.

W przypadku kryterium społecznego w celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danego obszaru, których wartość uznano za wysoką lub bardzo wysoką, zgodnie następującą skalą:

- 9-12 wskaźników – ocena 3,
- 5-8 wskaźników – ocena 2,
- 2-4 wskaźniki – ocena 1,
- 0-1 wskaźnik – ocena 0.

Następnie w poniższej tabeli dokonano podsumowania w celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, sumując liczby ocen dwóch kryteriów: demograficznego i społecznego.

Tabela 17. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze społecznej

	Kryterium demograficzne		Kryterium społeczne		
Obszar	**Koncentracja udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym**	**Ocena**	**Liczba wskaźników koncentracji dla danej dzielnicy, których wartość jest większa niż 1,00***	**Ocena**	**Koncentracja negatywnych zjawisk**
1	0,96	2	10	3	5
2	0,95	2	2	1	3
3	0,95	2	2	1	3
4	1,05	1	0	0	1
5	1,05	1	1	0	1
6	1,02	1	7	2	3
7	0,91	2	1	0	2
8	1,03	1	3	1	2
9	1,07	1	6	2	3
10	0,97	2	2	1	3
11	0,94	2	8	2	4
12	1,02	1	7	2	3
13	1,04	1	2	1	2
14	1,04	1	12	3	4

*** w przypadku wskaźnika starzenia się wartość większa niż 357**
Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z przeprowadzoną analizą wyznaczono jednostki pomocnicze, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej: obszar Centrum, Warszawska, 2, Brzeska - Błonie, Sidorki, Sidorska, Wola – Dworzec, Kołychawa i Osiedle za Torami - Lotnisko (suma ocen obu kryteriów 3 – 6 – wysoka i bardzo wysoka koncentracja negatywnych zjawisk).

Obszar Centrum, Wola - Dworzec i Osiedle za Torami - Lotnisko to jednostki pomocnicze (urbanistyczne) miasta o najtrudniejszej sytuacji społecznej, mierzonej w zasadzie we wszystkich kategoriach analizy, tj.: demografii, starzenia się, rynku pracy, pomocy społecznej, przemocy w rodzinie.

Grupa obszarów zagrożonych obejmuje przede wszystkim: obszar Warszawska, Glinki, Sidorki, Sidorska i Kołychawa.

4.2. Sfera gospodarcza

4.2.1.Poziom przedsiębiorczości

Liczba podmiotów gospodarczych według REGON w Białej Podlaskiej w 2015 r. ogółem wynosiła 6399, w tym liczbę podmiotów gospodarczych w relacji do ludności w wieku produkcyjnym odnotowano na poziomie 4117 podmiotów, co stanowiło 64,3% wszystkich zarejestrowanych podmiotów.

Podstawowym wskaźnikiem poziomu przedsiębiorczości w analizie sytuacji kryzysowej w sferze gospodarczej w Białej Podlaskiej jest liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 10 tys. mieszkańców. W mieście wskaźnik ten wynosił 1101 i był wyższy o 26,5% niż w województwie lubelskim (809 podmiotów na 10 tys. mieszkańców).

Zdecydowanie jednak lepiej sytuację gospodarczą w Białej Podlaskiej oddaje wewnętrzne porównanie z poszczególnymi obszarami miasta.

Największą liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych cechuje się obszar Osiedle Jagiellońskie (1150 podmiotów). Kolejnymi obszarami, w których zarejestrowano wysoką liczbę podmiotów są Centrum (1000 podmiotów) i Sidorki (832 podmioty). Najniższą zaś liczbę zarejestrowano w północno-wschodnim miasta – Białka (45 podmiotów).

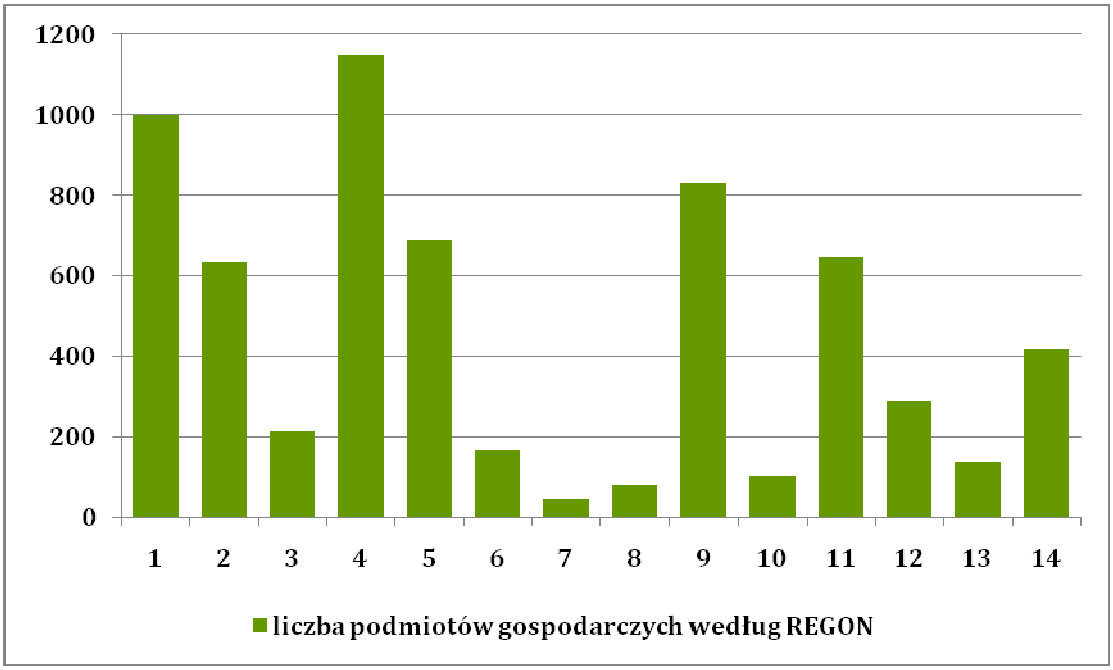

Rycina 22. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych jednostkach przestrzennych miasta Biała Podlaska
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON (stan na 31.12.2015 r.)

Podstawowym wskaźnikiem poziomu przedsiębiorczości wykorzystanym w przeprowadzanej diagnozie jest udział liczby podmiotów gospodarczych w relacji do liczby mieszkańców danego obszaru. Koncentrację tego wskaźnika przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 18. Koncentracja liczby podmiotów gospodarczych

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych według REGON (2015)	Udział liczby podmiotów gospodarczych w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców (2015)	Koncentracja liczby podmiotów gospodarczych w danym obszarze standaryzowana liczbą mieszkańców (2015)
1	2603	1000	0,384	3,49
2	5509	634	0,115	1,05
3	2403	213	0,089	0,81
4	12191	1150	0,094	0,86
5	5079	689	0,136	1,23
6	736	165	0,224	2,04
7	345	45	0,130	1,18
8	780	81	0,104	0,94
9	565	101	0,179	1,62
10	8579	832	0,097	0,88
11	7509	646	0,086	0,78
12	3566	289	0,081	0,74
13	2004	136	0,068	0,62
14	6255	418	0,067	0,61
Ogółem dla miasta	**58124**	**6399**	**0,110**	**1,00**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:

Udział liczby podmiotów gospodarczych w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-3 odch.	0,050
-2 odch.	0,070
-1 odch.	0,090
$x_{śr}$	**0,110**
+1 odch.	0,130
+2 odch.	0,150
+3 odch.	0,170
powyżej	

Koncentracja liczby podmiotów gospodarczych w danym obszarze (2015)

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Zróżnicowanie wskaźnika przedsiębiorczości (koncentracji liczby podmiotów gospodarczych w układzie jednostek pomocniczych w Białej Podlaskiej) przedstawiono na poniższej rycinie.

Najwyższym poziomem przedsiębiorczości cechowały się obszary w ścisłym centrum miasta (obszar Centrum – 3,49) oraz obszary o przeważającej funkcji przemysłowej, w tym przede obszar Brzeska-Błonie (2,04) i Sidorki (1,62).

Znacznie niższe wskaźniki przedsiębiorczości cechują obszary osiedli mieszkaniowych – co jednak nie jest zjawiskiem niepokojącym, ale wynika z charakteru tych obszarów i funkcji, jakie pełnią w strukturze miasta. Tym samym bardzo niska koncentracja podmiotów gospodarczych[18] w relacji do potencjału ludnościowego poszczególnych obszarów Białej Podlaskiej występuje w obszarze Kołychawa (0,74), Pieńki (0,62) i Osiedle za Torami - Lotnisko (0,61).

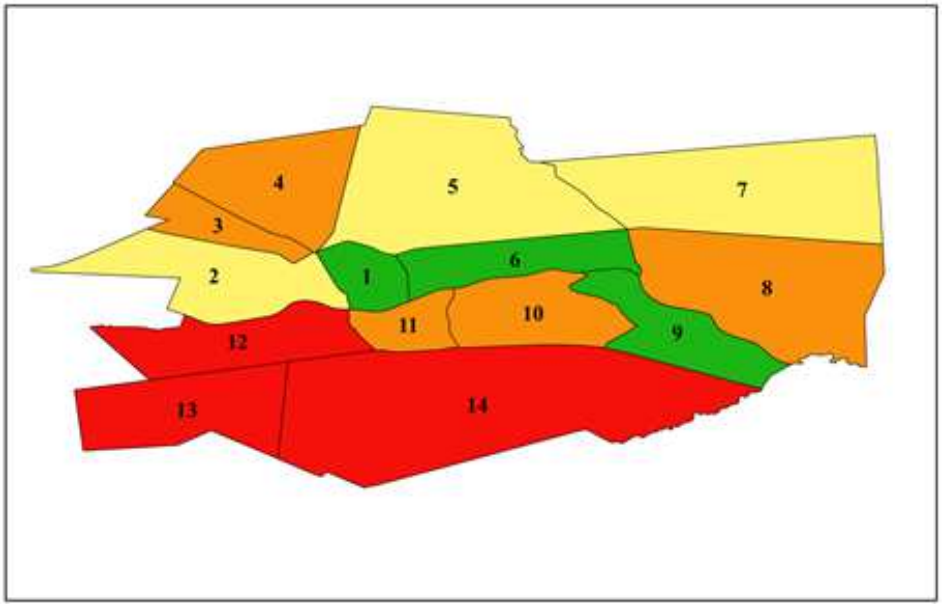

Rycina 23. Wartość wskaźnika koncentracji liczby podmiotów gospodarczych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Legenda:

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

[18] Wskaźnik koncentracji liczby podmiotów gospodarczych w postaci: (liczba podmiotów gospodarczych w danym obszarze / liczba mieszkańców obszaru) / (liczba podmiotów gospodarczych w Białej Podlaskiej / liczba mieszkańców miasta)

Jednym z wyznaczników punktu widzenia diagnozowania aktywności gospodarczej mieszkańców, jest wskaźnik odnoszący się do ich przedsiębiorczości.

Najwyższą liczbę nowopowstałych podmiotów gospodarczych w ostatnich trzech latach (2013-2015) zarejestrowano w obszarze Osiedle Jagiellońskie (250 podmiotów). Jednocześnie jest to obszar, w którym odnotowano najwyższą liczbę zamkniętych i zawieszonych działalności gospodarczych (145 podmiotów) w trzech ostatnich latach.

Drugim obszarem miasta, w którym zarejestrowano wysoką liczbę nowopowstałych podmiotów jest śródmieście (Centrum – 205 podmiotów).

Najniższą zaś liczbą nowozarejestrowanych podmiotów cechują się obszary peryferyjne miasta, położone we wschodniej części miasta (Białka i Sielczyk).

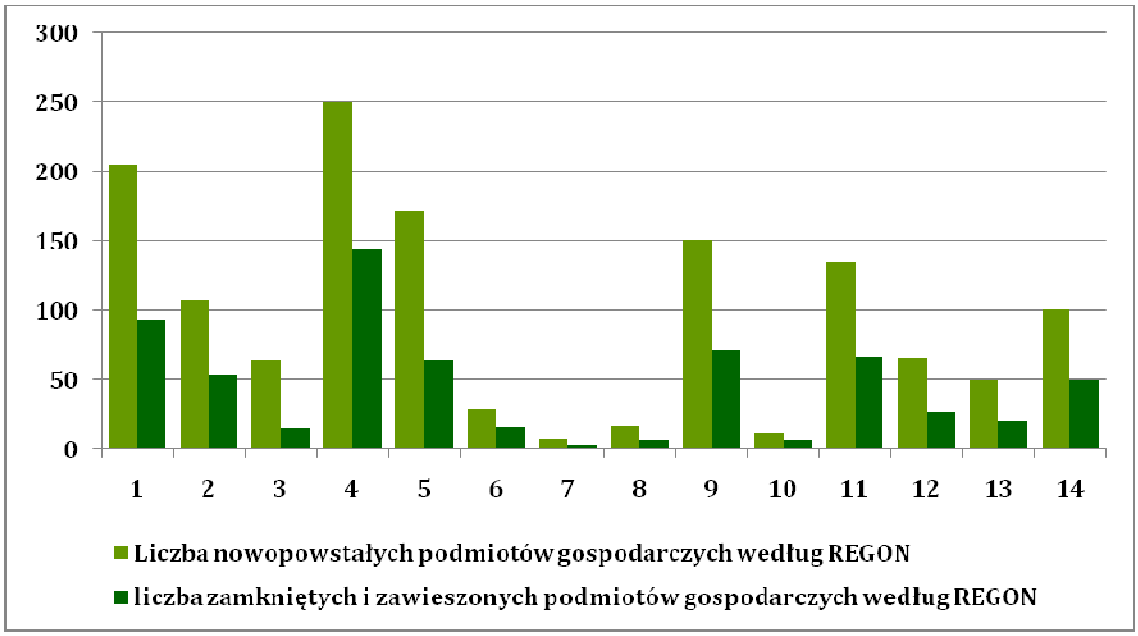

Rycina 24. Liczba nowopowstałych oraz zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych według REGOR w poszczególnych jednostkach przestrzennych miasta Biała Podlaska w latach 2013-2015.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON (stan na 31.12.2015 r.)

Poziom przedsiębiorczości w jednostkach pomocniczych Białej Podlaskiej został scharakteryzowany za pomocą wskaźnika koncentracji liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w ostatnich 3 latach (2013-2015).

Tabela 19. Koncentracja liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych według REGON	Udział liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w danym obszarze w relacji do liczby mieszkańców	Koncentracja liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w danym obszarze standaryzowana liczbą mieszkańców
1	2603	205	0,079	3,35
2	5509	107	0,019	0,83
3	2403	64	0,027	1,13
4	12191	250	0,021	0,87
5	5079	172	0,034	1,44
6	736	29	0,039	1,68
7	345	8	0,023	0,99
8	780	17	0,022	0,93
9	565	11	0,019	0,83
10	8579	151	0,018	0,75
11	7509	135	0,018	0,76
12	3566	66	0,019	0,79
13	2004	50	0,025	1,06
14	6255	101	0,016	0,69
Ogółem dla miasta	**58124**	**1366**	**0,024**	**1,00**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:

Udział liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w danym obszarze (2013-2015)

poniżej	
-3 odch.	0,012
-2 odch.	0,016
-1 odch.	0,020
$x_{śr}$	**0,024**
+1 odch.	0,028
+2 odch.	0,032
+3 odch.	0,036
powyżej	

Koncentracja liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w danym obszarze (2013-2015)

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Najwyższe wartości koncentracji przedsiębiorczości mierzonej liczbą nowopowstałych podmiotów gospodarczych[19] notowane są dla następujących obszarów Białej Podlaskiej: Centrum (3,35), Osiedle Francuska (1,44) i Brzeska - Błonie (1,68).

Niski poziom potencjału przedsiębiorczości odnosi się do natomiast do jednego obszaru Osiedle za Torami - Lotnisko (0,69). Przestrzenne zróżnicowanie wartości wskaźników koncentracji liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w jednostkach pomocniczych Białej Podlaskiej prezentuje poniższa rycina.

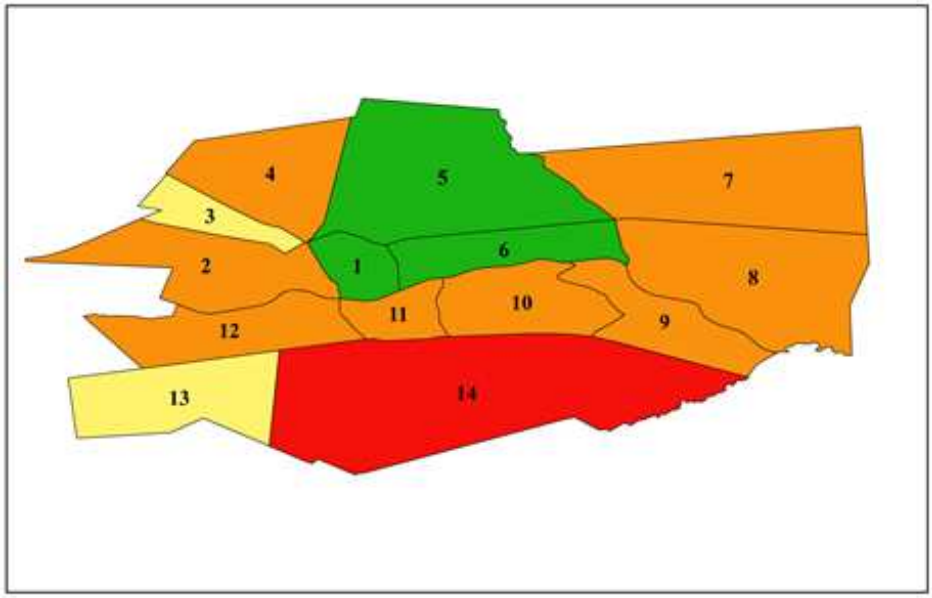

Rycina 25. Wartość wskaźnika koncentracji liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w latach 2013-2015 r.

Legenda:

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

Równie istotnym, co poprzedni wskaźnik w przypadku diagnozowania przedsiębiorczości jest kolejny wskaźnik, dotyczący liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych. Poziom ten został przedstawiony za pomocą wskaźnika koncentracji liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w ostatnich 3 latach (2013-2015).

[19] Wskaźnik koncentracji liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w postaci: (liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych w danym obszarze/liczba mieszkańców obszaru)/(liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych w Białej Podlaskiej/liczba mieszkańców miasta)

Tabela 20. Koncentracja liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych

Obszar	Liczba mieszkańców	Liczba zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych według REGON	Udział liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w danym obszarze w relacji do liczby podmiotów gospodarczych w mieście	Koncentracja liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w danym obszarze standaryzowana liczbą podmiotów gospodarczych
1	2603	94	0,036	3,28
2	5509	53	0,010	0,87
3	2403	15	0,006	0,57
4	12191	145	0,012	1,08
5	5079	64	0,013	1,14
6	736	16	0,022	1,97
7	345	3	0,009	0,79
8	780	7	0,009	0,82
9	565	7	0,012	1,13
10	8579	71	0,008	0,75
11	7509	67	0,009	0,81
12	3566	27	0,008	0,69
13	2004	21	0,010	0,95
14	6255	50	0,008	0,73
Ogółem dla miasta	**58124**	**640**	**0,011**	**1,00**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych REGON (stan na dzień 31.12.2015)

Skala:

Udział liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w danym obszarze (2013-2015)

poniżej	
-3 odch.	0,005
-2 odch.	0,007
-1 odch.	0,009
$x_{śr}$	**0,011**
+1 odch.	0,013
+2 odch.	0,015
+3 odch.	0,017
powyżej	

Koncentracja liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w danym obszarze (2013-2015)

poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$X_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Zdecydowanie największa koncentracja liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych[20] dotyczy obszaru Centrum (3,28) i Brzeska - Błonie (1,97). W następnej kolejności znajdują się: obszary Osiedle Jagiellońskie (1,08), Osiedle Francuska (1,14) i Sidorki (1,13).

Do obszarów, w których poziom przedsiębiorczości - mierzonej liczbą zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych - jest niższy od średniej jego koncentracji dla Białej Podlaskiej należą obszary: Warszawska (0,87), Białka (0,79), Sielczyk (0,82), Sidorska (0,75), Wola-Dworzec (0,81) i Pieńki (0,95). Wartości poszczególnych wskaźników koncentracji liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w jednostkach pomocniczych Białej Podlaskiej prezentuje poniższy rysunek.

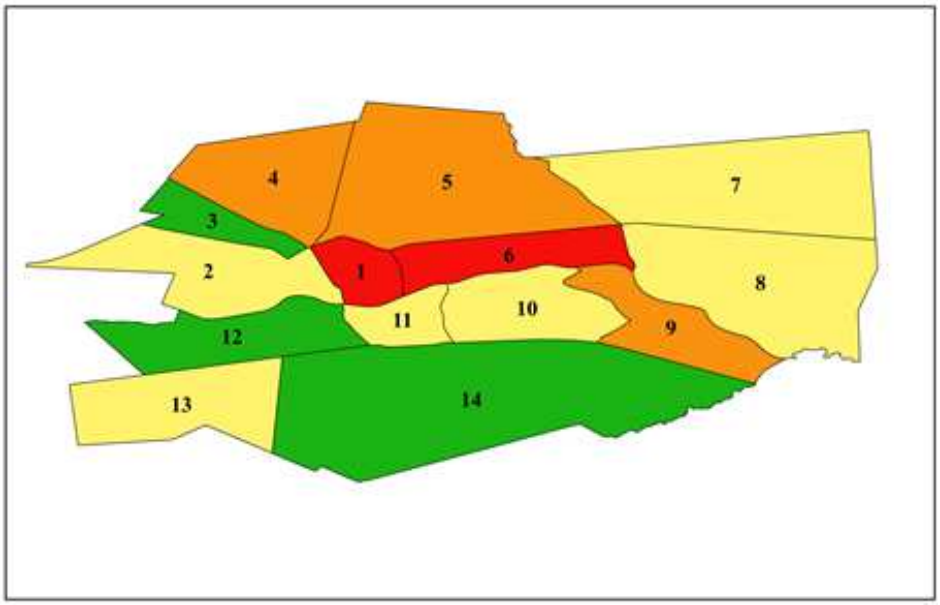

Rycina 26. Wartość wskaźnika koncentracji liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w latach 2013-2015 r.

Legenda:

Poniżej	
-25%	0,75
-10%	0,90
$x_{śr}$	**1,00**
+10%	1,10
+25%	1,25
powyżej	

Źródło: opracowanie własne

[20] Wskaźnik koncentracji liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w postaci: (liczba zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w danym obszarze/liczba mieszkańców obszaru)/(liczba zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w Białej Podlaskiej/liczba mieszkańców miasta)

4.2.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej

Na podstawie map przestrzennego zróżnicowania zjawisk gospodarczych (ryc. 25, 27, 28) określono, czy dany obszar podlega niekorzystnym procesom w sferze gospodarczej.

Sfera gospodarcza w Białej Podlaskiej została oceniona pod kątem:

- koncentracja liczby podmiotów gospodarczych,
- koncentracja liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych,
- koncentracja liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych.

W poniższej tabeli zaprezentowano syntetyczne zestawienie wszystkich kategorii analizy negatywnych zjawisk gospodarczych w jednostkach pomocniczych Białej Podlaskiej wraz z towarzyszącymi im wskaźnikami koncentracji.

Tabela 21. Obszary kryzysowe w sferze gospodarczej – podsumowanie

Obszar	Koncentracja liczby podmiotów gospodarczych w danym obszarze standaryzowana liczbą mieszkańców 1)	Koncentracja liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w danym obszarze standaryzowana liczbą mieszkańców 2)	Koncentracja liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w danym obszarze standaryzowana liczbą podmiotów gospodarczych	Koncentracja negatywnych zjawisk*
1	3,49	3,35	3,28	1
2	1,05	0,83	0,87	1
3	0,81	1,13	0,57	1
4	0,86	0,87	1,08	3
5	1,23	1,44	1,14	1
6	2,04	1,68	1,97	1
7	1,18	0,99	0,79	1
8	0,94	0,93	0,82	2
9	1,62	0,83	1,13	2
10	0,88	0,75	0,75	2
11	0,78	0,76	0,81	2
12	0,74	0,79	0,69	2
13	0,62	1,06	0,95	1
14	0,61	0,69	0,73	2
Ogółem dla miasta	**1,00**	**1,00**	**1,00**	**1,00**

*** w przypadku wskaźnika 1) i 2), które są stymulantami poziom wskaźnika poniżej 1,00**

Źródło: opracowanie własne

4.3. Sfera techniczna

4.3.1. Stan i jakość zasobu mieszkaniowego

Pod koniec 2015 r. w Białej Podlaskiej było ponad 21804 mieszkań (ok. 31% zasobu mieszkaniowego województwa lubelskiego).

Zasób mieszkaniowy w Białej Podlaskiej w ciągu ostatnich pięciu lat powiększył się. W latach 2010–2015 przybyło w mieście 1359 mieszkań. Względny przyrost ich liczby w tych latach wynosił 6,6%% i był największy spośród porównywanych miast (w Chełmie było to 2,3%, w Zamościu – 4,1%).

Przełożyło się to na znaczną poprawę wskaźnika nasycenia mieszkaniami. W 2010 r. w Białej Podlaskiej na 1000 mieszkańców przypadały 352,2 mieszkania, zaś w 2015 r. – 379,8 mieszkań.

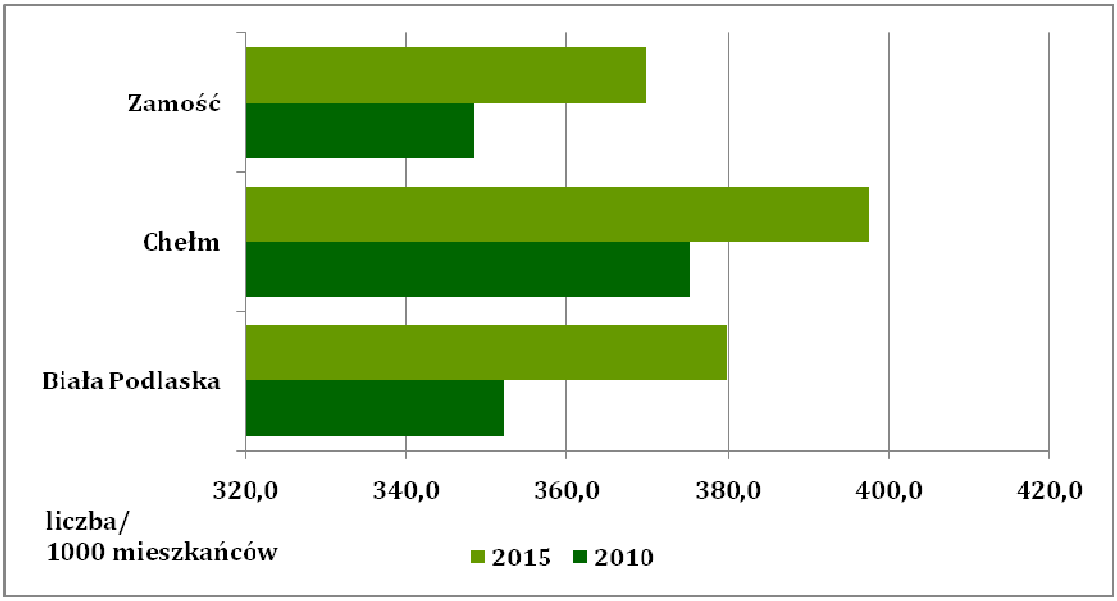

Rycina 27. Liczba mieszkań na tysiąc mieszkańców
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 31.12.2015 r.)

Biała Podlaska należy także do miast o niskiej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na jedną osobę. W 2015 r. wynosiła ona niespełna 27 m^2 i była o 1,9 m^2 wyższa w porównaniu do 2010 r.

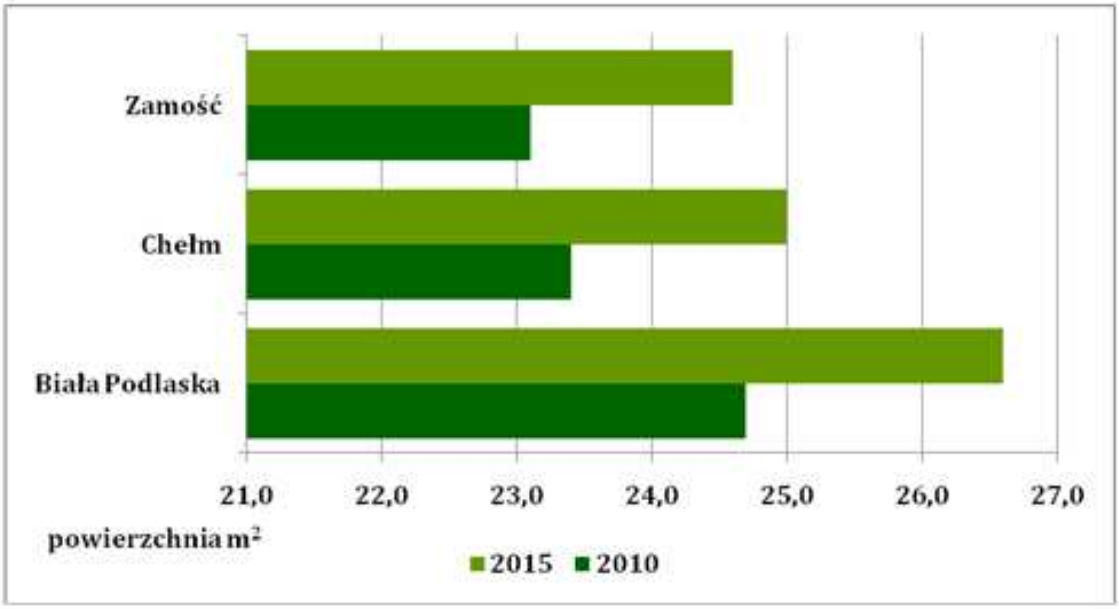

Rycina 28. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 31.12.2015 r.)

Do oceny koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej posłużono się średnią liczbą lokali komunalnych w Białej Podlaskiej w podziale na jednostki pomocnicze. Za obszary, w których występuje wysoka koncentracja zjawiska uznano te, w których liczba lokali komunalnych jest wyższa od średniej dla całego miasta.

Każdemu obszarowi przypisano wskaźnik oceny od 0 do 2 uzależniony od średniej liczby lokali komunalnych w mieście (3,3). Dla wartości poniżej średniej przypisano ocenę 0 – brak sytuacji kryzysowej. Następnie rozpiętość każdego przedziału uzależniono od wartości średniej:

- poniżej 3,3 – 0 – kolor zielony,
- 3,3 – 6,6 – 1 – kolor żółty,
- 6,7 – 10,0 – 2 – kolor pomarańczowy,
- Powyżej 10,0 – 3 – kolor czerwony.

Tabela 22. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze technicznej

Obszar	Liczba lokali komunalnych	Średnia liczba lokali komunalnych	Koncentracja zjawiska
1	363	10,4	3
2	108	2,1	0
3	63	2,3	0
4	94	3,6	1
5	2	0,02	0
6	11	0,9	0
7	0	0	0
8	0	0	0

9	51	10,2	3
10	13	0,5	0
11	302	14,4	3
12	6	0,1	0
13	0	0	0
14	97	1,6	0
Ogółem dla miasta	**1110**	**3,3**	**-**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Biała Podlaska (stan na 31.12.2015 r.)

Mieszkania w Białej Podlaskiej charakteryzuje natomiast dobry standard w zakresie zaopatrzenia w instalacje techniczno-sanitarne. Mimo to ze wszystkich porównywalnie dużych miast województwa lubelskiego cechuje je najniższy odsetek mieszkań zaopatrzonych w wodociąg i łazienkę. Nieco wyższy natomiast jest odsetek mieszkań zaopatrzonych w centralne ogrzewanie w porównaniu do mieszkań w Chełmie.

Tabela 23. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje

Jednostka terytorialna	**Odsetek mieszkań zaopatrzonych w instalacje (%)**		
	Wodociąg	**Łazienka**	**Centralne ogrzewanie**
Biała Podlaska	96,9	94,0	90,5
Chełm	99,3	95,9	89,9
Zamość	98,7	96,9	93,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 31.12.2015 r.)

4.3.2. Ochrona zabytków

Zasób dziedzictwa kulturowego Biała Podlaska tworzą zabytki wpisane do rejestru, podlegające ochronie prawnej, oraz obiekty o wartościach kulturowych ujęte w gminnej ewidencji zabytków miasta Biała Podlaska.

W rejestrze zabytków nieruchomych Białej Podlaskiej (stan na styczeń 2017 r.)[21] figuruje 21 pozycji (obiektów i zespołów). Znacznie większa liczba zabytków została ujęta w gminnej ewidencji zabytków – gdzie figuruje 386 pozycji[22].

Obiekty zabytkowe są jednym z najistotniejszych potencjałów obszarów rewitalizacji. Jednocześnie nagromadzenie takich obiektów, zwłaszcza w sytuacji

[21] Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 10 stycznia 2017 r. (poz. 111)
[22] Zarządzenie nr 79/13 Prezydenta Miasta Biała Podlaska z dnia 02 lipca 2013 r. zmieniające zarządzenie w sprawie gminnej ewidencji zabytków miasta Biała Podlaska

wieloletnich zaniedbań remontowych (co jest sytuacją typową dla większości miast w Polsce), sprawia niejednokrotnie, że obszary te stanowią miejsca koncentracji problemów w sferze technicznej, związanej ze złym stanem obiektów budowlanych lub ich niewystarczającym wyposażeniem w podstawowe instalacje. Wobec braku szczegółowych danych o stanie technicznym budynków w skali całego miasta nagromadzenie obiektów zabytkowych na danym terenie zostało potraktowane jako dodatkowy wskaźnik w sferze technicznej.

Największe zagęszczenie obiektów zabytkowych przypada na historyczne centrum miasta, które objęte zostało strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej. Ponadto duże nagromadzenie obiektów ewidencji Konserwatora Zabytków występuje w obszarze Osiedle za Torami-Lotnisko.

Ponadto większość obszaru Wola-Dworzec objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej i strefą ochrony archeologicznej. Należy zauważyć, że większość zabytków mieści się na obszarze zdiagnozowanym jako obszar degradacji społecznej.

Podsumowaniem analizy w sferze technicznej jest poniższa tabela, w której zestawiono wskaźniki dotyczące liczby lokali komunalnych oraz – jako wskaźnik wieku zabudowy – oszacowano nagromadzenie obiektów zabytkowych. Za obszary koncentracji negatywnych zjawisk uznano te, które spełniają co najmniej jedno kryterium.

Tabela 24. Obszary kryzysowe w sferze technicznej – podsumowanie

Obszar	Koncentracja zjawiska – średnia liczba lokali komunalnych	Znaczna koncentracja obiektów zabudowy	Koncentracja negatywnych zjawisk
1	tak	tak	2
2	nie	tak	1
3	nie	nie	0
4	tak	tak	2
5	nie	tak	1
6	nie	tak	1
7	nie	nie	0
8	nie	nie	0
9	tak	nie	1
10	nie	nie	0
11	tak	tak	2
12	nie	nie	0
13	nie	tak	1
14	nie	tak	1

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Ochrona przeciwpożarowa i urządzenia elektroenergetyczne

W celu zwiększenia sprawności, skuteczności i efektywności działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, a tym samym zwiększenia bezpieczeństwa publicznego i ochronę obywateli miasta Biała Podlaska na etapie formułowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych wzięto pod uwagę przepisy w zakresie ochrony przeciwpożarowej i zapewnienie zmodernizowanym i nowopowstałym obiektom zaopatrzenia wodnego do celów przeciwpożarowych do zewnętrznego gaszenia pożaru w oparciu o urządzenia służące do zaopatrzenia ludności w wodę oraz w zakresie zagadnień związanych z lokalizacją i potrzebą zapewnienia dróg pożarowych. Poniższej wymienione wymagania wynikające z przepisów przestrzegane będą również podczas realizacji poszczególnych przedsięwzięć, a także na etapie opracowywania dokumentacji projektowej oraz wykonania robót budowlanych:

1. Potrzeba zapewnienia obiektom zaopatrzenia wodnego do celów przeciwpożarowych do zewnętrznego gaszenia pożaru w oparciu o urządzenia służące do zaopatrywania ludności w wodę (wodociąg, studnia głębinowa) spełniające wymagania rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124 z 2009 r., poz. 1030)
2. Potrzeba zapewnienia dojazdów pożarowych do posesji, obiektów i terenów o parametrach zgodnych z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124 z 2009 r., poz. 1030)
3. Potrzeba zapewnienia dwóch wjazdów odległych od siebie o co najmniej 75 m na wydzielony teren o powierzchni przekraczającej 5 ha, na którym znajdują się obiekty wymienione w §12 ust. 1 w/w rozporządzenia oraz na place targowe i wystawowe o takiej powierzchni.
4. Potrzeba uwzględnienia wymogów określonych normą art. 73 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2016 r. poz. 672 ze zm.), która wprowadza zakaz budowy zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii, w granicach administracyjnych miast i zwartej zabudowy wsi, z uwzględnieniem zapisów art. 73 ust. 3 a ww. ustawy.

5. W przypadku wprowadzenia możliwości lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (bez zakazu lokalizacji zakładów dużego i zwiększonego ryzyka), potrzeba zachowania bezpiecznej odległości tych terenów, od osiedli mieszkaniowych, obiektów użyteczności publicznej, budynków zamieszkania zbiorowego, dróg krajowych oraz linii kolejowych o znaczeniu państwowym – art. 73 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z ww. przepisem zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lokalizuje się w bezpiecznej odległości od siebie, od wielorodzinnych budynków mieszkalnych, od budynków mieszkalnych powstałych na nieruchomościach pochodzących z Zasobu Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. poz. 1529), od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od obszarów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3 ww. ustawy, od upraw wieloletnich, od dróg krajowych oraz od linii kolejowych o znaczeniu państwowym.
6. Potrzeba lokalizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych, budynków mieszkalnych powstałych na nieruchomościach pochodzących z Zasobu Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości, obiektów użyteczności publicznej, budynków zamieszkania zbiorowego, obszarów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, dróg krajowych oraz linii kolejowych o znaczeniu państwowym w bezpiecznej odległości od zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.
7. Potrzeby związane z lokalizacją hydrantów przeciwpożarowych nadziemnych podczas planowania szerokości linii komunikacyjnych.

Wnioskodawcy poszczególnych przedsięwzięć, w tym właściciele, zarządcy i użytkownicy budynku, obiektu lub terenu zobowiązują się w szczególności do:

- przestrzegania przeciwpożarowych wymagań techniczno-budowlanych, instalacyjnych i technologicznych, wyposażenia budynku i otaczającego go terenu w urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice, zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu MSWiA,

- konserwacji i naprawy sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w sposób gwarantujący ich sprawne i niezawodne funkcjonowanie,
- zapewnienia osobom przebywającym w budynku i na otaczającym go terenie bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji w razie pożaru,
- przygotowania budynku i otaczającego go terenu do prowadzenia akcji ratowniczej, – zaznajomienia użytkowników budynku z przepisami ppoż.,
- ustalenia sposobów postępowania w razie powstania pożaru.

Na właścicielach lub zarządcach budynków zgodnie z § 6 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109 z 2010 r., poz. 719), spoczywać będzie również obowiązek przygotowania dokumentacji związanej z ochroną przeciwpożarową. Najważniejszym dokumentem jest „Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego", zawierająca zasady działań zapobiegających wybuchowi pożaru, a w razie jego pojawienia się - ułatwiająca działania ratownicze. Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego opracowują właściciele, zarządcy lub użytkownicy obiektów bądź ich części stanowiących odrębne strefy pożarowe.

W ramach realizacji przyszłych przedsięwzięć będę przestrzegane również poniższe warunki:

1. W przypadku zaistnienia kolizji istniejących urządzeń elektroenergetycznych z planowanym zagospodarowanie terenu, jej usunięcie, w tym wykonanie potrzebnych obostrzeń oraz ochrony przeciwpożarowej na napowietrznych sieciach elektroenergetycznych w miejscach skrzyżowań tego wymagających, powstałych w wyniku zmian odbywać się będzie kosztem i staraniem inwestora projektowanych inwestycji według odpowiedniego porozumienia lub umowy zawartej z właścicielem sieci elektroenergetycznej.
2. Przyłączenie do sieci elektroenergetycznej planowanych obiektów (nieruchomości) lub zwiększenie mocy elektrycznej do istniejących, nastąpi zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne Dz. U. z 2017 r. poz. 220, 791, 1089, 1387, 1566), gdy spełnione będą warunki techniczne i ekonomiczne przyłączenia oraz dostarczania energii elektrycznej na podstawie stosownej umowy z właścicielem sieci po zrealizowaniu określonych przez niego warunków przyłączenia

3. Dla potrzeb przyłączenia nowych odbiorców, wzrostu zapotrzebowania na moc i energię elektryczną, modernizacji istniejących sieci elektroenergetycznych należy przewidzieć możliwość budowy linii średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych.
4. Realizacja (rezerwacja terenu i budowa) urządzeń elektroenergetycznych do połączenia urządzeń wytwórczych z siecią przedsiębiorstwa energetycznego leży w gestii inwestora tych urządzeń.

4.4. Sfera przestrzenno–funkcjonalna

4.4.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna i użytkowanie terenu

W mieście Biała Podlaska wyróżnia się następujące elementy, kształtujące jego strukturę przestrzenną:

- pasmo północne, obejmujące historycznie ukształtowane śródmieście, pełniące obecnie funkcje miejskiego centrum administracyjno–usługowego,
- pasmo centralne, obejmujące dolinę rzeki Krzny,
- pasmo południowe, rozwijające się wzdłuż przebiegającej równoleżnikowo linii kolejowej relacji Warszawa – Terespol (E-2). Pomiędzy nią a doliną Krzny zlokalizowano dwa zespoły zabudowy wielorodzinnej oraz rozległe tereny przemysłowo-składowe. Na południe od linii kolejowej znajduje się duży zespół zabudowy jednorodzinnej, ze znacznymi rezerwami terenowymi pod nowe inwestycje mieszkaniowe oraz tereny dawnego lotniska wojskowego.

Na pasmowy układ miasta nakłada się system terenów otwartych, którego trzon stanowią doliny rzeczne – Krzny i Klukówki. System ten jest powiązany z przyrodniczym układem miejskich terenów zielonych i odgrywa ważną rolę w funkcjonowaniu miasta. Układy te tworzą miejski system ekologiczny, do którego oprócz dolin rzecznych należą: parki miejskie i cmentarze, lasy, pasy zieleni izolacyjnej wzdłuż ważnych ciągów komunikacyjnych i przy obiektach uciążliwych, zazielenione działki obiektów usługowych – szkół, obiektów sportowych, szpitala oraz tereny ekstensywnej zabudowy jednorodzinnej.

Przestrzenie publiczne w mieście nie stanowią systemu ciągłego. Są to niepowiązane wzajemnie miejsca, ważne dla mieszkańców ze względów kulturowych, wymiany informacji, zaspokajania potrzeb. Tradycyjnie jest to obszar śródmieścia, w szczególności Pl. Wolności, ul. Brzeska, Pl. Szkolny Dwór, Pl. Wojska

Polskiego, Park Radziwiłłów. W południowej części miasta – plac przed dworcem PKP, Plac Trzech Krzyży, Park Zofii Las, fragment doliny Krzny z parkiem.

W strukturze funkcjonalnej miasta można wyróżnić tereny o następujących sposobach użytkowania:

- tereny zabudowy śródmiejskiej – mieszkaniowo-usługowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej, z usługami podstawowymi,
- tereny aktywności gospodarczej, w tym usługowe, produkcyjne, magazynowo – składowe,
- tereny usług publicznych, z zakresu oświaty i nauki, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, administracji, bezpieczeństwa publicznego,
- tereny obsługi technicznej miasta, w tym infrastruktury technicznej i transportowej,
- tereny otwarte, aktywne przyrodniczo.

4.4.2. Uwarunkowania, wynikające z funkcjonowania systemu transportowego

W mieście znajdują się 422 ulice o łącznej długości ponad 244 km. Na wewnątrzmiejski układ drogowo-uliczny składa się:

- 11 km dróg krajowych,
- 7 km dróg wojewódzkich,
- 55 km dróg powiatowych,
- 156 km dróg gminnych,
- oraz 16 km dróg dojazdowych.

Drogowe powiązania zewnętrzne Białej Podlaskiej realizowane są:

1) W kierunku wschód-zachód drogą krajową nr 2 Warszawa – Terespol (granica państwa), poprowadzoną obwodnicą. Jest to droga klasy głównej ruchu przyspieszonego, o znacznej uciążliwości. Średnie dobowe natężenie ruchu na odcinku Woroniec-Biała Podlaska (od km 626+512 do km 630+545) w 2015 r. wyniosło 11667 p/d, przy czym udział w ruchu samochodów ciężarowych wyniósł 18,4%[23].

[23] Generalny Pomiar Ruchu w roku 2015 – http://www.gddkia.gov.pl/pl/2551/GPR-2015

2) W kierunku północ-południe ciągiem dróg wojewódzkich 811 relacji Biała Podlaska – Białystok i 812 relacji Biała Podlaska – Lublin. Są to drogi klasy głównej (G1/2). Ze względu na charakter i strukturę sieci drogowej drogi te prowadzą przede wszystkim ruch docelowo-źródłowy – do i z Białej Podlaskiej. W istniejącym przebiegu ciąg ten stanowi znaczną uciążliwość dla terenów śródmiejskich.

W paśmie południowym struktura układu ma formę rusztu prostokątnego, natomiast w paśmie północnym formę promienisto – bwodnicową z prostokątną siatką ulic w rejonie Rynku (Pl. Wolności). Układ ulic głównych i zbiorczych tworzą ulice jednoprzestrzenne o przekrojach 2, 3 i 4 pasowych. Szerokość poszczególnych odcinków jest bardzo zróżnicowana i wynosi od 6,0 m do 14,0 m, co z kolei wpływa na ograniczenie przepustowości ciągów drogowo – ulicznych.

Struktura i ilość ulic podstawowego układu drogowo – ulicznego jest zróżnicowana przestrzennie. Braki w tym zakresie są szczególnie widoczne w północnej części miasta (osiedle Rataja – obszar Osiedle Francuska), w południowo-wschodniej (osiedle Pieńki-Grzybowa – obszar Pieńki), a także w rejonie Dworca PKP i lotniska.

Pasmo północne i południowe powiązane są czterema przeprawami mostowymi przez dolinę Krzny. Centralnie w stosunku do obszaru miasta usytuowany jest most w ciągu dróg wojewódzkich 811/812, pozostałe trzy znajdują się na wschód od niego. Brak jest przeprawy mostowej w zachodniej części miasta.

Podstawowy układ drogowo-uliczny miasta uzupełniony jest przez układ obsługujący – sieć ulic lokalnych i dojazdów, z których znaczna część (około 60%) ma nawierzchnię gruntową. Transport zbiorowy realizowany jest przez MZK Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej, obsługujący 8 linii oraz przewoźnika prywatnego.

Rozwój komunikacji miejskiej w Białej Podlaskiej jest realizowany w oparciu o Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego. Dworzec dalekobieżnej komunikacji autobusowej usytuowany jest w centrum, co jest korzystne z funkcjonalnego punktu widzenia obsługi pasażerów, odwiedzających śródmieście. Jest to jednak obiekt uciążliwy, o zbyt małej liczbie stanowisk postojowych, niekorzystnie wpływający na funkcjonowanie śródmiejskiej sieci ulicznej. Jego znaczne oddalenie od dworca PKP jest niewygodne dla pasażerów, korzystających z obu środków transportu – pociągu i autobusu. W zakresie obsługi parkingowej znaczne niedobory występują w śródmieściu i na jego obrzeżach oraz na intensywnie zagospodarowanych terenach

wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej. Sytuacja ta związana jest ze znacznym wzrostem wskaźnika motoryzacji w ostatnich latach. Nie wprowadzono do tej pory stref ograniczonego lub płatnego parkowania.

W celu przeprowadzenia dokładniejszej analizy sfery przestrzenno – funkcjonalnej wykorzystano wskaźnik gęstości zaludnienia w poszczególnych obszarach miasta Biała Podlaska, którego sposób obliczenia oraz informacje o sposobie oceny koncentracji negatywnych zjawisk przedstawiają się następująco:

- niezbędne dane: liczba ludności zameldowanej na pobyt stały lub czasowy w podziale na jednostki pomocnicze i powierzchnia jednostek pomocniczych w ha,
- wartość wskaźnika liczona jako stosunek pomiędzy liczbą ludności w obszarze, a powierzchnią obszaru w ha, wg wzoru **W=A/B**, gdzie W – wartość wskaźnika, A – liczba ludności obszaru, B – powierzchnia obszaru w ha.

Każdemu obszarowi przypisano wskaźnik oceny od 0 do 3 uzależniony od wartości średniej. Jako brak sytuacji kryzysowej uznano wartość wskaźnika poniżej 10,85 os./ha, biorąc pod uwagę średnią gęstość zaludnienia w największych 14 miastach województwa lubelskiego (wg BDL, dane za rok 2015). Wartość ta wyznacza również rozpiętość kolejnych przedziałów.

Skala:

poniżej 10,85 = 0 – kolor zielony

10,85 – 21,70 = 1 – kolor żółty

21,71 – 32,55 = 2 – kolor pomarańczowy

powyżej 32,55 = 3 – kolor czerwony

Tabela 25. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Obszar	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia	Koncentracja zjawiska
1	2603	39,62	3
2	5509	29,06	2
3	2403	33,19	3
4	12191	85,55	3
5	5079	18,29	1
6	736	11,41	1
7	345	3,57	0
8	780	11,29	1
9	565	9,11	0

10	8579	41,69	3
11	7509	82,97	3
12	3566	26,87	2
13	2004	15,49	1
14	6255	15,15*	1
Ogółem dla miasta	**58124**	**30,23**	**-**

*** powierzchnia obszaru bez powierzchni terenu dawnego lotniska**
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Biała Podlaska (stan 31.12.2015 r.)

Duże zróżnicowanie zagospodarowania przestrzennego miasta Biała Podlaska wpływa na gęstość i charakter jego zabudowy. Zbyt duża gęstość zabudowy i związana z tym niewielka powierzchnia terenów biologicznie czynnych negatywnie oddziałuje na warunki życia mieszkańców.

Problemy te dotyczą przede wszystkim obszaru Wola-Dworzec, w którym gęstość zaludnienia w przeliczeniu na jego powierzchnię wynosi 7362 mieszkańców.

Kolejnymi obszarami, które cechuje wysokie zagęszczenie ludności są obszary: Sidorska (3516 mieszkańców), Osiedle za Torami – Lotnisko (3381 mieszkańców) oraz Centrum (2603 mieszkańców).

4.4.3. Zasób i stan przestrzeni publicznych i terenów zieleni urządzonej

Jednym z podstawowych czynników kształtujących jakość życia w miastach jest dostępność publicznych terenów zielonych, do których zaliczyć można parki, zieleńce, zieleń osiedlową, a także lasy. Obszary te są elementem podnoszącym parametry ekologiczne środowiska zamieszkania, ale też stanowią podstawową „infrastrukturę" dla rekreacji mieszkańców. Dostępność terenów zieleni można określać za pomocą kilku wskaźników, m.in.:

- udział publicznych terenów zielonych w powierzchni miasta,
- nasycenie terenami zielonymi: powierzchnia publicznych terenów zielonych w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Dla porównania Białej Podlaskiej z innymi dużymi miastami w Polsce zostały wykorzystane dwa podane wskaźniki dające ogólny obraz przeciętnej sytuacji na poziomie całego obszaru miejskiego.

Pierwszy wskaźnik – udział terenów zieleni (ogółem – tereny zieleni urządzonej i lasy) wskazuje, iż sytuacja w tym względzie jest w Białej Podlaskiej niekorzystna.

Udział terenów zieleni wynosi jedynie ok. 0,9% w powierzchni całego miasta tj. ponad czterokrotnie i pięciokrotnie mniej niż w Chełmie i Zamościu. Warto odnotować, że wskaźnik ten zmniejszył się w ostatniej latach[24].

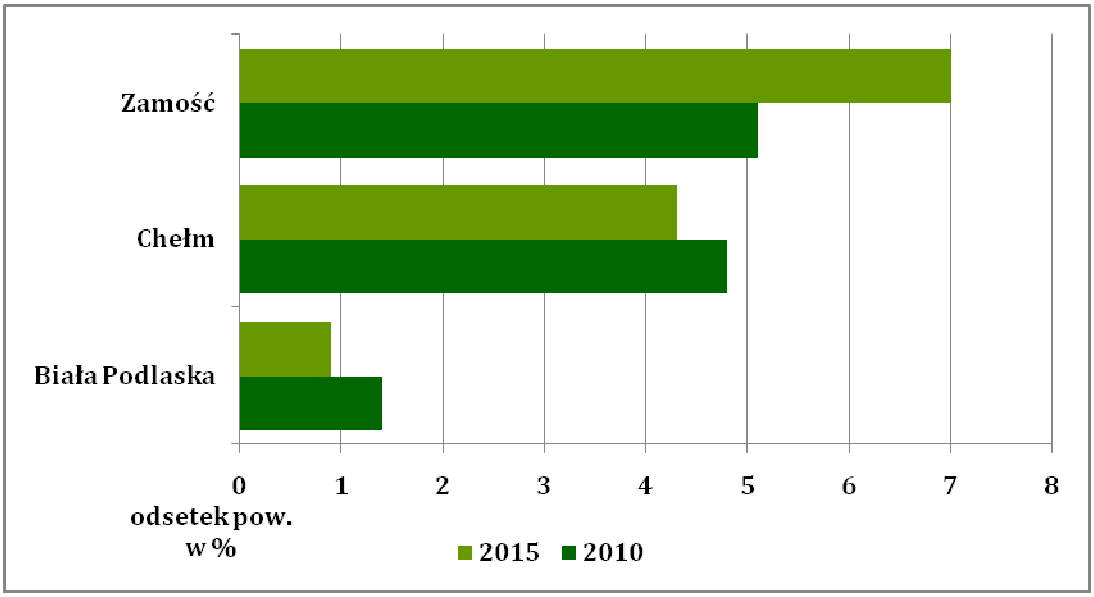

Rycina 29. Udział terenów zieleni (tereny zieleni urządzonej i lasy) w powierzchni miast
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 31.12.2015 r.)

Równie niekorzystnie przedstawia się wskaźnik nasycenia terenami zieleni o funkcji rekreacyjnej[25].

Biała Podlaska cechuje się najniższym nasyceniem spośród analizowanych dużych miast w województwie lubelskim, zbliżonych do siebie pod względem liczby ludności. Warto pamiętać, że swoistą wadą powyższych wskaźników jest pomijanie innych obszarów niezabudowanych (np. łąk) niż zieleń urządzona i lasy, które również mogą pełnić pewne funkcje rekreacyjne. Niemniej to właśnie tereny zieleni urządzonej pełnią kluczową rolę w zapewnianiu mieszkańcom warunków do odpoczynku i rekreacji. Duże różnice w miernikach dla Białej Podlaskiej w stosunku do innych ośrodków miejskich wskazują na brak zieleni jako istotny problem dla społeczności lokalnej.

[24] Dane BDL GUS na rok 2015
[25] W obliczeniach pominięto zieleń przyuliczną

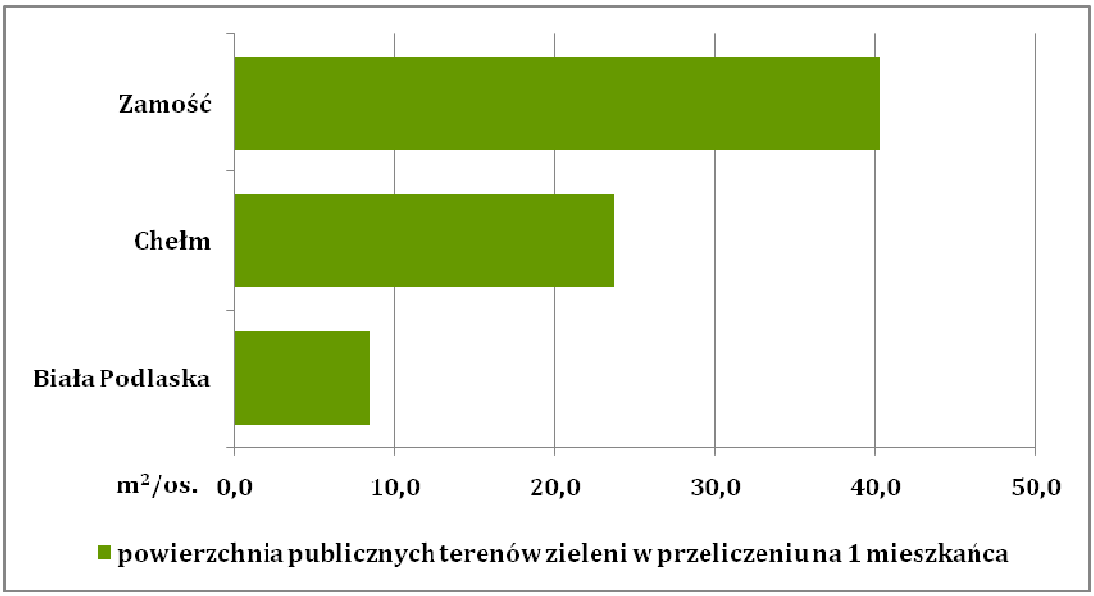

Rycina 30. Powierzchnia publicznych terenów zielonych (parki, zieleńce, zieleń osiedlowa i lasy) w przeliczeniu na jednego mieszkańca
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 31.12.2015 r.)

4.4.4. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno – funkcjonalnej

Podsumowaniem diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w obszarach degradacji społecznej jest poniższa tabela. Za obszary kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej uznano te, które cechują się występowaniem negatywnych zjawisk w jednym z wyszczególnionych zagadnień.

Tabela 26. Obszary kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – podsumowanie

Obszar	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia	Koncentracja zjawiska
1	2603	39,62	3
2	5509	29,06	2
3	2403	33,19	3
4	12191	85,55	3
5	5079	18,29	1
6	736	11,41	1
7	345	3,57	0
8	780	11,29	1
9	565	9,11	0
10	8579	41,69	3
11	7509	82,97	3
12	3566	26,87	2

13	2004	15,49	1
14	6255	15,15*	1
Ogółem dla miasta	**58124**	**30,23**	**-**

*** powierzchnia obszaru bez powierzchni terenu dawnego lotniska**
Źródło: opracowanie własne

4.5. Sfera środowiskowa

4.5.1. Zagrożenia związane z zanieczyszczeniem środowiska

Jednym z poważniejszych problemów miasta Biała Podlaska jest stan powietrza atmosferycznego. Ocena jakości powietrza dokonywana jest w ramach monitoringu powietrza, prowadzonego przez WIOŚ w Lublinie. Biała Podlaska w granicach administracyjnych stanowi strefę lubelską oceny jakości powietrza[26].

Stacja pomiarowa w Białej Podlaskiej zlokalizowana jest przy ul. Orzechowej, ma ona za zadanie mierzyć SO_2, NO_2, benzen, O_3, pył PM10**,** pył PM2 oraz B/a/p (benzo(a)piren).

Według kryteriów ochrony zdrowia pod względem SO_2, NO_2, benzenu oraz ozonu obszar miasta zaliczono do klasy A (brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń). Odnotowano natomiast przekroczenia 24-godz. stężeń pyłu PM10 (dopuszczalny poziom PM10 w powietrzu 50μg/m^3 –24 godz., 40μg/m^3 – rok kalendarzowy) i PM2,5 (dopuszczalny poziom PM10 w powietrzu 25μg/m^3 – rok kalendarzowy) oraz benzo(a)pirenu dopuszczalny poziom PM10 w powietrzu1ng/m^3– rok kalendarzowy) w związku z tym obszar miasta zaliczono do klasy C. Największą liczbę przekroczeń odnotowano w miesiącach zimowych.

[26] Ocena jakości powietrza w województwie lubelskim w 2015 r.

Rycina 31. Przekroczenia pyłu PM10 na tle warunków termicznych w Białej Podlaskiej w 2015 r.
Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie lubelskim w 2015 r.

Analiza serii pomiarowych potwierdziła występowanie znacznie wyższych stężeń w sezonie chłodnym. Wartości średnie dla sezonu chłodnego były kilkakrotnie wyższe od średnich z sezonu ciepłego. Sezonowa zmienność stężeń pyłu PM10 wykazująca występowanie przekroczeń prawie wyłącznie w sezonie grzewczym wskazuje, iż istotny wpływ na uzyskiwane stężenia ma emisja ze spalania paliw do celów grzewczych.

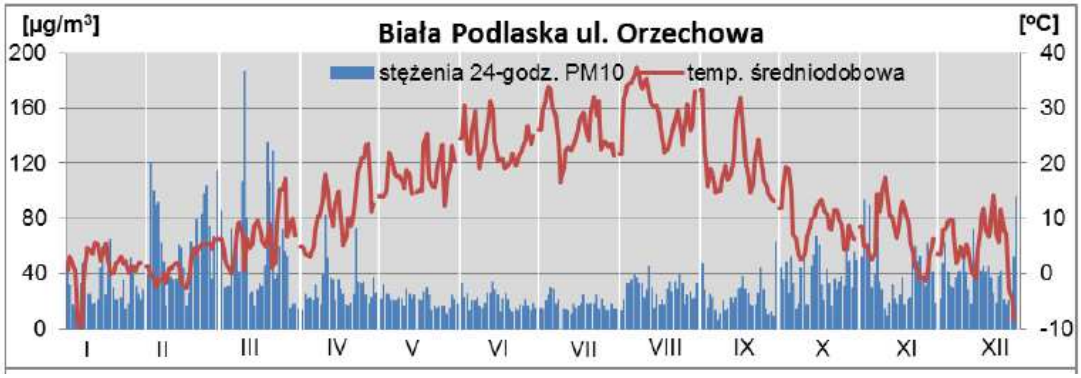

Rycina 32. Przebieg 24 godzinnych stężeń pyłu PM10 i temperatur w Białej Podlaskiej w 2015 r.
Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie lubelskim w 2015 r.

Pod względem przekroczenia dopuszczalnych wartości emisji hałasu, do najbardziej uciążliwych, należą główne arterie komunikacyjne w mieście: Al. Jana Pawła II, ul. Janowska, Al. Solidarności, ul. Lubelska, ul. Zamkowa, ul. Artyleryjska.

Analiza sytuacji środowiskowej w ramach diagnozy mającej na celu wskazanie obszarów, w których występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk, została oparta o dane odnoszące się do trzech wskaźników środowiskowych. Na tej podstawie dokonano eksperckiej oceny jakościowej w ramach której obszar miasta w podziale na jednostki pomocnicze, oceniony został pod kątem:

- zanieczyszczenia cieków wodnych,
- zagrożenia niską emisją,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie.

Stopień nasilenia powyższych wskaźników oceniany był w ramach czterostopniowej skali, która kształtowała się następująco:

- 0 – brak występowania zjawiska,
- 1 – niskie zagrożenie wystąpienia zjawiska,
- 2 – średnie zagrożenie wystąpienia zjawiska,
- 3 – wysokie zagrożenie wystąpienia zjawiska.

Tabela 27. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze środowiskowej

Obszar	Zanieczyszczenie cieków wodnych	Niska emisja	Obecność odpadów stwarzających zagrożenie
1	0	2	0
2	0	2	0
3	0	2	0
4	0	3	0
5	0	2	0
6	0	2	0
7	0	0	1
8	0	0	0
9	0	1	0
10	0	3	0
11	0	1	0
12	0	1	0
13	0	0	0
14	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Biała Podlaska (stan na 31.12.2015 r.)

4.5.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej

Najpoważniejszym problemem w sferze środowiskowej jest przekroczenie dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń powietrza i związane z tym narażenie mieszkańców na zanieczyszczenia. Problem ten dotyczy szczególnie obszarów w ścisłym centrum miasta i jego bliskich okolic. Mimo tego można stwierdzić, że na zanieczyszczenia powietrza narażeni są mieszkańcy większości obszarów strefy miejskiej. W związku z tym wyznaczono obszary koncentracji problemów w sferze środowiskowej.

Ocenę stopnia nasilenia negatywnych zjawisk przeprowadzono w oparciu o sumę wartości wskaźników poszczególnych czynników. Jednostki pomocnicze, w których suma wartości poszczególnych wskaźników wyniosła 2 lub 3 zdiagnozowano jako te, w których występuje wysokie zagrożenie (wskaźnik syntetyczny – koncentracja negatywnych zjawisk – 1). Obszary, w których występuje niskie zagrożenie wystąpienia danego zjawiska uznano za obszary wolne od zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej (wskaźnik syntetyczny – koncentracja negatywnych zjawisk 0).

Tabela 28. Obszary kryzysowe w sferze środowiskowej – podsumowanie

Obszar	Zanieczyszczenie cieków wodnych	Niska emisja	Obecność odpadów stwarzających zagrożenie	Koncentracja negatywnych zjawisk
1	0	2	0	1
2	0	2	0	1
3	0	2	0	1
4	0	3	0	1
5	0	2	0	1
6	0	2	0	1
7	0	0	1	0
8	0	0	0	0
9	0	1	0	0
10	0	3	0	1
11	0	1	0	1
12	0	1	0	1
13	0	0	0	0
14	0	1	0	1

Źródło: opracowanie własne

Warto jednak zwrócić uwagę, iż powodujące zanieczyszczenia problemy (paleniska oraz duże natężenie ruchu samochodowego) są jednym z kryteriów wyznaczania obszarów w sferach: technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

5. Zasięgi przestrzenne obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

5.1. Obszar zdegradowany

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji i wytycznymi Ministra Rozwoju, aby uznać daną część miasta za obszar zdegradowany, musi ona charakteryzować się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto obszar zdegradowany musi cechować się występowaniem negatywnych zjawisk dodatkowo w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego miasta Białej Podlaskiej były wyniki diagnozy przeprowadzonej w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej dla 14 jednostek pomocniczych (wyznaczonych obszarów).

Za obszar zdegradowany uznaje się jednostkę pomocniczą (obszar), dla której zdiagnozowano wysoką koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, współwystępującą z koncentracją negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych sfer.

W pierwszej części diagnozy wyznaczono obszary degradacji społecznej charakteryzujące się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w skład których wchodzi 14 jednostek.

W dalszej części opracowania przeprowadzono analizę zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Potwierdziła ona, że większość obszarów, w których występują negatywne zjawiska społeczne, spełnia kryteria uznania ich za obszary zdegradowane – tj. występuje w nich koncentracja zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej pozostałej sferze.

Jedynie dwie spośród jednostek (Białka i Pieńki), nie spełniają żadnego z kryteriów degradacji, natomiast w trzech innych jednostkach (Osiedle Jagiellońskie, Osiedle Francuska i Sielczyk) nie stwierdzono koncentracji zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, tym samym zostały wyłączone z obszaru zdegradowanego[27].

[27] Szczegółowy opis uwarunkowań i metodologii zawarto w rozdziale „Metoda delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji"

Zestawienie jednostek wchodzących w skład obszaru zdegradowanego i kryteriów ich wyznaczenia zostało zaprezentowane w tabeli 29.

Tabela 29. Zestawienie zbiorcze diagnozy we wszystkich sferach

Obszar	Koncentracja zjawisk kryzysowych					
	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Obszar zdegradowany
1	5	1	3	3	1	**tak**
2	3	1	0	2	1	**tak**
3	3	1	0	3	1	**tak**
4	1	3	1	3	1	**nie**
5	1	1	0	1	1	**nie**
6	3	1	0	1	1	**tak**
7	2	1	0	0	0	**nie**
8	2	2	0	1	0	**nie**
9	3	2	3	0	0	**tak**
10	3	2	0	3	1	**tak**
11	4	2	3	3	1	**tak**
12	3	2	0	2	1	**tak**
13	2	1	0	1	0	**nie**
14	4	2	0	1	1	**tak**

Źródło: opracowanie własne

Wyniki diagnozy wskazują, że za obszar zdegradowany należy uznać obszar w granicach jednostek pomocniczych: Centrum, Warszawska, Glinki, Brzeska Błonie, Sidorki, Sidorska, Wola-Dworzec, Kołychawa i Osiedle za Torami-Lotnisko. Zestawienie zbiorcze prezentujące powierzchnię i liczbę ludności obszaru zdegradowanego miasta Biała Podlaska zawiera tabela 30. Granice obszaru zdegradowanego miasta Biała Podlaska przedstawiono na rycinie 33.

Tabela 30. Obszar zdegradowany – powierzchnia i liczba ludności

Obszar	Powierzchnia obszaru [ha]	Powierzchnia[%]	Liczba mieszkańców	Liczba ludności [%]
1	65,7	1,33	2603	4,478
2	189,6	3,83	5509	9,478
3	72,4	1,46	2403	4,134
6	64,5	1,30	736	1,266
9	62,0	1,25	565	0,972
10	205,8	4,16	8579	14,759
11	90,5	1,83	7509	12,918
12	132,7	2,68	3566	6,135
14	506,8(w tym 94,0*)	10,25	6255	10,761
Ogółem dla miasta	**1390,0**	**28,10**	**37725**	**64,891**

*** powierzchnia terenu dawnego lotniska**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Biała Podlaska (stan na 31.12.2015 r.)

Rycina 33.Obszar zdegradowany miasta Biała Podlaska
Źródło: opracowanie własne

5.2. Obszar rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji i wytycznymi Ministra Rozwoju część lub całość obszaru zdegradowanego cechująca się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację, określa się obszarem rewitalizacji. Obszar rewitalizacji musi zatem mieścić się w granicach obszaru zdegradowanego, nie musi jednak obejmować go w całości.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym nieposiadające wspólnych granic, lecz nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy oraz w jego granicach nie może mieszkać więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W związku wynikami diagnozy, która wskazała jako obszar zdegradowany w mieście Białej Podlaskiej 9 jednostek pomocniczych zajmujących ponad 28,10% powierzchni miasta i zamieszkałych przez 64,89% mieszkańców oraz odnosząc się do powyższego (Dz. U. 2015, poz. 1777 z późn. zm.) zaszła konieczność ograniczenia obszaru rewitalizacji w ramach obszaru zdegradowanego.

Ograniczono także możliwość włączania do obszaru rewitalizacji terenów niezamieszkanych, cechujących się koncentracją problemów w sferze przestrzennej (w tym poprzemysłowych) wyłącznie do przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji (tak jak ma to miejsce w przypadku części powierzchni terenu dawnego lotniska).

Kierując się skalą potrzeb rewitalizacyjnych, rangą obszaru w strukturze miasta, a także koniecznością zachowania ciągłości rozpoczętych działań, wyznaczono trzy podobszary rewitalizacji, które obejmują obszar Centrum, Wola-Dworzec i Osiedle za Torami-Lotnisko (tabela 31). Granice obszaru zdegradowanego przedstawiono na Rycinie 33.

Tabela 31. Obszar rewitalizacji – powierzchnia i liczba ludności

Obszar	Powierzchnia obszaru [ha]	Powierzchnia[%]	Liczba mieszkańców	Liczba ludności [%]
1	65,7	1,32	2603	4,48
11	90,5	1,83	7509	12,92
14	506,8	10,24	6255	10,76
Ogółem	**663,0(w tym 94,0*)**	**13,39**	**16367**	**28,16**

*** powierzchnia części terenu dawnego lotniska, na którym planuje się prowadzenie działań rewitalizacyjnych**
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Biała Podlaska (stan na 31.12.2015 r.)

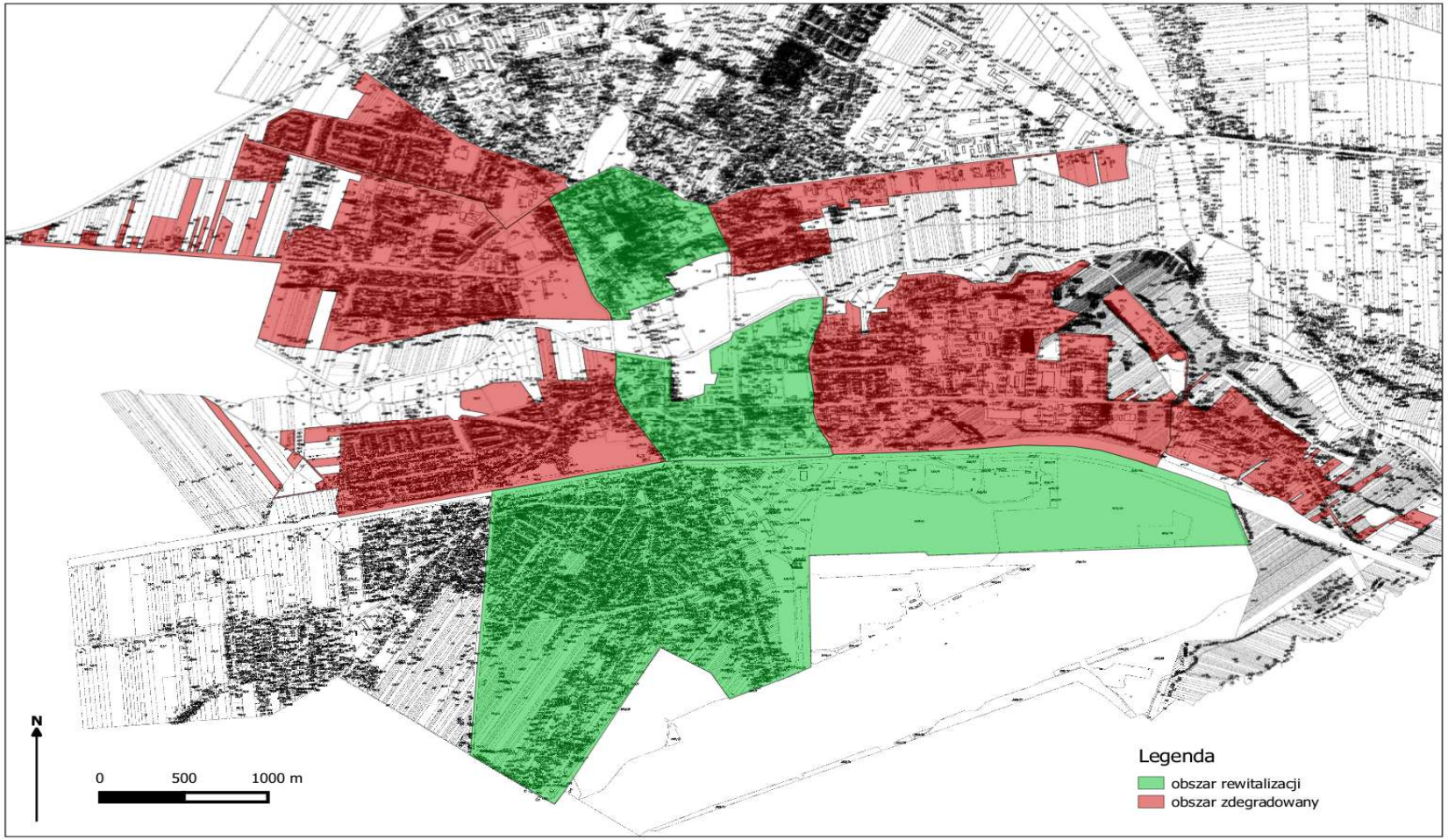

Rycina 34. Obszar rewitalizacji miasta Biała Podlaska
Źródło: opracowanie własne

Tabela 32. Porównanie wszystkich badanych wskaźników dla obszaru rewitalizacji i całego miasta

Nazwa wskaźnika	Miasto Biała Podlaska	Obszar rewitalizacji	Udział wartości obszaru rewitalizacji do wartości dla miasta [%]
Powierzchnia [ha]	4940	663,0	13,39
Liczba mieszkańców	58124	16367	28,16
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	10551	2837	26,9
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	37399	10333	27,7
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	10174	3197	31,4
Liczba osób bezrobotnych	3116	1175	37,7
Liczba bezrobotnych kobiet	1466	561	38,3
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	1959	770	39,3
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	539	283	52,5
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym	654	187	28,6
Liczba osób korzystających z pomocy MOPS	3279	1426	43,5
Liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa	2048	1006	49,1
Liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności	1034	471	45,6
Liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych. I prowadzenia gosp. dom	1065	430	40,4
Liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	661	287	43,4
Liczba wydanych Niebieskich Kart	124	51	41,1
Liczba podmiotów gospodarczych	6399	2064	32,3
Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych	1366	441	32,3
Liczba zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych	640	211	33,0
Średnia liczba lokali komunalnych	3,3	8,8	-
Średnia gęstość zaludnienia	30,23	32,15	-
Łączna ocena środowiskowa (suma punktów)	20	4	20,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych (stan na 31.12.2015 r.)

Jak wskazują powyższe dane, na relatywnie niewielkiej (w stosunku do całego miasta) powierzchni oraz na terenie zamieszkanym przez mniej niż 30% mieszkańców, występujące na obszarze rewitalizacji problemy, w istotnym i proporcjonalnie zdecydowanie wyższym stopniu wpływają na globalne wielkości wskaźników (liczonych dla całego miasta), a ilustrujących stopień występowania danego negatywnego zjawiska.

Na obszarze rewitalizacji szczególnie widoczne jest nagromadzenie negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, o których świadczą w szczególności:

- wysoka liczba osób bezrobotnych – 1175 osób (stanowiących 37,7% osób bezrobotnych w całym mieście),
- wysoka liczba osób korzystających z pomocy MOPS – 1426 osób (stanowiących 43,5%),
- wysoka liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa – 1006 osób (stanowiących 49,1%),
- wysoka liczba wydanych Niebieskich Kart – 51 szt. (stanowiących 41,1%).

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777, z późn. zm.) obszar rewitalizacji został przyjęty uchwałą nr XXVI/24/17 Rady Miasta Biała Podlaska z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Biała Podlaska (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 17 marca 2017 r. poz. 1139).

Projekt uchwały wraz z załącznikiem graficznym w postaci mapy został poddany zgodnie z art. 8 ust. 3 konsultacjom społecznych przeprowadzonym w terminie od 24 stycznia 2017 r. do 22 lutego 2017 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 7 po zakończeniu konsultacji społecznych sporządzono informację podsumowującą ich przebieg, zawierającą dane o miejscu i czasie przeprowadzenia konsultacji i omówienie ich przebiegu, a w przypadku formy, o której mowa w ust. 3 pkt 1 – również wszystkie uwagi wraz z odniesieniem się do nich[28].

Kolejnym etapem prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji było podjęcie, na wniosek Prezydenta Miasta Biała Podlaska, uchwały nr XXVII/29/17 w sprawie

[28] Opis i formy konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Biała Podlaska znajduje się w załączniku nr 1 Konsultacje społeczne w ramach opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 1 informację o podjęciu ww. uchwały zamieszczono na stronie podmiotowej Urzędu Miasta Biała Podlaska w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej www.rewitalizacja.bialapodlaska.pl (http://rewitalizacja.bialapodlaska.pl/index.php/rada-miasta-biala-podlaska-przyjela-uchwale-w-sprawie-przystapienia-do-sporzadzenia-gminnego-programu-rewitalizacji-miasta-biala-podlaska-na-lata-2016-2025/), w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Biała Podlaska oraz w prasie lokalnej (Tygodnik Podlaski nr 15 (289) 14 – 20 kwietnia 2017).

Sporządzony projekt Gminnego Programu Rewitalizacji (art. 17 ust. 2 pkt 2) poddany został konsultacjom społecznym (art. 17 ust. 2 pkt 3), trwającym od dnia 05 maja 2017 r. do 04 czerwca 2017 r., a następnie Prezydent Miasta Biała Podlaska wystąpił o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji przez odpowiednie instytucje (zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4)[29].

Sporządzono Gminny Program Rewitalizacji miasta Biała Podlaska, który został przyjęty uchwałą nr XXX/54/17 Rady Miasta Biała Podlaska z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 (z późn. zm.).

W celu wprowadzenia zmian, dotyczących przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zgodnie z art. 23, ust. 2, pkt 1 ustawy o rewitalizacji (Dz. U. Dz. U. z 2018 r. poz. 1398 z późn. zm.) Rada Miasta Biała Podlaska przyjęła uchwałę Nr VII/73/19 w sprawie przystąpienia do zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025, co zainicjowano procedurę zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji z 2017 r.

Opracowany projekt zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska został poddany konsultacjom społecznym (art. 17 ust. 2 pkt 3), trwającym od dnia 10 września 2019 r. do 10 października 2019 r., a następnie Prezydent Miasta Biała

[29] Opis i formy konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 znajduje się w załączniku nr 1 Konsultacje społeczne w ramach opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

Podlaska wystąpiło o zaopiniowanie zmian projektu Gminnego Programu Rewitalizacji przez odpowiednie instytucje (zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4)[30].

[30] Opis i formy konsultacji społecznych projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 znajduje się w załączniku nr 1 Konsultacje społeczne w ramach opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

6. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

6.1. Podobszar Centrum

Podobszar obejmuje ścisłe centrum miasta Biała Podlaska. Jego granice od północy i północnego wschodu wyznacza ul. Nowa, od zachodu ul. Zamkowa (będąca częścią drogi wojewódzkiej nr 812), od wschodu Al. 1000-lecia, od południa zaś tereny ogródków działkowych. Łączna powierzchnia obszaru wynosi 65,7 ha, zamieszkiwany jest przez 2603 mieszkańców.

Rycina 35. Podobszar rewitalizacji Centrum
Źródło: opracowanie własne na podstawie Google Maps

Podobszar Centrum jest obszarem znacznej koncentracji problemów społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo i przemoc w rodzinie. Ponadto na jego obszarze widoczne są problemy gospodarcze, jak np. wysoka liczba zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych, techniczne i środowiskowe. Występuje tu także deficyt terenów zielonych.

Tabela 33. Podstawowe parametry podobszaru Centrum

Nazwa podobszaru	Centrum
Powierzchnia podobszaru	65,7 ha (1,32% powierzchni miasta)
Liczba ludności podobszaru	2603 (4,48% ludności miasta)
Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe	Bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie, problemy gospodarcze, techniczne, środowiskowe

6.1.2. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Na potrzebę rewitalizacji podobszaru Centrum wskazują zarówno dane ilościowe, jak i wyniki konsultacji społecznych. W poniższych tabelach zestawiono podstawowe wymierne wskaźniki ukazujące podobszar na tle miasta Biała Podlaska i pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Tabela 34. Ludność podobszaru Centrum na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska

Obszar rewitalizacji	Liczba ludności zameldowana na stałe i tymczasowo			Powierzchnia obszaru [ha]	Gęstość zaludnienia [liczba osób/ ha]
	Liczba ogółem	Liczba w wieku produkcyjnym	Liczba w wieku poprodukcyjnym		
Podobszar Centrum	**2603**	**1609**	**505**	**65,7**	**39,62**
Podobszar Wola-Dworzec	7509	4552	1753	90,5	41,69
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	6255	4172	939	506,8	15,15
Miasto Biała Podlaska	58124	37399	10174	666,0	30,23
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]					
Podobszar Centrum	**4,48**	**4,3**	**5,0**	**1,32**	**-**
Podobszar Wola-Dworzec	12,92	12,2	17,2	1,83	-
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	10,76	11,2	9,2	10,24	-

Podobszar charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia (przy zamieszkaniu go przez 4,48%, liczba osób bezrobotnych wynosi 7,8% wszystkich mieszkańców) oraz skalą pomocy społecznej (przy zamieszkiwaniu go przez 4,48% ludności miasta z pomocy społecznej w podobszarze korzysta 13,9% wszystkich mieszkańców).

Ponadto 69,9% osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne, a prawie 40% z nich posiada wykształcenie gimnazjalne i poniżej. Największa liczba mieszkańców korzystająca z pomocy społecznej w podobszarze tym pobiera świadczenia socjalne z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa (18,9% mieszkańców podobszaru), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (18,7% mieszkańców) oraz ubóstwa (16,8% mieszkańców). Wysoką liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu

niepełnosprawności w podobszarze Centrum cechuje ograniczona aktywność społeczna, ze względów ekonomicznych (niskie emerytury), a także z przyczyn występowania barier architektonicznych (w tym w budynkach mieszkalnych).

Jednocześnie ze względu na funkcję pełnioną w skali całego miasta obszar ten jest siedzibą wielu przedsiębiorstw, charakteryzując się wysoką aktywnością gospodarczą mierzoną liczbą podmiotów gospodarczych ulokowanych na jego terenie (15,6% - najwyższy procent liczby podmiotów gospodarczych ze wszystkich podobszarów rewitalizacji).

Tabela 35. Skala problemów społecznych w podobszarze Centrum na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska – bezrobocie

Obszar rewitalizacji	Liczba osób bezrobotnych					Liczba ludności
	Liczba ogółem	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Liczba długotrwale bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	
Podobszar Centrum	**249**	**119**	**130**	**174**	**99**	**2603**
Podobszar Wola-Dworzec	473	219	254	306	94	7509
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	453	223	230	290	90	6255
Miasto Biała Podlaska	3179	1466	1713	1959	539	58124
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]						
Podobszar Centrum	**7,8**	**8,1**	**7,6**	**8,9**	**18,4**	**-**
Podobszar Wola-Dworzec	14,9	14,9	14,8	15,6	17,4	-
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	14,3	15,9	13,4	14,8	16,7	-

Tabela 36. Skala problemów społecznych w podobszarze Centrum na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - pomoc społeczna

Obszar rewitalizacji	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej					Liczba ludności
	Liczba ogółem	Z tytułu ubóstwa	Z tytułu niepełno-sprawności	Z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	Z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych.	
Podobszar Centrum	**455**	**344**	**137**	**125**	**199**	**2603**
Podobszar Wola-Dworzec	471	282	151	104	148	7509
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	500	380	183	58	83	6255
Miasto Biała Podlaska	3279	2048	1034	661	1065	58124
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]						
Podobszar Centrum	**13,9**	**16,8**	**13,3**	**18,9**	**18,7**	**4,5**
Podobszar Wola-Dworzec	14,4	13,8	14,6	15,7	13,9	12,9
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	15,3	18,6	17,7	8,8	7,8	10,8

Tabela 37. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Centrum na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska

Obszar rewitalizacji	Liczba podmiotów gospodarczych			Liczba ludności
	Liczba ogółem	Nowopowstałe podmioty gospodarcze (2013-2015)	Zamknięte i zawieszone (2013-2015)	
Podobszar Centrum	**1000**	**205**	**94**	**2603**
Podobszar Wola-Dworzec	646	135	67	7509
Podobszar Osiedle za Torami – Lotnisko	418	101	50	6255
Miasto Biała Podlaska	6399	1366	640	58124
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]				
Podobszar Centrum	**15,6**	**15,0**	**14,7**	**4,5**
Podobszar Wola-Dworzec	10,1	9,9	10,5	12,9
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	6,5	7,4	7,8	10,8

W podobszarze tym dochodzi do kumulacji, w skali całego miasta, negatywnych zjawisk społecznych związanych z przestępczością oraz patologiami społecznymi m.in. alkoholizmem, narkomanią, przemocą w rodzinie i bezdomnością. Wyłącznie punktowy system monitoringu potęguje zachowania aspołeczne. Zdarzeniom przestępczym „sprzyja" rozwój miejsc i stref związanych z rozrywką oraz przepływem dużej liczby osób (ul. Janowska, ul. Moniuszki, okolice dawnego dworca PKS).

6.1.3. Sfera funkcjonalno-przestrzenna, środowiskowa i techniczna

Obszar Centrum obejmuje historycznie ukształtowane śródmieście, pełniące obecnie funkcje miejskiego centrum ogólnomiejskiego o różnorodnych funkcjach: administracyjnej (tutaj znajduje się Urząd Miasta Biała Podlaska, Urząd Gminy Biała Podlaska, Starostwo Powiatowe, Urząd Stanu Cywilnego, Urząd Skarbowy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Sąd Okręgowy, Prokuratura Rejonowa, Gminny Ośrodek Kultury Biała Podlaska), handlowo-usługowej (Centrum Handlowe Rywal, Centrum Handlowe Atrium, Dom Handlowy Sawko i liczne banki), mieszkaniowej, naukowej (I Liceum Ogólnokształcące im. Józefa Ignacego Kraszewskiego, II Liceum Ogólnokształcące im. Emilii Plater), kulturalno-turystycznej (obiekty zabytkowe i pomniki).

Podobszar ten jest znacznie niedoinwestowany, tereny wewnątrz kwartałów są ekstensywnie zagospodarowane, a historyczna zabudowa ma często niski standard

użytkowy i techniczny. Podobszar Centrum otoczony jest zabudową mieszkaniową po stronie zachodniej i przemysłowo-składową po stronie wschodniej.

Niska zasobność finansowa społeczności podobszaru Centrum, jej niski poziom wykształcenia oraz trwałe uzależnienie od pomocy społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy, w powiązaniu z nagromadzeniem komunalnych lokali mieszkalnych doprowadziło do znaczących potrzeb remontowych budynków, w tym konieczności poprawy ich standardu.

Warunki zamieszkania w tym podobszarze są postrzegane przez mieszkańców Białej Podlaskiej i osoby przyjezdne, jako mało atrakcyjne, głównie ze względu na zły stan techniczny budynków mieszkalnych, niezachęcającego sąsiedztwa (duża liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych używek), a dodatkowo ze względu na brak dobrze urządzonych przestrzeni publicznych, w tym brak terenów zielonych.

W podobszarze Centrum zachowany jest średniowieczny układ urbanistyczny z prostokątnym rynkiem i ortogonalną siatką ulic, obiekty publiczne o dużej wartości architektonicznej, w tym m. in.: zespoły kościelne i klasztorne (Kościół pw. Narodzenia NMP w Białej Podlaskiej, Parafia rzymskokatolicka Narodzenia NMP, Klasztor Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów), sąd, magistrat, dawny Szpital Żydowski, dawna Akademia Bialska, dawny Dom Ludowy, zespół Domu Zajezdnego (Austeria). Przetrwał szereg kamienic murowanych i domów drewnianych, aczkolwiek stan techniczny wielu z nich wymaga szybkiej interwencji.

W aspekcie fizycznej odnowy podobszaru Centrum jego problemy wiążą się z nadmiernym ruchem pojazdów samochodowych, wysokim poziomem hałasu, brakiem miejsc parkingowych, złym stanem chodników i ulic, fragmentami tras rowerowych (ul. Zamkowa, Al. 1000-lecia), brakiem sprawnych punktów przesiadkowych, w tym duża odległość dworca busów i autobusów prywatnych od dworca PKP.

Mieszkańcy podobszaru Centrum wskazują na niskie poczucie bezpieczeństwa związane z wysoką liczbą wykroczeń (spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych – szczególnie na Pl. Wolności) oraz częstym przekraczaniem dozwolonej prędkości (ul. Zamkowa, stanowiąca odcinek DW nr 812)[31].

Za niebezpieczne należy uznać również: ul. Narutowicza i Al. Tysiąclecia. Na ciągach tych koncentrują się największe natężenia ruchu samochodowego indywidualnego i komunikacji zbiorowej oraz ruchu rowerowego.

[31] Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa https://mapy.geoportal.gov.pl/iMapLite/KMZBPublic.html

Dodatkowo, problemem na terenie podobszaru jest także zły stan środowiska, na który przede wszystkim składa się zanieczyszczone powietrze. Wzmożony ruch samochodowy, duża ilość budynków ogrzewanych indywidualnymi piecami opałowymi oraz gęstość zabudowy skutkuje wysokim poziomem zanieczyszczeń powietrza w wyniku tzw. niskiej emisji. Problem smogu i zanieczyszczenia powietrza określany był przez mieszkańców jako najbardziej uciążliwy i według nich stopniowo nasilający się.

6.1.4. Analiza potrzeb i problemów podobszaru – wnioski ze spotkań warsztatowych z roku 2017[32]

Mieszkańcy podobszaru dostrzegają wiele potencjałów, ale i potrzebę znaczących interwencji rewitalizacyjnych. Stawia to przed zarządcą programu wyzwanie uaktywnienia społeczności lokalnej Centrum i aktywnego włączenia różnych grup interesariuszy z tego terenu (w tym mieszkańców z grup marginalizowanych).

W toku spotkania warsztatowego zidentyfikowano następujące problemy:

- słabe zaangażowanie mieszkańców, wydarzeń integrujących mieszkańców i inicjowaniu zmian,
- problem „alkoholizmu" mieszkań komunalnych w centrum,
- mała liczba miejsc postojowych,
- niedostosowane do osób niepełnosprawnych chodniki,
- zanieczyszczone i zniszczone trawniki (ul. Zamkowa) po sezonie zimowym,
- starzejące się centrum,
- zanieczyszczenie powietrza, ogrzewanie domów starymi piecami,
- brak małej architektury dostosowanej do starszych osób (ławki itd.),
- słaba aktywność organizacji pozarządowych,
- brak placów zabaw w centrum dla najmłodszych dzieci,
- odpływ ludności, zwłaszcza młodych,
- niskie wynagrodzenia.

[32] Szczegółowe informacje o przebiegu i wynikach konsultacji społecznych znajdują się w Załączniku nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

6.2. Podobszar Wola-Dworzec

Podobszar Wola-Dworzec obejmuje Osiedle Wola oraz zachodnią część Osiedla Parkowa. Na obszarze o powierzchni 90,5 ha zamieszkuje 7509 osób. Problemy obszaru są zbliżone do podobszaru Centrum – od którego oddzielony jest rzeką Krzna, jednocześnie stanowiącą jego północną granicę. Od południa zaś granicę stanowi linia kolejowa, od zachodu ul. Łomaska, natomiast od wschodu Al. Jana Pawła II. Ponadto pomimo szybkich przekształceń terenów pełniących funkcje mieszkaniowe, charakteryzuje się niską jakością przestrzeni publicznych i deficytem podstawowych usług dla mieszkańców.

Rycina 36. Podobszar rewitalizacji Wola-Dworzec
Źródło: opracowanie własne na podstawie Google Maps

Tabela 38. Podstawowe parametry podobszaru Wola-Dworzec

Nazwa podobszaru	**Wola-Dworzec**
Powierzchnia podobszaru	90,5 ha (1,83% powierzchni miasta)
Liczba ludności podobszaru	7509 (12,92% ludności miasta)
Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe	Bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie, problemy gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne, środowiskowe

6.2.1. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Na potrzebę rewitalizacji podobszaru Wola-Dworzec wskazują zarówno dane ilościowe, jak i wyniki konsultacji społecznych. W poniższych tabelach zestawiono podstawowe wymierne wskaźniki ukazujące podobszar na tle miasta Biała Podlaska i pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Tabela 39. Ludność podobszaru Wola-Dworzec na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska

Obszar rewitalizacji	**Liczba ludności zameldowana na stałe i tymczasowo**			**Powierzchnia obszaru [ha]**	**Gęstość zaludnienia [liczba osób/ ha]1)**
	Liczba ogółem	**Liczba w wieku produkcyjnym**	**Liczba w wieku poprodukcyjnym**		
Podobszar Wola-Dworzec	**7509**	**4552**	**1753**	**90,5**	**41,69**
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	6255	4172	939	506,8	15,15
Podobszar Centrum	2603	1609	505	65,7	39,62
Miasto Biała Podlaska	58124	37399	10174	666,0	30,23
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]					
Podobszar Wola-Dworzec	**12,92**	**12,2**	**17,2**	**1,83**	**-**
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	10,76	11,2	9,2	10,24	-
Podobszar Centrum	4,48	4,3	5,0	1,32	-

Podobszar Wola – Dworzec cechuje się starzeniem się społeczności lokalnej, spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji zamieszkuje go najwyższa ze wszystkich podobszarów liczba osób w wieku poprodukcyjnym (1753 mieszkańców), stanowiąca 17,2% wszystkich mieszkańców miasta Biała Podlaska.

Sytuacja kryzysowa obszaru wynika przede wszystkim z kwestii społecznych, dotyczących ubóstwa i wykluczenia społecznego widocznych poprzez bardzo wysoką koncentrację rodzin korzystających z pomocy MOPS (przy zamieszkiwaniu go przez 12,92% ludności miasta z pomocy społecznej w podobszarze korzysta 14,4% wszystkich mieszkańców). Z tytułu ubóstwa z pomocy społecznej korzysta 59,9% (282 mieszkańców)

wszystkich beneficjentów MOPS, zaś z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ponad 30%.

Wskaźniki opisujące sytuację podobszaru Wola-Dworzec pod kątem rynku pracy wskazują na najwyższą liczbę osób bezrobotnych ze wszystkich podobszarów rewitalizacji (479 mieszkańców), w tym 46,3% stanowią kobiety, a 64,7% to bezrobotni długookresowo.

Wyżej wymienione zjawiska nie wskazują, iż sytuacja w obszarze rynku pracy jest relatywnie najgorsza w skali miasta, ale pozostawiona bez interwencji może w przyszłości implikować kumulacją i nawarstwianiem się opisywanych zjawisk negatywnych.

Mieszkańcy podobszaru Wola – Dworzec, podobnie jak podobszaru Centrum, wskazują na niskie poczucie bezpieczeństwa, zwłaszcza na przejściach dla pieszych przy ul. Łomaskiej, na której częstym zjawiskiem jest przekraczanie dozwolonej prędkości (odcinek DW nr 812)[33].

Tabela 40. Skala problemów społecznych w podobszarze Wola-Dworzec na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - bezrobocie

Obszar rewitalizacji	Liczba osób bezrobotnych					Liczba ludności
	Liczba ogółem	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Liczba długotrwale bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	
Podobszar Wola-Dworzec	**473**	**219**	**254**	**306**	**94**	**7509**
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	453	223	230	290	90	6255
Podobszar Centrum	249	119	130	174	99	2603
Miasto Biała Podlaska	3179	1466	1713	1959	539	58124
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]						
Podobszar Wola-Dworzec	**14,9**	**14,9**	**14,8**	**15,6**	**17,4**	**-**
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	14,3	15,9	13,4	14,8	16,7	-
Podobszar Centrum	7,8	8,1	7,6	8,9	18,4	-

[33] Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa https://mapy.geoportal.gov.pl/iMapLite/KMZBPublic.html

Tabela 41. Skala problemów społecznych w podobszarze Wola-Dworzec na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - pomoc społeczna

Obszar rewitalizacji	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej					Liczba ludności
	Liczba ogółem	Z tytułu ubóstwa	Z tytułu niepełno-sprawności	Z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	Z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych.	
Podobszar Wola-Dworzec	**471**	**282**	**151**	**104**	**148**	**7509**
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	500	380	183	58	83	6255
Podobszar Centrum	455	344	137	125	199	2603
Miasto Biała Podlaska	3279	2048	1034	661	1065	58124
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]						
Podobszar Wola-Dworzec	**14,4**	**13,8**	**14,6**	**15,7**	**13,9**	**12,9**
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	15,3	18,6	17,7	8,8	7,8	10,8
Podobszar Centrum	13,9	16,8	13,3	18,9	18,7	4,5

Tabela 42. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Wola-Dworzec na tle pozostałych podobszarów i miasta

Obszar rewitalizacji	Liczba podmiotów gospodarczych			Liczba ludności
	Liczba ogółem	Nowopowstałe podmioty gospodarcze (2013-2015)	Zamknięte i zawieszone (2013-2015)	
Podobszar Wola-Dworzec	**646**	**135**	**67**	**7509**
Podobszar Osiedle za Torami – Lotnisko	418	101	50	6255
Podobszar Centrum	1000	205	94	2603
Miasto Biała Podlaska	6399	1366	640	58124
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]				
Podobszar Wola-Dworzec	**10,1**	**9,9**	**10,5**	**12,9**
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	6,5	7,4	7,8	10,8
Podobszar Centrum	15,6	15,0	14,7	4,5

6.2.2. Sfera funkcjonalno-przestrzenna, środowiskowa i techniczna

Obszar Wola-Dworzec obejmuje południowe tereny miasta, zaś od ścisłego centrum oddzielony jest przez rzekę Krzna. Obejmuje on tereny historycznej osady Wola. Ze śródmieścia prowadzą do niego trzy mosty (przez ul. Łomaską i Al. Jana Pawła II oraz przez Al. Tysiąclecia).

Obszar ten nie pełni funkcji administracyjnych (na obszarze nie znajdują się siedziby instytucji samorządowych), natomiast w jego granicach mieszczą się liczne szkoły i placówki oświatowe (Szkoła Podstawowa nr 5 im. Jana Kochanowskiego,

Gimnazjum Publiczne nr 4 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego) oraz punkty handlowe i usługowe zlokalizowane wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych (Al. 1000-lecia, ul. Łomaska, Al. Jana Pawła II, ul. Sidorska). W południowej części podobszaru znajduje się dworzec PKP. Według opinii mieszkańców teren wokół dworca jest nieuporządkowany i nieodpowiednio zagospodarowany, a ulice wokół niego odznaczają się niezadowalającym stanem technicznym.

We wschodniej części podobszaru znajduje się park tzw. Zofii Las poddany nowemu zagospodarowaniu m.in. powstały nowe alejki, wymieniono oświetlenie, zakupiono ławki i kosze na śmieci, a także gruntownie zmodernizowano plac zabaw. Dzięki tym pracom park stał się przyjaznym miejscem do zabaw dla dzieci i aktywnym miejscem spędzania przez mieszkańców wolnego czasu. Mimo to na jego terenie Policja odnotowuje dość często wykroczenia tj. chuligaństwo i wandalizm. Pod względem zanieczyszczenia powietrza w podobszarze tym odnotowuje się niższe zanieczyszczenie niż w podobszarze Centrum, ma to związek z położeniem podobszaru poza ścisłym centrum miasta.

W granicach podobszaru przeważa zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (osiedla bloków). Zabudowa jednorodzinna zlokalizowana jest głównie przy ul. Kolejowej i Stacyjnej. Rozwój osiedli mieszkaniowych w podobszarze był ściśle związany z działającym niegdyś zakładem włókienniczym „Biawena" (aktualnie obszar Sidorska), dużą jednostką wojskową, zlokalizowaną w Białej Podlaskiej oraz niegdyś prężnie działającymi PKP Polskimi Liniami Kolejowymi S.A., którymi odbywał się transport towarów na linii wschód-zachód. Osiedla stanowiły zaplecze mieszkalne dla osób zatrudnionych przez wspomniane podmioty. Wraz z upadkiem przedsiębiorstwa, kryzysem, który dotknął PKP i zmianą doktryny obronnej, na skutek licznych zwolnień, osiedla te zaczęły podupadać. W podobszarze tym znajduje się najwyższa średnia liczba lokali komunalnych w mieście.

Podobszar charakteryzuje się wysoką dostępnością transportu publicznego, jednak stan techniczny chodników, placów i ulic, wciąż jest niezadowalający. Duży problem, podobnie jak w innych częściach miasta, związany jest z parkowaniem samochodów. Brakuje również dostatecznej ilości ścieżek rowerowych. Główne ulice: Łomaska, Al. Jana Pawła II i Al. Tysiąclecia, obciążone są indywidualnym ruchem kołowym, co powoduje uciążliwości takie jak: hałas, zanieczyszczenie środowiska, utrudnienia w ruchu pieszych oraz zagrożenie bezpieczeństwa pieszych.

Zgodnie z wynikami konsultacji społecznych, sytuacja podobszaru pogarszana jest przez kilka dodatkowych czynników. Pierwszy wiąże się z zaniedbaniami w tkance fizycznej obszaru, tj. niskiej atrakcyjności mieszkaniowej części budynków (zły stan techniczny) wraz z ich otoczeniem (zaniedbane tereny zielone, place, skwery, podwórka) oraz niskim poziomem czystości.

6.2.3. Analiza potrzeb i problemów podobszaru – wnioski ze spotkań warsztatowych z roku 2017[34]

Mieszkańcy podobszaru dostrzegają wiele potencjałów, ale i potrzebę znaczących interwencji rewitalizacyjnych m.in.:

- niska liczba ludzi młodych,
- brak instytucji kultury,
- emigracja młodych za granicę,
- słaby przepływ informacji,
- brak zajęć pozalekcyjnych,
- słaba integracja społeczna,
- brak spotkań i imprez integrujących mieszkańców,
- brak oświetlenia terenów zielonych i ścieżek.

6.3. Podobszar Osiedle za Torami-Lotnisko

Podobszar Osiedle za Torami-Lotnisko obejmuje Osiedle Żwirki i Wigury oraz część terenu dawnego lotniska, zlokalizowanego w jego zachodniej części, na którym utworzono podstrefę Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Podobszar ten zamieszkuje 6255 osób, zaś jego powierzchnia wynosi 506,8 ha. Jego południową granicę stanowi granica miasta, zachodnią ul. Lubelska, zaś północną granicę linia kolejowa. W związku tym podobszar ten jest silnie oddzielony od centrum miasta Biała Podlaska, co skutkuje dużym wykluczeniem społecznym jego mieszkańców.

[34] Szczegółowe informacje o przebiegu i wynikach konsultacji społecznych znajdują się w Załączniku nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

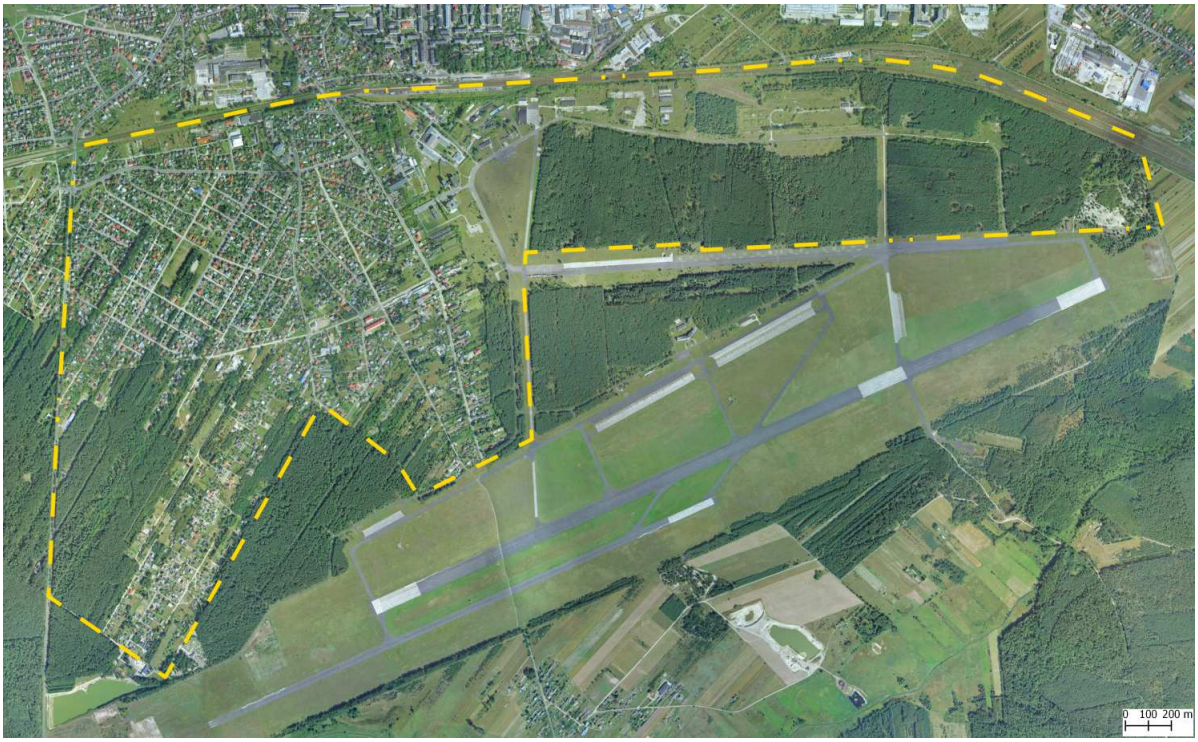

Rycina 37. Podobszar rewitalizacji Osiedle za Torami-Lotnisko
Źródło: opracowanie własne na podstawie Google Maps

Tabela 43. Podstawowe parametry podobszaru Osiedle za Torami-Lotnisko

Nazwa podobszaru	**Osiedle za Torami - Lotnisko**
Powierzchnia podobszaru	506,8 ha (10,24 % powierzchni miasta)
Liczba ludności podobszaru	6255 (10,76% ludności miasta)
Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe	Bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie, problemy gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne, środowiskowe

6.3.1. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Na potrzebę rewitalizacji podobszaru Osiedle za Torami-Lotnisko wskazują zarówno dane ilościowe, jak i wyniki konsultacji społecznych. W poniższych tabelach zestawiono podstawowe wymierne wskaźniki ukazujące podobszar na tle miasta Biała Podlaska i pozostałych podobszarów rewitalizacji.

Tabela 44. Ludność podobszaru Osiedle za Torami-Lotnisko na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska

Obszar rewitalizacji	**Liczba ludności zameldowana na stałe i tymczasowo**			**Powierzchnia obszaru [ha]**	**Gęstość zaludnienia [liczba osób/ ha]**
	Liczba ogółem	**Liczba w wieku produkcyjnym**	**Liczba w wieku poprodukcyjnym**		
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	**6255**	**4172**	**939**	**506,8**	**15,15**
Podobszar Centrum	2603	1609	505	65,7	39,62
Podobszar Wola-	7509	4552	1753	90,5	41,69

Dworzec					
Miasto Biała Podlaska	58124	37399	10174	666,0	30,23
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]					
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	**10,76**	**11,2**	**9,2**	**10,24**	**-**
Podobszar Centrum	4,48	4,3	5,0	1,32	-
Podobszar Wola-Dworzec	12,92	12,2	17,2	1,83	-

Podobszar charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia – pod względem liczby osób bezrobotnych zbliżonym do podobszaru Wola - Dworzec, przy czym prawie 50% stanowią kobiety, a 64% osoby długotrwale bezrobotne.

Jak wynika z przeprowadzonych analiz w podobszarze Osiedle za Torami – Lotnisko występuje wysoka koncentracja rodzin korzystających z pomocy MOPS, w tym z tytułu ubóstwa, niepełnosprawności oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – jest to druga (po podobszarze Centrum) dzielnica o najgorszej sytuacji pod kątem ubóstwa i wykluczenia społecznego w całej Białej Podlaskiej. Przy zamieszkiwaniu go przez 10,76% ludności miasta z pomocy społecznej w podobszarze korzysta w sumie 15,3% spośród mieszkańców.

Ponadto obszar ten cechuje się najniższą aktywnością gospodarczą mierzoną liczbą przedsiębiorstw ulokowanych na jego terenie.

Tabela 45. Skala problemów społecznych w podobszarze Osiedle za Torami-Lotnisko na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - bezrobocie

Obszar rewitalizacji	**Liczba osób bezrobotnych**					**Liczba ludności**
	Liczba ogółem	**Liczba kobiet**	**Liczba mężczyzn**	**Liczba długotrwale bezrobotnych**	**Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej**	
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	**453**	**223**	**230**	**290**	**90**	**6255**
Podobszar Centrum	249	119	130	174	99	2603
Podobszar Wola-Dworzec	473	219	254	306	94	7509
Miasto Biała Podlaska	3179	1466	1713	1959	539	58124
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]						
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	**14,3**	**15,9**	**13,4**	**14,8**	**16,7**	**-**
Podobszar Centrum	7,8	8,1	7,6	8,9	18,4	-
Podobszar Wola-Dworzec	14,9	14,9	14,8	15,6	17,4	-

Tabela 46. Skala problemów społecznych w podobszarze Osiedle za Torami-Lotnisko na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - pomoc społeczna

Obszar rewitalizacji	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej					Liczba ludności
	Liczba ogółem	Z tytułu ubóstwa	Z tytułu niepełno-sprawności	Z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa	Z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych.	
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	**500**	**380**	**183**	**58**	**83**	**6255**
Podobszar Centrum	455	344	137	125	199	2603
Podobszar Wola-Dworzec	471	282	151	104	148	7509
Miasto Biała Podlaska	3279	2048	1034	661	1065	58124
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]						
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	**15,3**	**18,6**	**17,7**	**8,8**	**7,8**	**10,8**
Podobszar Centrum	13,9	16,8	13,3	18,9	18,7	4,5
Podobszar Wola-Dworzec	14,4	13,8	14,6	15,7	13,9	12,9

Tabela 47. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Osiedle za Torami-Lotnisko na tle pozostałych podobszarów i miasta

Obszar rewitalizacji	Liczba podmiotów gospodarczych			Liczba ludności
	Liczba ogółem	Nowopowstałe podmioty gospodarcze (2013-2015)	Zamknięte i zawieszone (2013-2015)	
Podobszar Osiedle za Torami – Lotnisko	**418**	**101**	**50**	**6255**
Podobszar Centrum	1000	205	94	2603
Podobszar Wola-Dworzec	646	135	67	7509
Miasto Biała Podlaska	6399	1366	640	58124
Procent ogółu dla miasta Biała Podlaska [%]				
Podobszar Osiedle za Torami - Lotnisko	**6,5**	**7,4**	**7,8**	**10,8**
Podobszar Centrum	15,6	15,0	14,7	4,5
Podobszar Wola-Dworzec	10,1	9,9	10,5	12,9

6.3.2. Sfera funkcjonalno-przestrzenna, środowiskowa i techniczna

W wymiarze technicznym na obszarze kryzysowym znajdują się (głównie w paśmie ul. Żwirki i Wigury) budynki socjalne wymagające kompleksowych remontów, w tym podwyższenia ich standardu.

W związku z brakiem instytucji administracyjnych i usługowych (nieliczna liczba sklepów) podobszar Osiedle za Torami – Lotnisko nie przyciąga pozostałych mieszkańców miasta, którzy również niechętnie go odwiedzają.

Istotnym zagadnieniem jest również brak dobrego zaplecza kulturalnego i sportowego o charakterze ogólnodostępnym dla mieszkańców podobszaru Osiedle za Torami-Lotnisko, w szczególności dla osób młodych oraz seniorów.

Problem dostępu do usług publicznych w dziedzinie sportu i kultury jest szczególnie widoczny wśród osób młodych, ze względu na „sztuczny" podział (linia kolejowa) oddzielający podobszar od centrum miasta. To poczucie wyalienowania i życia poza „granicami" Białej Podlaskiej pogłębia się w związku z kumulacją na podobszarze problemu bezrobocia i uzależnienia od pomocy społecznej. Sytuację kryzysową podobszaru potęguje zły stan środowiska, w tym niska emisja.

Zdecydowanie brakuje nowych inwestycji generujących przypływ młodych mieszkańców, podejmowane zaś działania mają na celu jedynie modernizację i adaptowanie zastanej tkanki budowlanej.

Terenem, który może stanowić istotne narzędzie do przyciągnięcia potencjalnych inwestorów jest teren byłego lotniska wojskowego, znajdujący się w północno-wschodniej części podobszaru. Aktualnie teren ten cechuje się dużym nieuporządkowaniem. W ostatnich latach rozpoczęto szeroko zakrojone działania rewitalizacji tego obszaru. Na obszarze 94 ha utworzono podstrefę Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W wyniku przeprowadzonych prac i zaplanowanych przez miasto inwestycji teren lotniska stanie się atrakcyjnym miejscem dla inwestorów, co w przyszłości skutkować będzie pojawieniem się nowych miejsc pracy dla mieszkańców miasta, w tym z okolicznych osiedli.

Ulice, chodniki i place są w różnym stanie technicznym. Pomimo kompozycji ulic z pasami zieleni wysokiej oddzielających je od chodników, jakość przestrzeni publicznych podlega ciągłej degradacji. Nawierzchnie ulic i chodników bywają nierówne. Ciągi piesze są częściowo zmodernizowane, wybrukowane, ale część nadal jest w złym stanie technicznym.

6.3.3. Analiza potrzeb i problemów podobszaru – wnioski ze spotkań warsztatowych z roku 2017[35]

Mieszkańcy podobszaru dostrzegają wiele potencjałów, ale i potrzebę znaczących interwencji rewitalizacyjnych. Do zidentyfikowanych potrzeb i problemów zaliczono:

- nieuporządkowana zieleń,
- brak porządku architektonicznego,
- obojętność mieszkańców na akty wandalizmu,
- małą liczbę punktów usługowych,
- strach przed zgłoszeniem przestępstwa,
- mała liczbę miejsc pracy,
- zanieczyszczenie powietrza, niską emisję,
- brak miejsc służących rekreacji,
- brak domu kultury,
- brak infrastruktury dla osób starszych,
- brak perspektyw spędzania wolnego czasu dla dzieci poza szkołą,
- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych,
- „niechęć" rodziców do finansowania zajęć pozalekcyjnych,
- przemoc w rodzinie,
- brak terenów publicznych, parków, ścieżek rowerowych,
- rzadkie wizyty straży miejskiej.

6.4. Potencjał obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji, z racji swoich funkcji i sposobu zagospodarowania charakteryzuje się wysokim potencjałem.

W szczególności, należy wyróżnić poniższe czynniki, które powinny być wzięte pod uwagę przy planowaniu działań rewitalizacyjnych.

[35] Szczegółowe informacje o przebiegu i wynikach konsultacji społecznych znajdują się w Załączniku nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

Koncentracja obiektów zabytkowych – na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się historyczny układ urbanistyczny. Ponadto wiele zabytków ma swoją lokalizację w ścisłym centrum miasta.

Dobry dostęp komunikacyjny – wystarczająco skomunikowany obszar w ścisłym centrum miasta. Transport zbiorowy realizowany jest przez MZK Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej, obsługujący 8 linii oraz przewoźnika prywatnego.

Dobry dostęp do podstawowych usług, w tym do żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, a także do sieci handlowo-usługowej i aptek. W poniższej tabeli przedstawiono średni wskaźnik dostępu do poszczególnych usług dla miasta i obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji wykazuje lepsze wskaźniki dostępu do podstawowych usług dla ludności.

Tabela 48.Porównanie wskaźników dostępu do podstawowych usług dla obszaru rewitalizacji i całego miasta Biała Podlaska

Wyszczególnienie	Wskaźnik liczby przedszkoli na 10.000 mieszkańców	Wskaźnik liczby szkół podstawowych na 10.000 mieszkańców	Wskaźnik liczby szkół gimnazjalnych na 10.000 mieszkańców
Wskaźnik dla miasta Biała Podlaska	3,09	1,38	0,9
Wskaźnik dla obszaru rewitalizacji	**3,05**	**1,83**	**1,2**

Źródło: opracowanie własne (stan na 31.12.2015 r.)

Koncentracja infrastruktury edukacyjnej i koncentracja uczniów – spośród 34 placówek oświatowych w mieście (przedszkoli, szkół podstawowych i szkół gimnazjalnych publicznych i niepublicznych), 10 z nich (29,4%) zlokalizowanych jest na terenie obszaru rewitalizacji. Łączna liczba uczniów kształcących się w placówkach na terenie obszaru rewitalizacji w roku szkolnym 2015/2016 wynosiła 2239 uczniów (czyli ok. 32,3% wszystkich uczniów w mieście).

Koncentracja instytucji prowadzących działalność społeczną i ich siedzib – możliwość wykorzystania budynków należących do miasta, jako obiektów, w których prowadzone będą działania rewitalizacyjne, związane z udzieleniem pomocy dla osób narażonych na wykluczenie: ubogich, bezrobotnych i niepełnosprawnych.

Koncentracja zabudowy mieszkalnej – na obszarze rewitalizacji zamieszkuje 16.367 mieszkańców, stanowią oni 28,16% ogółu ludności miasta Biała Podlaska. Tym samym przyszłe działania rewitalizacyjne będą skierowane do możliwie największej liczby osób.

Koncentracja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych – duża liczba wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, które oferując swoje usługi przyciągają mieszkańców zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta Biała Podlaska.

Istnienie terenów aktualnie niewykorzystanych jako przyszłe tereny inwestycyjne – aktualnie nieużytkowany teren części dawnego lotniska (tereny powojskowe) może zostać wykorzystany jako przyszły teren inwestycyjny, który podniesie atrakcyjność i konkurencyjność regionu, wesprze potencjał MŚP, zaś pośrednio może przyczynić się do zmniejszenia liczby osób bezrobotnych w mieście.

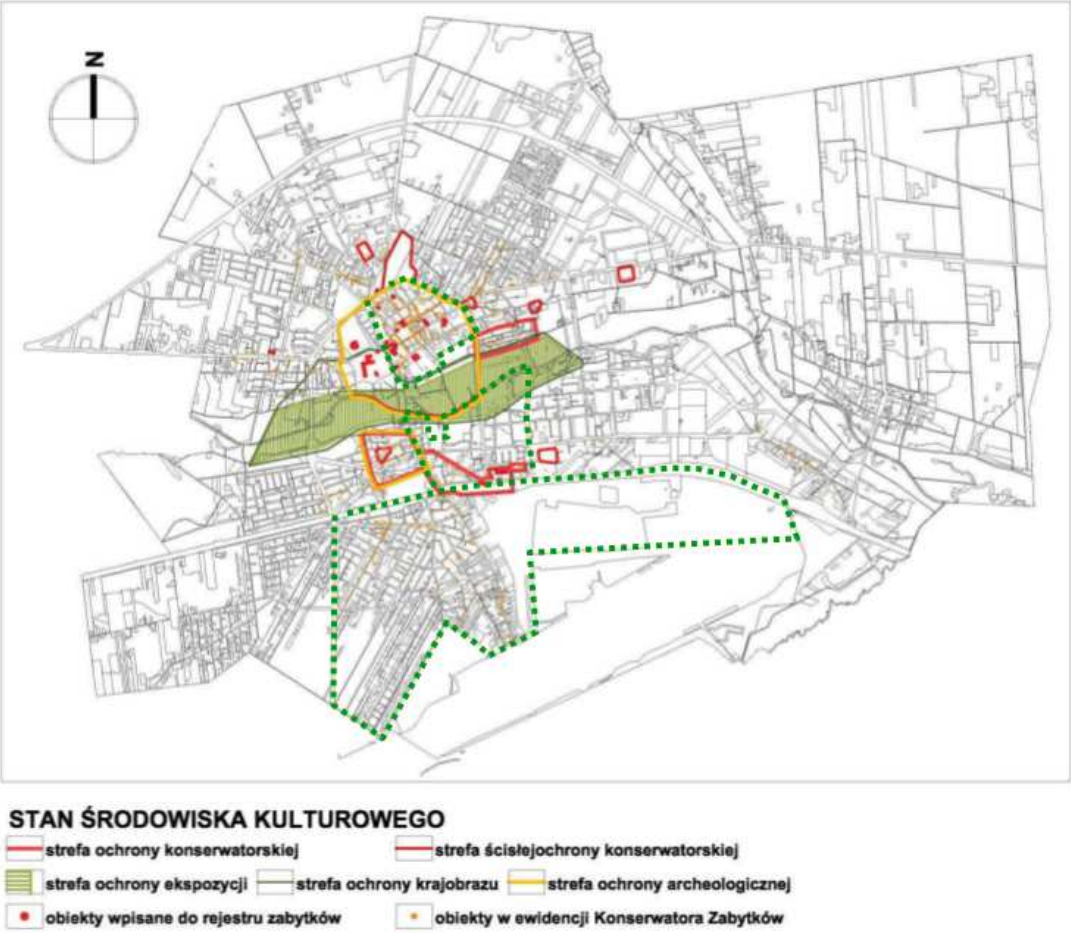

Rycina 38. Koncentracja obiektów zabytkowych na obszarze rewitalizacji
Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Biała Podlaska

Rycina 39. Koncentracja infrastruktury edukacyjnej na podobszarze Centrum
Źródło: opracowanie własne na podstawie Google Maps

Rycina 40. Koncentracja infrastruktury edukacyjnej na podobszarze Wola-Dworzec
Źródło: opracowanie własne na podstawie Google Maps

ISTNIEJĄCA STRUKTURA TERENÓW ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ

Rycina 41. Koncentracja zabudowy mieszkalnej na obszarze rewitalizacji
Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Biała Podlaska

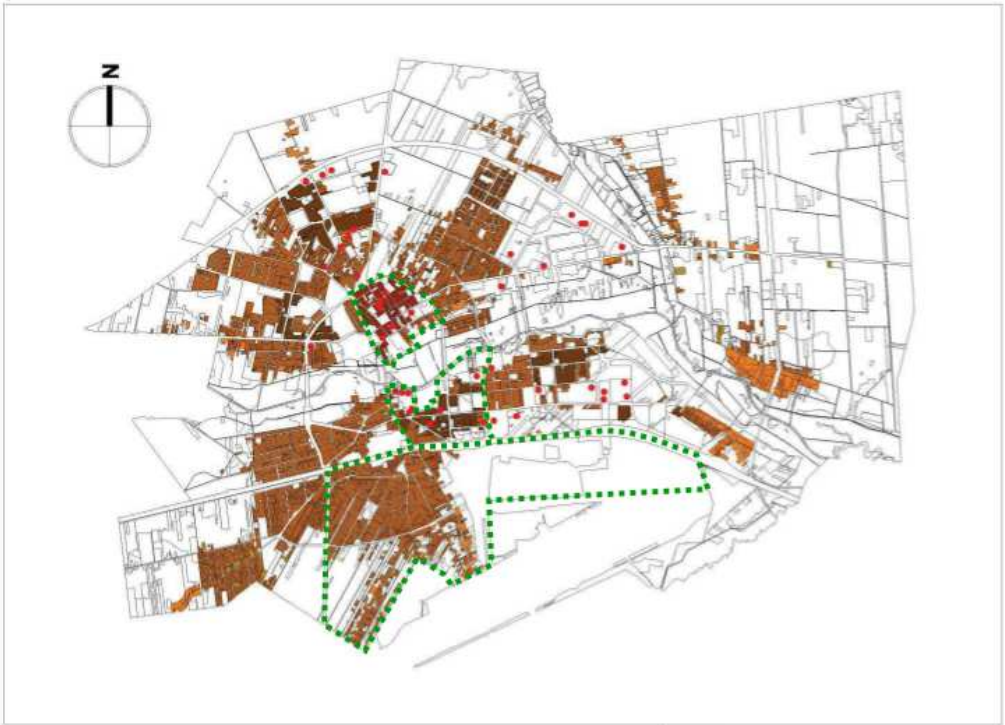

ROZMIESZCZENIE WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH OBIEKTÓW
HANDLOWYCH (powyżej 400 m^2 pow. handlowej)
NA TLE ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ

Rycina 42. Koncentracja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych na obszarze rewitalizacji
Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Biała Podlaska

Tym samym potencjał obszaru rewitalizacji to przede wszystkim dobra lokalizacja w centrum miasta i jego okolic, zabytkowa zabudowa, dobry dostęp komunikacyjny, dobry dostęp do podstawowych usług dla ludności, a także koncentracja infrastruktury edukacyjnej i koncentracja uczniów, instytucji prowadzących działalność społeczną i występowanie terenów pod przyszłe inwestycje.

7. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanu obszaru, po przeprowadzeniu rewitalizacji, to syntetyczny planowany efekt rewitalizacji. Efekt ten wynika z procesu kształtowania wzajemnych związków pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami, wpływającymi na eliminację zidentyfikowanych negatywnych zjawisk.

Diagnoza obszaru rewitalizacji trzech podobszarów:

- Centrum,
- Wola – Dworzec,
- Osiedle za Torami – Lotnisko,

ukierunkowuje wizję ograniczenia niekorzystnych deficytów, przeszkód i problemów.

Wizja:

Zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy w całym obszarze rewitalizacji. Nastawiony na potrzeby mieszkańców, dbający o ich integrację i wzmacnianie więzi społecznych, prężnie rozwijający się gospodarczo w oparciu o posiadany kapitał społeczny, zapewniający wysoką jakość życia.

Wizja podobszarów wyznaczonych do rewitalizacji w mieście Biała Podlaska, określająca ich stan za kilka najbliższych lat, powstała jako suma wyobrażeń uczestników procesu partycypacji na etapie przygotowywania niniejszego opracowania oraz przewidywanych inwestycji i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, planowanych do realizacji przez instytucje publiczne, reprezentantów sektora społecznego oraz lokalnych przedsiębiorców.

Wyznaczony obszar po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych, w tym wdrożeniu planowanych przedsięwzięć i inwestycji, jest obszarem, który został uzdrowiony. Nastąpiło ożywienie w sferze społecznej, technicznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i walorów przyrodniczych miasta.

We wszystkich wyznaczonych podobszarach rewitalizacji zmniejszyła się zdiagnozowana sytuacja kryzysowa. Podobszar Centrum stał się „wizytówką miasta". Podobszar ten to przestrzeń dogodnych warunków życia dla mieszkańców, a także teren kumulacji pozytywnej energii.

Bogata oferta usług publicznych, a także różnorodne perspektywy dla włączenia i rozwoju społecznego oraz zawodowego, dostosowane do potrzeb podobszaru, wpłynęły na podniesienie aktywności mieszkańców. Ze względu na występujący tutaj potencjał ludzki, przestrzenno–funkcjonalny, kulturalny oraz oferowane usługi podobszar ten przyciąga zarówno młodszych, jak i starszych obywateli oraz całe rodziny. Równocześnie przywrócenie funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych nieużytkowanym i zdegradowanym przestrzeniom miejskim (przedsięwzięcie 2-4), służące zaspokajaniu różnorodnych potrzeb (kulturalnych i rekreacyjno-wypoczynkowych) mieszkańców podobszaru rewitalizacji oraz całego miasta.

Na terenie podobszarów rewitalizacji instytucje społeczne (np. Bialskie Centrum Kultury, Muzeum Południowego Podlasia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Miejska Policji, Stowarzyszenie Bona Fides) poszerzyły swoją dotychczasową ofertę, skierowaną do mieszkańców, celem pobudzenia ich aktywności społecznej oraz współpracują w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa wśród rodzin z problemami patologicznymi, w których dużym problemem jest uzależnienie od alkoholu i przemoc domowa. Stworzenie rodzinnego domu dziecka (przedsięwzięcie nr 4), jak również Centrum Interwencji Kryzysowej w Białej Podlaskiej (przedsięwzięcie nr 16) przyczyniło się do zapewnienia osobom dotkniętym przemocą (dzieciom i dorosłym) całodobowego tymczasowego schronienia. Dodatkowo w Centrum Interwencji Kryzysowej odbywają się zajęcia edukacyjne, poradnictwo medyczne, psychologiczne, prawne, socjalne oraz rodzinne celem jak najpełniejszego wsparcia osób w trudnej sytuacji rodzinnej.

Utworzenie punktu konsultacyjno-doradczego w ramach Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych (przedsięwzięcie nr 17), powstałego w wyniku modernizacji i adaptacji budynku w podobszarze rewitalizacji Centrum, Wola – Dworzec, Osiedle za Torami - Lotnisko (przedsięwzięcie nr 4) przyczyniło się do utworzenia grup wsparcia dla rodziców zastępczych prowadzących zawodowe, niezawodowe i spokrewnione rodziny zastępcze i dla wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej. Organizacja zajęć edukacyjnych - warsztaty umiejętności wychowawczych mające na celu kształtowanie prawidłowych wzorców i postaw rodzicielskich oraz umiejętności psychospołecznych, organizacja spotkań z pedagogiem, psychologiem, prawnikiem, wymiana doświadczeń, zapobieganie izolacji i wypalenia zawodowego, zajęcia integracyjne, zajęcia plastyczne dla

dzieci, gry i zabawy, w tym pomoc w nauce udzielana przez wolontariuszy, wpłynęły pozytywnie na uczestników, zwiększając kwalifikacje wychowawcze rodzin zastępczych.

W ramach specjalistycznych usług oferowanych przez Centrum Wspierania Rodziny i Usług Społecznych realizowane są następujące usługi: uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych.

Zapewnienie miejsc integracji społecznej, takich jak Centrum Interwencji Kryzysowej oraz Centrum Wspierania Rodziny i Usług Społecznych dało możliwość mieszkańcom obszaru rewitalizacji spotkania osób o podobnych problemach. Z inicjatywy osób doświadczających trudności powstały grupy wsparcia, angażujące osoby zainteresowane współpracą, które starają się rozwiązywać wspólnie problemy i wzajemnie sobie pomagać.

Działania szkoleniowe, organizacja kursów językowych, komputerowych oraz grup wsparcia psychologicznego, zajęcia z zakresu zapobiegania depresji wśród młodzieży oraz zajęcia z doradcą zawodowym przyniosły oczekiwany efekt, którym jest podniesienie kwalifikacji wśród młodych ludzi, dopiero wchodzących na rynek pracy (przedsięwzięcie nr 6).

Projekty skierowane do osób bezrobotnych oraz osób zamierzających rozpocząć prowadzenie własnej działalności gospodarczej (przedsięwzięcia 7 – 10, 18 – 19 i 25) skutecznie zmniejszyły liczbę osób bezrobotnych zamieszkujących obszar rewitalizacji poprzez organizację szkoleń, doradztwa psychologicznego i zawodowego, pośrednictwa pracy i staży zawodowych, szkoleń z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, doradztwa z zakresu opracowania biznesplanu oraz udzielenie wsparcia finansowego w postaci bezzwrotnej dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

W efekcie realizowanych działań rewitalizacyjnych poprawie uległ również istniejący stan zagospodarowania, a także jakość (w tym estetyka) przestrzeni publicznych. Utworzone oraz zagospodarowane przestrzenie publiczne stanowią tereny, na których podejmowane są różnego rodzaju inicjatywy (edukacyjne, kulturalne, sportowe, integracyjne itp.), których inicjatorami i/lub organizatorami są zarówno

podmioty publiczne, organizacje pozarządowe, a także sami mieszkańcy. Tym samym powstała przestrzeń służąca szerszej integracji oraz aktywizacji mieszkańców.

Stworzono również Centrum Pomocy Osobom z Autyzmem poprzez budowę Ośrodka Terapii i Diagnostyki oraz przedszkola, oferujące wsparcie rodzin z problemami autyzmu lub zespołem Aspergera, w tym możliwość wczesnego wspomagania i zapewnienie dzieciom specjalistycznej opieki i edukacji na poziomie przedszkolnym, do czego przyczyniło się działające w mieście Stowarzyszenie Pomocy Młodzieży i Dzieciom Autystycznym oraz Młodzieży i Dzieciom o Pokrewnych Zaburzeniach „WSPÓLNY ŚWIAT".

Dzięki przeprowadzonym modernizacjom budynków i rozbudowie rynku owocowo – warzywnego (targowiska) przy Al. Tysiąclecia w Białej Podlaskiej nastąpiło rozszerzenie działalności gospodarczej lokalnych przedsiębiorców. Tym samym powstały nowe miejsca pracy dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz całego miasta Biała Podlaska (przedsięwzięcie nr , 26, 27 - 30).

Do realizacji tak przedstawionej wizji – ukształtowania obszaru zadbanego, ekologicznego, wygodnego, bezpiecznego, otwartego, wspierającego zagrożonych marginalizacją, stwarzającego szerokie perspektywy rozwoju, przyczynił się szereg przedsięwzięć o wymiarze społecznym oraz infrastrukturalnym. Wśród tych pierwszych można wskazać przedsięwzięcia zmierzające do aktywizacji życiowej osób młodych, bezrobotnych, niepełnosprawnych czy seniorów, a w szczególności do stwarzania lepszych perspektyw rozwoju dzieci i młodzieży. Wśród działań infrastrukturalnych ważniejszymi będą te, które przyczynią się do wzmocnienia infrastruktury społecznej (niezbędnej do realizacji projektów społecznych), poprawy infrastruktury technicznej budynków, będą sprzyjały lepszemu wykorzystaniu energii, a tym samym zmniejszą presję na środowisko, poprawią poziom bezpieczeństwa w miejscach publicznych, jak również stworzą dodatkową przestrzeń dla rekreacji oraz podniosą estetykę obszaru.

8. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Cele rewitalizacji wynikają wprost z przyjętej wizji. Proces zmian wymaga podjęcia szeregu działań wielu podmiotów, ale również systematycznej, wspierającej go polityki miasta. W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016 - 2025 wyznaczono cel główny, który otrzymał brzmienie:

Ożywienie społeczne i gospodarcze oraz rozwój infrastrukturalno-przestrzenny obszaru rewitalizacji z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju przy udziale lokalnej społeczności poprzez realizację przedsięwzięć służących minimalizacji zjawisk kryzysowych, zaistniałych na wskazanych obszarach miasta Biała Podlaska.

Na podstawie wyznaczonego celu głównego procesu rewitalizacji wyznaczono trzy cele strategiczne, które odnoszą się do wszystkich sfer (społecznej, technicznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej), na które powinna oddziaływać rewitalizacja. Wszystkie cele wzajemnie przenikają sfery działań przewidziane dla rewitalizacji, dzięki czemu zapewniają także komplementarność i spójność Programu.

Rycina 43.Cele i kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska
Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji

Strukturę celów i kierunków działań w ramach celu strategicznego 1 zamieszczono na poniższej rycinie.

Rycina 44. Cele i kierunki działań w ramach celu strategicznego 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Źródło: opracowanie własne

Powyższy cel strategiczny realizowany będzie za pośrednictwem trzech celów operacyjnych:

Cel operacyjny 1.1. ***Wsparcie osób z problemami społecznymi*** - będzie to zestaw działań realizowanych zarówno w nowo utworzonych miejscach na obszarze rewitalizacji, jak również poza tym obszarem. Szczególnie ta pierwsza grupa działań będzie skierowana na wsparcie rodzin, których w dużej mierze dotyczą problemy wykluczenia społecznego, na skutek ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności.

Cel operacyjny 1.2. ***Rozwój kompetencji osób zagrożonych marginalizacją zawodową*** – realizacja nastąpi poprzez organizację szkoleń i warsztatów, mających na celu nabycie nowych umiejętności, umożliwiających zdobycie pracy, a także prowadzenie spotkań z zakresu doradztwa zawodowego, w zakresie ukierunkowania osób bezrobotnych i ich powrót na rynek pracy.

Cel operacyjny 1.3. ***Zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego*** – cel będzie realizowany poprzez wsparcie instytucji kultury, prowadzących działalność o funkcjach edukacyjno – kulturowych.

Głównymi **grupami docelowymi** działań podjętych w ramach tego celu są:

- osoby korzystające z pomocy społecznej,
- osoby bezrobotne i osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby niepełnosprawne i chore,
- dzieci i młodzież z problemami społecznymi,
- dzieci z rodzin patologicznych,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- mieszkańcy miasta,
- instytucje publiczne, w tym instytucje kultury.

Cel strategiczny 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej

Strukturę celów i kierunków działań w ramach celu strategicznego 2 zamieszczono na poniższej rycinie.

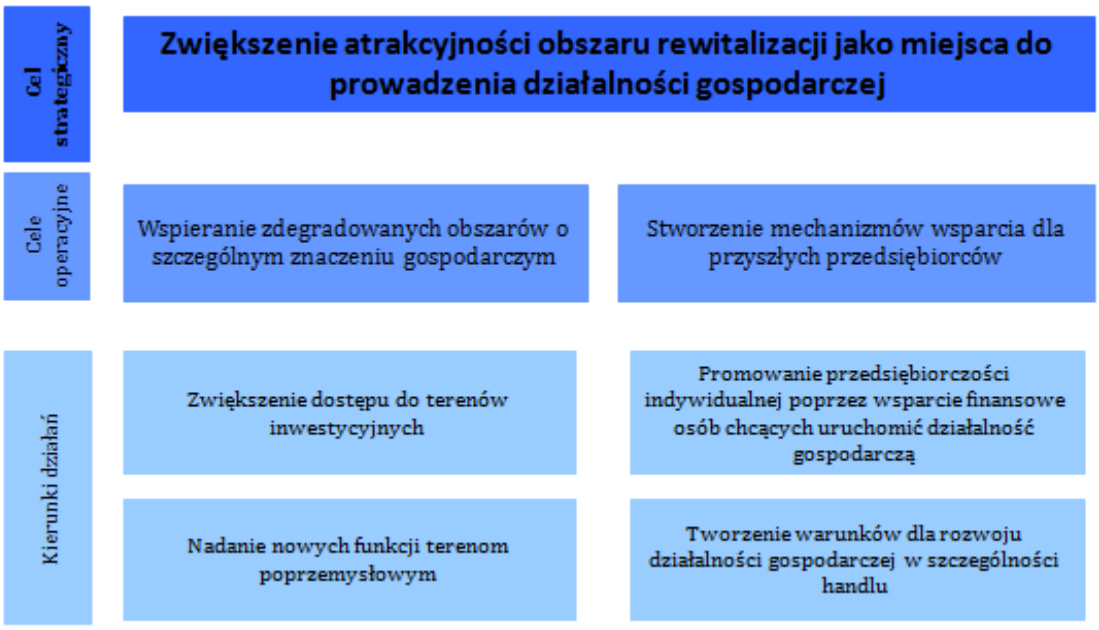

Rycina 45. Cele i kierunki działań w ramach celu strategicznego 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej
Źródło: opracowanie własne

Cel operacyjny 2.1. ***Wspieranie zdegradowanych obszarów o szczególnym znaczeniu gospodarczym*** – cel ten będzie realizowany poprzez inwestycje na terenach powojskowych i innych zdewastowanych urbanistycznie oraz nadanie im nowych funkcji gospodarczych.

Cel operacyjny 2.2. ***Stworzenie mechanizmów wsparcia dla przyszłych przedsiębiorców*** – cel ten będzie realizowany poprzez stworzenie systemu wsparcia dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Głównymi **grupami docelowymi** działań podjętych w ramach tego celu są:

- osoby bezrobotne i osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby korzystające z pomocy społecznej,
- osoby dopiero wchodzące na rynek pracy (w wieku 18-24 lat),
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- mieszkańcy miasta,
- lokalni przedsiębiorcy,
- potencjalni inwestorzy.

Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji

Strukturę celów i kierunków działań w ramach celu strategicznego 3 zamieszczono na poniższej rycinie.

Rycina 46. Cele i kierunki działań w ramach celu strategicznego 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji
Źródło: opracowanie własne

Cel operacyjny 3.1. ***Modernizacja tkanki miejskiej wraz z poprawą infrastruktury technicznej*** – cel ten zakłada zwiększenie atrakcyjności przestrzeni miejskiej poprzez nadanie terenom zdegradowanym nowych funkcji oraz poprawę stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej.

Cel operacyjny 3.2. ***Stworzenie nowych miejsc o funkcjach społeczno-kulturalno-edukacyjnych*** – poprzez realizację szeregu projektów o charakterze inwestycyjnym, integrujących ww. funkcje, które służyć będą głównie mieszkańcom obszaru rewitalizacji.

Cel operacyjny 3.3. ***Zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz poprawa jakości środowiska naturalnego*** – cel ten będzie realizowany w ścisłym powiązaniu z planowanymi działaniami przebudowy budynku dawnego dworca PKS.

Głównymi **grupami docelowymi** działań podjętych w ramach tego celu są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- mieszkańcy miasta,

- osoby niepełnosprawne i chore,
- dzieci i młodzież,
- instytucje kultury.

Tabela 49. Cele operacyjne i kierunki działań przyjęte dla celów strategicznych w powiązaniu z planowanymi przedsięwzięciami podstawowymi i dopuszczalnymi

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań	Nazwa przedsięwzięcia
1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji	1.1 Wsparcie rodzin i osób z problemami społecznymi	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród rodzin z problemami patologicznymi	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych; Centrum Interwencji Kryzysowej w Białej Podlaskiej.
		Wzmocnienie działań profilaktycznych wspierających rodzinę	Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych dla mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska.
	1.2. Rozwój kompetencji osób zagrożonych marginalizacją zawodową	Rozwinięcie systemu szkoleń, kursów i doradztwa zawodowego	Od szkolenia do zatrudnienia – YEI; Włącz się! Kompleksowe działania aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej w mieście Biała Podlaska; Aktywna postawa to rozwój!
		Zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych	Od szkolenia do zatrudnienia – YEI; Włącz się! Kompleksowe działania aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej w mieście Biała Podlaska; Aktywna postawa to rozwój!
	1.3. Zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego	Odnowa obiektów i przestrzeni publicznych o znaczeniu historycznym i architektonicznym	Rewaloryzacja i modernizacja Zespołu Zamkowo-Parkowego Radziwiłłów w Białej Podlaskiej; Remont budowlano – konserwatorski poreformackiego Zespołu Klasztornego Braci Mniejszych Kapucynów w Białej Podlaskiej, Rewitalizacja budynku Starego Sądu szansą na rozwój potencjału gospodarczego i społecznego Białej Podlaskiej.
		Pielęgnowanie kultury i tradycji Południowego Podlasia	Znaki wiary na Podlasiu; Letnia Akademia Folkloru; Ocalić od zapomnienia – Pamięć bogatsza od fotografii.
2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej	2.1. Wspieranie zdegradowanych obszarów o szczególnym znaczeniu gospodarczym	Zwiększenie dostępu do terenów inwestycyjnych	Remediacja i rekultywacja zdegradowanych nieruchomości na terenie SAS
		Nadanie nowych funkcji terenom poprzemysłowym	Remediacja i rekultywacja zdegradowanych nieruchomości na terenie SAS.
	2.2 Stworzenie mechanizmów wsparcia dla przyszłych przedsiębiorców	Promowanie przedsiębiorczości indywidualnej poprzez wsparcie finansowe osób chcących uruchomić działalność gospodarczą	Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska; Od pomysłu do działania; Pracuję u siebie; Własna firma moją szansą; Własna

			firma szansą na sukces.
		Tworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej w szczególności handlu	Modernizacja i rozbudowa rynku owocowo – warzywnego i produktów lokalnych – targowiska przy Al. Tysiąclecia w Białej Podlaskiej; Rozbudowa Piekarni – Ciastkarni; Sklep motoryzacyjny oraz warsztat obsługi samochodów; Rozbudowa i modernizacja oraz remont budynku hurtowni ogólnospożywczej; Utworzenie zaplecza magazynowego i technicznego hurtowni ogólnospożywczej.
3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji	3.1. Modernizacja tkanki miejskiej wraz z poprawą infrastruktury technicznej	Rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych zdegradowanych obszarów miasta	Sport łączy pokolenia; Twórzmy zieleń.
		Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich we współpracy z lokalną społecznością	Przebudowa Skweru przy Placu Wojska Polskiego; Plac zabaw i fitness ul. Krucza i ul. Wyzwolenia; Międzypokoleniowa przestrzeń zabawowa „Plac Zamkowa”.
	3.2. Stworzenie nowych miejsc o funkcjach społeczno-kulturalno-edukacyjnych	Kształtowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych; Rewitalizacja budynku Starego Sądu szansą na rozwój potencjału gospodarczego i społecznego Białej Podlaskiej; Przebudowa ulicy Sikorskiego oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury osiedla mieszkaniowego pomiędzy ulicami Sidorską, Kościuszki i Al. Tysiąclecia.
		Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej	Rozbudowa i modernizacja Bialskiego Centrum Kultury.
		Tworzenia i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi oraz osobami niepełnosprawnymi i chorymi	Centrum Pomocy Osobom z Autyzmem. Etap I – Budowa Ośrodka Terapii i Diagnostyki. Przedszkole dla dzieci z Autyzmem; Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych.
	3.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz poprawa jakości środowiska naturalnego	Zwiększenie powiązań komunikacyjnych, w tym rozwój transportu publicznego	Centrum Obsługi Pasażerów z funkcją poczekalni, obsługi podróżnych oraz handlowo - usługowo – gastronomiczną.

Źródło: opracowanie własne

8.1. Lista podstawowych i dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniżej zaprezentowano wszystkie przedsięwzięcia podstawowe i uzupełniające, które zaplanowano do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025. Realizacja przedsięwzięć podstawowych (przedsięwzięcia 1-14 jest kluczowa do powodzenia procesu rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane przez Gminę Miejską Biała Podlaska zostaną wpisane do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Miejskiej Biała Podlaska zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015, poz. 1777, z późn. zm.).

Przedsięwzięcia dopuszczalne (przedsięwzięcia 15-32) są istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji i mają za zadanie swym oddziaływaniem uzupełniać zaplanowane przedsięwzięcia podstawowe.

Dla każdego z podstawowych i dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych określono, zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015, poz. 1777, z późn. zm.):

- odpowiadający przedsięwzięciu cel operacyjny GPR,
- nr przedsięwzięcia,
- nazwa przedsięwzięcia,
- podmiot realizujący,
- zakres realizowanych zadań,
- lokalizacja – adres przedsięwzięcia, z zaznaczeniem czterech przedsięwzięć spoza obszaru rewitalizacji,
- szacowana wartość przedsięwzięcia,
- prognozowane produkty i rezultaty przedsięwzięcia (podsumowanie znajduje się w tabeli 59).

Dodatkowo, celem wykazania komplementarności problemowej w przypadku przedsięwzięć podstawowych, wskazano również główny problem i sposób oddziaływania przedsięwzięcia w celu zmniejszenia stwierdzonej sytuacji kryzysowej[36].

[36] Szczegółowy opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji przez Gminę Miejską Biała Podlaska znajduje się w Załączniku nr 3 do Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025.

Tabela 50. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących cele strategiczne i kierunki działań przyjęte w Gminnym Programie Rewitalizacji miasta Biała Podlaska

Lp.	Podobszar*	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacunkowa wartość	Prognozowane produkty i rezultaty
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji 3.1. Modernizacja tkanki miejskiej wraz z poprawą infrastruktury technicznej Kierunek działań: Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich we współpracy z lokalną społecznością							
1.	C	Przebudowa Skweru przy Placu Wojska Polskiego	Gmina Miejska Biała Podlaska	Nowe zagospodarowanie skweru przy Placu Wojska Polskiego. Projekt przewiduje układ nowych alejek (ścieżek), zakup małej architektury, montaż nowego oświetlenia, ustawienie pomnika upamiętniającego Marię i Lecha Kaczyńskich, nowe nasadzenia zieleni oraz likwidację budynku szaletu miejskiego.	Skwer przy Placu Wojska Polskiego, obręb 1, działka nr 1654	366 307,00	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 5913m²
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia: Działka w obrębie, której zaplanowano inwestycję, stanowi skwer przyległy do placu i budynku dworca autobusowego od strony wschodniej, zaś od strony zachodniej ograniczony jest zabudową mieszkaniowo – usługową. Od strony północnej i południowej znajdują się dwa ciągi komunikacyjne – ul. Brzeska i ul. Nowa. Obecnie wygląd skweru przy Placu Wojska Polskiego jest zaniedbany, nieuporządkowany. Alejki gruntowe są w złym stanie, a elementy małej architektury, takie jak ławki, kosze na śmieci są zniszczone. W południowo – zachodniej części terenu znajduje się podziemny szalet miejski. Elewacje budynku wystają na wysokość ok.1,00m nad poziom terenu i są zniszczone, co pogarsza, jakość tego terenu. Skwer jest zadrzewiony w sposób przypadkowy. Zły stan niektórych drzew oraz przypadkowe zlokalizowanie (drzewa posadzone są chaotycznie), występuje dużo samosiejek, które pojawiają się wśród drzew o pokroju naturalnym, drzew szczepionych o kulistym pokroju korony. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do uporządkowania terenu oraz przywrócenia mu funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej.							
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji 3.1. Modernizacja tkanki miejskiej wraz z poprawą infrastruktury technicznej Kierunek działań: Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich we współpracy z lokalną społecznością							
2.	OzT-L	Plac zabaw i fitness – ul. Krucza i ul. Wyzwolenia	Gmina Miejska Biała Podlaska	Budowa obszernego i wielofunkcyjnego placu zabaw dla dzieci oraz siłowni fitness dla dorosłych. Ponadto projekt ten przewiduje ogrodzenie placu zabaw i fitness, montaż stanowisk na rowery oraz piłkochwytów od strony istniejącego już boiska do piłki nożnej.	ul. Wyzwolenia, ul. Krucza, obręb 4, działka nr 2219/2, 2221, 2224/2	144 000,00	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 1676,92 m² (w tym pow. placu zabaw 816,34m², pow. strefy fitness 142,14m², pow. zieleni 718.44m²)
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia: Obecnie teren ten jest niezagospodarowany, nieogrodzony i zdegradowany, na obszarze funkcjonują boiska do piłki nożnej oraz siatkówki plażowej o nawierzchni trawiastej. W podobszarze rewitalizacji Osiedle za Torami – Lotnisko brakuje uporządkowanych, bezpiecznych miejsc do zabaw i ćwiczeń dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia wypełni tę lukę. Dodatkowo poprawie ulegnie jakość przestrzeni miejskiej.							
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji 3.1. Modernizacja tkanki miejskiej wraz z poprawą infrastruktury technicznej Kierunek działań: Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich we współpracy z lokalną społecznością							
3.	C	Międzypokoleniowa przestrzeń zabawowa „Plac Zamkowa”	Gmina Miejska Biała Podlaska	Zagospodarowanie nieużytkowanej przestrzeni publicznej na plac zabaw w kształcie czworoboku z urządzeniami rekreacyjnymi i sprawnościowymi dla dzieci oraz siłowni zewnętrznej.	ul. Zamkowa 5–7, obręb 1, działka nr 1399/20	79 000,00	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi - 411,34m², (w tym pow. zieleni w ramach placu zabaw wyniesie 155,64m², pow. urządzeń wraz ze strefą bezpieczną 255,70m²)
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia: Wydzielony pod budowę placu zabaw teren jest nieutwardzony, częściowo z nawierzchnią trawiastą, zielenią wysoką od strony zabudowy wielorodzinnej (m.in. wierzby, brzozy, lipy) i niską - w postaci żywopłotu od strony zachodniej. W miejscu projektowanym do realizacji placu zabaw, kiedyś znajdowały się urządzenie rekreacyjne oraz mała architektura. Obecnie teren zielony jest niezagospodarowany i nieużytkowany. Bezpośrednie otoczenie projektowanego placu zabaw stanowią utwardzone chodniki. Brakuje również infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Przywrócenie mu dawnych funkcji wpływie pozytywnie na podniesienie jakości przestrzeni miejskiej oraz zwiększy poczucie bezpieczeństwa wśród rodziców. Plac zabaw i siłownia terenowa przyczynią się również do stworzenia nowej przestrzeni							

publicznej, zachęcającej do aktywności fizycznej i wypoczynku na świeżym powietrzu.							
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji 3.2. Stworzenie nowych miejsc o funkcjach społeczno-kulturalno-edukacyjnych Kierunek działań: Kształtowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne							
4.	C W-D OzT-L	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych	Gmina Miejska Biała Podlaska	Działania dotyczące budynków: - budynek przy ul. Łomaskiej 2d - remont i przebudowa budynku, zagospodarowanie otoczenia, zakup wyposażenia na potrzeby funkcjonowania przedszkola samorządowego. - budynek przy ul. Kolejowej 21 - rozbudowa, nadbudowa, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania na budynek mieszkalny jednorodzinny (rodzinny dom dziecka) wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, zagospodarowanie otoczenia, - ul. Krótka 1 - rozbiórka istniejącego budynku i odbudowa z przeznaczeniem na realizację usług społecznych i działalność Bialskiego Centrum Kultury.,, - ul. Piłsudskiego 3, pomieszczenia piwnic - remont i przebudowa na potrzeby organizacji spotkań, działań z zakresu kultury, włączenia społecznego. Działania dotyczące przestrzeni publicznej: - modernizacja infrastruktury miejskich działek wewnątrz obszaru poprzemysłowego (tzw SAS), w tym wewnętrznego układu drogowego j z zagospodarowaniem przylegających powierzchni (mała architektura, zieleń, sieci techniczne). - modernizacja infrastruktury placu targowego u zbiegu ulic Przechodniej i Wąskiej, modernizacja budynku handlowego, położonego przy targowisku i zaadaptowanie na cele pełnienia funkcji zaplecza targowiska i miejsca prowadzenia handlu w sezonie zimowym, - rewitalizacja i udostępnienie nowej przestrzeni publicznej pomiędzy ul. Wyzwolenia, Drzewieckiego i Kruczej, w tym uporządkowanie i zagospodarowanie małą architekturą (np. zadaszenia, ławki, urządzenia rekreacyjne, grill itp.) i zielenią, budowa alejek spacerowych, wprowadzenie sieci technicznych, a także wykonanie infrastruktury boisk do siatkówki i piłki nożnej (sztuczna murawa), - wprowadzenie i uzupełnienie w przestrzeni miejskiej elementów małej architektury takich jak ławki, kosze na śmieci, meble miejskie, stojaki rowerowe w różnych miejscach obszaru	**podobszar rewitalizacji Centrum, 1 Obręb**, działki nr: 1412/1, 1412/2 1411/4, 1420, 1478 (ul. Krótka 1 – budynek wraz z przyłączami); działka nr 3310 (ul. Piłsudskiego 3 – budynek); działki nr: 3448, 1546/3, 1545/11, 1545/13, 1545/15, 1548/4, 1549/25, 1549/24; 1549/1 oraz ewentualnie / częściowo działki nr 1562 i 1495 w celu nawiązania do dróg i infrastruktury technicznej (targowisko miejskie przy ul. Wąskiej i ul. Przechodniej oraz sąsiadująca przestrzeń); działki nr: 2222/2, 2221, 2212/4, 2223, 2224, 1478, 1479, 1726, 3466, 3467, 2322/4, 3461 (mała architektura w podobszarze). **podobszar rewitalizacji Wola-Dworzec, 3 Obręb**, działka nr 1068 (ul. Kolejowa 21 – budynek z otoczeniem); działka nr 999/20	20 674 364,00	l. zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów - 5 budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich (m^2) co najmniej 950 l. obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych - 2 pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 8000m^2 otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38) (m^2) - 5000l. osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji - 120

				rewitalizacji,	(ul. Łomaska 2d – budynek z otoczeniem); działki nr: 999/16, 3192/4, 3196, 3197/2, 3294, 1007 (przestrzeń publiczna - wewnętrzny układ komunikacyjny obszaru pomiędzy rzeką Krzną, ulicami Łomaską, Sidorską–Kolejową – tzw. SAS) oraz ewentualnie / częściowo działki nr: 377 (ulica Łomaska), 1022 (ulica Sidorska), 1023 (ulica Kolejowa) w związku z połączeniem drogi wewnątrz SAS z układem dróg publicznych; działki nr: 1021/19, 1022, 1113/2, 1112 (mała architektura w podobszarze). **podobszar rewitalizacji Osiedle za Torami-Lotnisko, 4 Obręb**, działki nr: 2219/2, 2221, 2220/2, 2219/1, 2220/1, 2222/1, 2224/4, 2225/4, 2226/6, 2227/4, 2228/4, 2229/3, 2230/3, 2232/1, 2232/2, 2232/3, 2233/1, 2233/2, 2233/3, 2218, 2231 oraz ewentualnie / częściowo działki nr: 1010, 2700,		

					2462 i 849 w celu nawiązania do dróg i infrastruktury technicznej (przestrzeń publiczna między ulicami Wyzwolenia, Kruczą, Drzewieckiego, Witoszyńskiego).		
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia: Podobszar rewitalizacji „Centrum", 1 Obręb geodezyjny Podobszar charakteryzuje się wysokim stopniem ubóstwa i wykluczenia (13,9% mieszkańców podobszaru w roku 2015 korzystało z pomocy społecznej). Wyróżnia się również niskim standardem użytkowym i technicznym zabudowy i brakiem dobrze urządzonych przestrzeni publicznych. Pośród problemów wymienionych przez mieszkańców w ramach konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach przygotowania GPR znalazły się słaba aktywność organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. Podobszar rewitalizacji „Wola – Dworzec", 3 Obręb geodezyjny Podobszar charakteryzuje się wysokim stopniem ubóstwa i wykluczenia (14,4% mieszkańców podobszaru w roku 2015 korzystało z pomocy społecznej). Wyróżnia się również złym stanem przestrzeni publicznych. Pośród problemów wymienionych przez mieszkańców w ramach konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach przygotowania GPR znalazła się słaba integracja społeczna. Podobszar rewitalizacji „Lotnisko – Osiedle za Torami", 4 Obręb geodezyjny Podobszar charakteryzuje się wysokim stopniem ubóstwa i wykluczenia (15,3% mieszkańców podobszaru w roku 2015 korzystało z pomocy społecznej). Wyróżnia się również pogarszającym się stanem przestrzeni publicznej. Pośród problemów wymienionych przez mieszkańców w ramach konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach przygotowania GPR znalazły się brak miejsc służących rekreacji, brak perspektyw spędzania wolnego czasu, brak terenów publicznych, parków. Dzięki realizacji projektu miasto uzyska przestrzeń do funkcjonowania Centrum Wspierania Rodziny, projekt dostarczy również środków i przestrzeni do świadczenia usług społecznych i realizacji nie inwestycyjnych projektów z zakresu rewitalizacji, nakierowanych na m.in. integrację społeczną, przez co przyczyni się do wydobywania zdegradowanych obszarów Białej Podlaskiej z sytuacji kryzysowej. Jego realizacja wpłynie dodatnio na aktywność społeczną wszystkich mieszkańców miasta Biała Podlaska. Ponadto poprawie ulegnie jakość przestrzeni publicznych, co uczyni obszar rewitalizacji bardziej atrakcyjnym i sprzyjać będzie aktywności gospodarczej. Projekt obejmuje działania prowadzące do zwiększenia atrakcyjności obszaru rewitalizacji, zarówno jako miejsca zamieszkania jak i miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i zarobkowania. W ramach projektu, obok modernizacji obiektów kubaturowych, utworzeniu nowej i rewitalizacji istniejącej przestrzeni publicznej przy ul. Wyzwolenia, rewitalizacji rynku przy ul. Wąskiej i modernizacji drogi wewnętrznej, przebiegającej w zdegradowanym obszarze SAS, przewiduje się otwarcie dodatkowych przejść pieszych, łączących ten obszar z doliną rzeki i ułatwiających komunikację pomiędzy objętym projektem miejscem – skupiskiem usług, a obszarem o potencjale przyrodniczym. Pozwoli to z jednej strony zwiększyć atrakcyjność doliny rzeki, z drugiej strony otworzy działającym na rewitalizowanym obszarze przedsiębiorcom możliwość wzbogacenia oferty.							
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji 3.2. Stworzenie nowych miejsc o funkcjach społeczno-kulturalno-edukacyjnych Kierunek działań: Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej							
5.	C	Rozbudowa i modernizacja Bialskiego Centrum Kultury	Gmina Miejska Biała Podlaska	Modernizacja, rozbudowa i adaptacja należącego do gminy miejskiej budynku z otoczeniem oraz remont, konserwacja i adaptacja zabytkowego budynku kordegardy, funkcjonalnie połączonego z zespołem zamkowo-parkowym Radziwiłłów i siedzibę Galerii Podlaskiej, a także zakupy sprzętu i wyposażenia na potrzeby działalności BCK. Planuje się gruntowną przebudowę (w tym wymianę instalacji wewnętrznych), dobudowę nowego skrzydła (zwiększeniu ulegnie powierzchnia i kubatura) i adaptację na potrzeby działalności kulturalnej. Na dolnej kondygnacji	Ul. Brzeska 41, obręb 1, działka nr 2260/4, częściowo poza obszarem rewitalizacji, na obszarze zdegradowanym „Warszawska" (budynek kordegardy ul. Warszawska 12 –	18 409 080,00	l. zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów – 2; l. obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych – 2, l. osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (wzrost o 7000 względem do 2015 r.)

				planowane jest utworzenie galerii wystawienniczej i małej sali koncertowej na 100 osób. Na górnej kondygnacji istniejącego budynku powstanie sala edukacji baletowej, plastycznej i muzycznej (montaż systemu przesuwnych ścian i zakupy wyposażenia). Budynek zostanie rozbudowany w kierunku zachodnim – w nowej części powstanie sala widowiskowo – teatralna (scena 11x16m z kominem scenicznym, oświetleniem, nagłośnieniem, osprzętem pracy scenicznej, ekranami, windą techniczną, systemem toalet i garderobami z natryskami (6 pomieszczeń) wraz z widownią na około 400 widzów (wyposażenie). Zaplecze techniczne stanowić będą pracownie krawiecka, rekwizytornia i stolarnia. Przewiduje się zagospodarowanie zieleni oraz modernizacje ciągów pieszych i miejsc postojowych w otoczeniu budynku, budowę małej architektury. W budynku galerii przewiduje się prace konserwatorskie i remontowe zewnętrznej części obiektu, remont i przebudowę wnętrza (w tym wymianę instalacji), dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz modernizację otoczenia (ciągi piesze i zieleń). Ponadto planuje się zakupy sprzętu i wyposażenia na potrzeby ekspozycji w obiekcie galerii.	obręb 1, działka nr 2113/1)		

Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia:
Poprawa stanu technicznego budynków, w tym stworzenie sali koncertowej przyczyni się do poszerzenia oferty kulturalnej, skierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy aktualnie cechują się niskim stopniem zaangażowania w kulturę. Dzieci, młodzież i inne osoby z obszaru rewitalizacji będą mogły korzystać z utworzonych i wyposażonych pracowni i kółek zainteresowań, co może zaowocować podjęciem działalności kulturalnej czy artystycznej w przyszłości (znalezieniem zatrudnienia w przemyśle kultury) oraz wykształceniem umiejętności animacji społecznej. Wywrze to pozytywny wpływ na rozwój jednostki i jej otoczenia. Utworzenie teatru zwiększy możliwość obcowania mieszkańców z kulturą wysoką. Unowocześnienie oferty Bialskiego Centrum Kultury przyczyni się również do popularyzacji jednostki kultury, a pośrednio – promocji miasta i regionu. Zagospodarowanie terenu wokół budynków wpłynie na poprawę jakości przestrzeni miejskiej, w tym ciągów pieszych i miejsc postojowych, których obecnie brakuje, w związku z tym osoby odwiedzające BCK mają utrudniony dostęp do budynków. Zmodernizowane budynki zostaną również dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, które należą do grup osób szczególnie zagrożonych marginalizacją społeczną. Celem przedsięwzięcia jest przede wszystkim wzrost poziomu zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie: wspomagania funkcji edukacyjnej szkół i placówek, zapewnienia mieszkańcom interaktywnego kontaktu z kulturą, a także w realizacji projektów kulturalnych i rozrywkowych. Realizacja przedsięwzięcia wiąże się również ze zdiagnozowanym problemem związanym z brakiem obiektów służącym celom kulturalnym.
Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:
- modernizacja i rozbudowa społecznie oczekiwanej infrastruktury kulturalnej;
- zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca związanego z kulturą i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu, zamieszkującym obszar rewitalizacji;
- poszerzenie oferty kształcenia uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;
- stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez aktywny udział w zajęciach, warsztatach, spotkaniach i wystawach organizowanych przez Bialskie Centrum Kultury;
- ożywienie obszaru zdegradowanego;
- podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- poprawa dostępności do usług kultury, edukacji dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji
1.2. Rozwój kompetencji osób zagrożonych marginalizacją zawodową

Kierunek działań: Rozwinięcie systemu szkoleń, kursów i doradztwa zawodowego							
6.	C W-D OzT-L	Od szkolenia do zatrudnienia – YEI	Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy	Organizacja kursów językowych, komputerowych oraz grup wsparcia psychologicznego – treningi i warsztaty i indywidualne wsparcie psychologiczne, zajęć z zakresu zapobiegania depresji wśród młodzieży, a także zajęć z doradcą zawodowym dla młodzieży w wieku 15-17. Organizacja kursów zawodowych i kursów prawa jazdy kat. B, warsztatów z zakresu kreowania wizerunku, warsztatów przygotowujących do usamodzielnienia się – zajęcia w trzech modułach (I warsztaty z tworzenia i zarządzania domowym budżetem, II kontakty z instytucjami i urzędami publicznymi, III prawo pracy, podatki), wyposażenie stanowiska pracy u pracodawcy w związku z odbywanym przez uczestnika stażem, stypendium stażowe, stypendium szkoleniowe. Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem lub osobą zależną dla osób w wieku 18-24 lat.	Obszar rewitalizacji	300 000.00	l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 20; l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu – 10
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia: Analiza problemów społecznych obszaru rewitalizacji wykazała występowanie skumulowanych negatywnych czynników powodujących występowanie zjawiska wykluczenia społecznego. Zaliczyć do nich należy wysoki poziom przestępczości, alkoholizm, przemoc w rodzinie i ubóstwo, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Na terenie całego miasta, w tym również na obszarze rewitalizacji spotkać można przypadki uzależnienia od pomocy społecznej, dziedziczenia biedy czy niekorzystnych postaw społecznych. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia ma na celu udzielenie wsparcia, skierowanego do dwóch grup osób młodych. Pierwszej grupie – osobom w wieku 15-17 lat, znajdującym się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, które posiadają wykształcenie na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum, zaniedbujące obowiązek szkolny – wykazujące słabe wyniki w nauce i dużą absencję na zajęciach szkolnych, a przez to zagrożone wykluczeniem społecznym. Drugiej grupie – osobom w wieku 18-24 lata, pozostających bez zatrudnienia, nieuczących się, których ograniczenia materialne i środowiskowe, a także brak kwalifikacji zawodowych, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy oraz brak doświadczenia zawodowego i wiedzy na temat skutecznych metod poszukiwania pracy utrudniają samodzielne nabycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy i gwarantujących udany start życiowy. Udzielone wsparcie, w obu grupach, będzie prowadziło do podjęcia nauki lub szkolenia, nabycia kwalifikacji oraz nabycia elementarnych kompetencji społecznych.							
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.2. Rozwój kompetencji osób zagrożonych marginalizacją zawodową Kierunek działań: Zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych							
7.	C W-D OzT-L	Od pomysłu do działania	OIC POLAND	Projekt skierowany jest do osób fizycznych w wieku 30 lat i więcej z terenu woj. lubelskiego, tj. 6 powiatów: łukowskiego, radzyńskiego, parczewskiego, włodawskiego, bialskiego i powiatu Biała Podlaska, pozostających bez pracy (w tym zarejestrowanych w urzędzie pracy jako bezrobotne), zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Ww. osoby należą co najmniej do jednej z następujących grup: a) kobiety – min. 60%, b) osoby niepełnosprawne - min. 5%, c) osoby długotrwale bezrobotne - min. 15%. Ponadto wśród uczestników projektu min. 5% będą stanowiły osoby odchodzące z rolnictwa planujące rozpocząć prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, które znajdują się w	Obszar rewitalizacji	4 256 840,00	l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem–20 (z obszaru miasta Biała Podlaska)

				szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Warunkiem koniecznym jest przejście reorientowanych osób z systemu ubezpieczeń społecznych rolników (KRUS) do ogólnego systemu zabezpieczeń (ZUS).			
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.2. Rozwój kompetencji osób zagrożonych marginalizacją zawodową Kierunek działań: Zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych							
8.	C W-D OzT-L	Pracuję u siebie	FRL	Organizacja szkoleń z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz udzielenie wsparcia finansowego w postaci bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.	Obszar rewitalizacji	4 923 369,65	l. osób objęta wsparciem w zakresie szkoleń - 20; l. osób objęta wsparciem w zakresie wsparcia finansowego – 25 (z obszaru miasta Biała Podlaska)
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.2. Rozwój kompetencji osób zagrożonych marginalizacją zawodową Kierunek działań: Zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych							
9.	C W-D OzT-L	Własna firma moją szansą	FHU JAR–MAR	Projekt jest skierowany do osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy, zamierzających rozpocząć prowadzenie własnej firmy, z wyłączeniem osób zarejestrowanych w KRS, CEIDG lub prowadzących działalność na podstawie odrębnych przepisów w okresie 12 m-cy poprzedzających dzień przystąpienia do projektu.	Obszar rewitalizacji	1 952 700,00	l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 20 (z obszaru miasta Biała Podlaska)
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.2. Rozwój kompetencji osób zagrożonych marginalizacją zawodową Kierunek działań: Zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych							
10.	C W-D OzT-L	Własna firma szansą na sukces	Centrum Promocji Biznesu w partnerstwie z Korporacją VIP	Celem projektu jest zdobycie zatrudnienia przez 70 osób bezrobotnych lub biernych zawodowo przez otwarcie własnej działalności gospodarczej do 31 grudnia 2018 r.	Obszar rewitalizacji	4 163 077,74	l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem–20 (z obszaru miasta Biała Podlaska)
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięć nr 8 – 11: Obszar rewitalizacji zamieszkuje 37,7% osób bezrobotnych w całym mieście Biała Podlaska. Bezrobocie przyczynia się do obniżenia jakości życia i generuje występowanie problemów społecznych, w tym wzrastającego ubóstwa, które z kolei wiąże się z wykluczeniem i marginalizacją osób bezrobotnych. Osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo, zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, zostaną objęte wsparciem w postaci szkoleń i doradztwa z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz opracowywania biznesplanu, a także wsparciem finansowym, zarówno na rozpoczęcie działalności gospodarczej, jak i na początkowym etapie funkcjonowania firmy. Przewidziane wsparcie jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie wśród mieszkańców obszaru objętego programem rewitalizacji na pomoc w zakresie zdobycia pracy lub pomocy w zakresie rozpoczęcia prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Realizacja przedsięwzięć wpłynie na wzrost poziomu przedsiębiorczości i aktywności zawodowej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo oraz na wzrost poziomu zatrudnienia i związany z tym spadek stopy bezrobocia w mieście.							
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.3. Zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego Kierunek działań: Odnowa obiektów i przestrzeni publicznych o znaczeniu historycznym i architektonicznym							
11.	Poza obszarem rewitalizacji	Rewaloryzacja i modernizacja Zespołu Zamkowo-Parkowego Radziwiłłów w Białej Podlaskiej	Gmina Miejska Biała Podlaska	Prace konserwatorskie i roboty budowlane przy zabytkowych budynkach i ich otoczeniu (1 obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr A/134– Zespół Zamkowo – Parkowy Radziwiłłów w Białej Podlaskiej), w tym: przebudowę układu komunikacyjnego Zespołu Zamkowo-Parkowego z	ul. Warszawska 12, obręb 1, działka nr 2113/1, parking na działkach 2089/1; 2089/3;	20 865 112,42	l. zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów – 4; l. obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych – 3,

				nawiązaniem do miejskiego układu komunikacyjnego (przebudowa ciągów jezdnych i pieszych wewnątrz założenia oraz budowa drogi przeciwpożarowej, restauracja bramy koszarskiej i mostu koszarskiego, odtworzenie części fortyfikacji ziemnych, uczytelnienie rawelinu oraz skarp fosy), budowę parkingu przy zespole zamkowo – parkowym wraz z wykupem gruntów, modernizację amfiteatru (budowa zadaszenia, poprawa warunków akustycznych), prace konserwatorskie, adaptacja i remont budynków wykorzystywanych przez Muzeum Południowego Podlasia: wieży głównej z szyją, budynku oficyny zachodniej z wieżyczką zachodnią, kaplicy i wieżyczki wschodniej, w tym konserwacja zabytkowych zdobień w wieżyczce zachodniej i wschodniej, zakup wyposażenia i sprzętu (w tym multimedialnego) oraz oprogramowania na potrzeby ekspozycji muzealnych Muzeum Południowego Podlasia, prace konserwatorskie zabytków ruchomych – zbiorów MPP, przebudowa i budowa sieci technicznych na terenie założenia, budowa monitoringu wizyjnego na terenie obiektu, roboty zewnętrzne oficyny zajmowanej przez Szkołę Muzyczną (elewacja, stolarka), podświetlenie zabytkowych obiektów na terenie założenia, nadzory.	2090/1; 2091/8; 2090/2; 2091/9; 2112/2; 2112/1; 2111/5; 2091/1; 2111/9; 2112/4; 1949/1; 2063; 2112/3; 2091/7.		l. osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji 55204 (wzrost o 8 250 osób względem do 2015 r.

Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia:
Przedsięwzięcie nr 12 zlokalizowane jest poza obszarem rewitalizacji, na obszarze zdegradowanym (Warszawska) ze względu na położenie Zespołu Zamkowo-Parkowego Radziwiłłów w Białej Podlaskiej - zabytku nieruchomego, wpisanego do rejestru. Obiekt ten jest położony w ścisłym sąsiedztwie z podobszarem rewitalizacji Centrum (teren Parku Radziwiłłów graniczy z podobszarem od strony zachodniej). W związku z tym realizacja niniejszego przedsięwzięcia będzie istotnie oddziaływać na obszar rewitalizacji, pod względem zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych m.in. podniesienia oferty kulturowej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Jednocześnie cele przedsięwzięcia ściśle korelują z celem strategicznym przyjętym w dokumencie Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska w zakresie rozwoju ogólnodostępnych dóbr kultury i rozbudowy instytucji kulturowych. Swym oddziaływaniem przedsięwzięcie to obejmie nie tylko mieszkańców obszaru zdegradowanego Warszawska, ale również mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta. Zakłada się, że zapewnienie dostępu do zabytkowego założenia i unowocześnienie oferty Muzeum Południowego Podlasia przyczynią się do popularyzacji całego obiektu i jednostki kultury, a pośrednio – promocji miasta i regionu
Na terenie założenia funkcjonują 4 obiekty zasobów kultury, zajmowane przez instytucje kultury i szkolnictwa artystycznego:
1. Budynek wieży głównej, oficyna zachodnia, kaplica i wieżyczka wschodnia wykorzystywane przez Muzeum Południowego Podlasia – projekt obejmuje przebudowę, adaptację i doposażenie obiektów muzeum, w tym budowę windy dla osób z niepełnosprawnościami oraz przebudowę otoczenia obiektów (poprawa dostępności).
2. Obiekt amfiteatru użytkowany przez Bialskie Centrum Kultury – projekt obejmuje roboty budowlane amfiteatru oraz przebudowę otoczenia obiektów (poprawa dostępności).
3. Oficyny północno – wschodnia i północno – zachodnia, wykorzystywane przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Białej Podlaskiej – projekt obejmuje przebudowę otoczenia obiektów (poprawa dostępności).
4. Budynek oficyny północno- zachodniej wykorzystywany przez Zespół Szkół muzycznych I i II stopnia im. Fryderyka Chopina w Białej Podlaskiej – projekt obejmuje roboty zewnętrzne budynku oraz przebudowę otoczenia obiektów (poprawa dostępności). Na chwilę obecną nie można określić dokładnie liczby zabytków ruchomych objętych projektem (poddanych konserwacji), konieczne jest opracowanie nowego projektu aranżacji ekspozycji i kosztorysu konserwatorskiego. Minimalna liczba to 2 obiekty – dekoracje posiadające osobne wpisy do rejestru jako ruchomalia. Zakłada się, że do potrzeb osób niepełnosprawnych zostaną dostosowane co najmniej 3 obiekty – siedziba muzeum, amfiteatr oraz wewnętrzny układ drogowy wraz z parkingiem.
Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:
Obiekt jako całość stanowi ważne miejsce wypoczynku i spędzania wolnego czasu dla mieszkańców miasta, a zwłaszcza jego centrum, wchodzącego w skald obszaru rewitalizacji. Jest on również siedzibą instytucji kultury, w tym Szkoły Muzycznej, Miejskiej Biblioteki Publicznej i Muzeum Południowego Podlasia, których oferta adresowana jest do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Projekt obejmuje doposażenie Muzeum i unowocześnienie jego oferty (dostosowanie do aktualnych standardów w muzealnictwie m.in. poprzez rozwój prezentacji multimedialnych). Przedsięwzięcie obejmuje także

modernizacje amfiteatru – docelowego miejsca organizacji imprez i wydarzeń kulturalnych, w które zaangażowani będą mieszkańcy obszaru dotkniętego kryzysem. • modernizacja i rozbudowa społecznie oczekiwanej infrastruktury kulturalno-rekreacyjno-wypoczynkowej o oddziaływaniu na obszar rewitalizacji; • zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca związanego z kulturą i rekreacją oraz zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu; • stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji; • ożywienie obszaru zdegradowanego; • podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym osób niepełnosprawnych poprzez poprawę dostępności do usług kultury i rekreacji; • poprawa stanu technicznego zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków; • popularyzacja kultury zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.							
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.3. Zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego Kierunek działań: Pielęgnowanie kultury i tradycji Południowego Podlasia							
12.	C	Znaki wiary na Podlasiu	Bialskie Centrum Kultury	Przygotowanie kompleksowej oferty poszerzenia kształcenia uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych w Białej Podlaskiej w zakresie przedmiotów artystycznych: fotografii i malarstwa poprzez organizację ścieżki edukacji kulturalnej bazującej na znakach wiary regionu Podlasia. Projekt zakłada przygotowanie warsztatów fotograficznych i malarskich na tych obszarach, gdzie można zauważyć znaki wiary oraz utrwalenie ich przez przygotowanie zdjęć i prac plastycznych, organizację wystawy, a następnie wydanie albumu zawierającego subiektywny obraz znaków wiary na Podlasiu zaobserwowany oczami młodych ludzi - uczestników projektu.	Obszar rewitalizacji	34 000,00	l. osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji –30 os.
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie to ma celu ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych, tj. niskiego poziomu edukacji i niskiego poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, zmniejszenie marginalizacji osób szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne: dzieci, młodzieży, w tym uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.							
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.3. Zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego Kierunek działań: Pielęgnowanie kultury i tradycji Południowego Podlasia							
13.	C	Letnia Akademia Folkloru	Bialskie Centrum Kultury	Projekt zakłada animację kulturową: cykl warsztatów, pokazów, dawnych gier, tradycji oraz tańców i zabaw regionalnych nawiązujących do kultury Południowego Podlasia dla wszystkich grup wiekowych mieszkańców Białej Podlaskiej. Wszystkie działania będą odbywać się w przestrzeni miejskiej, a finałem projektu będzie etnoperformance oraz seria koncertów zespołów ludowych odbywająca się w miejskim amfiteatrze pod hasłem "Jarmark u Radziwiłła".	ul. Warszawska	22 505,14	l. osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji – 1000 os.
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia: Dzięki przedsięwzięciu wzmocni się potencjał rozwoju dzieci i młodzieży zagrożonej marginalizacją oraz ich szanse na wyjście z sytuacji kryzysowej (społecznie). Dodatkowo u dzieci i młodzieży, objętej projektem rozwiną się umiejętności społeczne, polegające na nauce współpracy i kreatywności. Przedsięwzięcie przyczyni się zwiększenia włączenia społecznego dzieci i młodzieży, zagrożonych marginalizacją w społeczności m.in. z powodu ubóstwa.							
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji							

3.1. Modernizacja tkanki miejskiej wraz z poprawą infrastruktury technicznej Kierunek działań: Kształtowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne							
14.	C	Rewitalizacja budynku Starego Sądu szansą na rozwój potencjału gospodarczego i społecznego Białej Podlaskiej	OLBENZ Sp. z o.o.	Przedsięwzięcie polegać będzie na kompleksowej rewitalizacji budynku Starego Sądu w Białej Podlaskiej poprzez nadanie mu funkcji społeczno-gospodarczych oraz kulturalno-edukacyjnych. Zakres planowanych działań obejmuje w szczególności: przeprowadzenie robót budowlanych, mających na celu odrestaurowanie budynku, wykonanie instalacji wewnętrznych, wykonanie systemu wentylacji, zakup klimatyzatorów, wykonanie podłóg i balustrad, malowanie ścian, sufitów i stolarki okiennej, odtworzenie elementów i detali zabytkowych obiektu, wykonanie i przebudowanie rozwiązań komunikacyjnych w celu udostępnienia budynku dla osób niepełnosprawnych, w tym zakup i zainstalowanie dźwigu osobowego, konserwacja pokrycia dachowego oraz elewacji zewnętrznych, zakup elementów konstrukcji i instalacji na potrzeby galerii i wystawy, zakup kopiarek, niezbędnego sprzętu komputerowego, konferencyjnego i nagłaśniającego, zakup wyposażenia na potrzeby realizacji usług szkoleniowych i edukacyjnych, zakup umeblowania i sprzętu AGD do pomieszczenia socjalnego, oznakowanie obiektu, promocja projektu, organizacja szkoleń, wystaw i spotkań biznesowych.	Ul. Prosta 15, obręb 1, działka nr 1627/1	7 995 000,00	l. zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów –1; l. obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych – 1, l. podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji – 2; l. nowoutworzonych etatów – 2; l. osób objęta wsparciem w zakresie szkoleń – 10; l. osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji – 500 os.
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie będzie wspierało lokalną społeczność w obszarze stymulowania społecznej aktywności oraz aktywizacji gospodarczej. Przedsięwzięcie przyczyni się do zwiększania kompetencji osób zagrożonych marginalizacją zawodową. Zapewni wsparcie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw socjalnych w obszarze działalności gastronomicznej lub innego rodzaju usług. Dzięki temu projekt będzie się bezpośrednio przyczyniał do zwiększenia aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych.							

* podobszary rewitalizacji: C – Centrum; W – D – Wola – Dworzec, OzT – L – Osiedle za Torami – Lotnisko

Źródło: opracowanie własne

Tabela 51. Przedsięwzięcia dopuszczalne, realizujące cele strategiczne i kierunki działań przyjęte w Gminnym Programie Rewitalizacji miasta Biała Podlaska

Lp.	Podobszar*	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacunkowa wartość	Prognozowane produkty i rezultaty
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji 3.1. Modernizacja tkanki miejskiej wraz z poprawą infrastruktury technicznej Kierunek działań: Kształtowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne							
15.	W-D	Przebudowa ulicy Sikorskiego oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury osiedla mieszkaniowego pomiędzy ulicami Sidorską, Kościuszki i Al. Tysiąclecia	Gmina Miejska Biała Podlaska, Zakład Gospodarki Lokalowej Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej, wspólnoty mieszkaniowe	Przebudowa ul. Sikorskiego (odcinka długości 209mb), zjazdów z ulicy na terenie osiedla (odcinki łącznej długości 228mb), budowa oświetlenia i monitoringu, modernizacja i budowa chodników, urządzenie miejsc postojowych, zieleni i uzupełnienie małej architektury w strefie zamieszkania.	Ul, Sikorskiego, obręb 3, działki nr: 1022, 1095/2, 1091/48, 1114/2, 1091/16, 1091/15, 1091/44, 1091/73, 1091/72, 1091/60, 1091/59	1 800 000,00	l. wspartych obiektów infrastruktury, zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 3 800 m²
Główny problem i oddziaływanie przedsięwzięcia: Głównym problemem jest niska dostępność terenu wynikająca z bardzo złego stanu ciągów komunikacyjnych. Z powodu ubytków nawierzchni dochodzi do uszkodzeń pojazdów, utrudnienia odczuwają również piesi, zwłaszcza osoby starsze i niepełnosprawne, np. z powodu wód opadowych zbierających się w czasie roztopów, ale również z powodu niedostosowania infrastruktury do ich potrzeb.. Bardzo dużym problemem mieszkańców jest brak bezpieczeństwa - źle i bardzo słabo oświetlony teren pomiędzy blokami . Na terenie znajdują się również źle zabezpieczone schrony, które w chwili obecnej są popękane i zardzewiałe co także stanowi zagrożenie dla zdrowia (w momencie skaleczenia się o nie lub potknięcia). Kolejny problem to braki w zakresie infrastruktury osiedlowej (małej architektury) jak miejsca do odpoczynku czy plac zabaw oraz braki w zakresie zagospodarowania zieleni. Realizacja zadania poprawi atrakcyjność tego miejsca zamieszkania, w tym jego dostępność oraz poziom bezpieczeństwa.							
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.1. Wsparcie rodzin i osób z problemami społecznymi Kierunek działań: Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród rodzin z problemami patologicznymi							
16.	C	Centrum Interwencji Kryzysowej w Białej Podlaskiej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej Partnerzy: Komenda Miejska Policja, Stowarzyszenie Bona Fides przy współpracy z Centrum Pomocy Interdyscyplinarnej, Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej, zapewniającego osobom dotkniętym przemocą, będącym w sytuacji kryzysowej całodobowego, tymczasowego schronienia (2 lokale mieszkalne). Pomoc finansowa, rzeczowa, usługowa, praca socjalna. Prowadzenie zajęć edukacyjnych, poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, rodzinnego, terapia indywidualna i rodzinna, realizacja programów terapeutycznych.	ul. Moniuszki	300 000,00	l. rodzin objęta wsparciem - 50
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.1. Wsparcie rodzin i osób z problemami społecznymi							

Kierunek działań: Wzmocnienie działań profilaktycznych wspierających rodzinę							
17.	W-D	Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych dla mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska	Gmina Miejska Biała Podlaska/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej	Utworzenie punktu konsultacyjno-doradczego w ramach Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych. Zakup wyposażenia, tj. meble, sprzęt do pracy administracyjno-biurowej, materiały pomocnicze dla specjalistów, niezbędne artykuły papierniczo-piśmiennicze. Organizacja dyżurów specjalistów tj.: prawnika, pracownika socjalnego, psychologa, asystenta rodziny, mediatora, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Organizacja szkoleń specjalistycznych/warsztatów i wsparcia grupowego. Opieka asystenta rodziny i partnerstwo rodzinne. Utworzenie grup wsparcia dla rodziców zastępczych prowadzących zawodowe, niezawodowe i spokrewnione rodziny zastępcze i dla wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej. Nawiązanie współpracy z instytucjami i organizacjami świadczącymi specjalistyczne poradnictwo. Stworzenie kącika zabaw dla dzieci i zapewnienie opieki na czas pracy rodzica z asystentem.	Obręb 3, działka nr 999/3	1 617 621,95	l. umów cywilno-prawnych ze specjalistami – 8; l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 300, l. zatrudnionych asystentów rodziny – 3; l. rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny – 45; l. rodzin zastępczych objętych wsparciem - 56
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.2. Rozwój kompetencji osób zagrożonych marginalizacją zawodową Kierunek działań: Rozwinięcie systemu szkoleń, kursów i doradztwa zawodowego							
18.	C	Włącz się! Kompleksowe działania aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej w mieście Biała Podlaska	Gmina Miejska Biała Podlaska/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (w tym organizacja prac społecznie użytecznych w ramach porozumienia z PUP) poprzez: - doradztwo psychologiczne indywidualne i grupowe. - doradztwo zawodowe - spotkania grupowe - pracę socjalną - zawarcie kontraktów socjalnych z uczestnikami. - staże zawodowe - organizację trzymiesięcznych staży u pracodawców. - PAI - realizacja na podstawie porozumienia z PUP. W ramach PAI działania: blok I - Aktywizacja oraz blok II - Integracja. Ponadto przewidziane są świadczenia pieniężne udzielane zgodnie z ustawa o pomocy społecznej.	ul. Piłsudskiego 3, obręb 1, działka nr 3310	1 914 581,33	l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 60; l. osób niepełnosprawnych objętych wsparciem – 6; l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 20; l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu – 8
19.	C W-D OzT-L	Aktywna postawa to rozwój!	Terra Szkolenia i Doradztwo Przemysław Omieczyński	Podniesienie aktywności społeczno-edukacyjno-zawodowej oraz zwiększenie zatrudnienia wśród 48 (min.29 kobiet) zarejestrowanych UP poprzez realizację następujących zadań: opracowanie	Całe miasto Biała Podlaska	859 594,00	l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 29 kobiet; l. osób niepełnosprawnych

				Indywidualnej Ścieżki Reintegracji, organizacja indywidualnych spotkań z psychologiem, warsztatów umiejętności psychospołecznych, szkoleń zawodowych z modułem komputerowym, pośrednictwem pracy, spotkań z pośrednikiem pracy, opracowywanie CV, listu motywującego, próbne rozmowy kwalifikacyjne, organizacja 3 miesięcznego stażu zawodowego.			objętych wsparciem – 3; l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 16; l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu – 12
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.3. Zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego Kierunek działań: Pielęgnowanie kultury i tradycji Południowego Podlasia							
20.	OzT-L	Ocalić od zapomnienia – Pamięć bogatsza od fotografii	Gmina Miejska Biała Podlaska Partnerzy: Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marii Konopnickiej w Białej Podlaskiej	Systematyczne spotkania z mieszkańcami połączone z prezentacją multimedialną obrazującą archiwalne i obecne zdjęcia miejsc i instytucji usytuowanych na terenach rewitalizowanych. Dyskusje tematyczne dotyczące konkretnych obiektów usytuowanych na terenach rewitalizowanych – uzupełnianie dostępnych i znanych informacji o ciekawostki i wspomnienia dotyczące miejsc, ludzi i wydarzeń związanych z prezentowanymi obiektami. Sporządzenie przez uczniów szkoły dokumentacji fotograficznej istniejących obiektów „z przeszłości" – w wersji aktualnej. Dokumentowanie spotkań – nagrania video i audio jako przygotowanie do reportażu, artykułów prasowych i publikacji książkowej. Gromadzenie pamiątek z przeszłości – jako przyczynku do muzeum pamięci o regionie.	Ul. Sportowa 7	16 000,00	l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 100 (w tych 80 osób starszych, 20 uczniów)
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji 3.1. Modernizacja tkanki miejskiej wraz z poprawą infrastruktury technicznej Kierunek działań: Rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych zdegradowanych obszarów miasta							
21.	C	Sport łączy pokolenia	Gmina Miejska Biała Podlaska Partnerzy: Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3	Zagospodarowanie terenu przy szkole na: strefę sportową dla dzieci i młodzieży, na której znajdą się urządzenia linowe i wspinaczkowe, strefę z siłownią przeznaczoną dla młodzieży, dorosłych i seniorów, strefę - teren gier: tenis stołowy, gry w szachy, warcaby. Z tego miejsca skorzystają zarówno najmłodsi jak i seniorzy. W ramach prac planuje się wyrównanie terenu, przygotowanie odpowiedniej nawierzchni, montaż urządzeń: zjazd linowy, zestaw wspinaczkowo-sprawnościowy, piramida linowa, urządzeń fitness, bezpiecznej nawierzchni i małej architektury, monitoring.	ul. Gabriela Narutowicza 39, obręb 1, działka nr 2265/8	270 000,00	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi - 1 860m^2; l. osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji – 1250
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji							

3.1. Modernizacja tkanki miejskiej wraz z poprawą infrastruktury technicznej Kierunek działań: Rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych zdegradowanych obszarów miasta							
22.	C	Twórzmy zieleń	Gmina Miejska Biała Podlaska Partnerzy: Zakład Produkcyjno – Handlowy „Zieleń" spółka z o. o. w Białej Podlaskiej	Wykonanie nowych nasadzeń z roślin wieloletnich i uzupełnienie roślinami sezonowymi w donicach, zakup elementów małej architektury miejskiej – słupków, ławek i koszy wzdłuż ulicy Jatkowej w Białej Podlaskiej.	ul. Jatkowa	42 600,00	l. zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów –1
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji 3.2. Stworzenie nowych miejsc o funkcjach społeczno-kulturalno-edukacyjnych Kierunek działań: Tworzenia i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi oraz osobami niepełnosprawnymi i chorymi							
23.	Poza obszarem rewitalizacji	Centrum Pomocy Osobom z Autyzmem. Etap I – Budowa Ośrodka Terapii i Diagnostyki. Przedszkole dla dzieci z Autyzmem.	Stowarzyszenie Pomocy Młodzieży i Dzieciom Autystycznym oraz Młodzieży i Dzieciom o Pokrewnych Zaburzeniach „WSPÓLNY Świat"	Budowa Ośrodka Terapii i Diagnostyki oraz Przedszkola dla dzieci z Autyzmem wraz z niezbędnym wyposażeniem. Projekt stanowi I Etap przedsięwzięcia pod nazwą „Bialskie Centrum Pomocy Osobom z Autyzmem".	ul. Powstańców 4c, obręb 2 działki nr 274/6 i 274/10	7 720 092,22	l. zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów –1; pow. zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów – 1947 m^2; l. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem – 220; l. umów cywilno-prawnych ze specjalistami - 4
Przedsięwzięcie nr 24zlokalizowane jest poza obszarem rewitalizacji, określone jednak przez Podmiot realizujący cele przedsięwzięcia (tj. wsparcie osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, ożywienie terenów zdegradowanych, stworzenie mechanizmów wsparcia w celu zmniejszenia bezrobocia) są zgodne z celami rewitalizacji i wykazują istotne oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Wsparciem zostaną objęte rodziny z problemami autyzmu lub zespołem Aspergera, a projekt umożliwi im możliwość normalnego funkcjonowania. Oferta usług wczesnego wspomagania oraz zapewnienie dzieciom specjalistycznej opieki i edukacji na poziomie przedszkolnym stworzy szansę poprawy jakości ich życia oraz ich rodziców, zaś dostęp do wczesnej diagnozy pozwoli na szybsze wykrycie ewentualnych problemów rozwojowych dzieci. Możliwość zaś przebywania dziecka w wyspecjalizowanej placówce pod opieką doświadczonych specjalistów otwiera szanse na podjęcie pracy przez rodziców. Teren na którym planuje się realizację przedsięwzięcia można uznać za obszar zdegradowany, obiekt dawnego Zajazdu Radziwiłłów od 8 lat jest opuszczony, w wyniku czego pogorszył się stan techniczny budynku, a całość zaczęła stanowić zagrożenia. Tym samym teren ten przyciąga osoby zdegenerowane, często pod wpływem alkoholu, których działania stanowią element zagrożenia dla społeczności lokalnej. Projekt adresowany jest do dzieci autystycznych – podopiecznych ośrodka oraz ich rodzin. Aktualnie na obszarze całego miasta Biała Podlaska zamieszkuje 99 osób podopiecznych ośrodka, w tych 16 osób mieszka na obszarze rewitalizacji. Spośród 66 osób grupy pracowników zamieszkujących w Białej Podlaskiej 10 osób mieszka na obszarze rewitalizacji.							
Cel strategiczny 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej 2.1. Wspieranie zdegradowanych obszarów o szczególnym znaczeniu gospodarczym Kierunek działań: Nadanie nowych funkcji terenom poprzemysłowym							
24.	W-D	Remediacja i rekultywacja zdegradowanych nieruchomości na terenie SAS	Taurus Sp. z o.o.	Niwelacja i remediacja działek, budowa wewnętrznego układu komunikacyjnego i zagospodarowanie otoczenia (działki nr 1008, 1009, 1010 ,1011 i 1012)	Obręb 3, działki nr 1008, 1009, 1010, 1011 i 1012	800 000,00	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 6 900m^2
Cel strategiczny 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej Cel operacyjny 2.2. Stworzenie mechanizmów wsparcia dla przyszłych przedsiębiorców Kierunek działań: Promowanie przedsiębiorczości indywidualnej poprzez wsparcie finansowe osób chcących uruchomić działalność gospodarczą							
25.	C	Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska.	Gmina Miejska Biała Podlaska	Organizacja szkoleń z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Organizacja doradztwa grupowego w formie warsztatów i doradztwa poszkoleniowego indywidualnego z zakresu opracowania	Urząd Miasta obręb 1, działka nr 3310/ Bialskie Centrum Wspierania	2 522 094,90	l. osób objęta wsparciem w zakresie szkoleń - 55; l. osób objęta wsparciem w zakresie wsparcia finansowego - 44

				biznesplanu. Udzielenie wsparcia finansowego w postaci bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej i wsparcia pomostowego w formie pomocy finansowej oraz niefinansowe w postaci usług doradczych o charakterze specjalistycznym w zakresie efektywnego wydatkowania i rozliczania otrzymanych środków oraz prowadzenia działalności gospodarczej.	Przedsiębiorczości obręb 1, działka nr 2218		
Cel strategiczny 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej Cel operacyjny 2.2. Stworzenie mechanizmów wsparcia dla przyszłych przedsiębiorców Kierunek działań: Tworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej w szczególności handlu							
26.	W-D	Modernizacja i rozbudowa rynku owocowo – warzywnego i produktów lokalnych – targowiska przy Al. Tysiąclecia w Białej Podlaskiej	Gmina Miejska Biała Podlaska, Zakład Gospodarki Lokalowej Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej	Przebudowa i rozbudowa targowiska przy Al. Tysiąclecia w Białej Podlaskiej i nadanie obiektowi (wzmocnienia) charakteru rynku owocowo-warzywnego i produktów lokalnych. Projekt obejmuje roboty budowlane - budowę wiaty targowej nad powierzchnią handlową (na części powierzchni istniejącego targowiska), budowa zasilania wiaty oraz oświetlenia wiaty i otoczenia, budowa instalacji fotowoltaicznych na dachu wiaty, utwardzenie powierzchni w północnej części targowiska – placu stanowiącego parking przeznaczony do sprzedaży produktów bezpośrednio z pojazdu. Budowa odwodnienia targowiska – kanalizacji deszczowej i przyłącza do miejskiej sieci kanalizacyjnej.	Al. Tysiąclecia, obręb 3, działki nr 1020/29 i 1021/32	2 331 920,28	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 2489,82 m^2 (w tym pow. użytkowa wiaty 1598,40m^2 i pow. utwardzonego terenu 891,42m^2)
Cel strategiczny 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej Cel operacyjny 2.2. Stworzenie mechanizmów wsparcia dla przyszłych przedsiębiorców Kierunek działań: Tworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej w szczególności handlu							
27.	W-D	Rozbudowa Piekarni - Ciastkarni	PPHU Cezary Niewiadomski	Modernizacja i rozbudowa istniejącego budynku piekarni oraz zakupy wyposażenia - utworzenie ciastkarni.	Obręb 3, działka nr 3192/6	150 000,00	l. nowoutworzonych etatów - 3
Cel strategiczny 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej Cel operacyjny 2.2. Stworzenie mechanizmów wsparcia dla przyszłych przedsiębiorców Kierunek działań: Tworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej w szczególności handlu							
28.	W-D	Sklep motoryzacyjny oraz warsztat obsługi samochodów	PPHU Cezary Niewiadomski	Modernizacja (w tym wyposażenie w instalację wod-kan i c.o.) i remont zdegradowanego budynku oraz zakupy wyposażenia na potrzeby sklepu i warsztatu.	Obręb 3, działka nr 3192/6	500 000,00	l. nowoutworzonych etatów - 6
Cel strategiczny 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej Cel operacyjny 2.2. Stworzenie mechanizmów wsparcia dla przyszłych przedsiębiorców Kierunek działań: Tworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej w szczególności handlu							
29.	W-D	Rozbudowa i modernizacja oraz remont budynku hurtowni ogólnospożywczej	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo Usługowe "PIGI" Beata i Wiesław Rabczuk	Rozbudowa i modernizacja budynku celem dostosowania do standardów sanitarno – higienicznych i rozpoczęcia produkcji wyrobów cukierniczych.	Obręb 3, działka nr3200	900 000,00	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi - 3 717m^2

Cel strategiczny 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej Cel operacyjny 2.2. Stworzenie mechanizmów wsparcia dla przyszłych przedsiębiorców Kierunek działań: Tworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej w szczególności handlu							
30.	W-D	Utworzenie zaplecza magazynowego i technicznego hurtowni ogólnospożywczej	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo Usługowe "PIGI" Beata i Wiesław Rabczuk	Budowa nowych budynków do istniejącego zakładu (magazyny, zaplecze), celem dostosowania do standardów w zakresie funkcjonowania obiektu handlowego branży spożywczej.	0bręb 3, działka nr 3200	437 637,57	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi - 3 717m²
Cel strategiczny 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 1.3. Zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego Kierunek działań: Odnowa obiektów i przestrzeni publicznych o znaczeniu historycznym i architektonicznym							
31.	C	Remont budowlano – konserwatorski poreformackiego Zespołu Klasztornego Braci Mniejszych Kapucynów w Białej Podlaskiej	Klasztor Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów w Białej Podlaskiej	W zakresie fundamentów wykonanie izolacji hydroszczelnej, przeciwwilgociowej, rekonstrukcja opaski z kostki granitowej wokół budynku. Remont elewacji obejmuje: wymianę zasolonych tynków na tynki renowacyjne w obrębie strefy cokołowej, rekonstrukcję odspojonych tynków na ścianach, scalenie fakturalne całej powierzchni tynków poprzez wykonanie zacierki cienkowarstwowej wraz z malowaniem, konserwacje oraz rekonstrukcje detali architektonicznych (kapitele, opaski okienne, gzymsy), uszczelnienie oraz przegląd obróbek dekarskich, naprawy konstrukcyjne rys i pęknięć, zabezpieczenie antykorozyjne stolarki okiennej oraz elementów metalowych wraz z niezbędną rekonstrukcją, wymianę stolarki drzwiowej oraz wykonanie wentylacji.	ul. Narutowicza 37-39, obręb 1, działka nr 2263/2	1 952 813,48 zł	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi -3 866m² l. zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów –1
Cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz poprawa jakości środowiska naturalnego Kierunek działań: Zwiększenie powiązań komunikacyjnych, w tym rozwój transportu publicznego, Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych							
32.	C	Centrum Obsługi Pasażerów z funkcją poczekalni, obsługi podróżnych oraz handlowo - usługowo - gastronomiczną	Garden Service Jacek Przybysz	Remont i przebudowa części wewnętrznej budynku dawnego dworca PKS (wymiana pokrycia dachu, odnowienie elewacji, wymiana stolarki, wymiana instalacji elektrycznej i ogrzewania obiektu), remont otoczenia (uzupełnienie zdegradowanych nawierzchni, odnowienie przejść dla pieszych, remont oświetlenia), dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych (utworzenie podjazdów dla wózków), utworzenie systemu wyświetlaczy i elektronicznego powiadamiania pasażerów i terminali informacyjnych, wprowadzenie sieci WiFi, utworzenie toalet, dostępnych dla osób niepełnosprawnych.	ul. Plac Wojska Polskiego 2, obręb 1 działka nr 1655	1 000 000,00 zł	pow. objęta działaniami rewitalizacyjnymi - 2 790m² l. zrewitalizowanych/ zmodernizowanych obiektów –1

* podobszary rewitalizacji: C – Centrum; W-D – Wola-Dworzec, OzT-L – Osiedle za Torami-Lotnisko, OR – obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

8.2. Powiązanie projektów infrastrukturalnych z projektami społecznymi

Powiązanie projektów infrastrukturalnych z projektami społecznymi, tzw. wiązki projektów, to mechanizm integrowania kilku projektów realizowanych w bliskiej odległości, służący uwzględnieniu wielu aspektów złożonych problemów. W przypadku wiązki projektów jeden wybrany projekt ma charakter dominujący, natomiast pozostałe integrujący.

Jako wiązkę projektów potraktowano projekty zmierzające do zwiększenia integracji społecznej i poczucia bezpieczeństwa wśród rodzin z problemami patologicznymi. Projektem o charakterze dominującym będzie realizacja przedsięwzięcia nr 4 „Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych" mający na celu nadanie terenom poprzemysłowym i budynkom znajdującym się na ich terenie nowej funkcji społecznej. W ramach niniejszego przedsięwzięcia planuje się przeprowadzenie prac remontowych i przebudowy budynków przy ul. Łomaskiej 2d (na potrzeby funkcjonowania przedszkola samorządowego) i ul. Kolejowej 21 (na potrzeby rodzinnego domu dziecka), rozbiórkę i odbudowę budynku przy ul. Krótka 1 (na potrzeby działalności Bialskiego Centrum Kultury) oraz remont i przebudowę pomieszczenia piwnic w budynku przy ul. Piłsudzkiego 3 (na potrzeby spotkań i działań z zakresu kultury i włączenia społecznego).

Projektami integrującymi zaś będą przedsięwzięcia nr 16 i 17. Utworzenie Centrum Interwencji Kryzysowej i punktu konsultacyjno-doradczego w ramach Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych ma na celu udzielenia wsparcia rodzinom, których członkowie borykają się z problemami uzależnienia od alkoholu, przemocy oraz z problemami wychowawczymi.

Drugą wiązkę projektów stanowią przedsięwzięcia nr 6-10, 18-19 i 25, skierowane do osób bezrobotnych. Ich realizacja ma na celu pomoc w znalezieniu pracy bądź założeniu własnej działalności gospodarczej.

Z kolei przedsięwzięcia nr 12 i 13 realizowane przez Bialskie Centrum Kultury, których celem jest zwiększenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w działalność kulturową, a także ich integracja społeczna są powiązane z przedsięwzięciem nr 5 „Rozbudową i modernizacją Bialskiego Centrum Kultury".

9. Ramowy harmonogram oraz szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w ramach Programu realizowane będą w okresie od 2016 roku do 2025 roku. Planując przedsięwzięcia wzięto pod uwagę kolejność działań i osiągania celów Programu.

W pierwszej kolejności zaplanowano przedsięwzięcia rewitalizacyjne mające na celu przebudowę, remont, modernizację i adaptację obiektów na cele społeczne, następnie zaś prowadzone w nich będą zajęcia, spotkania, warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w ramach poszczególnych projektów. Zrealizowanie przedsięwzięcia nr 4 „Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych" przyczyni się do powstania przedszkola samorządowego, rodzinnego domu dziecka oraz prowadzenia działalności przez Centrum Wspierania Rodziny i Usług Społecznych i Bialskiego Centrum Kultury. W wyniku przeprowadzonej gruntownej modernizacji i adaptacji budynków wraz z zakupem odpowiedniego wyposażenia, utworzony zostanie punkt konsultacyjno-doradczy w ramach wspomnianego Centrum. Przedsięwzięcie nr 5 „Rozbudowa i modernizacja Bialskiego Centrum Kultury" wpłynie na poszerzenie oferty kulturalnej skierowanej do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz mieszkańców obszaru rewitalizacji. Modernizacja, rozbudowa i adaptacja budynku BCK umożliwi realizację przedsięwzięć nr 12 „Znaki wiary na Podlasiu" i nr 13 „Letnia Akademia Folkloru". Budowa Ośrodka Terapii i Diagnostyki oraz Przedszkola dla dzieci z Autyzmem wraz z niezbędnym wyposażeniem stanowi I etap planowanego przedsięwzięcia pod nazwą „Bialskie Centrum Pomocy Osobom z Autyzmem". Tym samym planuje się stworzenie placówki z odpowiednio wykształconym personelem, w celu zapewnienia podopiecznym ośrodka specjalistycznej opieki i edukacji na poziomie przedszkolnym.

Tym samym cel strategiczny 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji jest ściśle powiązany z celem strategicznym 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięć nr 24-30 jest ściśle związana z celem strategicznym 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej. Przebudowy, remonty i modernizacje budynków, w których

prowadzona jest poszczególna działalność gospodarcza, przyczynią się do polepszenia warunków dla rozwoju działalności gospodarczej.

Szacunkowe ramy finansowe Programu stanowią sumę całkowitej wartości planowanych przedsięwzięć.

W poniższej tabeli przedstawiono planowany termin realizacji, szacunkowe koszty i źródła finansowania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz przedsięwzięć uzupełniających, dla których te dane są dostępne.

Tabela 52. Termin realizacji oraz wartość podstawowych i pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Termin realizacji	Wartość przedsięwzięcia	Źródło finansowania
Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne				
1.	Przebudowa Skweru przy Placu Wojska Polskiego	2017	366 307,76	Budżet miasta
2.	Plac zabaw i fitness - ul. Krucza i ul. Wyzwolenia	2017	144 000,00	Budżet miasta
3.	Międzypokoleniowa przestrzeń zabawowa „Plac Zamkowa”	2017	79 000,00	Budżet miasta
4.	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych	2019-2022	20 674 364,00	RPO WL, budżet państwa, budżet miasta
5.	Rozbudowa i modernizacja Bialskiego Centrum Kultury	2020-2021	18 383 796,00	RPO WL, budżet miasta
6.	Od szkolenia do zatrudnienia – YEI	2017-2018	300 000,00	RPO WL, środki prywatne
7.	Od pomysłu do działania	2017-2019	4 256 840,00	RPO WL, środki prywatne
8.	Pracuję u siebie	2017-2019	4 923 369,65	RPO WL, środki prywatne
9.	Własna firma moją szansą	2017-2018	1 952 700,00	RPO WL, środki prywatne
10.	Własna firma szansą na sukces	2017-2018	4 163 077,74	RPO WL, środki prywatne
11.	Rewaloryzacja i modernizacja Zespołu Zamkowo-Parkowego Radziwiłłów w Białej Podlaskiej	2016-2020	20 865 112,42	RPO WL, budżet państwa, budżet miasta
12.	Znaki wiary na Podlasiu	2017	34 000,00	Środki MKiDN
13.	Letnia Akademia Folkloru	2017	22 505,14	Środki MKiDN, środki prywatne
14.	Rewitalizacja budynku Starego Sądu szansą na rozwój potencjału gospodarczego i społecznego Białej Podlaskiej	2019-2020	7 995 000,00	RPO WL, środki prywatne
		SUMA	**84 160 072,71**	
Dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne				
15.	Przebudowa ulicy Sikorskiego oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury osiedla mieszkaniowego pomiędzy ulicami Sidorską, Kościuszki i Al. Tysiąclecia	2020-2022	1 800 000,00	RPO WL, budżet miasta
16.	Centrum Interwencji Kryzysowej w Białej Podlaskiej	2018-2025	300 000,00	RPO WL, budżet miasta
17.	Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych dla mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska	2019-2022	1 617 621,95	RPO WL, budżet miasta
18.	Włącz się! Kompleksowe działania aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej w mieście Biała Podlaska	2019-2022	1 914 581,33	RPO WL, budżet miasta

19.	Aktywna postawa to rozwój!	2018-2019	866 520,00	RPO WL, środki prywatne
20.	Ocalić od zapomnienia – Pamięć bogatsza od fotografii	2017-2018	16 000,00	RPO WL, budżet miasta
21.	Sport łączy pokolenia	2018	270 000,00	RPO WL, budżet miasta
22.	Twórzmy zieleń	2018	42 600,00	RPO WL, budżet miasta
23.	Centrum Pomocy Osobom z Autyzmem. Etap I – Budowa Ośrodka Terapii i Diagnostyki. Przedszkole dla dzieci z Autyzmem"	2017-2018	7 720 092,22	RPO WL, środki prywatne
24.	Remediacja i rekultywacja zdegradowanych nieruchomości na terenie SAS	2018-2020	800 000,00	RPO WL, środki prywatne
25.	Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska	2019-2021	2 522 094,90	RPO WL, budżet miasta
26.	Modernizacja i rozbudowa rynku owocowo – warzywnego i produktów lokalnych- targowiska przy Al. 1000-lecia w Białej Podlaskiej	2016-2018	2 331 920,28	PROW
27.	Rozbudowa Piekarni – Ciastkarni	2018	150 000,00	RPO WL, środki prywatne
28.	Sklep motoryzacyjny oraz warsztat obsługi samochodów	2018	500 000,00	RPO WL, środki prywatne
29.	Rozbudowa i modernizacja oraz remont budynku hurtowni ogólnospożywczej	2018-2020	900 000,00	RPO WL, środki prywatne
30.	Utworzenie zaplecza magazynowego i technicznego hurtowni ogólnospożywczej	2018-2020	437 637,57	RPO WL, środki prywatne
31.	Remont budowlano – konserwatorski poreformackiego Zespołu Klasztornego Braci Mniejszych Kapucynów w Białej Podlaskiej	2017-2020	1 952 813,48	Budżet państwa, środki prywatne
32.	Centrum Obsługi Pasażerów z funkcją poczekalni, obsługi podróżnych oraz handlowo-usługowo-gastronomiczną	2018	1 000 000,00	RPO WL, środki prywatne
		SUMA	**25 134 955,73**	

Źródło: opracowanie własne

Szacowaną wartość każdego z przedsięwzięć podstawowych realizowanych przez Gminę Miejską Biała Podlaska przedstawiono w tabeli 53.

Całościowy, indykatywny szacunek kosztów przedsięwzięć określonych jako podstawowe sięga kwoty 84 160 072,71 zł, w tym przedsięwzięcia Gminy Miejskiej Biała Podlaska zgłoszone przez Urząd Miasta Biała Podlaska 68 507 580,18 zł, zaś wnioski podmiotów innych, niż Gmina Miejska Biała Podlaska – 15 652 492,53 zł.

Uwzględniając charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ujętych w tabeli 51, należy założyć, że ramy finansowe Programu Rewitalizacji powinny zostać zwiększone o ok 23,0% czyli ok. 25 134 955,73 zł. **Całościowy szacunek kosztów realizacji programu sięgałby zatem ok. 109 295 028,44 zł.** Podana suma kosztów stanowi szacunkową kwotę zrealizowania zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Bardziej szczegółowe kwoty będą znane po wykonaniu poszczególnych kosztorysów przedsięwzięć.

Tabela 53. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć podstawowych realizowanych przez Gminę Miejską Biała Podlaska

Lp.*	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Szacunkowe środki finansowe z podziałem na źródła			Razem
			Publiczne	Środki funduszy UE	Kwota	
			Gmina Miejska Biała Podlaska	% kosztów kwalifikowalnych		
1.	Przebudowa Skweru przy Placu Wojska Polskiego	Gmina Miejska Biała Podlaska	366 307,76			**366 307,76**
2.	Plac zabaw i fitness - ul. Krucza i ul. Wyzwolenia	Gmina Miejska Biała Podlaska	144 000,00			**144 000,00**
3.	Międzypokoleniowa przestrzeń zabawowa „Plac Zamkowa”	Gmina Miejska Biała Podlaska	79 000,00			**79 000,00**
4.	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych oraz prowadzenie działalności gospodarczej*	Gmina Miejska Biała Podlaska	1 033 718,20	85%	17 573 209,40	**20 674 364,00**
5.	Rozbudowa i modernizacja Bialskiego Centrum Kultury	Gmina Miejska Biała Podlaska	6 675 126,00	78,46%	11 708 670,00	**18 383 796,00**
11.	Rewaloryzacja i modernizacja Zespołu Zamkowo – Parkowego Radziwiłłów w Białej Podlaskiej**	Gmina Miejska Biała Podlaska	4 641 046,07	90,63%	14 956 994,58	**20 865 112,42**
Razem			**12 939 198,03**	**-**	**44 238 873,98**	**60 512 580,18**

Źródło: opracowanie własne

*poza wskazanymi źródłami w łącznej kwocie ujęto środki z budżetu państwa w wysokości 2 067 436,40 zł

**poza wskazanymi źródłami w łącznej kwocie ujęto środki z budżetu państwa w wysokości 1 267 071,77 zł

Gmina Miejska Biała Podlaska zgłosiła 6 przedsięwzięć podstawowych, których łączny koszt realizacji szacuje się na 60 512 580 zł. Wkład własny Gminy kształtuje się na poziomie 12 939 198,03 zł. Trzy przedsięwzięcia finansowane będą wyłącznie z budżetu Gminy (przedsięwzięcie 2-4), których koszt wyniesie 589 307,76. Na realizację pozostałych przedsięwzięć Gmina planuje pozyskanie dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

10. Kompleksowość i komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji

10.1. Mechanizmy zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi

Gminny Program Rewitalizacji zapewnia kompleksowość podejmowanych interwencji: ujmuje zarówno aspekty społeczne, gospodarcze, przestrzenno – funkcjonalne, techniczne, środowiskowe celów i działań rewitalizacyjnych:

- w tabeli 49 przedstawiono powiązania celów operacyjnych i kierunków działań przyjętych dla celów strategicznych w powiązaniu do planowanych przedsięwzięć podstawowych i dopuszczalnych;
- w rozdziale „Lista planowanych, podstawowych i dopuszczalnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych", przedstawiono powiązania każdego z projektów z odpowiadającym mu celem operacyjnym programu;
- w tabeli 54 przedstawiono powiązanie każdego projektu z innymi przedsięwzięciami ujętymi w GPR, lub projektami rewitalizacyjnymi zrealizowanymi w ramach poprzedniego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Biała Podlaska na lata 2009-2015.

Przedsięwzięcia i projekty ujęte w GPR wzajemnie się dopełniają, zapewniając efektywne oddziaływania na cały obszar rewitalizacji.

Tabela 54. Komplementarność podstawowych i dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Przedsięwzięcia komplementarne	Oddziaływanie przedsięwzięcia	Beneficjenci
1.	Przebudowa Skweru przy Placu Wojska Polskiego	Rewaloryzacja i modernizacja Zespołu Zamkowo-Parkowego Radziwiłłów w Białej Podlaskiej; Przebudowa ulicy Sikorskiego oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury osiedla mieszkaniowego pomiędzy ulicami Sidorską, Kościuszki i Al. Tysiąclecia	Sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna	Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji (dzieci i młodzież, osoby dorosłe) oraz całego miasta
2.	Plac zabaw i fitness - ul. Krucza i Wyzwolenia	Międzypokoleniowa przestrzeń zabawowa „Plac Zamkowa"; Przebudowa ulicy Sikorskiego oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury osiedla mieszkaniowego pomiędzy ulicami Sidorską, Kościuszki i Al. Tysiąclecia	Sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna	Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji (dzieci i młodzież, osoby dorosłe) oraz całego miasta
3.	Międzypokoleniowa przestrzeń zabawowa „Plac Zamkowa"	Plac zabaw i fitness ul. Krucza i Wyzwolenia; Przebudowa ulicy Sikorskiego oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury osiedla mieszkaniowego pomiędzy ulicami Sidorską, Kościuszki i Al. Tysiąclecia	Sfera środowiskowa, sfera przestrzenno-funkcjonalna	Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji (dzieci i młodzież, osoby dorosłe) oraz całego miasta
4.	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych	Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych dla mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska; **;** Centrum Pomocy Osobom z Autyzmem. Etap I – Budowa Ośrodka Terapii i Diagnostyki. Przedszkole dla dzieci z Autyzmem; Centrum Interwencji Kryzysowej w Białej Podlaskiej	Sfera społeczna, sfera techniczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna	Osoby narażone na wykluczenie społeczne z powodu ubóstwa, bezrobocia i innych problemów społecznych, rodziny z problemami wychowawczymi
5.	Rozbudowa i modernizacja Bialskiego Centrum Kultury	Znaki wiary na Podlasiu; Letnia Akademia Folkloru	Sfera społeczna, sfera techniczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna	Grupami docelowymi będą mieszkańcy miasta (w tym uczniowie i odbiorcy zajęć organizowanych w instytucji kultury zamieszkujący obszar rewitalizacji, uczestnicy wydarzeń), turyści (wizytujący Galerię Podlaską)
6.	Od szkolenia do zatrudnienia – YEI	Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska; Aktywna postawa to rozwój!; Od pomysłu do działania; Pracuję u siebie; Własna firma moją szansą; Własna firma szansą na sukces	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Osoby w wieku 15-17 lat - znajdujące się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, posiadające wykształcenie na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum, zaniedbujące obowiązek szkolny – wykazujące słabe wyniki w nauce i dużą absencję na zajęciach szkolnych, a przez to zagrożone wykluczeniem społecznym. Osoby w wieku 18-24 lata - pozostające bez zatrudnienia, nieuczące się, których ograniczenia materialne i środowiskowe, a także brak kwalifikacji zawodowych, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy oraz brak doświadczenia zawodowego i wiedzy na temat skutecznych metod poszukiwania pracy utrudniają

				samodzielne nabycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy i gwarantujących udany start życiowy
7.	Od pomysłu do działania	Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska; Aktywna postawa to rozwój!; Pracuję u siebie; Własna firma moją szansą; Własna firma szansą na sukces	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Osoby bezrobotne powyżej 30 roku życia, zamierzające rozpocząć prowadzenie własnej firmy, w tym kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby odchodzące z rolnictwa
8.	Pracuję u siebie	Od pomysłu do działania; Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska; Aktywna postawa to rozwój!; Własna firma moją szansą; Własna firma szansą na sukces	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Osoby bezrobotne powyżej 30 rż, zamierzające rozpocząć prowadzenie własnej firmy, w tym osoby w wieku powyżej 50 roku życia, kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne, oraz osoby o niskich kwalifikacjach (z wykształceniem do średniego włącznie
9.	Własna firma moją szansą	Pracuję u siebie; Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska; Aktywna postawa to rozwój!; Własna firma szansą na sukces	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Osoby bezrobotne powyżej 30 roku życia, zamierzające rozpocząć prowadzenie własnej firmy, w tym osoby w wieku powyżej 50 roku życia, kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne, oraz osoby o niskich kwalifikacjach (z wykształceniem do średniego włącznie)
10.	Własna firma szansą na sukces	Własna firma moją szansą; Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska; Aktywna postawa to rozwój!; Pracuję u siebie; Własna firma moją szansą	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Osoby bezrobotne: kobiety powyżej 30 lat, mężczyźni powyżej 30 lat z niskim wykształceniem
11.	Rewaloryzacja i modernizacja Zespołu Zamkowo-Parkowego Radziwiłłów w Białej Podlaskiej	Rewitalizacja Centrum Miasta Biała Podlaska*	Sfera społeczna, sfera techniczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera środowiskowa	Beneficjentami będą mieszkańcy podobszarów rewitalizacji (dzieci i młodzież szkolna, osoby dorosłe i niepełnosprawne) oraz całego miasta
12.	Znaki wiary na Podlasiu	Rozbudowa i modernizacja Bialskiego Centrum Kultury; Letnia Akademia Folkloru	Sfera społeczna	Grupami docelowymi będą mieszkańcy miasta (w tym uczniowie i odbiorcy zajęć organizowanych w instytucji kultury zamieszkujący obszar rewitalizacji, uczestnicy wydarzeń)
13.	Letnia Akademia Folkloru	Rozbudowa i modernizacja Bialskiego Centrum Kultury; Znaki wiary na Podlasiu	Sfera społeczna	Grupami docelowymi będą mieszkańcy miasta (w tym uczestnicy warsztatów, pokazów, tańców i zabaw regionalnych organizowanych przez instytucję kultury zamieszkujący obszar rewitalizacji)
14.	Rewitalizacja budynku Starego Sądu szansą na rozwój potencjału gospodarczego	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych	Sfera społeczna, sfera gospodarcza, sfera techniczna	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz całego miasta, osoby zagrożone marginalizacją zawodową, podmioty ekonomii społecznej,

	i społecznego Białej Podlaskiej			przedsiębiorcy
15.	Przebudowa ulicy Sikorskiego oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury osiedla mieszkaniowego pomiędzy ulicami Sidorską, Kościuszki i Al. Tysiąclecia	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych; Przebudowa Skweru przy Placu Wojska Polskiego; Plac zabaw i fitness - ul. Krucza i Wyzwolenia; Międzypokoleniowa przestrzeń zabawowa „Plac Zamkowa”	Sfera społeczna, sfera techniczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna	Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji (dzieci i młodzież, osoby dorosłe) oraz całego miasta
16.	Centrum Interwencji Kryzysowej w Białej Podlaskiej	Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych dla mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska; Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych	Sfera społeczna	Rodziny z problemami patologicznymi
17.	Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych dla mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych; Centrum Interwencji Kryzysowej w Białej Podlaskiej	Sfera społeczna	Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezrobocia i innych problemów społecznych, rodziny z problemami wychowawczymi, rodziny zastępcze wraz z wychowankami, instytucje i organizacje świadczące specjalistyczne poradnictwo, osoby w wieku pow. 50 roku życia, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach
18.	Włącz się! Kompleksowe działania aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej w mieście Biała Podlaska	Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska; Od szkolenia do zatrudnienia – YEI	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Osoby pozostające bez pracy, w tym osoby z III profilu pomocy, osoby o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, osoby doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego oraz osoby. korzystające z PO PŻ 2014-2020
19.	Aktywna postawa to rozwój!	Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska; Od szkolenia do zatrudnienia – YEI	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Osoby wykluczone lub zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, osoby bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach, osoby z niepełnosprawnościami zamieszkujące obszar rewitalizacji,
20.	Ocalić od zapomnienia – Pamięć bogatsza od fotografii	Znaki wiary na Podlasiu; Letnia Akademia Folkloru	Sfera społeczna	Osoby starsze zamieszkujące podobszary rewitalizacji oraz uczniowie szkoły i ich rodzice
21.	Sport łączy pokolenia	Budowa sali widowiskowo - sportowej przy Szkole Podstawowej nr 3 w Białej Podlaskiej*	Sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna	Grupą docelową stanowić będą uczniowie szkoły oraz osoby zamieszkujące podobszar rewitalizacji
22.	Twórzmy zieleń	Sport łączy pokolenia	Sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna	Osoby zamieszkujące podobszar rewitalizacji
23.	Centrum Pomocy Osobom z Autyzmem. Etap I – Budowa Ośrodka Terapii i Diagnostyki. Przedszkole dla dzieci	Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych dla mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska	Sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera techniczna	Rodziny z problemami autyzmu lub zespołem Aspergera, opiekunowie i pracownicy Centrum

	z Autyzmem			
24.	Remediacja i rekultywacja zdegradowanych nieruchomości na terenie SAS	Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych	Sfera społeczna, sfera techniczna, sfera przestrzenno-gospodarcza	Lokalni przedsiębiorcy oraz osoby pozostające bez pracy
25.	Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska	Od szkolenia do zatrudnienia – YEI; Aktywna postawa to rozwój! Od pomysłu do działania; Pracuję u siebie; Własna firma moją szansą; Własna firma szansą na sukces	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Beneficjentami będą osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo, osoby zamierzające prowadzić własną działalność gospodarczą
26	Modernizacja i rozbudowa rynku owocowo-warzywnego i produktów lokalnych-targowiska przy Al. 1000-lecia w Białej Podlaskiej	Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska	Sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera techniczna	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz całego miasta, w tym także lokalni przedsiębiorcy
27.	Rozbudowa Piekarni - Ciastkarni	Włącz się! Kompleksowe działania aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej w mieście Biała Podlaska	Sfera gospodarcza	Lokalni przedsiębiorcy oraz osoby pozostające bez pracy
28.	Sklep motoryzacyjny oraz warsztat obsługi samochodów	Włącz się! Kompleksowe działania aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej w mieście Biała Podlaska	Sfera gospodarcza	Lokalni przedsiębiorcy oraz osoby pozostające bez pracy
29.	Rozbudowa i modernizacja oraz remont budynku hurtowni ogólnospożywczej	Utworzenie zaplecza magazynowego i technicznego hurtowni ogólnospożywczej	Sfera gospodarcza	Lokalni przedsiębiorcy oraz osoby pozostające bez pracy
30.	Utworzenie zaplecza magazynowego i technicznego hurtowni ogólnospożywczej	Rozbudowa i modernizacja oraz remont budynku hurtowni ogólnospożywczej	Sfera gospodarcza	Lokalni przedsiębiorcy oraz osoby pozostające bez pracy
31.	Remont budowlano-konserwatorski poreformackiego Zespołu Klasztornego Braci Mniejszych Kapucynów w Białej Podlaskiej	Rewaloryzacja i modernizacja Zespołu Zamkowo-Parkowego Radziwiłłów w Białej Podlaskiej	Sfera społeczna, sfera techniczna	Grupy młodzieżowe: oaza, 3 drużyny harcerek, odnowa w Duchu św., chór męski, grupa Al. Anon, Sychar, oraz fundacja "Kurs na Miłość" prowadząca kursy, warsztaty dla małżeństw, poradnię psychologiczną, jak również mieszkańcy miasta Biała Podlaska
32.	Centrum Obsługi Pasażerów z funkcją poczekalni, obsługi podróżnych oraz handlowo-usługowo-gastronomiczną	Racjonalizacja systemu transportu publicznego w mieście Biała Podlaska - II etap*	Sfera społeczna, sfera techniczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz całego miasta Biała Podlaska, a także odwiedzający miasto

* przedsięwzięcie zrealizowane w ramach poprzedniego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Biała Podlaska na lata 2009-2015

Źródło: opracowanie własne

Gminny Program Rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy i komplementarny (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Układ wzajemnie uzupełniających się celów, które obejmują wszystkie ważne elementy z punktu widzenia ożywienia obszarów objętych problemami, a także wielość zadań zarówno z listy przedsięwzięć podstawowych, jak i dopuszczalnych oraz różnorodność podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Programu gwarantują komplementarność działań podejmowanych na obszarze miasta Biała Podlaska.

Program złożony jest z różnorodnych projektów, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich, co jest warunkiem niezbędnym do osiągnięcia kompleksowej interwencji na obszarze zdegradowanym. Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powodują, że projekty rewitalizacyjne dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju całego miasta i obejmują obszary dotknięte szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych.

Zapewnienie w procesie rewitalizacji skutecznych powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi warunkuje skuteczność podejmowanych działań w odniesieniu do założonych celów. Realizowane przedsięwzięcia powinny kompleksowo i pozytywnie wpływać na niwelację zdiagnozowanych problemów zgłoszonych przez interesariuszy i zidentyfikowanych na etapie diagnozy, we wszystkich badanych sferach, w szczególności: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Realizacja projektów, które w wysokim stopniu są komplementarne optymalizuje także efektywność wydatkowanych środków i zwiększa możliwości osiągnięcia zakładanych rezultatów.

Wzajemna komplementarność przedsięwzięć ujętych w niniejszym Programie rewitalizacji została zapewniona w szczególności w wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

10.1.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Gminnym Programie Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 została zapewniona poprzez wskazanie przedsięwzięć w jak największym stopniu oddziałujących na obszar rewitalizacji. Celem uniknięcia punktowej interwencji, ujęte w Programie przedsięwzięcia dopełniają się przestrzennie i tym samym powodują, że program rewitalizacji efektywnie obejmuje swoją interwencją cały obszar objęty kryzysem.

Dobór zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich charakter wynika ze zidentyfikowanych na etapie diagnozy potrzeb i problemów obszaru rewitalizacji, tak, by w maksymalnym stopniu ograniczał występowanie negatywnych zjawisk.

Przedsięwzięcia te przede wszystkim rozwiązują problemy obszaru rewitalizacji i są w pierwszej kolejności skierowane do jego mieszkańców. Realizacji poszczególnych przedsięwzięć, głównie tych ingerujących w sferę społeczną, została zaplanowana tak, by zminimalizować ryzyko ich przenoszenia na inne obszary. Powiązane w tej sferze problemowo przedsięwzięcia inwestycyjne i społeczne, w szczególności mają na celu wsparcie osób z problemami społecznymi i zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych. Perspektywa otwartości i kompleksowości planowanych działań, przyczynia się do budowania i wzmacniania wzajemnych relacji społecznych i ogranicza możliwość wystąpienia niepożądanych efektów takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Należy zaznaczyć, że z racji specyfiki obszaru rewitalizacji i charakteru niektórych przedsięwzięć, ich oddziaływanie terytorialne wykracza poza jego granice i odbiorcami mogą być wszyscy mieszkańcy miasta. W szczególności dotyczy to wszelkiej zaplanowanej interwencji w przestrzeń publiczną, z której oferty korzystają nie tylko mieszkańcy miasta, ale także osoby spoza niego (np. turyści, mieszkańcy subregionu).

Celem osiągnięcia koncentracji interwencji i jej wysokiej efektywności, zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne w zdecydowanej większości zlokalizowane zostały na obszarze rewitalizacji. Mając jednak na uwadze kompleksowość prowadzonych działań oraz uwzględniając fakt, iż zgodnie z ustawą o rewitalizacji, przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki, ostateczna lista ujętych w niniejszym programie przedsięwzięć, uwzględnia także projekty zlokalizowane poza jego obszarem.

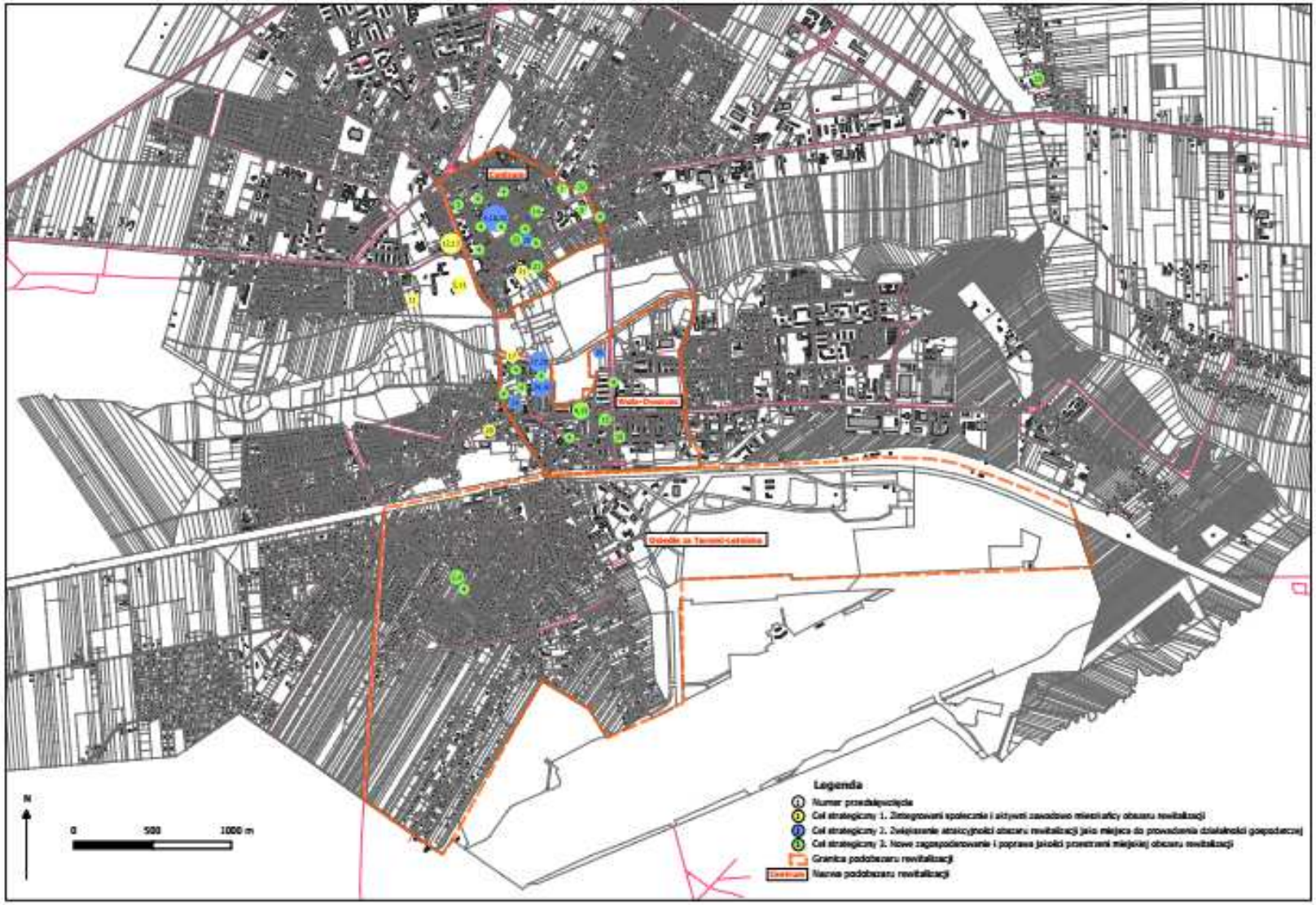

Rycina 47. Lokalizacja przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji
Źródło: opracowanie własne

10.1.2. Komplementarność problemowa

Zapewnienie komplementarności problemowej w Programie następuje na etapie poszukiwania rozwiązań oraz określenia harmonogramów ich realizacji.

Zaplanowane przedsięwzięcia są ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają. Zadania inwestycyjne, związane z modernizacją czy adaptacją istniejących obiektów, zakładają prowadzenie tam działań o charakterze społecznym. Przewidziano zadania, które swym oddziaływaniem obejmą sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.

Diagnoza miasta Biała Podlaska wykazała nagromadzenie problemów w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

W związku z powyższym w ramach przeciwdziałania wspomnianym problemom, skupiono się na działaniach skierowanych na zminimalizowanie sytuacji kryzysowej przede wszystkim w sferze społecznej.

Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiadają na problemy zdiagnozowane na etapie wyboru obszaru dotkniętego sytuacją kryzysową. Lista przedsięwzięć podstawowych zawiera działania skierowane na niwelację problemów przede wszystkim społecznych, dotyczących bezrobocia, ubóstwa, zjawisk patologicznych oraz problemów wychowawczych.

Najważniejsze przedsięwzięcie rewitalizacyjne zaplanowane przez Gminę Miejską Biała Podlaska we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej, stanowić będzie utworzenie punktu konsultacyjno-doradczego w ramach działalności Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych.

Przedsięwzięcie to odpowiada na główne problemy społeczne zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji, a jego beneficjentami będą osoby narażone na wykluczenie społeczne.

Działania w ramach tego przedsięwzięcia będą opierać się przede wszystkim na organizacji konsultacji i doradztwa dla osób dotkniętych ubóstwem, bezrobociem i posiadających niskie wykształcenie, pomocy rodzinom z problemami wychowawczymi i rodzinom zastępczym wraz z ich wychowankami, ale także organizacji specjalistycznego poradnictwa i opieki nad osobami powyżej 50 roku życia i osobami niepełnosprawnymi.

Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych dla mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska w zakresie swoich działań będzie oferować:

- konsultacje i doradztwo w ramach dyżurów specjalistów z różnych dziedzin – prawnika, pracownika socjalnego, psychologa, asystenta rodziny, mediatora, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- szkolenia, warsztaty, wsparcie grupowe dla rodziców chorych dzieci, szczególnie niepełnosprawnych,
- współpracę z instytucjami i organizacjami świadczącymi specjalistyczne poradnictwo,
- opiekę asystenta rodziny i partnerstwo rodzinne z rodzinami borykającymi się z problemami wychowawczymi,
- utworzenie grup wsparcia dla rodziców zastępczych.

Wsparciem dla rodzin z problemami autyzmu lub zespołem Aspergera oferować będzie Centrum Pomocy Osobom z Autyzmem. W ramach działań rewitalizacyjnych zaplanowano Budowę Ośrodka Terapii i Diagnostyki wraz z przedszkolem.

W celu niwelacji problemów społecznych dotyczących dzieci i młodzieży oraz życia rodzinnego, zaplanowano przedsięwzięcie obejmujące adaptację i remont budynku na potrzeby rodzinnego domu dziecka. Prace będą obejmować modernizację oraz wyposażenie obiektu, a także zagospodarowanie terenu.

Przedsięwzięciem powiązanym jest „Remont i przebudowa budynków na obszarze rewitalizacji miasta Biała Podlaska z przeznaczeniem na realizację usług społecznych" obejmująca modernizację i adaptację budynków na potrzeby działalności przedszkola samorządowego, rodzinnego domu dziecka, Bialskiego Centrum Kultury oraz Centrum Wspierania Rodziny i Usług Społecznych wraz z zagospodarowaniem otoczenia. Działanie to jest ściśle powiązane z utworzeniem Centrum, stwarzając warunki infrastrukturalne do prowadzenia zaplanowanych w jego ramach działań.

Kolejne przedsięwzięcie odpowiadające na problemy osób narażonych na wykluczenie społeczne przewiduje działania zaplanowane w ramach Centrum Interwencji Kryzysowej w Białej Podlaskiej. Podmiotem realizującym będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z Partnerami, co zapewni szeroki zakres i obszar oddziaływania. Działanie to ma na celu zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą, a ponadto w celu zapobiegania i rozwiązywania problemów, oferowane będą zajęcia edukacyjne i poradnictwo medyczne, psychologiczne, prawne, socjalne, rodzinne czy też programy terapeutyczne.

W sferze społecznej problemem jest wysoka liczba osób bezrobotnych, co prowadzi do wykluczenia z rynku pracy i wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych. Zapobiegając nawarstwieniu i pogłębieniu problemów, zaplanowano projekt pn. „Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska" mający na celu wsparcie, zaczynając od organizacji szkoleń z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, przez udzielanie wsparcia finansowego, aż po efektywne wydatkowanie i rozliczanie otrzymanych środków.

Pobudzenie życia społecznego zarówno mieszkańców obszaru rewitalizacji jak i mieszkańców całej Gminy zostanie zrealizowane poprzez przedsięwzięcia 5 i 11. Rozbudowa i modernizacja Bialskiego Centrum Kultury ma na celu podniesienie poziomu oferty tego obiektu, bezpośrednio wiążąc się z rewaloryzacją i modernizacją Zespołu Zamkowo-Parkowego Radziwiłłów. Przewidziane prace mają na celu poprawę wizerunku obiektów kultury, gdzie organizowane będą wydarzenia kulturalne, skierowane do mieszkańców i wpływające na pobudzenie ich aktywności. Poszerzenie oferty kulturalnej pozytywnie wpłynie na poziom i jakość życia mieszkańców.

W celu wzmocnienia prowadzonych działań podstawowych, zaplanowano przedsięwzięcia uzupełniające, które będą pełnić funkcję dopełniającą i wspierającą. Przedsięwzięcia 6-10 bezpośrednio wiążą się z działaniem 25 i skierowane są do osób bezrobotnych, posiadających niskie kwalifikacje, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Opierać się będą na organizacji kursów, szkoleń, treningów, warsztatów, wsparcia psychologicznego. Podniesienie aktywności społeczno – edukacyjno – zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji zapobiegnie dalszej degradacji terenu i pogłębianiu kryzysu w sferze społecznej.

Gmina Miejska Biała Podlaska we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 3 planuje spotkania z mieszkańcami, celem prowadzenia dyskusji tematycznych dotyczących obiektów i miejsc w Białej Podlaskiej. Na spotkania zostaną zaproszone osoby starsze, które będą wspominać ludzi i wydarzenia odbywające się w przeszłości. Współpraca z Zespołem Szkół Ogólnokształcących nr 3, zaowocuje zagospodarowaniem terenu przy szkole na strefę sportową dla dzieci i młodzieży.

Działania rewitalizacyjne zostaną dodatkowo powiązane z powstającymi/ aktualizowanymi w przyszłości opracowaniami strategicznymi/planistycznymi, co wynika z konieczności zapewnienia zrównoważonego rozwoju.

10.1.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania, który został zaprojektowany na potrzeby implementacji GPR (rozdział System wdrażania programu rewitalizacji). Tym samym zapewniona zostanie współpraca i współdziałanie różnych podmiotów działających na rzecz realizacji Programu i poprawy stwierdzonej sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji.

Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska odpowiada Prezydent Miasta Biała Podlaska, przy współpracy Rady Miasta Biała Podlaska, Zespołu Zadaniowego, Komitetu Rewitalizacji oraz Partnerów Programu (podmioty ze sfery publicznej i prywatnej, które zgłosiły projekty w toku otwartej procedury naboru).

Prezydent Miasta Biała Podlaska przyjmuje roczne sprawozdania z realizacji planowanych przedsięwzięć i koordynuje dalsze prace.

Rada Miasta odpowiada za uchwalanie Programu oraz wprowadzanie zmian i aktualizację Programu.

Zespół Zadaniowy odpowiada za bieżącą koordynację działań podejmowanych w ramach Programu, aktualizację i kontynuację procesu planowania, pozyskiwanie nowych Partnerów Programu, upowszechnianie zarówno samego Programu, jak i możliwości korzystania z niego, bieżący monitoring działań oraz sprawozdawczość. Tym samym koordynuje on włączenie nowych podmiotów i interesariuszy w proces rewitalizacji oraz wspiera Partnerów Programu przy realizacji przez nich zadań, pomagając im poszukiwać funduszy na ich realizację.

Komitet Rewitalizacji bierze udział w monitoringu i ewaluacji Programu oraz działaniach promocyjnych, mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat Programu Rewitalizacji i aktywnego włączenia się w proces rewitalizacji interesariuszy wskazanych w ustawie o rewitalizacji.

Każdy potencjalny Partner Programu dzięki działaniom Zespołu Zadaniowego oraz Komitetu Rewitalizacji ma zapewniony dostęp do informacji na temat realizacji założeń Programu oraz ma szansę uczestniczyć w działaniach edukacyjno – szkoleniowych,

w których dowie się w jaki sposób może zgłaszać i realizować zaproponowane przez siebie zadania.

Wdrażanie GPR będzie się opierało na szeregu procedur uwzględniających m.in. prowadzeniu stosownych rejestrów, rozliczaniu rewitalizacji (monitoring i ewaluacja), sporządzaniu sprawozdań z postępów realizowanych działań uwzględnionych w GPR (por. rozdział System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji).

10.1.4. Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 zakłada ciągłość programową, w stosunku do działań prowadzonych w okresach wcześniejszych. Stanowi on rozwinięcie i uzupełnienie działań realizowanych przez Gminę Miejską Biała Podlaska okresie programowym 2007-2013. W szczególności, niniejszy Program stanowi kontynuację Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2009-2015.

Tabela 55. Wykaz przedsięwzięć zrealizowanych przez Gminę Miejską Biała Podlaska w latach 2007-2014

Nazwa przedsięwzięcia	Źródło finansowania	Wartość realizacji przedsięwzięcie
Rewitalizacja Centrum Miasta Biała Podlaska	EFRR	8 671 751,68 zł
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białej Podlaskiej: remont i modernizacja Biblioteki Głównej; utworzenie Multimedialnej Biblioteki dla Dzieci i Młodzieży wraz z MultiCentrum	EFRR	6 551 435,12 zł
Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w strefie gospodarczej "Północna" w Białej Podlaskiej	EFRR	12 803 238,50 zł
Przebudowa Alei Solidarności wraz z budową mostu i łącznika do ul. Sidorskiej w Białej Podlaskiej	EFRR	8 010 510,55 zł
Racjonalizacja systemu transportu publicznego w mieście Biała Podlaska - II etap	EFRR	15 024 575,26 zł
Przebudowa ulic Lubelskiej oraz Terebelskiej w mieście Biała Podlaska,	EFRR	3 587 850,00 zł
Budowa sali widowiskowo - sportowej przy Szkole Podstawowej nr 3 w Białej Podlaskiej	EFRR	5 886 082,68 zł
Zintegrowany mobilny system informacji gospodarczej miasta Biała Podlaska instrumentem rozwoju handlu przygranicznego, regionalnej gospodarki i unijnego eksportu na Wschód	EFRR	198 408,11 zł

Realizując wówczas powyższy Program przyjęto założenie, że atrakcyjna przestrzeń publiczna wpływa pozytywnie na wizerunek miasta oraz wspomaga rozwój gospodarczy. W wyniku jego realizacji poprawie uległa jakość przestrzeni miejskiej, bezpieczeństwo na drogach, poprawiła się dostępność do usług publicznych

i infrastruktury społecznej, a także nadano nowe funkcje gospodarcze obszarom zdegradowanym. Ponadto, przedsięwzięcia te obejmowały m.in. zakup taboru autobusowego (12 szt. autobusów spełniających wymagania normy spalania Euro 5) co przyczyniło się do zmniejszenia emisji CO_2, jak również wspierał transport alternatywny do transportu samochodowego.

Niniejszy Program stanowi naturalne rozwinięcie i uzupełnienie zrealizowanych przedsięwzięć, przede wszystkim na polach:

- poprawy jakości i funkcjonalności oraz dostępności publicznych obiektów i przestrzeni miejskich,
- utworzenia nowych miejsc rekreacji i wypoczynku,
- modernizacji infrastruktury kultury,
- nadania nowych funkcji terenom poprzemysłowym i powojskowym.

Ponadto, Gminny Program Rewitalizacji miasta Biała Podlaska zakłada kontynuację działań społecznych współfinansowanych ze środków EFS, mających na celu aktywną integrację oraz aktywizację zawodową mieszkańców, a realizowanych m.in. przez Powiatowy Urząd Pracy czy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

10.1.5. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania GPR została zapewniona poprzez określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane przez sektor prywatny, jak i publiczny, środki osób/podmiotów indywidualnych, sektora pozarządowego, jak i pieniądze publiczne – gminne, powiatowe, znajdujące się w dyspozycji jednostek Skarbu Państwa, czy też ostatecznie wsparcie realizowane w ramach pomocy Unii Europejskiej. Także perspektywa przedmiotowa pozwala wskazać różne źródła finansowania, jak np. EFRR, EFS, FS. Źródła finansowania określone zostały w rozdziale dotyczącym szacunkowych ram finansowych GPR, gdzie na poziomie szczegółowego opisu przedsięwzięć określono źródła publiczne i prywatne (ze wskazaniem potencjalnych projektodawców).

Gmina Miejska Biała Podlaska w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji. Jednakże, w trakcie trwania Programu, zakłada się prowadzenie działań edukacyjnych dla różnych podmiotów z zakresu możliwości włączenia się w proces

rewitalizacji. Mając to na uwadze, Gmina Miejska w trakcie realizacji Programu, będzie starała się pozyskać Partnerów partycypujących w kosztach realizacji działań i projektów służących wyprowadzaniu obszaru ze stanu kryzysowego poprzez współpracę z różnymi podmiotami.

11. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi miasta Biała Podlaska

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na zdegradowanych obszarach miasta Biała Podlaska, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów planistycznych.

W związku z tym, komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji w poniższej tabeli zaprezentowane powiązanie celów strategicznych Gminnego Programu Rewitalizacji z celami i priorytetami rozwoju społeczno-gospodarczego, jakie wyznaczono w różnorodnych dokumentach strategicznych oraz planistycznych przyjętych na szczeblu lokalnym przez Radę Miasta Biała Podlaska.

Tabela56. Powiązania celów Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi miasta Biała Podlaska

Zintegrowana Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska na lata 2015-2020				
Cele operacyjne	**Zadania/priorytety**	**Powiązania z celami postawionymi w GPR**		
		I	**II**	**III**
1. Efektywna gospodarka oparta na lokalnych specjalizacjach i oferująca więcej miejsc pracy	1.1 Poprawa warunków do rozwoju działalności przedsiębiorstw w kluczowej specjalizacji obszaru (TSL: transport - spedycja - logistyka) oraz w specjalizacjach wspomagających ze szczególnym uwzględnieniem strefy inwestycyjnej "Lotnisko"		✓	✓
	1.4 Wzrost liczby turystów poprzez rozwój sieciowego produktu turystycznego opartego na turystyce aktywnej oraz transgranicznej		✓	
2. Wyższa jakość życia na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska	2.1 Poprawa warunków mieszkaniowych oraz standardu obiektów użyteczności publicznej			✓
	2.3 Aktywizacja zawodowa mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	✓		
	2.4 Podniesienie jakości i poziomu dostępności usług edukacji, rekreacji, sportu	✓		✓
	2.5 Poprawa jakości rządzenia oraz stanu bezpieczeństwa mieszkańców	✓		✓
3. Lepsza spójność terytorialna obszaru funkcjonalnego	3.1 Zapewnienie sprawnego systemu transportu wewnątrz obszaru oraz komunikacji elektronicznej		✓	✓
	3.2 Rewitalizacja fizyczna, społeczna i gospodarcza obszaru	✓	✓	✓
	3.3 Poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez rozwój infrastruktury wodno - kanalizacyjnej oraz rozwój systemu gospodarki odpadami			✓
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Biała Podlaska				
Zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu życia poprzez zrównoważony rozwój oraz wzmacnianie pozycji konkurencyjnej miasta, jako	1. Zwiększenie efektywności lokalnej gospodarki		✓	
	2. Poprawa warunków życia mieszkańców	✓	✓	✓
	3. Podniesienie jakości kapitału ludzkiego i społecznego	✓		

ponadregionalnego ośrodka rozwoju Polski Wschodniej	w mieście			
	4. Wzmocnienie rangi miasta jako ponadregionalnego ośrodka rozwoju	✓	✓	✓
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Biała Podlaska na lata 2016-2020				
Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców miasta Biała Podlaska	1. Szerokie wspieranie rodziny w jej funkcjonowaniu społecznym i ekonomicznym	✓		✓
	2. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, szczególnie ze środowisk zagrożonych marginalizacją społeczną	✓		
	3. Wzmacnianie funkcji wychowawczej szkół	✓		
	4. Kształtowanie umiejętności niezbędnych do prawidłowego wypełniania ról społecznych	✓		
	5. Kształtowanie nowoczesnego rynku pracy jako jednego z najważniejszych źródeł zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego	✓	✓	
	6. Kreowanie aktywnej polityki społecznej ograniczającej bezrobocie w tym aktywizacja zawodowa klientów pomocy społecznej	✓	✓	✓
	7. Promowanie zdrowia z uwzględnieniem łagodzenia skutków niepełnosprawności oraz ograniczenia zjawiska i skutków uzależnień od środków zmieniających świadomość	✓		
	8. Aktywizacja środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin	✓		✓
	9. Profilaktyka i wychodzenie z uzależnień	✓		
	10. Otaczanie opieką i wspieranie w rozwoju dzieci i młodzieży ze środowisk patologicznych zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym	✓		
	11. Utworzenie poradni rodzinnej z zespołem interwencji kryzysowej i miejscami hostelowymi	✓		✓
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Biała Podlaska				
Poprawa środowiska naturalnego Miasta Biała Podlaska	1. Redukcja emisji CO_2 w roku 2020 w stosunku do roku bazowego o 10%			✓

Jednym z trzech celów operacyjnych, Zintegrowanej Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska na lata 2015-2020, komplementarnych do celów przyjętych w Gminnym Programie Rewitalizacji jest „Efektywna gospodarka oparta na lokalnych specjalizacjach i oferująca więcej miejsc pracy". Głównym priorytetem jest poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Realizacja przedsięwzięćа nr 24 „Remediacja i rekultywacja zdegradowanych nieruchomości na terenie SAS", nr 25 „Załóż firmę i odnieś sukces! Kompleksowe wsparcie osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej na terenie MOF Biała Podlaska" oraz Modernizacja i rozbudowa rynku owocowo – warzywnego i produktów lokalnych – targowiska przy Al. Tysiąclecia w Białej Podlaskiej jest z nim ściśle powiązana.

Drugi cel operacyjny „Wyższa jakość życia na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska" w Zintegrowanej Strategii przyjął 4 priorytety (2.1, 2.3, 2.4 i 2.5). Priorytety te są powiązane z celami strategicznymi „Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji" oraz „Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji", w ramach, których planuje się remonty i modernizacje budynków użyteczności publicznej (przedsięwzięcie nr 4, 5, i 11), szkolenia dla osób bezrobotnych (przedsięwzięcie nr 6-10, 7-11, 18-19), przywrócenie funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych nieużytkowanym przestrzeniom miejskim (przedsięwzięcie nr 1-3 i 15) oraz poprawę bezpieczeństwa wśród rodzin z problemami patologicznymi (przedsięwzięcie nr 4, 16-17).

Trzeci cel operacyjny wyznaczony w Strategii „Lepsza spójność terytorialna obszaru funkcjonalnego" jest powiązany z przedsięwzięciem nr 32 „Centrum obsługi Pasażerów z funkcją poczekalni, obsługi podróżnych oraz handlowo-usługowo-gastronomiczną".

Przyjęty w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Biała Podlaska cel „Zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu życia poprzez zrównoważony rozwój oraz wzmacnianie pozycji konkurencyjnej miasta, jako ponadregionalnego ośrodka rozwoju Polski Wschodniej" również jest wzajemnie powiązany z celami przyjętymi w Gminnym Programie Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Biała Podlaska na lata 2016-2020 za główny cel przyjmuje „Poprawę warunków i jakości życia mieszkańców miasta Biała Podlaska" m.in. poprzez:

1. Szerokie wspieranie rodziny w jej funkcjonowaniu społecznym i ekonomicznym;
2. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, szczególnie ze środowisk zagrożonych marginalizacją społeczną;
3. Wzmacnianie funkcji wychowawczej szkół;
4. Kształtowanie umiejętności niezbędnych do prawidłowego wypełniania ról społecznych;
5. Kształtowanie nowoczesnego rynku pracy jako jednego z najważniejszych źródeł zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego;
6. Kreowanie aktywnej polityki społecznej ograniczającej bezrobocie w tym aktywizacja zawodowa klientów pomocy społecznej;
7. Promowanie zdrowia z uwzględnieniem łagodzenia skutków niepełnosprawności oraz ograniczenia zjawiska i skutków uzależnień od środków zmieniających świadomość;
8. Aktywizacja środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
9. Profilaktyka i wychodzenie z uzależnień;
10. Otaczanie opieką i wspieranie w rozwoju dzieci i młodzieży ze środowisk patologicznych zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym;
11. Utworzenie poradni rodzinnej z zespołem interwencji kryzysowej i miejscami hostelowymi.

Zadania te nawiązują do przyjętego w Gminnym Programie Rewitalizacji celu strategicznego 1 „Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji", który obejmuje zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród rodzin z problemami patologicznymi, zwiększenie aktywności zawodowej w grupie osób bezrobotnych oraz wzmocnienie działań profilaktycznych wspierających rodzinę.

12. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Ustawa o rewitalizacji określa w art. 5 ust. 1, iż partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie oraz ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W niniejszym opracowaniu uwzględniono partycypację społeczną na wszystkich wymaganych etapach rewitalizacji. W Załączniku nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska opisano sposób przeprowadzonego procesu uspołeczniania rewitalizacji na etapach: diagnozowania, programowania oraz aktualizacji niniejszego dokumentu. Kwestie dotyczące partycypacji na etapach wdrażania oraz monitoringu (i ewaluacji) zostały określone w rozdziałach dotyczących zarządzania rewitalizacją, monitoringu i oceny GPR.

12.1. Mechanizmy włączania mieszkańców i innych podmiotów w proces rewitalizacji na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie miało w szerokim stopniu charakter partycypacyjny ze względu na fakt, iż część planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie realizowana przez podmioty społeczne, które miały możliwość zgłoszenia projektów do GPR.

W proces wdrażania założeń Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska zaangażowane będą następujące podmioty:

- Komitet Rewitalizacji,
- Partnerzy Programu,
- Interesariusze procesu rewitalizacji, wskazani w ustawie o rewitalizacji.

Podmioty wskazane powyżej, w ramach procesu wdrażania i monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji, pełnić będą następujące, odnoszące się do poszczególnych poziomów zarządzania Programem, funkcje:

- przekazywanie informacji nt. realizowanych zadań wpisujących się w założenia GPR oraz statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania wskaźników dla Programu;
- zgłaszanie wniosków, dotyczących zmian w GPR;

- zgłaszanie propozycji projektów rewitalizacyjnych dotyczących podobszarów;
- aktywnie, zgodnie z posiadanymi kompetencjami włączanie się w realizację zadań wpisujących się w GPR;
- zgłaszanie Komitetowi Rewitalizacji pojawienie się trudności lub dodatkowych potrzeb związanych z wdrażanymi zadaniami uwzględnionymi w GPR.

Włączanie mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie Gminy w proces wdrażania GPR będzie zapewnione poprzez:

1) Realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez sektor społeczny i/lub gospodarczy.
2) Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji, o reprezentatywnym składzie, który będzie organizacyjnym łącznikiem między organami miasta, a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji.
3) Organizację konsultacji społecznych w ważnych kwestiach dotyczących wdrażania GPR (np. w sytuacji aktualizacji/modyfikacji programu).
4) Wsparcie zawiązywania partnerstw projektowych integrujących sektory.
5) Prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej promującej potencjalne źródła finansowania rewitalizacji oraz efektów podejmowanych działań rewitalizacyjnych.
6) Aktywizację sektora społecznego poprzez ujęcie rewitalizacji w rocznych programach współpracy z organizacjami pozarządowymi.

12.1.1. Procedura zgłaszania nowych zadań do GPR

Wszystkie instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu, w tym Partnerzy Programu oraz mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mają możliwość zgłoszenia nowego zadania do Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska. Proces ten reguluje poniższa procedura:

a) propozycję nowego przedsięwzięcia, opisaną zgodnie z fiszką projektową Gminnego Programu Rewitalizacji, może zgłosić instytucja publiczna lub mieszkańcy obszaru rewitalizacji, przy czym dana osoba może zgłosić 1 projekt raz na pół roku. Propozycje zadań zbierane będą raz na pół roku przez Komitet Rewitalizacji w wyznaczonym przez niego terminie,
b) po upływie tego terminu Komitet Rewitalizacji opiniuje zebrane propozycje zadań rewitalizacyjnych dla danego obszaru oraz zgłasza własne projekty,

c) następnie przekazuje propozycje projektów Zespołowi Zadaniowemu, który przedstawia na kolejnej sesji Rady Miasta Biała Podlaska zatwierdzone projekty i poddaje je pod głosowanie Rady Miasta Biała Podlaska, celem dołączenia ich do Programu Rewitalizacji.

12.1.2. Procedura zgłaszania propozycji zmian do GPR

Wszystkie instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu, w tym Partnerzy Programu oraz mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mają możliwość zgłoszenia propozycji zmian w Gminnym Programie Rewitalizacji miasta Biała Podlaska. Proces ten reguluje poniższa procedura:

a) propozycję zmian do Programu wraz z uzasadnieniem może zgłosić instytucja publiczna lub mieszkańcy obszaru rewitalizacji, przy czym dana osoba może zgłosić 1 projekt raz na pół roku. Propozycje zmian zbierane będą raz na pół roku przez Komitet Rewitalizacji w wyznaczonym przez niego terminie,
b) po upływie tego terminu Komitet Rewitalizacji opiniuje zebrane propozycje zmian Programu dla danego obszaru,
c) następnie przekazuje propozycje zmian Zespołowi Zadaniowemu, który przedstawia na kolejnej sesji Rady Miasta Biała Podlaska i poddaje je pod głosowanie Rady Miasta Biała Podlaska.

12.1.3. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 r., poz. 1777 z późn. zm.) Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Prezydenta Miasta Biała Podlaska co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w rozdziałach: 14. System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji i 15. Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska.

Za ocenę stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie Zespół Zadaniowy ds. koordynacji prac nad realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji miasta

Biała Podlaska, zgodnie z opisem przyjętym w rozdziale 13. System wdrażania programu rewitalizacji.

Tym samym pierwsza ocena Gminnego Programu Rewitalizacji zaplanowana została w IV kwartale 2020 r., kolejna zaś w IV kwartale 2023 r. Ocena sporządzona przez Prezydenta Miasta Biała Podlaska podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Urzędu Miasta Biała Podlaska w Biuletynie Informacji Publicznej (art. 22 ust. 21).

W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga aktualizacji Prezydent Miasta Biała Podlaska wystąpi do Rady Miasta Biała Podlaska z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku dołączając opinię Komitetu Rewitalizacji (art. 22 ust. 3).

Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji nastąpi w trybie, w jakim był on uchwalany (art. 23 ust. 1).

Zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji nie będzie wymagała uzyskania opinii, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4, ani przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli:

- nie będzie dotyczyć podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w art. 15 ust. 1 pkt 5, lit. A (art. 23 ust. 2 pkt 1),
- nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (art. 23 ust. 2 pkt 2).

Zgodnie z art. 24 koszty sporządzenia oraz zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji pokrywane są z budżetu Gminy.

12.1.4. Działania promocyjne

W ramach promocji i działań informacyjnych podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- umieszczenie na stronie internetowej, dotyczącej rewitalizacji miasta Biała Podlaska (www.rewitalizacja.bialapodlaska.pl)– Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska,
- wzbogacanie serwisu internetowego na podanej wyżej stronie internetowej o nowo realizowane zadania w ramach GPR,
- współpracę z prasą lokalną mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i monitorowania GPR.

Działania informacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, tak aby w każdym momencie zainteresowane podmioty, interesariusze procesu mieli możliwość zaczerpnięcia wiedzy na temat poczynionych postępów realizacji programu oraz mogli zgłaszać swoje uwagi i pomysły na realizację. Proces informacyjny jest jednak jedynie podstawą do prowadzenia działań, mających na celu uspołecznienie procesu rewitalizacji. Kolejnym ważnym elementem uspołecznienia procesu rewitalizacji będzie prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych na temat przebiegu całego procesu.

Działania szkoleniowe będą prowadzone w taki sposób, aby potencjalni interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość pogłębienia wiedzy na temat procesu rewitalizacji i możliwości, które niesie on za sobą dla poszczególnych grup społecznych.

Równolegle do działań edukacyjnych prowadzone będą działania skierowane na pozyskanie aktywnych partnerów do realizacji działań międzysektorowych. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi:

- opracowanie i realizacja ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców, podmiotów gospodarczych i innych interesariuszy, dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji,
- organizowanie wspólnych spotkań (debat) w trakcie, których będzie możliwe ustalenie propozycji nowych zadań do wprowadzenia ich do Gminnego Programu Rewitalizacji.

Tak szeroko zakrojone działania zapewnią upowszechnienie i upublicznienie tego dokumentu, a tym samym uzyskanie akceptacji społecznej dla jego realizacji poprzez zapobieganie potencjalnym konfliktom interesów.

12.2. Partycypacja społeczna na etapie monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Niezbędnym elementem zarządzania procesem rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społecznego nie tylko na etapie planowania i wdrażania, ale także na etapie monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ocena Programu powinna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno – funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych obszaru rewitalizacji, opartą na wskaźnikach oraz opinie mieszkańców. Partycypacja społeczna

na etapie oceny rewitalizacji uwzględnia aktywny udział mieszkańców w szerokich konsultacjach społecznych. Formy i narzędzia aktywnego włączenia mieszkańców w ocenę efektów Gminnego Programu Rewitalizacji wykorzystywane na końcowym etapie:

- badania sondażowe i ankiety na temat oceny procesów rewitalizacji,
- debata z władzami publicznymi na temat rewitalizacji,
- analiza postrzegania zmian przez mieszkańców na obszarze rewitalizacji,
- warsztaty sektorowe, festyny, święta miejscowości połączone z prezentacją efektów rewitalizacji, spacery rewitalizacyjne,
- warsztaty z mieszkańcami.

Opisywane instrumenty powinny każdorazowo być dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania.

13. System wdrażania programu rewitalizacji

W świetle przeprowadzonej diagnozy oraz analizy istniejących uwarunkowań zarządzania miastem stworzenie instytucjonalnych ram dla wdrożenia procesu rewitalizacji stanowić powinno jedno z najważniejszych wyzwań dla władz miasta.

Ze względu na ustawowe określenie rewitalizacji jako zadania własnego gminy założyć należy, że odpowiedzialność za zarządzanie procesem pozostanie skupiona w administracji samorządowej. Oznacza to stworzenie systemu organizacyjnego odpowiedzialnego za zarządzanie procesem rewitalizacji.

W ramach stworzenia systemu wdrażania programu rewitalizacji zaplanowano:

- zaprojektowanie i wdrożenie systemu zarządzania rewitalizacją, uwzględniającego strukturę organizacyjną odpowiedzialną za planowanie, wdrażanie i monitorowanie procesu rewitalizacji,
- powołanie Komitetu Rewitalizacji, jako organu opiniodawczo-doradczego Prezydenta Miasta Biała Podlaska dla obszaru rewitalizacji,
- powołanie Zespołu Zadaniowego ds. koordynacji prac nad realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska oraz pozyskiwania funduszy zewnętrznych na projekty rewitalizacyjne.

13.1. Struktura zarządzania

System zarządzania rewitalizacją opisują dwie podstawowe struktury determinujące spójność i efektywność systemową:

13.1.1. Struktura decyzyjna

Jednostką Nadrzędną jest Rada Miasta Biała Podlaska podejmująca uchwały w przedmiocie rewitalizacji.

Jednostką Zarządzającą, podejmującą decyzje o charakterze strategicznym w procesie rewitalizacji, jest Prezydent Miasta Biała Podlaska, delegujący swe uprawnienia na właściwego Zastępcę.

13.1.2. Struktura wykonawcza

Za zarządzanie procesem rewitalizacji na poziomie operacyjnym odpowiadać będzie Zespół Zadaniowy ds. koordynacji prac nad realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska (Zespół Zadaniowy).

Zespół Zadaniowy został powołany Zarządzeniem nr 111/17 Prezydenta Miasta Biała Podlaska z dnia 16 maja 2017 r. Zarządzenie określa zadania Zespołu Zadaniowego, do których należą:

- koordynacja pracy wydziałów merytorycznych i miejskich jednostek organizacyjnych w zakresie aktualizacji i realizacji GPR,
- koordynacja pracy w zakresie przygotowywania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych:
  - prowadzenie naboru projektów,
  - wdrożenie i koordynacja procedury przygotowywania projektów rewitalizacji,
  - opiniowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych pod względem zgodności z celami zawartymi w programie rewitalizacji oraz koordynacja ich wdrażania.
  - inicjowanie, planowanie i wdrażanie projektów rewitalizacji oraz łączenie zadań/ projektów w określone projekty zintegrowane („wiązki projektów"),
- organizowanie konkursów koncepcyjnych, projektowych i innych związanych z procesem rewitalizacji,
- inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć informacyjnych, promocyjnych i negocjacji, dotyczących planowanych działań rewitalizacyjnych oraz uczestniczenie w procesach konsultacji społecznych,
- monitorowanie obszarów rewitalizacji i wdrażania GPR na poziomie programu i projektów rewitalizacyjnych oraz innych działań różnych podmiotów podejmowanych w obszarze rewitalizacji,
- ewaluacja efektów realizacji procesu rewitalizacji w skali miasta, w tym prowadzenie analiz i bazy danych o obszarze rewitalizacji, dokonywanie wieloaspektowych analiz miasta pod kątem identyfikacji zjawisk kryzysowych i ich przyczyn.

Zarządzenie precyzuje również strukturę Zespołu Zadaniowego, wskazując Przewodniczącego Zespołu w osobie Drugiego Zastępcy Prezydenta Miasta Biała Podlaska, Zastępcę Przewodniczącego Zespołu Zadaniowego w osobie Naczelnika

Wydziału Polityki Gospodarczej, Rozwoju i Promocji oraz członków Zespołu, którymi są wyznaczeni pracownicy komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Biała Podlaska i miejskich jednostek organizacyjnych.

Zarządzenie definiuje także sposób funkcjonowania i obsługi administracyjnej Zespołu. Zasady i tryb działania Zespołu Zadaniowego zostały określone w regulaminie, stanowiącym załącznik do Zarządzenia Prezydenta Miasta Biała Podlaska.

13.1.3. Partycypacja w zarządzaniu rewitalizacją

Aktualnie jednym z głównym elementów prowadzenia procesów rewitalizacyjnych staje się partnerstwo i zintegrowany charakter działań. Partnerstwo to obejmować ma podmioty publiczne, społeczne (organizacje pozarządowe) i gospodarcze, zarówno na etapie planowania, jak i wdrażania oraz ewaluacji działań rewitalizacyjnych.

W tym celu, w trybie przewidzianym w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (art. 7), Zarządzeniem nr 95/17 Prezydenta Miasta Biała Podlaska z dnia 25 kwietnia 2017 r. został powołany Komitet Rewitalizacji miasta Biała Podlaska.

Zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostały określone w odrębnej Uchwale nr XXVI/23/17 Rady Miasta Biała Podlaska z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska, po przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały w dniach 24 stycznia 2017 r. – 22 luty 2017 r. Po zakończeniu konsultacji społecznych opracowano informację podsumowującą, zawierającą dane o miejscu i czasie ich przeprowadzenia oraz omówienie ich przebiegu, a w przypadku formy, o której mowa w ust. 3 pkt. 1 – również wszystkie uwagi wraz z odniesieniem się do nich[37].

13.1.4. Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji (KR) to utworzona na podstawie ustawy o rewitalizacji obligatoryjna struktura zapewniająca współdziałanie organów gminy, mieszkańców i pozostałych interesariuszy z obszaru rewitalizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

[37] Raport z konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Miasta Biała Podlaska w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska

Komitet Rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami miasta w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz będzie pełnić funkcję opiniodawczo-doradczą dla Prezydenta Miasta Biała Podlaska.

Zadaniem Komitetu Rewitalizacji będzie współpraca z miastem podczas programowania, realizacji i monitorowania Programu. Celem Komitetu będzie przede wszystkim koordynacja przedsięwzięć podejmowanych na podobszarach rewitalizacji oraz udział w monitoringu i ewaluacji Programu. Do jego podstawowych zadań należeć będzie opiniowanie:

- projektów Programu Rewitalizacji oraz planowanych zmian i modyfikacji tych dokumentów, w tym udział w ocenie zgłaszanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- projektów dokumentów programowych miasta oraz aktów planistycznych związanych z problematyką rewitalizacji, w tym w szczególności projektów uchwał o ustanowieniu specjalnych instrumentów rewitalizacji wynikających z obowiązujących aktów prawnych,
- sprawozdań, raportów z monitoringów i ewaluacji Programu oraz projektów rewitalizacyjnych.

Komitet Rewitalizacji brać będzie udział w działaniach promocyjnych. Na wszystkich etapach realizacji Programu (od procesu realizacji, aż po monitoring i ocenę Programu).

Obsługę organizacyjną Komitetu zapewnia Urząd Miasta do którego należy zapewnienie odpowiedniej koordynacji działania Komitetu z innymi komisjami stałymi i doraźnymi.

Zgodnie z art. 7 ust. 8 w przypadku gdy Komitet Rewitalizacji zajmuje stanowisko w drodze głosowania, przedstawiciele gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, w tym gminnych osób prawnych, nie biorą udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczy ono projektów dokumentów, których opracowanie jest zadaniem Prezydenta Miasta Biała Podlaska.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych Miasta Biała Podlaska, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych Miasta będzie wdrażała te działania,

dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne Gminy Miejskiej Biała Podlaska będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Miasta Biała Podlaska Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi potrzebnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Miasta Biała Podlaska.

W skład Komitetu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska wchodzą przedstawiciele:

- sektora publicznego,
- sektora społecznego,
- sektora gospodarczego.

14. System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Celem procesu monitorowania Programu jest poprawa wdrażania i bieżącej jakości, wzmocnienie poczucia partnerstwa i współwłasności, a także rozliczenie i wzmocnienie odpowiedzialności. Zaplanowane elementy systemu monitorowania składają się z:

- stałego procesu monitorowania;
- raportu z monitoringu;
- ewaluacji końcowej.

Do instytucji i podmiotów biorących udział w monitoringu Programu Rewitalizacji zaliczyć należy w szczególności:

- Radę Miasta Biała Podlaska;
- Prezydenta Miasta Biała Podlaska;
- Zespół Zadaniowy ds. koordynacji prac nad realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska;
- Komitet Rewitalizacji;
- Projektodawców przedsięwzięć uwzględnionych w GPR;
- Beneficjentów Programu Rewitalizacji.

Dla osiągania wskaźników Programu Rewitalizacji, szczególna rola w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych, ujętych w nim projektów.

Na poziomie monitorowania Programu Rewitalizacji głównym podmiotem, monitorującym oraz dokonującym oceny osiągania założonych wskaźników, będzie Zespół Zadaniowy ds. koordynacji prac nad realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska, a w odniesieniu do osiągania celów strategicznych – Rada Miasta Biała Podlaska i Prezydent Miasta Biała Podlaska.

Rola Zespołu Zadaniowego obejmować będzie jednocześnie monitoring oraz sprawozdawczość. Sprawozdania z realizacji programów (rzeczowo – finansowe) przedkładane powinny być przez Zespół Zadaniowy Prezydentowi Miasta Biała Podlaska, Radzie Miasta Biała Podlaska i Komitetowi Rewitalizacji w formie sprawozdania rocznego, a także załączane do sprawozdania z realizacji całego Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska.

14.1. Rodzaje monitoringu i wskaźniki monitoringu

Jednym z celów monitoringu jest dostarczanie informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania pomocy – na poziomie pojedynczego projektu i całego Programu. Zgodnie z zasadami w zależności od charakteru dostarczanych danych, monitoring dzieli się na rzeczowy i finansowy.

14.1.1 Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych, obrazujących postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do ustalonych celów operacyjnych. Dane wykorzystywane przy monitorowaniu powinny zostać skwantyfikowane i obrazować postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań, w podziale na trzy kategorie wskaźników:

- wskaźniki produktu, które odnoszą się do rzeczowych efektów działalności i są liczone w jednostkach materialnych;
- wskaźniki rezultatu, odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia Programu, które mogą mieć formę wskaźników materialnych lub finansowych;
- wskaźniki oddziaływania, obrazujące konsekwencje Programu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów (mogą przybrać formę oddziaływań bezpośrednich, jak i oddziaływań pośrednich).

Wskaźniki, z wyjątkiem oddziaływań, formułowane są na etapie planowania projektu i/lub opracowywania wniosków o finansowanie poszczególnych projektów.

14.1.2. Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych, dotyczących finansowych aspektów realizacji Programu i stanowi podstawę do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków. Powinien odbywać się w oparciu o sprawozdania – okresowe, roczne oraz końcowe (obejmujące projekt, cele strategiczne, Program Rewitalizacji), które przedstawiane są:

- Zespołowi Zadaniowemu – w formie kopii sprawozdań, przedkładanych Instytucji Zarządzającej przez beneficjentów projektów, które uzyskały wsparcie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego lub innych funduszy Unii Europejskiej, lub w formie sprawozdań przedkładanych przez wnioskodawców, którzy nie pozyskali środków z Funduszy Strukturalnych, ale rozpoczęli realizację projektów, ujętych w Programie Rewitalizacji i wykorzystują inne publiczne źródła finansowania;
- Prezydentowi Miasta Biała Podlaska, Radzie Miasta Biała Podlaska, Skarbnikowi Miasta Biała Podlaska, Komitetowi Rewitalizacji – w formie sprawozdań przedkładanych przez Zespół Zadaniowy w zakresie realizacji i sposobu finansowania GPR.

Dane zawarte w tych sprawozdaniach obejmować powinny wysokość wkładu finansowego, pochodzącego ze środków publicznych (wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stan zaawansowania realizacji zadania w ujęciu procentowym), z wyszczególnieniem:

- wkładu wspólnotowego: ogółem oraz środków z EFRR/EFS;
- krajowego wkładu publicznego: ogółem oraz budżet państwa, budżet jednostek samorządu terytorialnego szczebla regionalnego, budżet gminy, inne środki publiczne(fundusze celowe, środki specjalne);
- środków z pożyczek na prefinansowanie;
- środków z pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego;
- środków prywatnych;
- innych środków.

Dodatkowo sprawozdania winny zawierać informacje na temat postępu realizacji planu finansowego odpowiednio projektu lub Programu, w okresie sprawozdawczym oraz prognozę w tym zakresie na rok następny.

14.1.3. Sprawozdawczość

Monitorowanie rzeczowe i finansowe powinno odbywać się na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji: okresowych, rocznych i końcowych. Kompleksowe sprawozdanie, obejmujące dane umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, powinno zawierać następujące dane:

- informacje ogólne,
- informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji projektu lub Programu:
  - na poziomie Programu: informacje dotyczące zgłoszonych do realizacji projektów, podpisanych umów lub podjętych decyzji, celów głównych i szczegółowych, stopnia osiągania założonych w Programie wskaźników monitorujących,
  - na poziomie projektu: informacje dotyczące podpisanych umów lub podjętych decyzji, stanu realizacji celów projektu, stopnia osiągania założonych w nim wartości wskaźników,
- informacje dotyczące postępu finansowego, według źródeł pochodzenia środków, zawierające w szczególności zestawienie poniesionych wydatków, zrealizowanych płatności oraz ocenę poziomu wykorzystania środków,
- prognozę przebiegu realizacji Programu lub projektu w kolejnym okresie sprawozdawczym – dla sprawozdań okresowych lub rocznych,
- informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji,
- informacje na temat sprawności systemu realizacji,
- informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach.

Tabela 57. Wzór formularza monitoringowego zgłoszonego przedsięwzięcia

Wymagane informacje, które zamieszcza beneficjent/projektodawca				
Tytuł projektu	*Tytuł powinien być zgodny z tytułem, który nosi projekt włączony do GPR*			
Nazwa beneficjenta dane teleadresowe				
Realizacja projektu bieżącym roku				
Zmiany w projekcie (*należy zaznaczyć właściwą odpowiedź*)		Finansowe	Rzeczowe	Organizacyjne i/lub czasowe
	TAK			
	NIE			
Opisanie zmian w projekcie (*jeśli dotyczy*)	Należy streścić zmiany tj. określić czego dotyczą i jakiej są wielkości lub rodzaju oraz co jest ich powodem			
Ocena wpływu zmiany w projekcie na jego realizację	Należy dokonać oceny wpływu, jaki na realizację projektu mogą mieć zmiany, które zaszły i odpowiedzieć na poniższe pytanie			
Czy projekt będzie… (*należy zaznaczyć właściwą odpowiedź*)	Kontynuowany bez opóźnień	Kontynuowany z opóźnieniami	Zaniechany	Kontynuowany i zrealizowany szybciej niż zamierzano
Aktualizacja opisu zakresu planowanych zadań w projekcie (*nie należy*	*Jeśli zakres planowanych zadań uległ zmianie, należy go jeszcze raz przedstawić, bez omawiania ich przyczyn*			

wypełniać, jeśli nie dotyczy)	
Aktualizacja planowanych wskaźników produktu (*nie należy wypełniać, jeśli nie dotyczy*)	*Jeśli wskaźniki produktu uległy zmianie, należy je wskazać ponownie*
Aktualizacja planowanych wskaźników rezultatu (*nie należy wypełniać, jeśli nie dotyczy*)	*Jeśli wskaźniki rezultatu uległy zmianie, należy je wskazać ponownie*
Aktualizacja harmonogramu projektu (*nie należy wypełniać, jeśli nie dotyczy*)	*Jeśli harmonogram projektu uległ zmianie, należy go ponownie przedstawić*
Aktualizacja budżetu projektu z podziałem na planowane źródła finansowania (*nie należy wypełniać, jeśli nie dotyczy*)	*Jeśli budżet uległ zmianie, należy go ponownie przedstawić*
Realizacja projektu w poprzednim roku	
Opisanie zrealizowanych zadań w projekcie	*Opis powinien zawierać wypunktowane działania (prace) wykonane w ramach projektu w roku poprzednim*
Osiągnięte wskaźniki produktu w poprzednim roku	*Przedstawić w formie liczbowej wraz z podaniem jednostek miary*
Osiągnięte wskaźniki rezultatu w poprzednim roku	*Przedstawić w formie liczbowej wraz z podaniem jednostek miary*

Założyć należy, iż sprawozdanie może nie zawierać informacji, dotyczących stopnia osiągania wartości wskaźników monitorujących rezultatu, a jedynie wskaźniki produktu.

14.2. Zasady pomiaru i doboru wskaźników monitorowania

Wskaźniki monitorowania podzielono na kategorie: produktu i rezultatu. Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Częstotliwość pomiaru wskaźników jest uzależniona od kategorii wskaźnika. Bazowym okresem, wobec którego porównywane są zmiany wskaźników będzie rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok, w którym rozpoczęto wdrażanie Programu. Częstotliwość pomiaru w zależności od kategorii wskaźników i przedmiotu sprawozdawczości przedstawia poniższa tabela.

Tabela 58. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników

Przedmiot sprawozdawczości	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Podmiot składający sprawozdanie	Podmiot monitorujący
Projekt	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Corocznie lub po zakończeniu projektu	Beneficjent	Zespół Zadaniowy

Cele strategiczne	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Corocznie lub zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie działania	Zespół Zadaniowy	Prezydent Miasta Biała Podlaska
Program Rewitalizacji	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Corocznie	Zespół Zadaniowy lub Prezydent Miasta Biała Podlaska	Rada Miasta Biała Podlaska

Podstawą monitoringu dla wskaźników produktu i rezultatu w odniesieniu do przedsięwzięć podstawowych jest poniższa tabela.

Tabela 59. Wskaźniki produktu i rezultatu Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska

Produkty w odniesieniu do listy przedsięwzięć podstawowych i dopuszczalnych								
Nazwa wskaźnika	**Miernik wskaźnika**	**Szacunkowy termin realizacji**						**Suma**
		2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	
Powierzchnia objęta działaniami rewitalizacyjnymi	m²	8001,26	9086,82		18200,00		11800,00	47088,08
Liczba zrewitalizowanych/zmodernizowanych obiektów	sztuka		3		6	2	6	17
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych					4	2	2	8
Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji					2			2
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38)	m²						5000	5000
Liczba umów cywilno-prawnych ze specjalistami	sztuka		4				8	12
Utworzenie Centrum Wsparcia Rodziny i Usług Społecznych					1			1
Rezultaty (w całym okresie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do listy przedsięwzięć podstawowych i dopuszczalnych)								
Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji	osoba	1 030	1250	55204	500	7000	120	65104
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem			380	49			360	789
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny							3	3
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny							45	45
Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem							56	56
Liczba osób objęta wsparciem w zakresie szkoleń				20	10	55		85
Liczba osób objęta wsparciem w zakresie wsparcia finansowego				25		44		69
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu			10	12			8	30
Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem				3			6	9
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu				16			20	36
Liczba rodzin objętych wsparciem	rodziny						50	50
Liczba nowoutworzonych etatów	etat		9		2			11

15. Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska

Ocena (ewaluacja) Programu Rewitalizacji pozwala oszacować oddziaływanie samego Programu, jak i pomocy publicznej, w tym pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w odniesieniu do założonych celów. Wyniki oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Ocena udziela odpowiedzi na pytanie o celowość, trafność i wartość dodaną interwencji planowanej, przeprowadzanej lub zakończonej. Warunkiem dobrej oceny jest dostępność danych i terminowość raportowania przez wszystkie podmioty zaangażowane w system wdrażania Programu. Ocena taka bada sam program i jego efekty długotrwałe, czyli oddziaływania. Wiąże się zatem z przedstawionym wyżej monitoringiem rzeczowym. Proponuje się, by system i rodzaje oceny Programu odpowiadały metodologii ogólnie stosowanej metodologii oceny i systemu sprawozdawczości programów finansowanych ze środków UE.

15.1. Ocena przed realizacją programu (ocena ex-ante)

Celem oceny ex-ante jest dostarczenie danych dla przygotowania (aktualizacji) Programu i zawartych w nim planów, dzięki oparciu się na doświadczeniach z ubiegłych okresów programowania (wynikach oceny ex-post). Ogólnie – ocena ex-ante zawiera m.in. analizę wpływu dotychczasowych interwencji oraz analizę problemów na obszarze rewitalizacji. W związku z wymogiem zgodności Programu Rewitalizacji z politykami wspólnotowymi i politykami horyzontalnymi Unii Europejskiej, a także polityką regionalną państwa i regionu, ewaluacja Programu winna uwzględniać jego wpływ na realizację tych zasad.

Pierwszą pełną ocenę ex-ante Programu przeprowadzić winien Zespół Zadaniowy, posiadając pełną informację o celach, działaniach i projektach włączonych do Programu. Zakłada się, iż organizowanie kolejnych ocen ex-ante wiązać się będzie z aktualizacją Programu, wynikającą z kolejnych okresów programowania oraz należeć będzie do obowiązków Zespołu Zadaniowego.

15.2. Ocena w połowie okresu realizacji (ocena mid-term)

Ocena w połowie okresu realizacji (ocena mid-term) Programu, przeprowadzona zostanie w IV kwartale 2020 r. i 2023 r. Będzie wiązała się z oceną aktualizacji i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji i obejmować będzie analizę:

- efektywności wykorzystania środków finansowych;
- skuteczności w zakresie osiągania założonych celów poprzez osiągnięcie założonych wskaźników produktu lub rezultatu;
- oddziaływania na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym na zatrudnienie;
- funkcjonowania przyjętego systemu realizacji i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

15.3. Ocena na zakończenie Programu (ocena ex-post)

Celem oceny ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrożenia Programu, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Z ewaluacji końcowej wynikać powinny wskazania odnośnie dalszych kierunków polityki rozwoju gminy, szczególnie w zakresie zdefiniowania czynników, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Programu.

Za organizację procesu ewaluacji końcowej odpowiadać powinien Zespół Zadaniowy z udziałem Komitetu Rewitalizacji, Prezydenta Miasta Biała Podlaska oraz Rady Miasta, jako organu przyjmującego wyniki oceny.

Ocenę przeprowadzić powinni ewaluatorzy, wyznaczeni przez Prezydenta Miasta Biała Podlaska. Przyjąć można, iż ocena powinna zostać zakończona nie później niż 3 lata po zakończeniu okresu programowania.

Raport z realizacji programu powinien zostać upubliczniony i opublikowany na stronie internetowej Urzędu Miasta w Biuletynie Informacji Publicznej.

15.4. Ocena bieżąca (ocena on-going)

Niezależnie od prowadzenia wyżej wymienionych form ewaluacji, Rada Miasta Biała Podlaska, a także Prezydent Miasta Biała Podlaska oraz Zespół Zadaniowy mogą inicjować bieżącą ocenę Programu Rewitalizacji, której przedmiotem jest efektywność stosowanych instrumentów i całego systemu wdrażania.

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

16.1. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu Cywilnego

Gminny Program Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 nie wymusza zmian w wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Biała Podlaska na lata 2015-2020 przyjętym uchwałą nr X/71/15 Rady Miasta Biała Podlaska z dnia 28 sierpnia 2015 r.

16.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji miasta Biała Podlaska, to ciało doradczo-opiniotwórcze, przewidziane w ustawie z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, jako podmiot wspierający Prezydenta Miasta Biała w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych.

Komitet Rewitalizacji, zgodnie z prawodawstwem został powołany dla wszystkich podobszarów rewitalizacji, Zarządzeniem nr 95/17 Prezydenta Miasta Biała Podlaska z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska. Zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostały określone w odrębnej uchwale nr XXVI/23/17 Rady Miasta Biała Podlaska z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska.

Gminny Program Rewitalizacji miasta Biała Podlaska nie wprowadza zmian w wyżej wymienionej uchwale.

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, jednakże Gmina Miejska Biała Podlaska zastrzega sobie możliwość jej powołania, zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 r. poz. 1777, z późn. zm.).

17.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025, nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Biała Podlaska.

17.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jednakże miasto zastrzega sobie możliwość wprowadzenia zmian, w razie zmian/aktualizacji w dokumencie GPR.

18. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 48 ust. 1 i 2 w związku z art. 47 i 57 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Lublinie z wnioskiem o zajęcie stanowiska w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia bądź odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Pismem z dnia 7 czerwca 2017 r. znak WST.I.410.30.2017.WD Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wydał opinię, uznając, że projekt Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 spełnia zapisane w ww. ustawie warunki odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym oraz zapisami określonymi w art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Prezydent Miasta Biała Podlaska pismem z dnia 21 czerwca 2017 r. znak PG.042.1-19.2017.LS2 odstąpił od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025.

Informacje o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko umieszczone zostały na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Biała Podlaska oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu.

Na etapie aktualizacji GPR Prezydent Miasta Biała Podlaska ponownie wystąpił do RDOŚ z wnioskiem o uzgodnienie w zakresie konieczności przeprowadzenia bądź odstąpienia od SOOŚ. W dniu 10 października pismem nr WST.I.410.75.2017.WD Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wydał opinię, uznając, że projekt zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025 spełnia zapisane w ww. ustawie warunki odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W konsekwencji Prezydent Miasta Biała Podlaska odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla zmienionego projektu dokumentu (pismo z dnia 25 października 2017 r. nr PG.042.1-

21.2017.LS2). Informacje umieszczono na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Biała Podlaska oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu.

19. Opiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji Prezydent Miasta Biała Podlaska wystąpił o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji do wskazanych w ustawie instytucji, które opiniują projekt Programu w zakresie swojej właściwości rzeczowej lub miejscowej.

Stosownie do art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji Prezydent Miasta Biała Podlaska wyznaczył termin 14 dni na przedstawienia opinii, licząc od dnia doręczenia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji. Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie wiązało się z uznaniem za równoznaczne z pozytywnym zaopiniowaniem projektu Gminnego Programu Rewitalizacji. W tabeli 60 przedstawiono wykaz opinii do projektu wraz z odniesieniem się do przekazanych uwag.

Analogiczne postępowanie przeprowadzono podczas procesu aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Wykaz opinii znajduje się w tabeli nr 61.

Tabela 60. Wykaz opinii uzyskanych na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji(Dz. U. z 2015, poz. 1777, z późń. zm.) do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

Lp.	Organ opiniujący	Adres organu opiniującego	Streszczenie opinii	Uwzględnienie uwag
1.	Delegatura Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Lublinie	ul. Narutowicza 74 20-019 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
2.	Agencja Wywiadu	ul. Miłobędzka 55 02-634 Warszawa	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
3.	Nadbużański Oddział Straży Granicznej	ul. Trubakowska 2 22-100 Chełm	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
4.	Wojewódzki Sztab Wojskowy w Lublinie	ul. Spadochroniarzy 5 20-043 Lublin	Opinia pozytywna	-
5.	Komenda Miejska Policji w Białej Podlaskiej	Plac Wojska Polskiego 23 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna	-
6.	Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie	ul. Narutowicza 73 20-019 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
7.	Zarząd Województwa Lubelskiego	ul. Artura Grottgera 4 20-029 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
8.	Wojewoda Lubelski	ul. Spokojna 4 20-914 Lublin	Opinia pozytywna	-
9.	Departament Rolnictwa i Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie	ul. Artura Grottgera 4 20-029 Lublin (geolog wojewódzki)	Przekazanie wniosku dotyczącego opiniowania do organu właściwego - Wydziału Gospodarki Komunalnej, Urzędu Miasta Biała Podlaska - opinia pozytywna	-
10.	Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Białej Podlaskiej	-	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
11.	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie Delegatura w Białej Podlaskiej	ul. Janowska 27/29 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna	-
12.	Komitet Rewitalizacji	-	Opinia pozytywna	-
13.	Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie	ul. Czechowska 4 20-950 Lublin	Opinia pozytywna Uwagi: Potrzeba wprowadzenia korekty w zapisie: „[…] obecnie	Uwaga uwzględniona

			niezagospodarowane zbiorniki wodne - dawne stawy hodowlane […] a […] obecnie zbiorniki wodne użytkowane jako rybne stawy hodowlane […]”	
14.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie Wydziału Spraw Terenowych w Białej Podlaskiej	ul. Brzeska 41 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
15.	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie	ul. Karłowicza 4 20-027 Lublin	Przekazanie wniosku dotyczącego opiniowania do organu właściwego – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, Zarząd Zlewni w Puławach – opinia pozytywna	-
16.	Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Lublinie	ul. Pielęgniarek 6 20 - 708 Lublin	Opinia pozytywna	-
17.	Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Białej Podlaskiej	ul. Sidorska 93 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna przy uwzględnieniu poniższych warunków: 1. Potrzebę zapewnienia obiektom zaopatrzenia wodnego do celów przeciwpożarowych do zewnętrznego gaszenia pożaru w oparciu o urządzenia służące do zaopatrywania ludności w wodę (wodociąg, studnia głębinowa) spełniające wymagania rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124 z 2009 r., poz. 1030) 2. Potrzebę zapewnienia dojazdów pożarowych do posesji, obiektów i terenów o parametrach zgodnych z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124 z 2009 r., poz. 1030) 3. Potrzebę zapewnienia dwóch wjazdów odległych od siebie o co najmniej 75 m na wydzielony teren o powierzchni przekraczającej 5 ha, na którym znajdują się obiekty wymienione w §12 ust. 1 w/w rozporządzenia oraz na place targowe i wystawowe o takiej powierzchni.	Uwzględnienie uwagi może nastąpić na etapie projektu inwestycji. Gminny Program Rewitalizacji nie odnosi się do tej problematyki - uwaga nie zostaje uwzględniona.
18.	Oddział Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Lublinie	ul. Ogrodowa 21 20-075 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-

19.	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	ul. Turystyczna 7a 20-207 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
20.	Łukasz Chajkaluk TAU Internet Sp. z o.o.	ul. Jatkowa 7 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	--
21.	Piotr Paprzycki Z.A.E FERLAB	ul. Młyńska 21 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
22.	Feromedia	ul. Żelechowska 22 21-400 Łuków	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
23.	Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „INSTER”	ul. Sadowa 11-21 lok. 8, 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
24.	P4 Sp. z o.o. (NETIA)	ul. Taśmowa 7, 02-677 Warszawa	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
25.	Orange Polska S.A.	ul. Witolda Chodźki 10, 20-093 Lublin	Opinia pozytywna	-
26.	PPHU PC Serwis Komputer	ul. Studencka 13 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
27.	Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej	ul. Pokoju 26 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
28.	PGE Dystrybucja S.A Rejon Energetyczny Biała Podlaska, Oddział Lublin	ul. Brzeska 166 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna przy uwzględnieniu poniższych warunków: 1. W przypadku zaistnienia kolizji istniejących urządzeń elektroenergetycznych z planowanym zagospodarowanie terenu, jej usunięcie, w tym wykonanie potrzebnych obostrzeń oraz ochrony przeciwpożarowej na napowietrznych sieciach elektroenergetycznych w miejscach skrzyżowań tego wymagających, powstałych w wyniku zmian odbywać się będzie kosztem i staraniem inwestora projektowanych inwestycji według odpowiedniego porozumienia lub umowy zawartej z właścicielem sieci elektroenergetycznej. 2. Przyłączenie do sieci elektroenergetycznej planowanych obiektów	Uwzględnienie uwagi może nastąpić na etapie projektu inwestycji. Gminny Program Rewitalizacji nie odnosi się do tej problematyki - uwaga nie zostaje uwzględniona.

			(nieruchomości) lub zwiększenie mocy elektrycznej do istniejących, nastąpi zgodnie z ustawą Prawi energetyczne, gdy spełnione będą warunki techniczne i ekonomiczne przyłączenia oraz dostarczania energii elektrycznej na podstawie stosownej umowy z właścicielem sieci po zrealizowaniu określonych przez niego warunków przyłączenia 3. Dla potrzeb przyłączenia nowych odbiorców, wzrostu zapotrzebowania na moc i energię elektryczną, modernizacji istniejących sieci elektroenergetycznych należy przewidzieć możliwość budowy linii średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych. 4. Realizacja (rezerwacja terenu i budowa) urządzeń elektroenergetycznych do połączenia urządzeń wytwórczych z siecią przedsiębiorstwa energetycznego leży w gestii inwestora tych urządzeń.	
29.	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Siedlcach	ul. Zbrojna 39 08-110 Siedlce	Opinia pozytywna	-
30.	Oddział Gospodarowania Nieruchomościami PKP S.A.	ul. Rondo Mogilskie 1 31-516 Kraków	Opinia pozytywna	-
31.	Polkomtel Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	ul. Konstruktorska 4 02-673 Warszawa	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
32.	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakładu Gazowniczego w Lublinie	ul. Diamentowa 15 20-471 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
33.	Urząd Komunikacji Elektronicznej Delegatura w Lublinie	ul. Zana 38 C 20-601 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
34.	VECTRA S.A.	Al. Zwycięstwa 253 81-525 Gdynia	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
35.	Bialskie Wodociągi i Kanalizacja „WOD – KAN” Sp. z o.o.	ul. Narutowicza 35A 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna	-
36	Zakład Gospodarki Lokalowej Spółka z o.o.	ul. Żeromskiego 5 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-

Tabela 61. Wykaz opinii uzyskanych na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2017 poz. 1023 z późn. zm.) do projektu aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

Lp.	Organ opiniujący	Adres organu opiniującego	Streszczenie opinii	Uwzględnienie uwag
1.	Delegatura Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Lublinie	ul. Narutowicza 74 20-019 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
2.	Agencja Wywiadu	ul. Miłobędzka 55 02-634 Warszawa	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
3.	Nadbużański Oddział Straży Granicznej	ul. Trubakowska 2 22-100 Chełm	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
4.	Wojewódzki Sztab Wojskowy w Lublinie	ul. Spadochroniarzy 5 20-043 Lublin	Opinia pozytywna	-
5.	Komenda Miejska Policji w Białej Podlaskiej	Plac Wojska Polskiego 23 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna	-
6.	Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie	ul. Narutowicza 73 20-019 Lublin	Organ uznał się za niewłaściwy	-
7.	Zarząd Województwa Lubelskiego	ul. Artura Grottgera 4 20-029 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
8.	Wojewoda Lubelski	ul. Spokojna 4 20-914 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
9.	Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w Białej Podlaskiej	-	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
10.	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie Delegatura w Białej Podlaskiej	ul. Janowska 27/29 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna	-
12.	Komitet Rewitalizacji	-	Opinia pozytywna	-
13.	Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie	ul. Czechowska 4 20-950 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
14.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie Wydziału Spraw Terenowych w Białej Podlaskiej	ul. Brzeska 41 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna	-

15.	Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Lublinie	ul. Pielęgniarek 6 20 - 708 Lublin	Opinia pozytywna	-
16.	Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Białej Podlaskiej	ul. Sidorska 93 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna	-
17.	Oddział Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Lublinie	ul. Ogrodowa 21 20-075 Lublin	Organ uznał się za niewłaściwy, wskazano błędne dane w opisie pomiarów ruchu drogowego.	Dokonano korekty zapisów GPR
18.	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	ul. Turystyczna 7a 20-207 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
19.	Łukasz Chajkaluk TAU Internet Sp. z o.o.	ul. Jatkowa 7 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	--
20.	Piotr Paprzycki Z.A.E FERLAB	ul. Młyńska 21 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
21.	Feromedia	ul. Żelechowska 22 21-400 Łuków	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
22.	Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „INSTER”	ul. Sadowa 11-21 lok. 8, 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
23.	P4 Sp. z o.o. (NETIA)	ul. Taśmowa 7, 02-677 Warszawa	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
24.	Orange Polska S.A.	ul. Witolda Chodźki 10, 20-093 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
25.	PPHU PC Serwis Komputer	ul. Studencka 13 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
26.	Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej	ul. Pokoju 26 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna	-
27.	PGE Dystrybucja S.A Rejon Energetyczny Biała Podlaska, Oddział Lublin	ul. Brzeska 166 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna	

28.	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Siedlcach	ul. Zbrojna 39 08-110 Siedlce	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
29.	Oddział Gospodarowania Nieruchomościami PKP S.A.	ul. Rondo Mogilskie 1 31-516 Kraków	Opinia pozytywna	-
30.	Polkomtel Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	ul. Konstruktorska 4 02-673 Warszawa	Opinia pozytywna	-
31.	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakładu Gazowniczego w Lublinie	ul. Diamentowa 15 20-471 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
32.	Urząd Komunikacji Elektronicznej Delegatura w Lublinie	ul. Zana 38 C 20-601 Lublin	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
33.	VECTRA S.A.	Al. Zwycięstwa 253 81-525 Gdynia	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
34.	Bialskie Wodociągi i Kanalizacja „WOD – KAN” Sp. z o.o.	ul. Narutowicza 35A 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
35.	Zakład Gospodarki Lokalowej Spółka z o.o.	ul. Żeromskiego 5 21-500 Biała Podlaska	Opinia pozytywna (art. 18, ust.3 Ustawy o rewitalizacji)	-
36.	Krajowy Zasób Nieruchomości	ul. Chałubińskiego 4/6 00-928 Warszawa	Wskazanie bezprzedmiotowości wydania opinii (jednostka w organizacji)	-

20. Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka jednostek pomocniczych miasta Biała Podlaska 16
Tabela 2. Zestawienie wskaźników diagnozy 18
Tabela 3. Koncentracja mieszkańców w wieku produkcyjnym 25
Tabela 4. Wskaźnik starzenia się mieszkańców 27
Tabela 5. Koncentracja osób bezrobotnych 30
Tabela 6. Koncentracja bezrobotnych wśród kobiet 32
Tabela 7. Koncentracja długotrwale bezrobotnych 35
Tabela 8. Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej 38
Tabela 9. Koncentracja bezrobotnych z wykształceniem wyższym 40
Tabela 10. Koncentracja osób korzystająca z pomocy MOPS 44
Tabela 11. Koncentracja osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa 47
Tabela 12. Koncentracja osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności 49
Tabela 13. Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 51
Tabela 14. Koncentracja liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa 53
Tabela 15. Koncentracja liczby wydanych Niebieskich Kart 55
Tabela 16. Zestawienie wskaźników koncentracji negatywnych zjawisk społecznych według jednostek pomocniczych Białej Podlaskiej 59
Tabela 17. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze społecznej 61
Tabela 18. Koncentracja liczby podmiotów gospodarczych 63
Tabela 19. Koncentracja liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych 66
Tabela 20. Koncentracja liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych 68
Tabela 21. Obszary kryzysowe w sferze gospodarczej – podsumowanie 71
Tabela 22. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze technicznej 73
Tabela 23. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje 74
Tabela 24. Obszary kryzysowe w sferze technicznej – podsumowanie 75
Tabela 25. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej 82
Tabela 26. Obszary kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – podsumowanie. 85
Tabela 27. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze środowiskowej 88
Tabela 28. Obszary kryzysowe w sferze środowiskowej – podsumowanie 89
Tabela 29. Zestawienie zbiorcze diagnozy we wszystkich sferach 91
Tabela 30. Obszar zdegradowany – powierzchnia i liczba ludności 91
Tabela 31. Obszar rewitalizacji – powierzchnia i liczba ludności 93
Tabela 32. Porównanie wszystkich badanych wskaźników dla obszaru rewitalizacji i całego miasta 95
Tabela 33. Podstawowe parametry podobszaru Centrum 100
Tabela 34. Ludność podobszaru Centrum na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska 100

Tabela 35. Skala problemów społecznych w podobszarze Centrum na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska – bezrobocie 101
Tabela 36. Skala problemów społecznych w podobszarze Centrum na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - pomoc społeczna 101
Tabela 37. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Centrum na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska 102
Tabela 38. Podstawowe parametry podobszaru Wola-Dworzec 106
Tabela 39. Ludność podobszaru Wola-Dworzec na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska 106
Tabela 40. Skala problemów społecznych w podobszarze Wola-Dworzec na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - bezrobocie 107
Tabela 41. Skala problemów społecznych w podobszarze Wola-Dworzec na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - pomoc społeczna 108
Tabela 42. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Wola-Dworzec na tle pozostałych podobszarów i miasta 108
Tabela 43. Podstawowe parametry podobszaru Osiedle za Torami-Lotnisko 111
Tabela 44. Ludność podobszaru Osiedle za Torami-Lotnisko na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska 111
Tabela 45. Skala problemów społecznych w podobszarze Osiedle za Torami-Lotnisko na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - bezrobocie 112
Tabela 46. Skala problemów społecznych w podobszarze Osiedle za Torami-Lotnisko na tle pozostałych podobszarów i miasta Biała Podlaska - pomoc społeczna 113
Tabela 47. Liczba podmiotów gospodarczych w podobszarze Osiedle za Torami-Lotnisko na tle pozostałych podobszarów i miasta 113
Tabela 48.Porównanie wskaźników dostępu do podstawowych usług dla obszaru rewitalizacji i całego miasta Biała Podlaska 116
Tabela 49. Cele operacyjne i kierunki działań przyjęte dla celów strategicznych w powiązaniu z planowanymi przedsięwzięciami podstawowymi i dopuszczalnymi 133
Tabela 50. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących cele strategiczne i kierunki działań przyjęte w Gminnym Programie Rewitalizacji miasta Biała Podlaska 136
Tabela 51. Przedsięwzięcia dopuszczalne, realizujące cele strategiczne i kierunki działań przyjęte w Gminnym Programie Rewitalizacji miasta Biała Podlaska 146
Tabela 52. Termin realizacji oraz wartość podstawowych i pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć 155
Tabela 53. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć podstawowych realizowanych przez Gminę Miejską Biała Podlaska 158
Tabela 54. Komplementarność podstawowych i dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 161
Tabela 55. Wykaz przedsięwzięć zrealizowanych przez Gminę Miejską Biała Podlaska w latach 2007-2014 172
Tabela56. Powiązania celów Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi miasta Biała Podlaska 176

Tabela 57. Wzór formularza monitoringowego zgłoszonego przedsięwzięcia 194
Tabela 58. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników 195
Tabela 59. Wskaźniki produktu i rezultatu Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska..... 197
Tabela 60. Wykaz opinii uzyskanych na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji(Dz. U. z 2015, poz. 1777, z późń. zm.) do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025..... 205
Tabela 61. Wykaz opinii uzyskanych na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2017 poz. 1023 z późn. zm.) do projektu aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025..... 209

21. Spis rycin

Rycina 1. Wyznaczone jednostki pomocnicze (obszary) miasta Biała Podlaska..... 17
Rycina 2. Liczba ludności i gęstość zaludnienia w największych miastach województwa lubelskiego w 2015 r.....23
Rycina 3. Struktura demograficzna ludności w 2015 r..... 24
Rycina 4. Struktura demograficzna w poszczególnych jednostkach przestrzennych miasta Biała Podlaska w 2015 r..... 24
Rycina 5. Wartość wskaźnika koncentracji liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 26
Rycina 6. Wartość wskaźnika starzenia się w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 roku 28
Rycina 7. Udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w Białej Podlaskiej w 2015 r. 29
Rycina 8. Wartość wskaźnika koncentracji osób bezrobotnych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 31
Rycina 9. Wartość wskaźnika koncentracji bezrobotnych kobiet w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 33
Rycina 10. Liczba osób bezrobotnych i liczba osób długotrwale bezrobotnych w Białej Podlaskiej w 2015 r. 34
Rycina 11. Wartość wskaźnika koncentracji długotrwale bezrobotnych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 36
Rycina 12. Udział osób bezrobotnych z poszczególnym wykształceniem w Białej Podlaskiej w 2015 r. 37
Rycina 13. Wartość wskaźnika koncentracji bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 39
Rycina 14. Wartość wskaźnika koncentracji bezrobotnych z wykształceniem wyższym w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 41
Rycina 15. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych jednostkach pomocniczych miasta Biała Podlaska w 2015 r. 43
Rycina 16. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 46
Rycina 17. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 48
Rycina 18. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 50
Rycina 19. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. dom. w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 53
Rycina 20. Wartość wskaźnika koncentracji liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 55

Rycina 21. Koncentracja liczby wydanych Niebieskich Kart w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 57
Rycina 22. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych jednostkach przestrzennych miasta Biała Podlaska 62
Rycina 23. Wartość wskaźnika koncentracji liczby podmiotów gospodarczych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r. 64
Rycina 24. Liczba nowopowstałych oraz zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych według REGOR w poszczególnych jednostkach przestrzennych miasta Biała Podlaska w latach 2013-2015. 65
Rycina 25. Wartość wskaźnika koncentracji liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w latach 2013-2015 r. 67
Rycina 26. Wartość wskaźnika koncentracji liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w Białej Podlaskiej w układzie jednostek pomocniczych w latach 2013-2015 r. 69
Rycina 27. Liczba mieszkań na tysiąc mieszkańców 72
Rycina 28. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 73
Rycina 29. Udział terenów zieleni (tereny zieleni urządzonej i lasy) w powierzchni miasta 84
Rycina 30. Powierzchnia publicznych terenów zielonych (parki, zieleńce, zieleń osiedlowa i lasy) w przeliczeniu na jednego mieszkańca 85
Rycina 31. Przekroczenia pyłu PM10 na tle warunków termicznych w Białej Podlaskiej w 2015 r. 87
Rycina 32. Przebieg 24 godzinnych stężeń pyłu PM10 i temperatur w Białej Podlaskiej w 2015 r. 87
Rycina 33.Obszar zdegradowany miasta Biała Podlaska 92
Rycina 34.Obszar rewitalizacji miasta Biała Podlaska 94
Rycina 35. Podobszar rewitalizacji Centrum 98
Rycina 36. Podobszar rewitalizacji Wola-Dworzec 104
Rycina 37. Podobszar rewitalizacji Osiedle za Torami-Lotnisko 110
Rycina 38. Koncentracja obiektów zabytkowych na obszarze rewitalizacji 116
Rycina 39. Koncentracja infrastruktury edukacyjnej na podobszarze Centrum 114117
Rycina 40. Koncentracja infrastruktury edukacyjnej na podobszarze Wola-Dworzec ... 118
Rycina 41. Koncentracja zabudowy mieszkalnej na obszarze rewitalizacji 119
Rycina 42. Koncentracja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych na obszarze rewitalizacji 119
Rycina 43. Cele i kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska .. 126
Rycina 44. Cele i kierunki działań w ramach celu strategicznego 1. Zintegrowani społecznie i aktywni zawodowo mieszkańcy obszaru rewitalizacji 127
Rycina 45. Cele i kierunki działań w ramach celu strategicznego 2. Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej 128
Rycina 46. Cele i kierunki działań w ramach celu strategicznego 3. Nowe zagospodarowanie i poprawa jakości przestrzeni miejskiej obszaru rewitalizacji 130
Rycina 47. Lokalizacja przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji 168

22. Załączniki

Załącznik nr 1 Konsultacje społeczne w ramach opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Biała Podlaska na lata 2016-2025

Załącznik nr 2 Instrukcja dla beneficjentów

Załącznik nr 3 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne planowane do realizacji przez Gminę Miejską Biała Podlaska

Załącznik nr 4 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji